

Оновлена Стратегія розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року

2025 рік

Матеріали розроблено у рамках проєкту Good Governance Fund «Регіональне відновлення», який фінансується UK International Development від уряду Великої Британії. Імплементатори проєкту — Abt Global та KPMG в Україні

Зміст

Глосарій.....	4
Вступ	6
Розділ 1. Комплексний аналіз та основні тенденції соціально-економічного розвитку.....	7
1.1. Загальні відомості про Дніпропетровську область	7
1.1.1. Географічне розташування та природно–ресурсний потенціал області	7
1.1.2. Адміністративно–територіальний устрій	13
1.1.3. Екологічна ситуація та адаптація регіону до кліматичних змін	14
1.2. Демографічна характеристика та зайнятість населення	22
1.3. Комплексний аналіз інфраструктури області.....	27
1.3.1. Транспортна інфраструктура	27
1.3.2. Енергетична інфраструктура	29
1.3.3. Житлово–комунальна інфраструктура	31
1.3.4. Соціальна інфраструктура	32
1.3.5. Туристична інфраструктура	43
1.3.6. Торговельна інфраструктура.....	45
1.3.7. Цифрова інфраструктура та зв'язок	46
1.3.8. Безпекова інфраструктура (укриття, системи оповіщення)	49
1.3.9. Інноваційна інфраструктура	51
1.4. Характеристика рівня гендерної рівності та соціальної інклюзії в регіоні	53
1.5. Громадянське суспільство	55
1.6. Міжнародна співпраця	56
1.7. Регіональна економіка	61
1.7.1. Розвиток економіки області.....	61
1.7.2. Характеристика основних економічних галузей регіону	62
1.7.3. Малий і середній бізнес.....	66
1.7.4. Експортний потенціал та характеристика імпорту регіону.....	69
1.7.5. Фінансово–бюджетна ситуація області. Структура доходів та видатків місцевих бюджетів	71
1.7.6. Зовнішні тенденції інноваційного розвитку, що впливатимуть на економічний розвиток регіону	73
1.7.7. Інвестиційний клімат області.....	75
1.8. Висновки щодо впливу повномасштабного вторгнення РФ на розвиток регіону .	77
1.9. Смартспеціалізація регіону.....	82
1.10. Кластерний розвиток	99
1.11. Результати опитування заінтересованих сторін області.....	100

1.12 Аналіз розвитку територіальних громад Дніпропетровської області	113
Висновок до 1-го Розділу	116
Розділ 2. SWOT-аналіз розвитку регіону	119
Розділ 3. Стратегічне бачення розвитку та стратегічні, оперативні цілі і завдання стратегії розвитку Дніпропетровської області до 2027 р.....	143
3.1. Стратегічне бачення розвитку регіону	143
3.2. Матриця цілей та завдань	144
Розділ 4. Механізм реалізації Стратегії	155
4.1 Органи, що забезпечують реалізацію Стратегії.....	155
4.2. Інструменти реалізації	156
4.3. Фінансове забезпечення реалізації Стратегії	157
4.4. Етапи реалізації Стратегії.....	158
Розділ 5. Сценарії розвитку регіону	159
Розділ 6. Система моніторингу та оцінки результативності реалізації Стратегії	169
6.1. Моніторинг реалізації Стратегії і виконання Плану заходів	169
6.2. Оцінювання результативності реалізації Стратегії та виконання Плану заходів	169
Розділ 7. Узгодженість Стратегії з програмними документами та основними аспектами розвитку області	171
Додаток 1. Базові, проміжні та цільові значення індикаторів досягнення цілей, визначених Стратегією розвитку Дніпропетровської області на 2021- 2027 роки	174
Додаток 2. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Дніпропетровської області на 2021-2027 роки оновленій Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки	184
Додаток 3. Зв'язок Цілей Сталого Розвитку та цілей Стратегії розвитку Дніпропетровської області на 2021-2027 роки.....	188
Додаток 4. Узгодженість цілей Стратегії розвитку Дніпропетровської області на 2021-2027 роки з основними аспектами розвитку області.....	190

Глосарій

AQI	Air Quality Index
CDMA	Code Division Multiple Access
COSME	Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises
CUTIS	Canada–Ukraine Trade and Investment Support
DCFTA	Deep and Comprehensive Free Trade Areas
DNK	Dnipropetrovsk International Airport
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development
EDIH	European Digital Innovation Hubs
EGAP	E–Governance for Accountability and Participation
ERP	Enterprise resource planning
GIZ	German International Cooperation
GSM	Global System for Mobile Communications
IoT	Internet of things
IRENA	International Renewable Energy Agency
KWG	Kyiv International Airport
LQ	Location Quotient
NGO	Non-governmental organization
R&D	Research & Development
SIDA	Swedish International Development Cooperation
USAID	The United States Agency for International Development
U-LEAD	Ukraine – Local Empowerment, Accountability and Development
АЕС	Атомна електростанція
АПК	Агропромисловий комплекс
БПЛА	Безпілотний літальний апарат
ВЕД	Вид економічної діяльності
ВВП	Валовий внутрішній продукт
ВНЗ	Вищий навчальний заклад
ВПО	Внутрішньо переміщені особи
ВРП	Валовий регіональний продукт
ГДС	Гранично-допустимий скид
ГЕС	Гідроелектростанція
ГО	Громадська організація
ГРСІ	Гендерна рівність та соціальна інтеграція
ГУАМ	Організація за демократію та економічний розвиток ГУАМ — регіональне об'єднання 4 держав: Грузії, України, Азербайджанської Республіки та Республіки Молдова.
ДСНС	Державна служба України з надзвичайних ситуацій
ДСРР	Державна стратегія регіонального розвитку
ДТЕК	Донбаська паливно-енергетична компанія
ДУ	Державне управління

ДЮСШ	Дитячо-юнацька спортивна школа
ЄАВТ	Європейська асоціація вільної торгівлі
ЄС	Європейський Союз
ЗСУ	Збройні сили України
ІТ	Інформаційні технології
КВЕД	Класифікація видів економічної діяльності
КНП	Комунальне некомерційне підприємство
КП	Комунальне підприємство
КПІ	Київський політехнічний інститут
МСБ	Малий та середній бізнес
НБУ	Національний банк України
НМТ	Національний мультипредметний тест
НСЗУ	Національна служба здоров'я України
ОВА	Обласна військова адміністрація
ОЕСР	Організація економічного співробітництва та розвитку
ООН	Організація Об'єднаних Націй
ОСББ	Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку
ОМС	Органи місцевого самоврядування
ПАТ	Публічне акціонерне товариство
ПДВ	Податок на додану вартість
ПІІ	Прямі іноземні інвестиції
ПРАТ	Приватне акціонерне товариство
ПРООН	Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй
СДЮШОР	Спеціалізована дитячо-юнацька школа олімпійського резерву
СЕДО	Система Електронного Документообігу
СЕС	Сонячна електростанція
США	Сполучені Штати Америки
ТГ	Територіальна громада
ТЕС	Теплова електростанція
ТОВ	Товариство з обмеженою відповідальністю
ТПВ	Тверді побутові відходи
ФОП	Фізична особа-підприємець
ЦНАП	Центр надання адміністративних послуг
ЦПМСД	Центр первинної медико-санітарної допомоги
ШВСМ	Школа вищої спортивної майстерності
ШІ	Штучний інтелект
ЮНЕСКО	Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури

Вступ

Стратегія розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року (далі – Стратегія 2027) є документом, що визначає тенденції та основні проблеми соціально–економічного розвитку регіону, стратегічні та оперативні цілі, пріоритети розвитку регіону на відповідний період, основні завдання, етапи та механізми їх реалізації, систему моніторингу та оцінки результативності.

Оновлена Стратегія враховує затверджені Урядом зміни до Державної стратегії регіонального розвитку (далі – ДСРР) від 13 серпня 2024 року, забезпечуючи приведення завдань та заходів регіональної стратегії у відповідність із ДСРР.

Актуалізація регіональної стратегії здійснювалася на основі:

- оцінки потреб заінтересованих сторін та вигодонабувачів (бенефіціарів) у регіоні;
- оцінки гендерного впливу;
- урахування розвитку територіальних громад і стратегій розвитку територіальних громад;
- урахування принципів державної регіональної політики, визначених Законом України «Про засади державної регіональної політики»;
- використання територіально–орієнтованого підходу та смартспеціалізації.

Актуалізація Стратегії розвитку Дніпропетровської області на 2021 – 2027 роки відбувалася у відповідності до постанови Кабінету Міністрів України 04 серпня 2023 року № 816 «Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів».

Розділ 1. Комплексний аналіз та основні тенденції соціально-економічного розвитку

1.1. Загальні відомості про Дніпропетровську область

1.1.1. Географічне розташування та природно-ресурсний потенціал області

Географічне розташування

Дніпропетровська область знаходиться у південно-східній частині України, в басейні середньої і нижньої течії річки Дніпро, на перетині магістральних автомобільних, залізничних та водних логістичних маршрутів держави.

Рисунок 1: Дніпропетровська область на карті Європи

Джерело: <https://dia.dp.gov.ua/>

Відстань від Дніпропетровської області до столиць європейських країн, які межують з Україною: Варшава (Польща) — близько 1,100 км, Будапешт (Угорщина) — близько 1,100 км, Бухарест (Румунія) — орієнтовно 970 км.

Рисунок 2: Дніпропетровська область на карті України

Джерело: Власне напрацювання

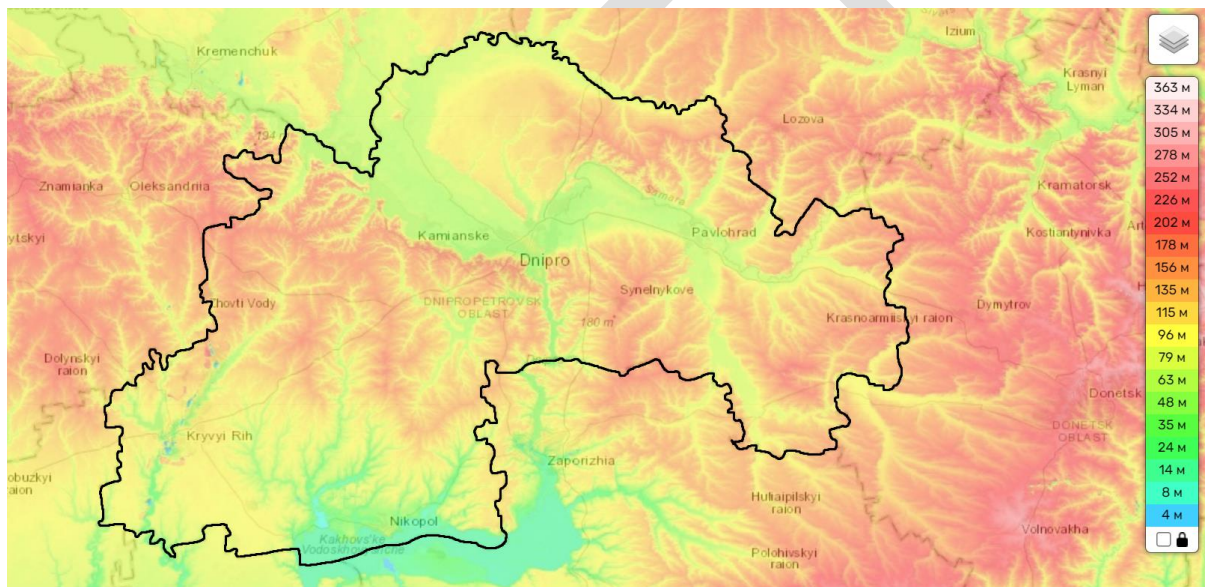
Територія області складає 31 923 км² (5,3% площі України). Адміністративний центр області - місто Дніпро - розташований на обох берегах річки Дніпро.

Обласний центр - місто Дніпро межує на заході та півночі з Полтавською областю (185 км); на північному сході — з Харківською областю (217 км); на південному сході — з Запорізькою областю (85 км); на південно-заході — з Кіровоградською областю (247 км). На сході область межує із Донецькою областю, на території якої ведуться активні бойові дії.

Ландшафт

Територія Дніпропетровської області розташована в степовій та лісостеповій зонах, з переважно рівнинним ландшафтом. Центральна частина та більшість південних районів займають степи з родючими землями, що використовуються для сільського господарства.

Рисунок 3: Рельєф Дніпропетровської області

Джерело: uk-ua.topographic-map.com

Поширені степові трав'яні простори, чагарники, поля та лісопосадки. На заході області є лісостепові зони з дубовими та хвойними лісами. Південні та східні райони характеризуються сухими степами та елементами напівпустелі. Водні ландшафти включають річку Дніпро, озера та водосховища, що важливі для екології та економіки регіону. Поверхня області — хвиляста рівнина висотою 100-200 м.

Клімат

Клімат помірно-континентальний: літо жарке і сухе з частими зливами та сильними південно-східними і східними вітрами, які спричиняють посухи; зима м'яка, малосніжна.

Середня температура січня від -4,5° на південному заході до -6,5° на північному сході, липня відповідно +22,5° та +21,5°. Постійний сніговий покрив (10-15 см) утворюється щороку (за винятком крайньої південної частини правобережжя), встановлюється у грудні, сходить на початок березня. Серед несприятливих кліматичних явищ - відлиги, морози з вітрами, суховії і пилові бурі.

Середня річна кількість опадів становить 525 мм, змінюючись по території від 453 до 585 мм. Відносна вологість повітря коливається по області від 60% у теплий період року до 88% у холодний період року.

В області діють 11 метеостанцій (Дніпропетровський обласний центр по гідрометеорології, Дніпро, Верхньодніпровськ, Губиниха, Довгінцеве, Комісарівка, Кривий Ріг, Лошкарівка, Нікополь, Павлоград, Синельникове, Чаплине).

Корисні копалини

«Залізне серце України» - Дніпропетровська область є одним з найбагатших регіонів країни на корисні копалини. У регіоні сконцентровано близько 50% загальнодержавних запасів корисних копалин. Забезпеченість мінеральними ресурсами більша ніж втричі в порівнянні із середньодержавним рівнем.

Дніпропетровська область є ключовим регіоном для видобутку мінеральної сировини в Україні. Забезпечує 100% видобутку марганцевої руди завдяки Нікопольському марганцевому басейну, який містить одні з найбільших у світі запасів марганцю — 2,1 млрд т. Україна володіє 42,2% світових запасів марганцевої руди. Також, область має значні поклади залізної руди, вугілля, урану, рідкоземельних металів, каоліну, гранітів, нафти та газу. Криворізький залізорудний басейн є лідером України за кількістю розвіданих запасів та річним обсягом видобутку залізної руди.

У Дніпропетровській області видобувається 40 видів мінеральної сировини. Регіон має значний потенціал для розвитку кольорової металургії, золотовидобувної та золотопереробної галузей.

Рисунок 4: Мінерально-сировинні ресурси Дніпропетровської області

Джерело: oblrada.dp.gov.ua/wp-content/uploads/2023/07/Додаток-до-проекту-рішення.pdf

Область є єдиним регіоном в Україні, що володіє родовищем талько-магнетитів. Введення цього родовища в експлуатацію дозволить на 60–70% забезпечити потреби

країни у вогнетривкій сировині та значно зменшити імпорт. Також в області зосереджені значні поклади каменеоблицювальної сировини з багатою кольоровою гамою.

Рисунок 5: Структура ресурсів Дніпропетровської області за часткою площ родовищ у %, 2024 р.

Джерело: <https://dia.dp.gov.ua/>

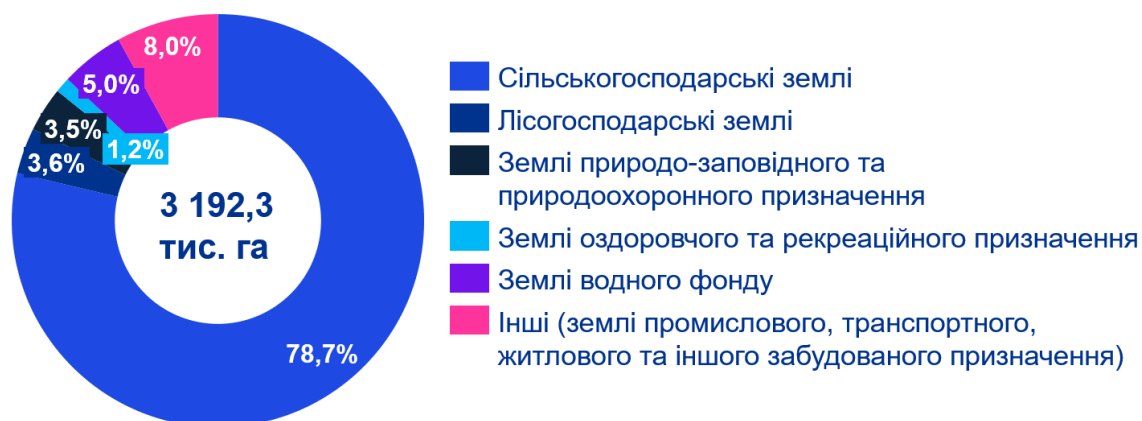
Станом на квітень 2023 року сукупна вартість розвіданих запасів природних ресурсів України (включаючи тимчасово окуповані території), за оцінкою Forbes¹, становить 14,8 трлн дол. США. При цьому понад 70% загальної суми припадають лише на три області – Донецьку, Дніпропетровську (3,5 трлн дол. США) та Луганську. В загальній вартості корисних копалин 62% забезпечує кам'яне вугілля, 14% – залізна руда, кожен з інших активів – менше 5%. Загальний обсяг корисних копалин – 111 млрд т.

Земельний фонд

Територія області займає 3 192,3 тис. га. Сільськогосподарські землі займають основну частину земельного фонду - 78,7%, та використовуються для ведення аграрного виробництва, включаючи орні землі, пасовища, сіножаті та інші. Сільське господарство, зокрема вирощування зернових, технічних культур, а також тваринництво, є важливою складовою економіки регіону.

Рисунок 6: Структура земельного фонду Дніпропетровської області, %

¹ Вартість усіх корисних копалин України становить майже \$15 трильйонів — Forbes — Мінфін

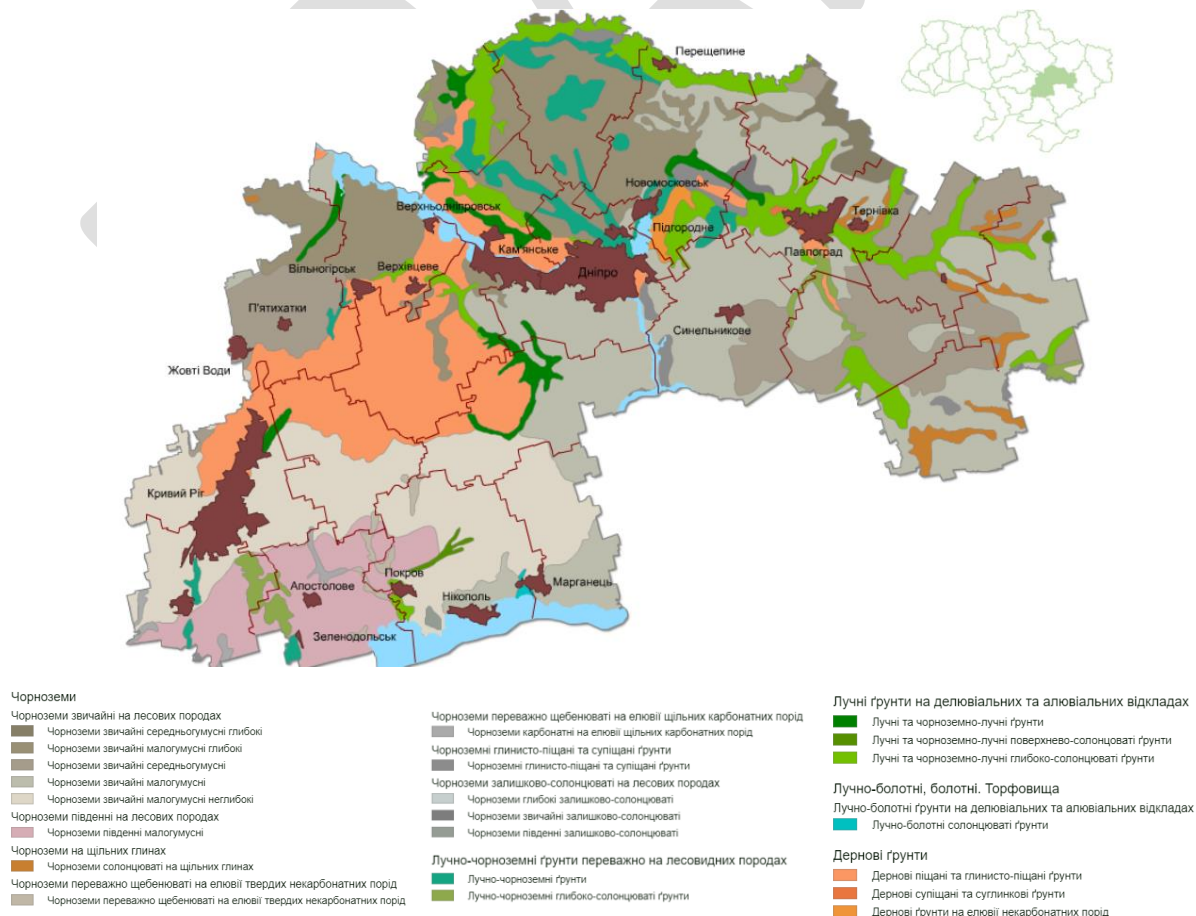

Джерело: Звіт про стратегічну екологічну оцінку проекту програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2025 рік

Ґрунти

Основу ґрунтового покриву Дніпропетровської області складають чорноземи різної глибини гумусового шару, що створює оптимальні умови для вирощування зернових культур. Північ регіону покрита смугою чорноземів звичайних глибоких середньо- та малогумусних пилувато-середньосуглинкових або пилувато-важкосуглинкових ґрунтів. На південь від них розташовані чорноземи звичайні пилувато-середньосуглинкові малогумусні на лесах, а в крайньому південному заході — чорноземи звичайні неглибокі малогумусні та чорноземи південні малогумусні і слабкогумусовані на лесах.

Рисунок 7: Ґрунти Дніпропетровської області

Ґрунти області інтенсивно використовуються в сільському господарстві, що призводить до їх виснаження та необхідності в заходах відновлення та рекультивування. Рекультивації доцільно піддавати також землі з порушеним або зруйнованим ґрунтовим покривом.

Водні ресурси

Дніпропетровська область повністю розташована в межах басейну річки Дніпро, яка є основною артерією регіону. Загальна протяжність річки Дніпро в межах області становить 261 км. Гідрографічну мережу формує каскад Дніпровських водосховищ, 3 з яких розташовані на території області: південна частина Кам'янського водосховища, північна частина Дніпровського водосховища та вихід до Каховського водосховища. Останнє зазнало обміління внаслідок руйнування Каховської ГЕС росіянами 6 червня 2023 року.

Область належить до найменш забезпечених водними ресурсами регіонів України. Для регулювання стоку було побудовано 100 водосховищ сумарним об'ємом 945 млн м³ і 1 242 ставки сумарним об'ємом 155,1 млн м³.

Рисунок 8: Гідрографічна мережа басейну р. Дніпро в межах Дніпропетровської області у 2023 році

Джерело: Звіт про стратегічну екологічну оцінку проекту програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2025 рік

Локальні джерела не покривають потреб, тому основним джерелом є транзитний стік Дніпра. Існуючі можливості збільшення водоспоживання практично вичерпані, оскільки збільшення обсягів забору води з Дніпра загрожує як екологічному стану річки, так і функціонуванню господарського комплексу місцевостей, розташованих нижче за течією.

З метою ліквідації негативних наслідків, пов'язаних із знищенням Каховської гідроелектростанції, було виділено кошти з фонду ліквідації наслідків збройної агресії² для реалізації експериментального проекту з будівництва магістральних водогонів, реалізація якого планується до реалізації до 6 червня 2025 року.

Перелік об'єктів з будівництва магістральних водогонів в межах Дніпропетровської області включає:

- Нове будівництво магістрального водогону р. Інгулець - Південне водосховище для забезпечення водою м. Кривий Ріг;
- Нове будівництво магістрального водогону Марганець - Нікополь – Покров;
- Нове будівництво магістрального водогону Хортиця - Томаківка – Марганець.

Суттєву роль у водозабезпеченні області відіграє міжбасейновий канал Дніпро-Кривий Ріг, який розрахований на подачу 41 м³/с води, яка використовуються для потреб

² [Про виділення коштів з фонду лік... | від 22.03.2024 № 327](#)

населення та промисловості, передусім чорної металургії, електроенергетики, хімії та нафтохімії, подекуди для зрошення сільськогосподарських земель.

Ліси

Дніпропетровська область має відносно низький рівень лісистості. Станом на 01.01.2024 загальна площа земель лісгосподарського призначення становить 111,3 тис. га при загальній площі області 3 192,3 тис. га.

Більша частина лісових масивів, включаючи природні дубові і соснові ліси, зосереджена переважно в північній і західній частинах області, де рельєф та кліматичні умови сприяють розвитку деревної рослинності. У південних і східних регіонах здебільшого переважають лісозахисні смуги та штучні насадження.

Ліси Дніпропетровщини не мають промислового значення, а виконують виключно захисні, рекреаційні та агролісомеліоративні функції, підлягають особливій охороні, тому рубки головного користування в них не проводяться.

Флора і фауна

Рослинний світ області налічує у 2023 році більше 1 700 видів, тваринний – більше 7 500 видів. Також на території Дніпропетровської області зустрічається 132 види тварин, занесених до Червоної книги України.

Основними тенденціями протягом останніх років у флорі та фауні регіону є зменшення видового різноманіття внаслідок інтенсивного землекористування та осушення земель, яке триває вже декілька десятиліть і значно впливає на екосистеми регіону. Це явище не обмежується лише останнім періодом, й залишається актуальним у зв'язку з розвитком аграрного сектору.

У Дніпропетровській області активно проводяться заходи з охорони рідкісних рослин, зокрема в рамках природно-заповідного фонду.

1.1.2. Адміністративно–територіальний устрій

Дніпропетровська область утворена 27 лютого 1932 року та поділяється на 7 адміністративних районів до складу яких входить 86 територіальних громад, із них станом на 2023 рік: 20 міських, 41 сільська та 25 селищних громад.

Рисунок 9: Адміністративно–територіальний устрій Дніпропетровської області станом на 2023 рік

Джерело: <https://dia.dp.gov.ua/>

На території Дніпропетровської області розташовано 13 міст обласного значення та 7 адміністративних районів.

Рисунок 10: Адміністративні райони Дніпропетровської області: площа та населення, станом на 01.01.2022

Джерело: Власні напрацювання

Постановою Верховної Ради від 2020-го року області було створено 86 територіальні громади (далі – ТГ), згідно «Перспективного плану формування територій громад Дніпропетровської області».

1.1.3. Екологічна ситуація та адаптація регіону до кліматичних змін

Війна призвела до цілого ряду небезпечних впливів на всі складові навколишнього природного середовища. Основна небезпека для навколишнього природного середовища в умовах воєнних дій пов'язана з ризиком забруднення через пошкодження промислових підприємств та інфраструктурних об'єктів внаслідок влучання боєприпасів або аварійне порушення їх роботи через припинення

електропостачання, водопостачання, газопостачання, порушень технологічних процесів тощо.

Відбувається забруднення внаслідок руйнування транспортної і промислової інфраструктури, що призводить до масштабних розливів нафтопродуктів та інших небезпечних речовин. Зупинилася діяльність низки видобувних підприємств, що призвело до дефіциту корисних копалин. Під питанням залишається стан родовищ та можливість їх подальшої розробки. Сукупність цих негативних факторів в свою чергу призводить до зниження спроможності регіону реагувати на кліматичні зміни.

Вплив руйнування Каховської ГЕС на регіон

Руйнування Каховської ГЕС у червні 2023 року стало масштабною техногенною катастрофою в Україні. Наслідки підриву росіянами дамби Каховської ГЕС призвели до інтенсифікації ерозійних процесів. Нестача води для зрошення найближчими роками суттєво змінить водно-повітряний баланс родючих чорноземів. За умов спекотного клімату підсихання верхньої частини ґрунту призводитиме до його розтріскування і подрібнення, викликаючи запилення, яке за умов зростання сили вітрів, провокуватиме періодичні прояви вітрової ерозії.

Рисунок 11: Наслідки від підриву росією греблі Каховської ГЕС

146,4 млрд грн Орієнтовна сума збитків, завданих довкіллю	14,395 куб. км Зменшено об'єм води
1 144 шт Постраждалих домогосподарств	63 447 га Площа підтоплених лісів

Джерело: ecozagroza.gov.ua

Для Нікопольського та Криворізького районів, де без зрошення залишились 9 зрошувальних систем з прив'язаною площею 50 тис. га, наслідки посухи можуть призвести до деградації засушливих ґрунтів, через яку втрачаються родючі землі, пасовища та ліси.

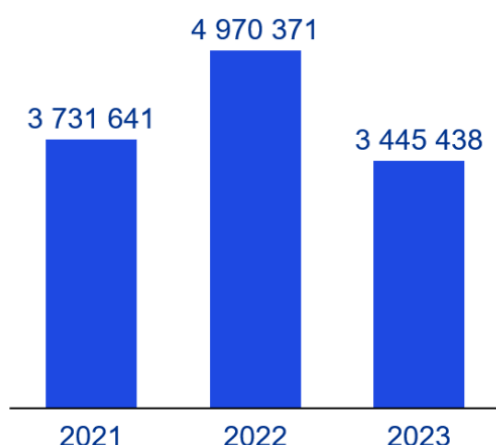
Це процес тривалої зміни ґрунту, рослинності й зниження біологічної продуктивності, який в екстремальних випадках може призвести до повного руйнування біосферного потенціалу.

Забруднення вод і використання водних ресурсів

У 2023 р. у масиви поверхневих вод Дніпропетровської області було скинуто у складі зворотних вод – 344,5 тис. т забруднюючих речовин від точкових джерел. В порівнянні з 2022 р. спостерігалось зменшення сумарного обсягу скинутих забруднюючих речовин на 152,5 тис. т. У Дніпрі станом на 2022 рік налічується понад 40 несанкціонованих місць скиду неочищених зливових вод.

Існуючі системи водопостачання та водовідведення області знаходяться переважно в незадовільному стані, очисні споруди працюють неефективно та потребують ремонту та реконструкції. В цілому, перевантаження очисних споруд у більшості основних водокористувачів області не спостерігається, проте якість очищення стічних вод незадовільна, низка показників перевищує нормативи гранично-допустимого скиду забруднюючих речовин (ГДС) і не дозволяє досягнути категорії «нормативно-очищені».

Рисунок 12: Обсяг скиду забруднених зворотних вод у водні об'єкти Дніпропетровської області, т

Найбільші підприємства – забруднювачі у 2023 році, які здійснювали скид забруднених (без очистки та недостатньо-очищених) зворотних вод у водні об'єкти: КП «Дніпроводоканал», м. Дніпро; ПрАТ «Петриківський рибгосп»; ПрАТ «Центральний ГЗК», м. Кривий Ріг; ПАТ «Криворізький залізорудний комбінат», м. Кривий Ріг; ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля», м. Павлоград; ПрАТ «Дніпровський металургійний завод», м. Дніпро; КП ДОР «Аульський водовід», Кам'янський район;

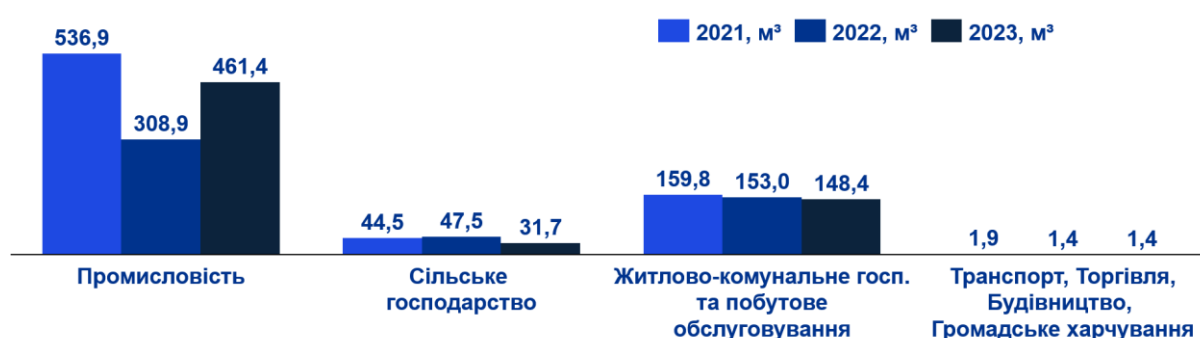
Джерело: Звіт про стратегічну екологічну оцінку проекту програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2025 рік

КП «Павлоградводоканал»; ДМП ВКГ «Дніпро-Західний Донбас»; ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»; ПрАТ «Енергоресурси» м. Нікополь; ПрАТ «СУХА БАЛКА» м. Кривий Ріг.

Водокористування

Загалом між 2021 і 2023 роками в Дніпропетровській області спостерігалось зниження використання свіжої води з 746 до 645 млн м³. Найбільше води використовує промисловість – 72%, та житлово-комунальне господарство – 23%.

Рисунок 13: Динаміка використання води в межах Дніпропетровської області за видами економічної діяльності, м³

Джерело: adm.dp.gov.ua

Протягом 2023 року було використано: на виробничі потреби – 517,5 млн м³ (62%), на питні і санітарно-гігієнічні потреби – 102,1 млн м³ (13%), на зрошення – 14,7 млн м³ води (2%), витрачено води при транспортуванні – 111 млн м³ (14%).

Відходи

За попередніми даними Головного управління статистики у Дніпропетровській області на підприємствах області протягом 2023 р. утворилося 131,1 тис. т відходів. Із загального обсягу утворених відходів: 0,5 тис. т - спалено, зокрема з метою одержання

енергії, 35,4 тис. т (близько 27 %) - обсяг відновлених відходів, 70 тис. т - видалено та направлено в сховища організованого складування (поховання).

Найбільшу частку утворення відходів у 2023 році становлять інші мінеральні відходи, змішані та недиференційовані матеріали, хімічні відходи, а також побутові та подібні відходи згоряння.

Рисунок 14: Динаміка основних показників поводження з відходами I-IV класів в межах Дніпропетровської області, т

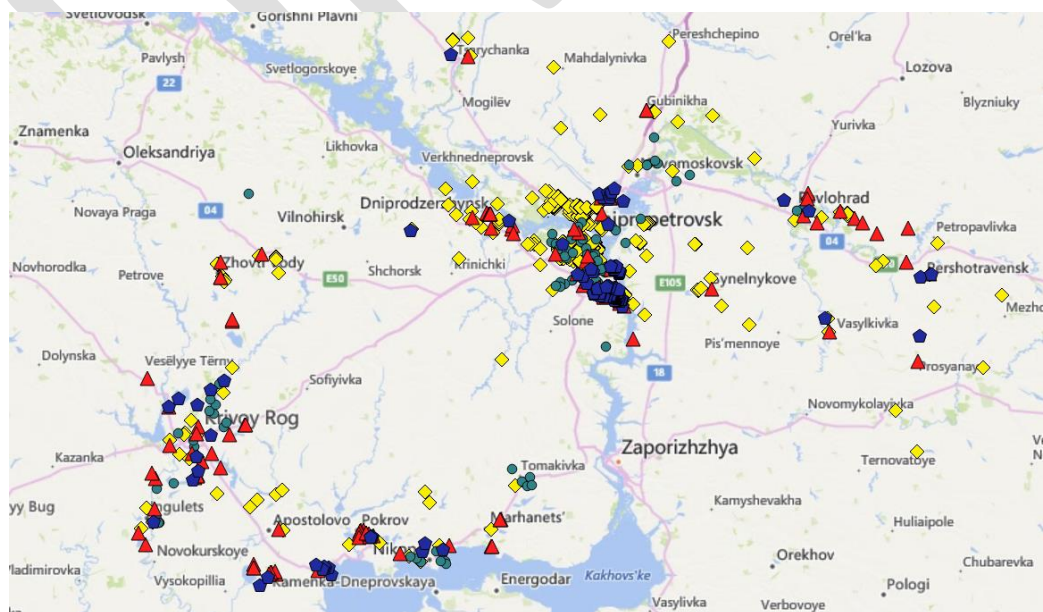

Дані наведено за місцезнаходженням (реєстрації) підприємств. Інформація сформована на основі фактично поданих підприємствами звітів. Дані можуть бути уточнені.

Джерело: <http://www.dneprstat.gov.ua/>

Крім того, великою проблемою для області є боротьба з несанкціонованими сміттєзвалищами. Через неналежну систему управління твердими побутовими відходами в населених пунктах, як правило у приватному секторі, відсутністю системи окремого збирання, сортування твердих побутових відходів (ТПВ), велика кількість ТПВ в області потрапляє на несанкціоновані, неконтрольовані сміттєзвалища.

Рисунок 15: Мапа сміттєзвалищ Дніпропетровської області

Джерело: QGIS Cloud - gis_system

Викиди в атмосферу

Викиди шкідливих речовин в атмосферу у 2023 році становили 385,1 тис. т. Основними забруднювачами довкілля у 2023 році залишаються підприємства металургійної, добувної промисловості та виробники електроенергії. Найбільш екологічно небезпечними видами економічної діяльності є видобування металевих руд, виробництво електроенергії, чавуну, сталі та феросплавів.

Рисунок 16: Динаміка обсягів та основні види викидів забруднюючих речовин в атмосферу в межах Дніпропетровської області, тис. т та %

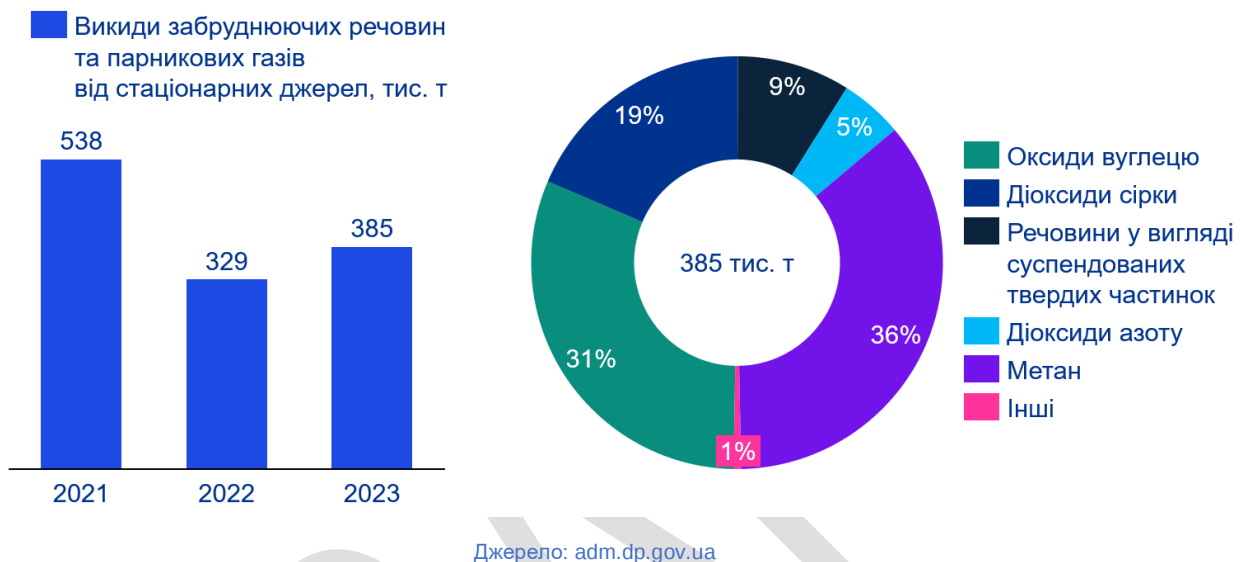
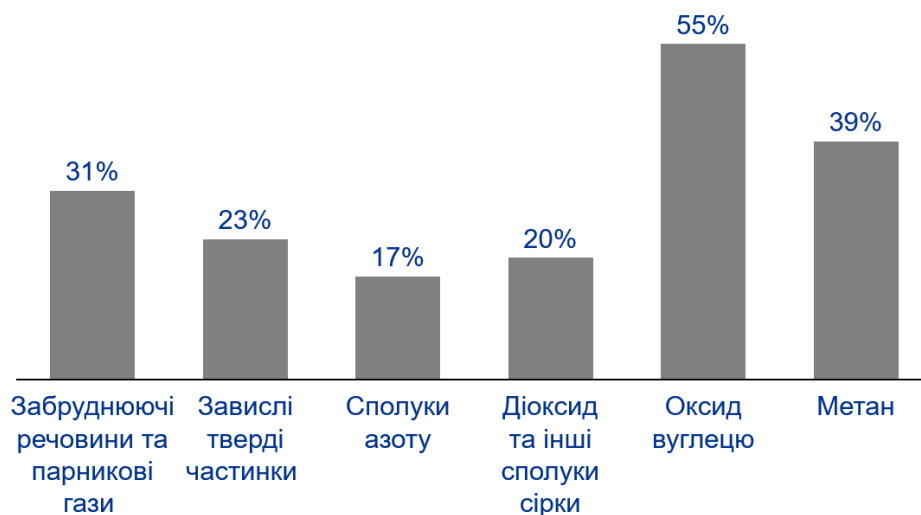

Рисунок 17: Частка викидів забруднюючих речовин і парникових газів в атмосферне повітря від стаціонарних джерел регіону від загальної кількості по Україні за 2023 рік, %

Джерело: stat.gov.ua/uk/releases/vykydy-zabrudnyuyuchykh-rechovyn-i-parnykovykh-haziv-v-atmosferne-povitrya-0

За видами економічної діяльності найбільша частка викидів забруднюючих речовин та парникових газів припадає на галузь переробної промисловості: та становить 159 584,8 т.

Таблиця 1: Викиди в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення за видами економічної діяльності у 2023 році

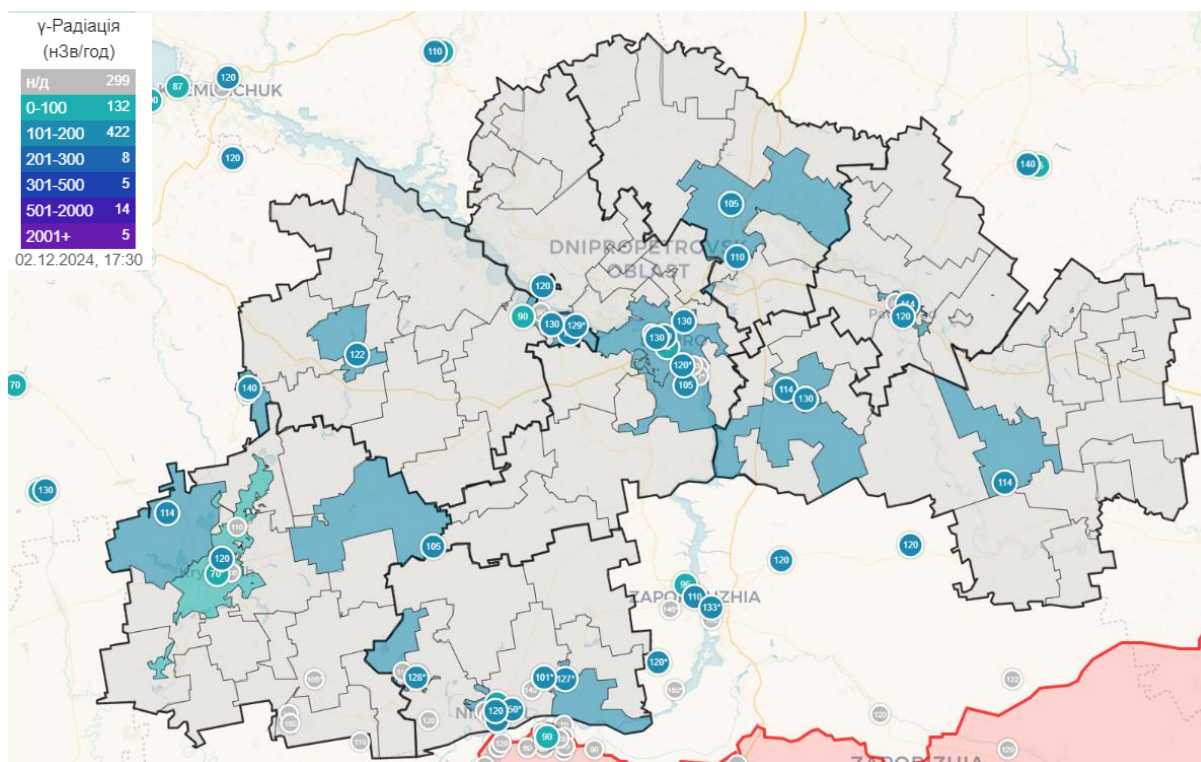
Вид економічної діяльності	Код КВЕД -2010	Кількість викидів забруднюючих речовин і парникових газів		Крім того, кількість викидів діоксиду вуглецю	
		Т	2023 у % до 2022	т	2023 у % до 2022
Усі види економічної діяльності		385 134,1	117,1	16 311 366	110,8
Переробна промисловість	C	159 584,8	105,6	10 052 203	96,2
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	B	143 249,2	113,5	290 359,5	98,5
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	D	74 109,4	171,6	5 881 341	151
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	E	3 327,2	97	4 668,1	107,3
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	H	2 342,4	90,8	15 666,7	113,8
Сільське, лісове та рибне господарство	A	2 147,1	110,8	40 683,7	105,5
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	G	155,7	85,6	9 945,6	130,2
Будівництво	F	55,1	273,6	360,1	203,7
Професійна, наукова та технічна діяльність	M	49,6	97,9	1642,4	69,5
Інші		113,6	699,4	14495,8	492,5

Джерело: Головне управління статистики у Дніпропетровській області

У 2022–2023 роках Дніпропетровська область демонструє один із найвищих рівнів забруднення повітря в Україні, особливо в містах Дніпро, Кам'янське та Кривий Ріг. Середній індекс якості повітря (AQI) для частинок PM2.5 в регіоні варіюється від 0 до 150, де значення до 50 вказують на чисте повітря, 51-100 - помірна якість із мінімальним впливом для чутливих людей, 101-150 - шкідливий для чутливих груп населення рівень забрудненості.

На карті радіаційного фону Дніпропетровської області для Дніпра та прилеглих громад спостерігаються значення в межах 0-300 нЗв/год. Більшість територій мають рівень 0-100 нЗв/год, що є безпечним для всіх категорій населення. В окремих районах рівень радіації підвищений до 101-200 нЗв/год, що залишається в межах безпечного, хоча й трохи перевищує природний фон. Рідко фіксуються локальні зони з рівнем 201-300 нЗв/год, які також не становлять загрози при короткочасному впливі.

Рисунок 18: Карта радіаційного фону Дніпропетровської області станом на 02.12.2024

Джерело: [Карта радіаційного фону в Україні онлайн: моніторинг радіації - SaveEcoBot](#)

Інвестиції в охорону довкілля

Незважаючи на зростання обсягів промисловості, підприємства регіону інвестують у підвищення екологічності виробництв. Ключові напрями інвестицій: охорона та покращення якості повітря, охорона та раціональне використання водних ресурсів, оптимізація поводження з відходами, охорона та раціональне використання земель, підвищення енергоефективності та енергозбереження виробництв, перехід на альтернативні джерела енергії (вітер, сонце, біомаса), розвиток систем екологічного моніторингу на підприємствах та в містах. Загальний обсяг інвестицій в екологію у 2023 році – 54,9 млн дол. США.

Рисунок 19: Обсяги інвестицій в охорону довкілля найбільших підприємств області станом на 2023 рік, млн дол. США

Охорона природи

Станом на 2023 рік мережа природно-заповідного фонду Дніпропетровської області становить 179 об'єктів площею 100,2 тис. га, що становить 3,14% від загальної площі території області. Із них: об'єктів загальнодержавного значення – 32 (площею 36,6 тис. га) та об'єктів місцевого значення – 147 (площею 63,6 тис. га).

Рисунок 20: Природно-заповідний фонд Дніпропетровської області станом на 2023 рік

1 Природний заповідник 3 759 га	3 Заповідні урочища 468 га	4 Регіональні ландшафтні парки 14 078 га	50 Пам'яток природи 500 га 3 загальнодержавного, 47 місцевого значення
102 Заказники 74 517 га 23 загальнодержавного, 79 місцевого значення	3 Ботанічні сади 135 га 2 загальнодержавного, 1 місцевого значення	8 Парків-пам'яток садово-паркового мистецтва 463 га 1 загальнодержавного, 7 місцевого значення	

Джерело: [Природно-заповідний фонд Дніпропетровської області](#)

Основні об'єкти природно-заповідного фонду Дніпропетровської області:

- Національний природний парк «Дніпрові острови» — охороняє водно-болотні угіддя та річкові екосистеми, зокрема на островах Дніпра.
- Природний заповідник «Криворізький степ» — зберігає степові ландшафти з рідкісними видами рослин та тварин, є важливим для збереження степових екосистем, характерних для центральної частини України.
- Дністровсько-Орільський природний заповідник — охороняє природні екосистеми долин річок Дністер і Оріль, що включають степи, лісові масиви та водно-болотні угіддя. Це місце для збереження біорізноманіття в річкових і степових зонах.
- Заповідник «Нікопольські степи» — захищає степові території з рідкісними видами флори та фауни, зокрема водно-болотні угіддя, які служать середовищем для багатьох видів птахів та тварин.

Кліматичні тенденції

Під впливом кліматичних змін, забруднення атмосферного повітря, водних ресурсів, земельних ресурсів, недосконалої системи державного контролю та недостатньої ефективності моніторингу стану навколишнього природного середовища виникають загрози екологічній безпеці України.

Відповідно до Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року³ очікується, що до 2040 року кліматичні зміни призведуть до підвищення середньої річної температури в Україні у межах 0,8-1,1°C (1,5-2°C за альтернативним прогнозом) та посилення перерозподілу опадів протягом року в межах ± 20 % із їхнім збільшенням у холодний період і зменшенням у теплий. Глобальне потепління підвищує ризики виникнення лісових пожеж, наслідками яких є втрата екосистем та

³ [Про схвалення Стратегії еколого... | від 20.10.2021 № 1363-р](#)

біорізноманіття і шкода життю та здоров'ю мешканців(-ок) навколишніх населених пунктів.

В Дніпропетровській області діє Дніпропетровська обласна комплексна програма (стратегія) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016 – 2025 роки. Зокрема, на 2025 рік передбачені наступні заходи (неповний перелік):

- Нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт споруд, придбання та впровадження установок, обладнання, техніки, машин, механізмів та устаткування для збирання, перевезення, оброблення побутових відходів та відходів, що утворилися через пошкодження (руйнування) будівель та споруд унаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведення робіт з ліквідації їх наслідків;
- Ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ;
- Відновлення лісів;
- Розроблення технологій, обладнання та здійснення заходів для очищення, відновлення забруднених земель, а також земель, засмічених промисловими, побутовими та іншими відходами, у тому числі в рамках державно-приватного партнерства.

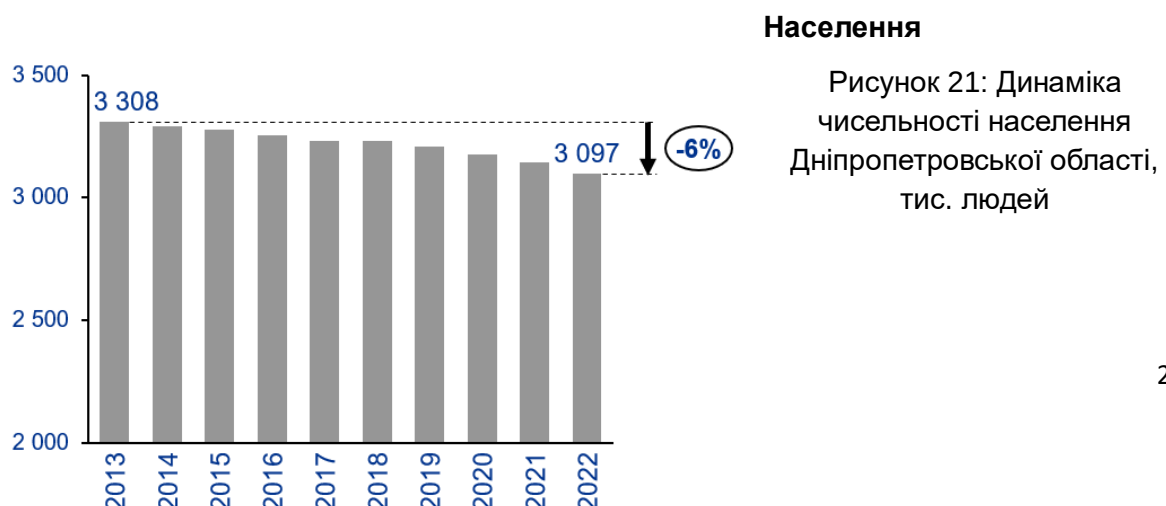
Висновки до 1.1.

Дніпропетровська область є стратегічно важливим регіоном України. Займаючи 31 923 км² (5,3% площі України), область виступає ключовим логістичним вузлом із центром у місті Дніпро. Межування з п'ятьма іншими регіонами та розгалужена транспортна мережа сприяють розвитку промисловості, сільського господарства та транспорту.

Економічний потенціал регіону спирається на значні запаси природних ресурсів. Область забезпечує 100% видобутку марганцевої руди завдяки Нікопольському басейну, який є одним із найбільших у світі. Також тут зосереджені великі поклади залізної руди, вугілля, урану та інших мінералів, що робить регіон провідним у видобувній промисловості.

Завдяки родючим чорноземам регіон спеціалізується на вирощуванні зернових і технічних культур та тваринництві. Основним джерелом водопостачання є річка Дніпро, проте руйнування Каховської ГЕС у 2023 році призвело до обміління Каховського водосховища, ускладнивши зрошення сільськогосподарських угідь та викликавши ерозійні процеси ґрунтів. Війна посилила і екологічні виклики, зокрема через руйнування промислових об'єктів, інфраструктури та розливи небезпечних речовин.

1.2. Демографічна характеристика та зайнятість населення

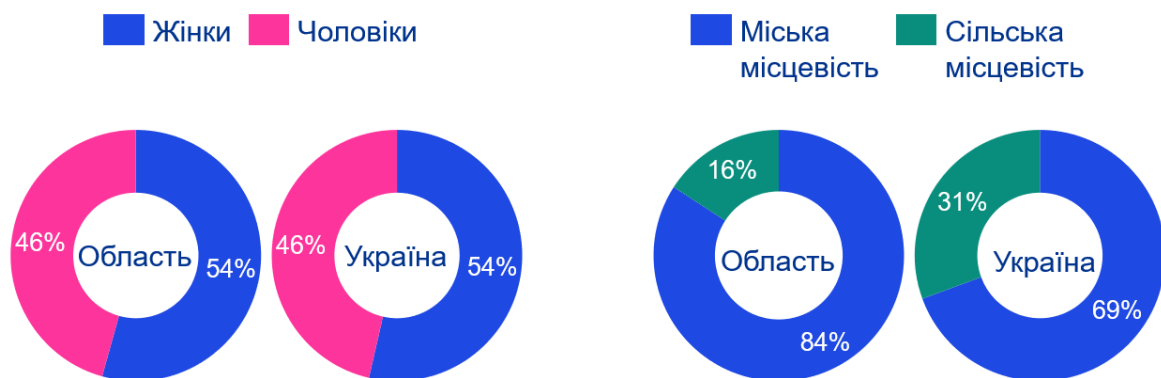
Впродовж останніх років населення Дніпропетровської області скорочується, що є загальною тенденцією для більшості регіонів України. З 2013 по 2022 роки населення області скоротилось на 6%.

Джерело: <https://index.minfin.com.ua/ua/reference/people/dnepropetrovskaya/>

За даними Державного комітету статистики України, в Дніпропетровській області переважає кількість жінок, над кількістю чоловіків, що характерно і для України в цілому.

Значно переважає міське населення: понад 80% мешканців(-ок) проживають в містах, зокрема у великих промислових центрах, таких як Дніпро, Кривий Ріг, Кам'янське та Павлоград. Частка сільського населення продовжує скорочуватися, відображаючи загальнонаціональну тенденцію урбанізації.

Рисунок 22: Структура населення Дніпропетровської області та України за статтю та типом місцевості проживання

Джерело: www.ukrstat.gov.ua

Станом на 1 січня 2022 року в Дніпропетровській області проживало понад 3 млн мешканців(-ок): 1 680 750 жінок та 1 412 426 чоловіків. Розподіл населення області за статтю відповідає загальним тенденціям по Україні, де спостерігається перевага жіночого населення. Особливістю регіону є значний рівень урбанізації, адже більша частина населення проживає у містах, що відрізняє Дніпропетровську область від багатьох інших регіонів країни.

В Дніпропетровській області переважає економічно активне населення. Однак, спостерігається загальноукраїнська тенденція до поступового старіння населення.

Рисунок 23: Вікова структура та динаміка старіння населення Дніпропетровської області станом на 2022 р., %, кількість людей

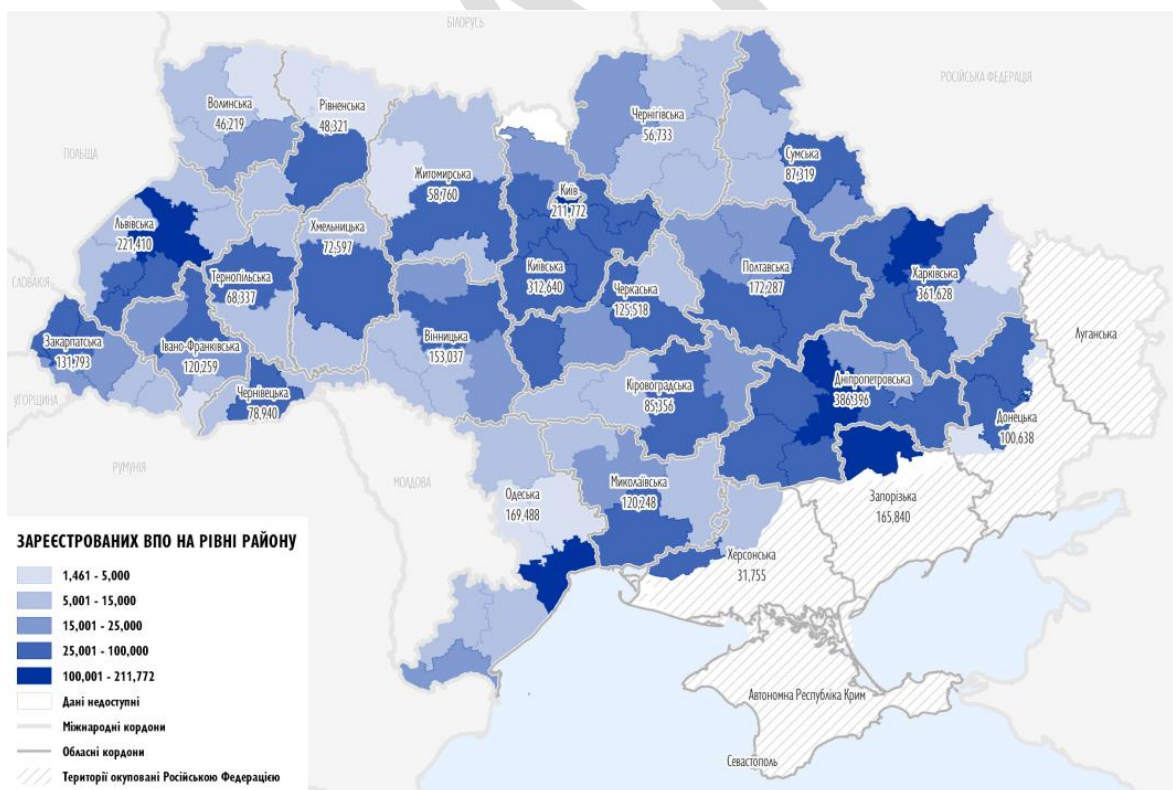

Джерело: [Населення та міграція | Державна служба статистики України](#)

ВПО

З початку повномасштабного вторгнення росії область стала центром надання допомоги ВПО, релокації бізнесу та закладів вищої освіти й дослідних установ з південного сходу України. Оскільки область є прифронтовою, міграційний приріст відзначається переважно завдяки внутрішньо переміщеним особам.

Рисунок 24: Оцінка присутності ВПО за областями переміщення станом на 31 березня 2024 року

Джерело: [ABA_r34_public_ENG-UKR.pdf](#)

Дніпропетровська область є однією з найбільших приймаючих територій для внутрішньо переміщених осіб в Україні зокрема з таких регіонів, як Харківська, Донецька та Луганська області. За даними 2024 року, регіон прийняв 11% від загальної кількості зареєстрованих ВПО в Україні.

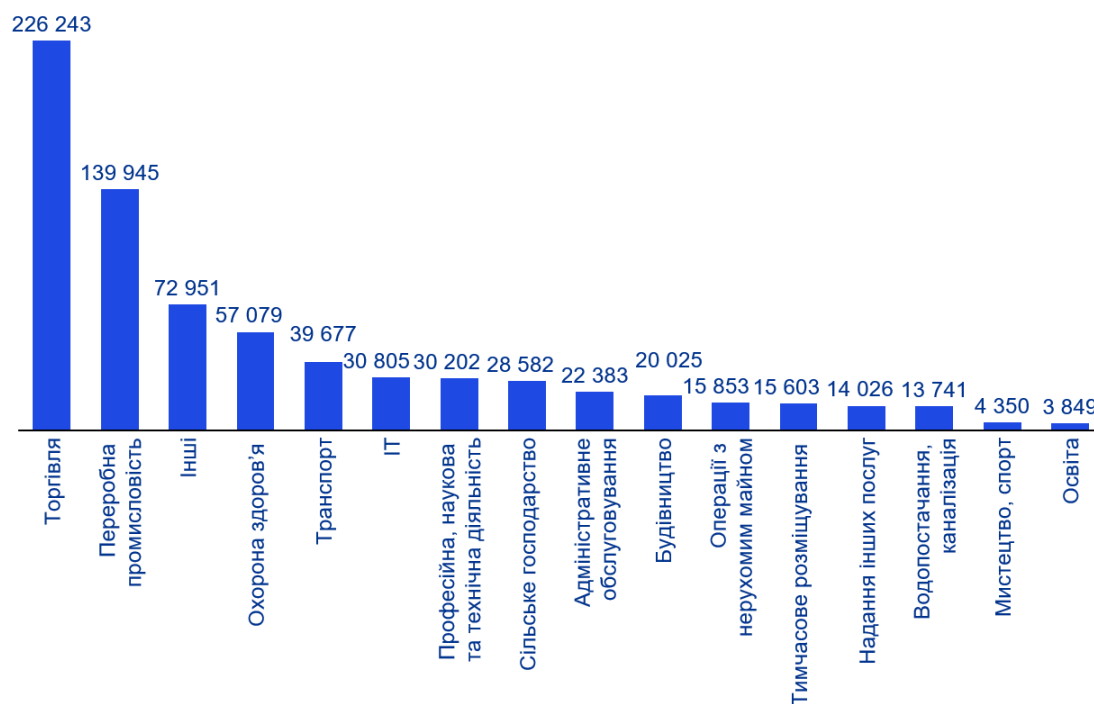
Станом на 31 березня 2024 року у регіоні зареєстровано близько 386 396 ВПО (41% жінок та 59% чоловіків), з яких 57% працездатного віку. Найбільше переселенців(-ок) у містах Дніпро (143 тис. людей) та Кривий Ріг (59 тис. людей).

Ринок праці

Дніпропетровська область – один з основних ринків праці в Україні. У 2021 році економічно активне населення області налічувало близько 1,4 млн, а станом на 2023 рік в регіоні проживало 1,3 млн економічно активного населення (8,9% від загальноукраїнського показника). За рівнем зайнятості населення працездатного віку регіон демонструє стабільний і один з найкращих показників – 64,3%.

З початку повномасштабного вторгнення у лютому 2022 року 11% українських компаній залишили Дніпропетровську область. Більшість підприємств перемістились до західних областей України.

Рисунок 25: Кількість зайнятих працівників у суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності Дніпропетровської області, станом на 2023 рік

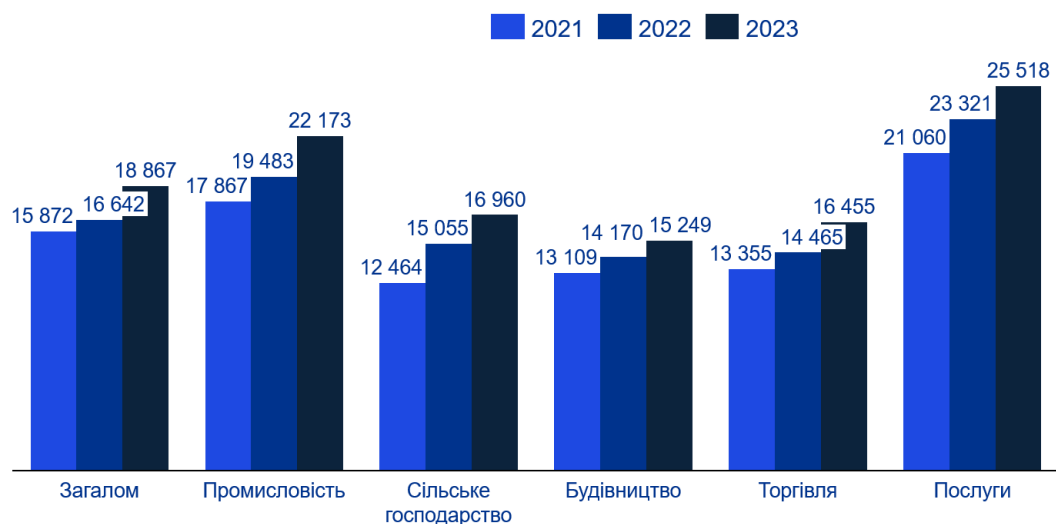

Джерело www.ukrstat.gov.ua

За інформацією Дніпропетровської обласної служби зайнятості, станом на 01.01.2024 року серед зареєстрованих безробітних жінки становили 77,4%, а чоловіки – 22,6%.

Середня заробітна плата у 2023 році – 18 866 грн. (середній показник в Україні – 13 626 грн). Загалом за 2023 рік Дніпропетровська область має досить високі показники у порівнянні із сусідніми регіонами: середня заробітна плата в Запорізькій області на 15% нижча, у Харківській – на 7%.

Рисунок 26: Динаміка середньої заробітної плати у Дніпропетровській області за галузями, грн

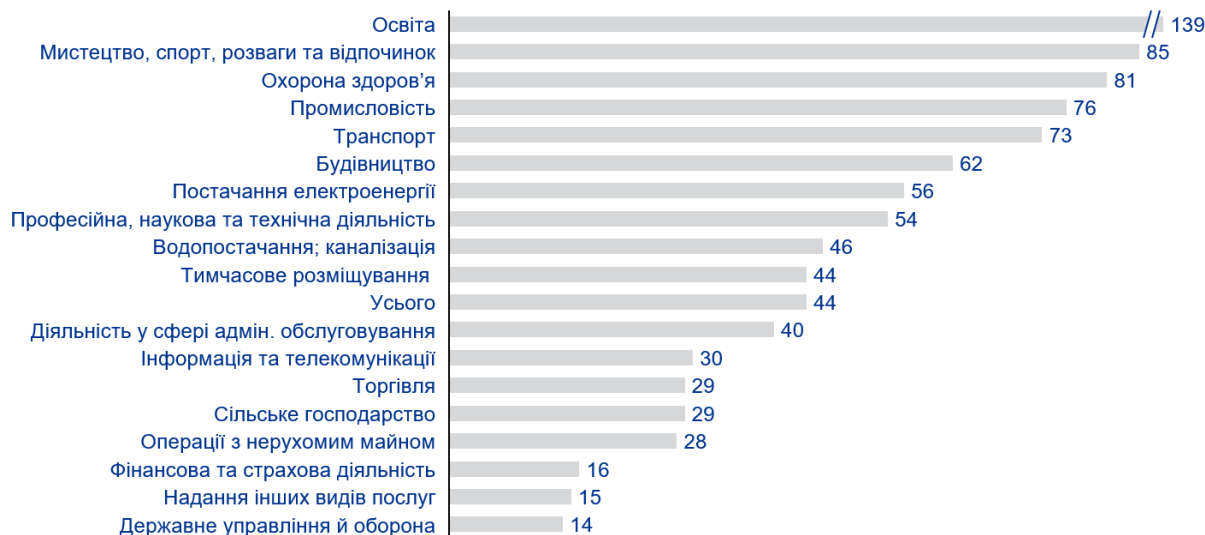

Джерело: dp.gov.ua

Безробіття

Зміни, викликані війною, суттєво вплинули на структуру ринку праці Дніпропетровської області. Близькість до лінії фронту, міграція робочої сили та релокація бізнесу стали ключовими факторами, що ускладнили ситуацію. Станом на жовтень 2024 року в області зареєстровано 7 865 безробітних (7,7% від загальної кількості в Україні). Кількість вакансій покриває лише 53% потреб безробітних, при тому, що область займає 3 місце в країні за пропозиціями робочих місць після Львівської та Київської областей.

Рисунок 27: Відношення кількості вакансій до кількості шукачів роботи, зареєстрованих в Дніпропетровській службі зайнятості станом на 01 жовтня 2024 року, %

Джерело: www.ukrstat.gov.ua

Протягом 2023 року послугами служби зайнятості Дніпропетровської області скористались майже 58 тис. громадян(-ок). Допомогу по безробіттю отримували 10,6 тис. людей.

Дніпропетровщина займає лідируючі позиції з реалізації урядової програми "єРобота". Протягом 9 місяців 2024 року, за результатами розгляду заяв щодо отримання грантів

(в т. ч. мікро-) на створення або розвиток власного бізнесу, прийнято 335 позитивних рішень по заявникам, що планують вести підприємницьку діяльність у Дніпропетровській області. Фактично грантів (в т. ч. мікро-) отримано на загальну суму 86,4 млн грн. Завдяки державній підтримці в регіоні планується створення близько 670 нових робочих місць.

Висновки до 1.2.

Дніпропетровська область в часи війни відіграє значну роль у внутрішніх міграційних процесах. Демографічна ситуація характеризується скороченням населення, що відповідає загальнонаціональним тенденціям. З 2013 по 2022 рік чисельність жителів(-ьок) області зменшилася на 6%. Населення області переважно міське (80%), а частка сільських мешканців(-ок) продовжує скорочуватися.

Дніпропетровщина є одним із основних ринків праці України. Економічно активне населення у 2023 році складало 1,3 млн людей, а рівень зайнятості серед працездатного населення досягав 64,3%, що є одним із найкращих показників у країні. Проте війна внесла суттєві зміни на ринку праці: 11% компаній покинули регіон, а вакансії покривають лише 53% потреб безробітних.

З початку повномасштабного вторгнення Дніпропетровська область стала важливим центром прийому внутрішньо переміщених осіб (ВПО), надаючи допомогу, ресурси та робочі місця для переселенців(-ок). Станом на березень 2024 року в області зареєстровано понад 386 тис. ВПО, що становить 11% від загальної кількості по країні.

Незважаючи на численні виклики, зокрема демографічні зміни, міграційний тиск і вплив війни, Дніпропетровська область демонструє адаптивність і стійкість.

1.3. Комплексний аналіз інфраструктури області

1.3.1. Транспортна інфраструктура

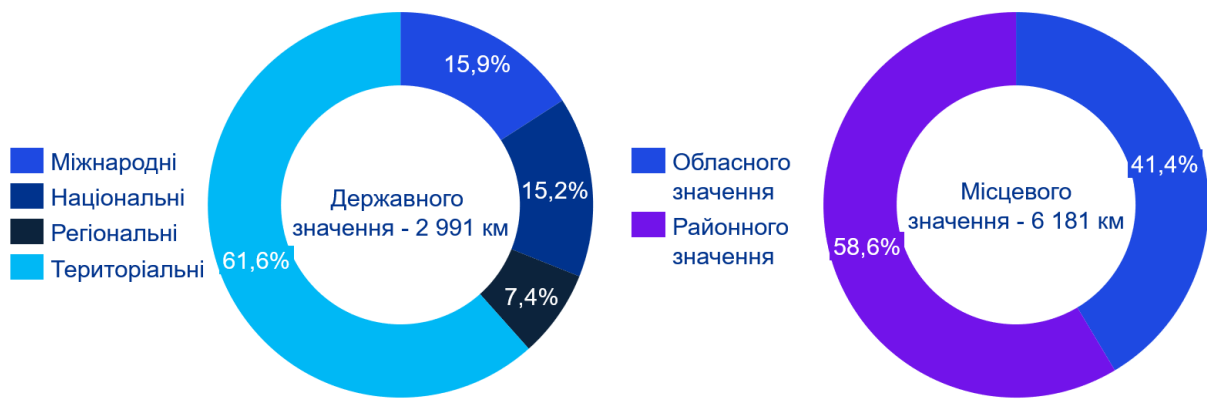
У реаліях повномасштабної війни тимчасово призупинено авіаційні та водні перевезення, тому залізниця та автомобільний транспорт залишаються ключовими елементами транспортної інфраструктури регіону. Залізниця пов'язує промислові центри області та допомагає бізнесу вести експортні та імпорتنі операції із сусідніми державами. Стабільно працюють пасажирські перевезення, транспортування гуманітарної та військової допомоги, а також курсують евакуаційні маршрути для тих, хто бажає виїхати з гарячих точок, де ведуться воєнні дії.

Інфраструктура автомобільного транспорту

В Дніпропетровській області функціонує 6 спеціалізованих автотранспортних терміналів, які займаються митним оформленням, зберіганням і перевантаженням вантажів. Найбільшим автотранспортним вузлом області є м. Дніпро. Довжина автомобільних доріг у Дніпропетровській області становить 9 172 км. З них 2 990,6 км – це дороги державного значення, місцеві дороги – 6 181,4 км.

Станом на кінець 2024 року триває активне відновлення інфраструктури, пошкодженої внаслідок бойових дій, а також ведеться будівництво нових автомобільних шляхів.

Рисунок 28: Структура автомобільних доріг Дніпропетровської області станом на 2023 рік

Джерело: adm.dp.gov.ua

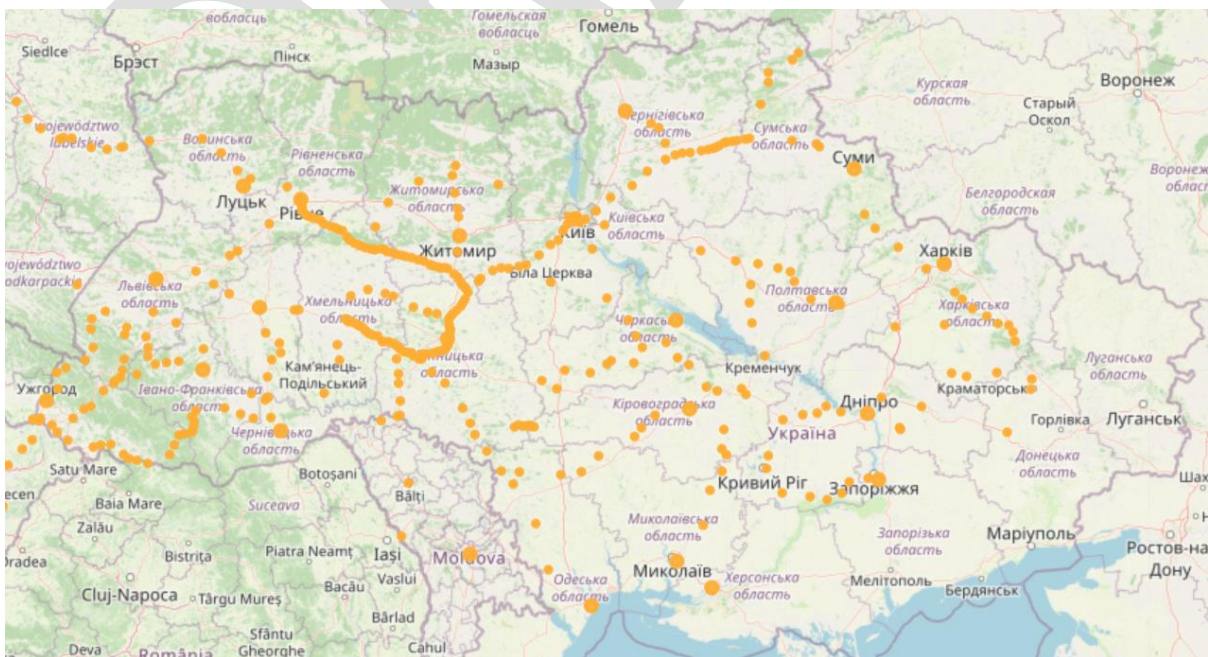
Область також має розвинене автобусне сполучення: курсують автобуси як міжнародних, так і міжобласних маршрутів, які з'єднують регіон з такими країнами, як Польща, Італія, Чехія тощо.

Залізничне сполучення

Одним із основних видів транспорту у Дніпропетровській області є залізничний. Регіон є лідером із концентрації залізничного сполучення в державі, протяжність колій становить 1 023,7 км. Оператором залізничного сполучення в Дніпропетровській області є регіональна філія «Придніпровська залізниця». В умовах війни в 2022-2024 роках фокус був на ремонті пошкодженої інфраструктури, а також на відновленні ключових вантажних та пасажирських маршрутів.

Пасажирські перевезення на Придніпровській залізниці охоплюють численні маршрути як внутрішнього, так і міжнародного значення, попри скасування деяких маршрутів через війну. Залізниця продовжує забезпечувати важливі перевезення, особливо для евакуації та доставки гуманітарної допомоги.

Рисунок 29: Карта станцій пасажирського сполучення «Укрзалізниці»

Джерело: Інтерактивна мапа станцій Укрзалізниці - station.in.ua

Річковий транспорт

У регіоні розташовано 6 річкових портів, які обслуговуються залізничними та автомобільними транспортними засобами. Контейнерна лінія «Tavria Line» є першою українською лінією, яка здійснює доставку вантажів у морських контейнерах до центрального регіону України – Дніпропетровської області, використовуючи власні судна типу «річка-море», які забезпечують прямі міжнародні перевезення вантажів із виходом у Чорне, Мармурове та Середземне моря.

Водні перевезення по Дніпру були тимчасово призупинені з початком повномасштабного вторгнення росії в Україну 24 лютого 2022 року через питання безпеки, однак розвиток інфраструктури триває, зокрема у сфері каботажних перевезень, які мають перспективу відновлення та подальшого розширення.

Повітряний транспорт

У Дніпропетровській області розташовано 2 міжнародні аеропорти та вантажний термінал, що пов'язують регіон з країнами далекого та ближнього зарубіжжя. Міжнародний аеропорт «Дніпро» (DNK) класу «4С» та міжнародний аеропорт «Кривий Ріг» (KWG) відноситься до класу «В». Станом на 2024 рік з міркувань безпеки авіасполучення тимчасово призупинено.

Магістральні трубопроводи

На території Дніпропетровської області розташовані магістральні трубопроводи та компресорні комплекси для транспортування аміаку, природного газу та нафти, що використовуються підприємствами регіону. Зазначена транспортна трубопровідна мережа дозволяє забезпечити необхідною сировиною підприємства з виробництва добрив, хімічної продукції, зрідженого газу, а також продукції нафтопереробки, імпорту якої займає суттєву частку ринку України.

Загальний стан доріг та ремонтні роботи

В умовах воєнного стану в Дніпропетровській області ремонтні роботи на транспортній інфраструктурі зосереджені переважно на підтримці логістичних маршрутів для перевезення важливих вантажів, евакуації населення і доставки гуманітарної допомоги.

1.3.2 Енергетична інфраструктура

Дніпропетровська область має розвинену енергетичну інфраструктуру та відіграє важливу роль у забезпеченні електроенергією не лише регіону, а й всієї країни.

Таблиця 2: Енергетична інфраструктура Дніпропетровської області

Назва	Функціонал	Стан
Придніпровська ТЕС	Встановлена електрична потужність – 910 МВт. Основне паливо - вугілля, резервне – мазут, газ.	У 2024 році через пошкодження ТЕС, спричинені російськими атаками, теплопостачання лівого берега Дніпра було ускладнене. Без стабільного тепла залишилися близько 172 будинків, для вирішення проблеми міська влада розробила стратегію, яка передбачає встановлення 6 газових котелень і модернізацію інфраструктури на проспектах Слобожанський і Сонячний, щоб

		стабілізувати ситуацію до зими 2025 року.
Криворізька ТЕС	Встановлена електрична потужність – 2820 МВт. Основне паливо – це вугілля, яке видобувається в регіоні, зокрема на території Криворізького басейну.	В умовах повномасштабного вторгнення ДТЕК Криворізька ТЕС продовжує модернізацію обладнання. З 2022 по 2023 роки станція перевела на спалювання газового вугілля ще 2 енергоблоки.
Дніпровська ГЕС	Потужність близько 560 МВт. Річне виробництво енергії значно залежить від сезонних коливань рівня води у Дніпрі, але в середньому становить близько 1,4 млрд кВт-год електроенергії на рік.	Дніпровська ГЕС перебуває в критичному стані внаслідок ракетної атаки 1 червня 2024 року, наразі неможливо відновити вироблення електроенергії: ГЕС-2 у критичному стані, ГЕС-1 – не працює.
Нікопольська СЕС	Потужність – 246 МВт, загальна площа становить понад 400 га.	Найбільша сонячна електростанція у Європі

Джерело: adm.dp.gov.ua

Вітрова енергетика в області розвивається, зокрема, на території області активно встановлюються вітрові турбіни, що додають стабільності енергетичному балансу.

Досить розгалуженою є система теплоенергетики та газопостачання області. Значна частина домогосподарств та промислових підприємств забезпечується теплом і газом через центральні системи. Газопостачання області здійснюється через мережі магістральних газопроводів, що сполучають область з газовими хабами України.

З початку повномасштабної війни енергетики доклали зусиль, щоб забезпечити електрикою понад 1,2 млн домогосподарств регіону. Це включає відновлення пошкоджених ліній електропередач, модернізацію енергетичних мереж та оперативне реагування на регулярні атаки на енергетичну інфраструктуру.

Дніпропетровська область є однією з найактивніших учасниць(-ків) програми «Зроблено в Україні» та програм кредитування для відновлення енергетики. Кошти використовуються для облаштування альтернативних джерел генерації теплової енергії та утеплення фасадів житлових будинків у рамках інвестиційних проєктів.

Енергетична трансформація

В області розташована одна з найбільших сонячних електростанцій України – Нікопольська СЕС, потужністю 246 МВт, яку побудувала компанія ДТЕК. Нікопольська СЕС займає 400 га і розташована на території колишнього кар'єру поблизу села Старозаводське на Дніпропетровщині. Станція складається з 750 тис. сонячних та 80 інверторних станцій із силовими трансформаторами й розподільними пристроями.

Станом на 01 жовтня 2024 року загальна кількість об'єктів альтернативної енергетики з урахуванням філії “Середньодніпровська ГЕС” ПрАТ “Укргідроенерго” дорівнює 8248, що на 8% більше показників аналогічного періоду 2023 року.

Сумарна електрична потужність об'єктів – 1852 МВт, показники якої збільшились на 4% відносно показників аналогічного періоду 2023 року. Загальна кількість приватних

домогосподарств, що встановили сонячні електростанції, станом на 01 жовтня 2024 року, дорівнює 7922, що на 6% перевищує показники аналогічного періоду 2023 року, сумарною потужністю 219 МВт.

У Дніпропетровській області планують до кінця 2024 року запуск 3 когенераційних установок, що були надані за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID).

1.3.3. Житлово-комунальна інфраструктура

Протягом першого кварталу кожного року з 2020-2024 простежується динаміка розвитку житлового будівництва в Дніпропетровській області. У 2024 році, за перший квартал, було прийнято в експлуатацію 51 247 м².

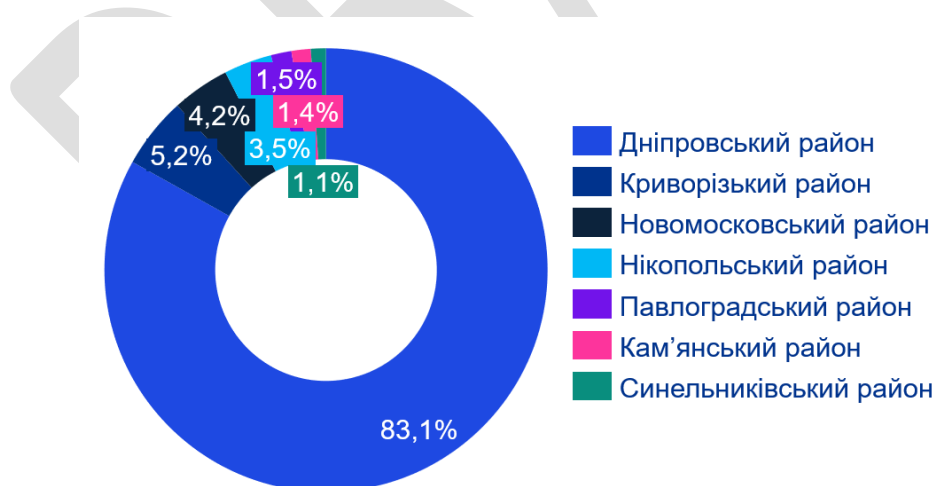
Рисунок 30: Структура житлового будівництва Дніпропетровської області, 2023 рік

За площею		За кількістю	
Одноквартирні будівлі	Багатоквартирні будівлі	Одноквартирні будівлі	Багатоквартирні будівлі
86 тис. м² 2% від загальноукраїнського показника	96 тис. м² 3,1% від загальноукраїнського показника	588 одиниць 3,2% від загальноукраїнського показника	1 688 одиниць 2,3% від загальноукраїнського показника

Джерело: <https://dia.dp.gov.ua/>

Понад 80% загальної площі прийнятих в експлуатацію житлових будівель в Дніпропетровській області припадає на Дніпровський район.

Рисунок 31: Розподіл загальної площі житлових будівель, прийнятих в експлуатацію, по районах у січні-березні 2024 року, % від загального обсягу

Джерело: <http://www.dneprstat.gov.ua/>

Станом на жовтень 2024 в області створено 4119 ОСББ, що становить 21,1% від загальної кількості житлових будинків (19525). За 9 місяців 2024 року створено 89 ОСББ.

Послуги з централізованого водопостачання та водовідведення в області надає 94 підприємства (у 2021 році - 95 підприємств), в тому числі 43 спеціалізованих

комунальних, 46 багатогалузевих комунальних, 1 міжрайонне, 4 відомчих. До комунальної форми власності у 2022 році належало 75 підприємств; до державної - 3; до іншої - 16. Базове підприємство - КП «Дніпроводоканал» Дніпровської міської ради.

1.3.4. Соціальна інфраструктура

Освіта

Дошкільна освіта

Наприкінці 2023 року в Дніпропетровській області налічувалося 968 закладів дошкільної освіти. Серед них 676 – ясла-садки, 148 – дитячі садки, 144 – інші заклади дошкільної освіти. Більше двох третин закладів (66,9%) розташовано в міській місцевості, решта – у сільській. Кількість вихованців у 2023 році становила 73,8 тис.: у містах – 65,3 тис. (88,5%), у селах – 8,5 тис. (11,5%).

Рисунок 32: Кількість закладів дошкільної освіти та дітей у них (на кінець року)

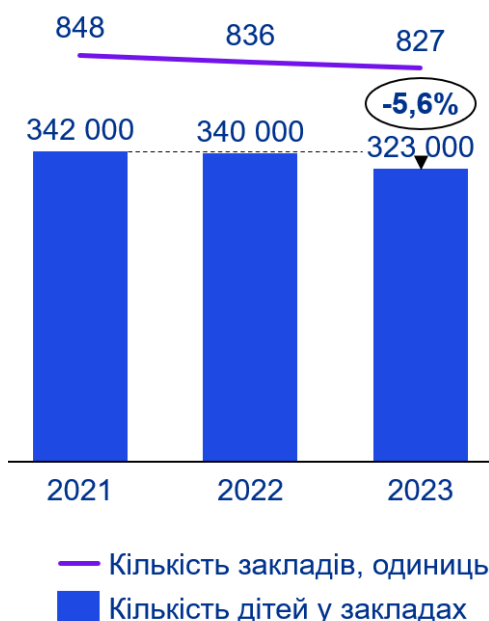
З 2021 до 2023 року спостерігається значне скорочення кількості працівників у сфері дошкільної освіти в усіх категоріях. Педагогічний персонал зменшився на 14,7% (з 12 385 до 10 561 людей), медичний персонал знизився на 20,8% (з 1 044 до 827 людей), технічний персонал скоротився на 14,1% (з 13 746 до 11 803 людей).

Джерело: <http://www.dneprstat.gov.ua/>

Загальна середня освіта

На початок 2023/24 навчального року в закладах загальної середньої освіти Дніпропетровської області навчалося 322,9 тис. учнів і працювало 26,3 тис. учителів. Порівняно з 2022/23 роком, кількість учнів зменшилася на 5,6%, а вчителів - на 3,8%.

Рисунок 33: Кількість закладів загальної середньої освіти та учнів у них (на початок навчального року)

Джерело: <http://www.dnprstat.gov.ua/>

На початок 2023/24 навчального року середня кількість учнів на заклад освіти в області зменшилася на 4% порівняно з 2022/23 та на 3,2% порівняно з 2021/22.

Кількість учителів також знизилася на 3% з 2022/23 та на 5,9% порівняно з 2021/22.

Інклюзивне навчання

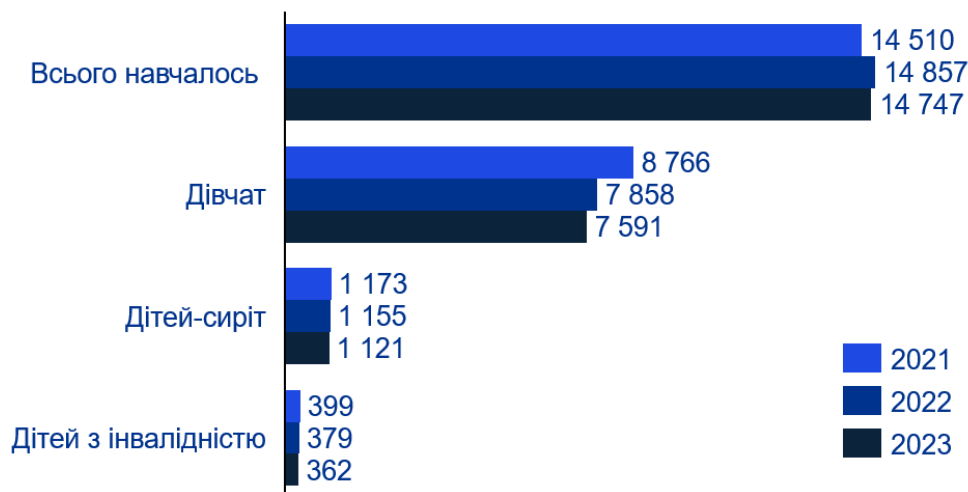
Станом на 2024/2025 навчальний рік у Дніпропетровській області активно розвивається інклюзивна освіта, створюючи умови для навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами. У місті Дніпро функціонують 692 інклюзивні класи у закладах загальної середньої освіти, де навчаються 973 учні. Крім того, 44 заклади дошкільної освіти міста мають 92 інклюзивні групи, які відвідують 181 дитина. У Вербківській громаді з 1 вересня 2024 року організовано інклюзивне навчання у 7 класах Вербківського ліцею, 3 класах В'язівського ліцею та 2 класах Кочерезького ліцею.

Загалом у Дніпропетровській області інклюзивне навчання охоплює значну кількість дітей, сприяючи їхній соціалізації та забезпечуючи рівний доступ до якісної освіти.

Професійно-технічна освіта

Професійно-технічні навчальні заклади налічують 57 установ і навчають понад 19 тис. слухачів. У 2023 році заклади прийняли на навчання 10,2 тис. людей, що на 6,3% більше, ніж у 2022 році, але все ще на 12,1% менше порівняно з 2021 роком. Заклади професійно-технічної освіти готують фахівців(-чинь) у різних сферах, зокрема технічних спеціальностей, будівництва та архітектури, автотранспорту, сфери обслуговування, агропромисловості, інформаційних технологій, охорони здоров'я та соціальної допомоги, а також легкої промисловості.

Рисунок 34: Кількість учнів, слухачів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (на кінець року; людей)

Джерело: <http://www.dneprstat.gov.ua/>

Станом на 01.01.2025 40% закладів професійно-технічної освіти мають безбар'єрну інфраструктуру для людей з інвалідністю.

Вища освіта

Дніпропетровська область є одним із провідних академічних центрів України. У 2024 році до ТОП-50 закладів вищої освіти згідно з рейтингом SCOPUS увійшло 7 її представників.

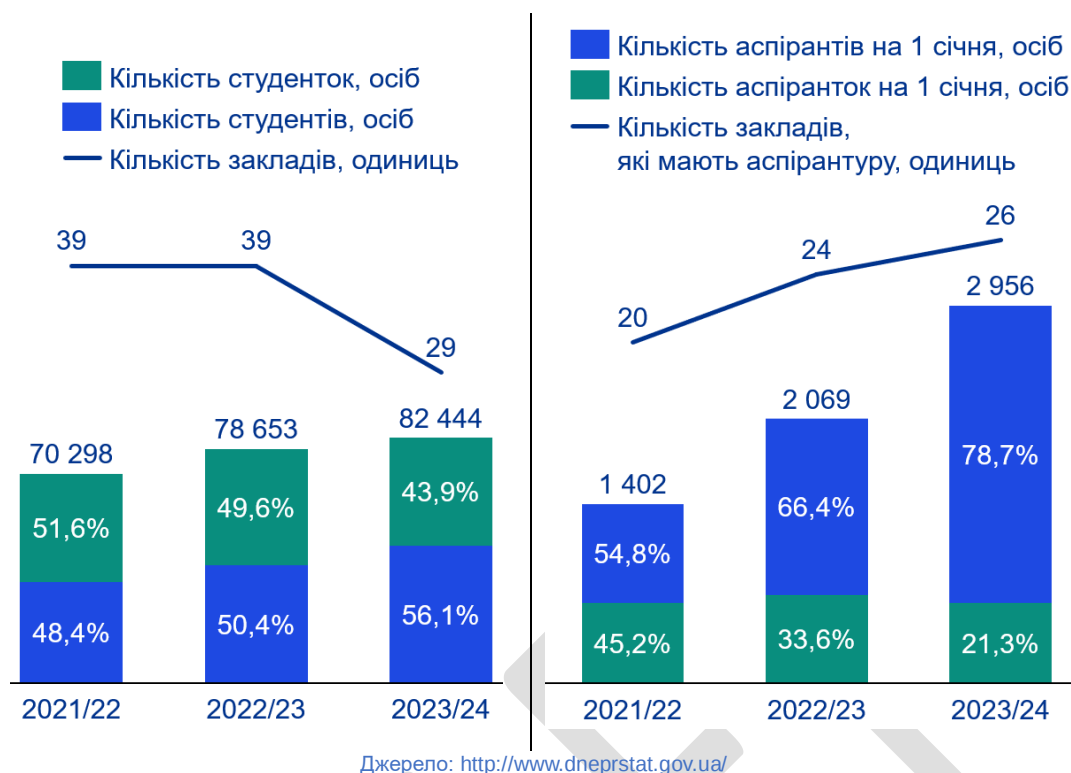
Рисунок 35: Топ 5 установ регіону за показниками SCOPUS 2024

Джерело: <https://dia.dp.gov.ua/>

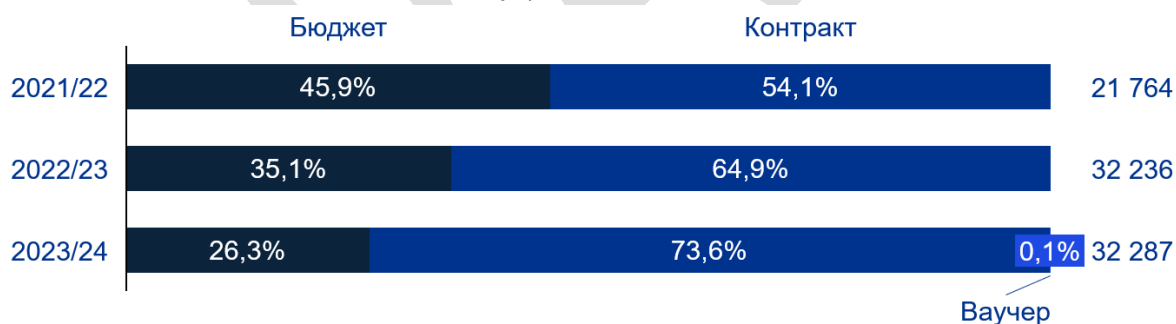
На початок 2023/24 навчального року в області діяло 29 закладів вищої освіти. Кількість здобувачів вищої освіти становила 82,4 тис. людей (за рахунок коштів бюджету 35,2%), з них жінок – 36,2 тис. Релоковані заклади також надають освітні послуги, зокрема 4 заклади вищої освіти та 4 передвищої освіти з 30 викладачами з Донецчини та Луганщини.

Рисунок 36: Кількість закладів вищої освіти та здобувачів освіти (на початок навчального року)

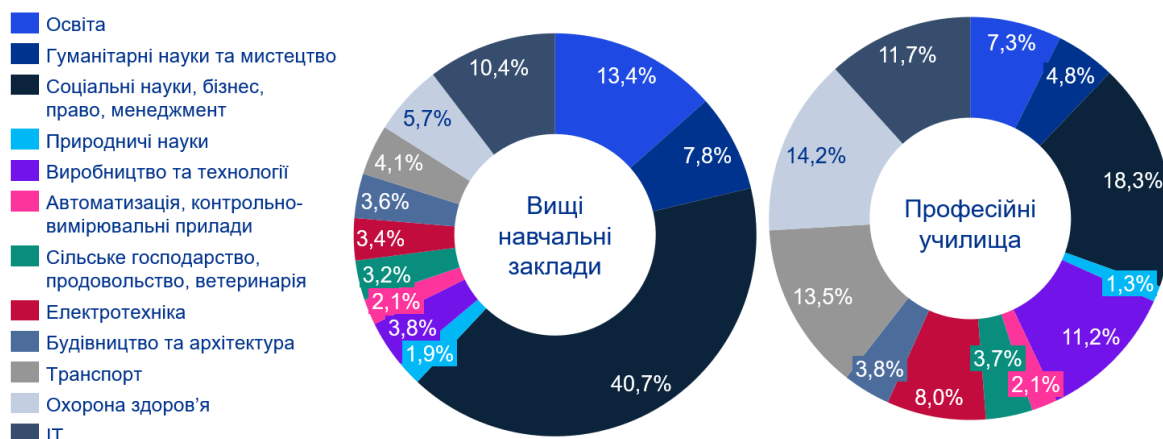
У 2023 році до закладів вищої освіти області прийнято на навчання 18,5 тис. людей, випущено – 15,6 тис. Фахову передвищу освіту у 33 закладах здобували 39,4 тис. людей (за рахунок коштів бюджету 78,2%), з них жінки – 16,5 тис.

Рисунок 37: Динаміка контрактного навчання, бюджетного фінансування та ваучерів на освіту (2021/22-2023/24)

Станом на 1 січня 2023 року кількість аспірантів у Дніпропетровській області становила 2 956 людей, що на 43% більше, ніж у 2022 році (2 069 людей) і вдвічі більше, ніж у 2021 році (1 402 людей). Водночас кількість аспіранток знизилася до 630 людей у 2023 році порівняно з 695 у 2022 році та 634 у 2021 році. Число установ з аспірантурою у 2023 році зросло до 26.

Рисунок 38: Структура напрямків підготовки фахівців(-чинь) у 2023 році, %

Джерело: <https://dia.dp.gov.ua/>

В освітню систему інтегровано за 2022-2023 роки близько 50 тис. дітей із сімей ВПО. Частина закладів через воєнні дії працює у змішаному форматі, використовуючи цифрові платформи, зокрема «Всеукраїнську школу онлайн». Станом на 01.01.2025 4 987 людей здобувають освіту в інклюзивних групах на всіх рівнях освіти.

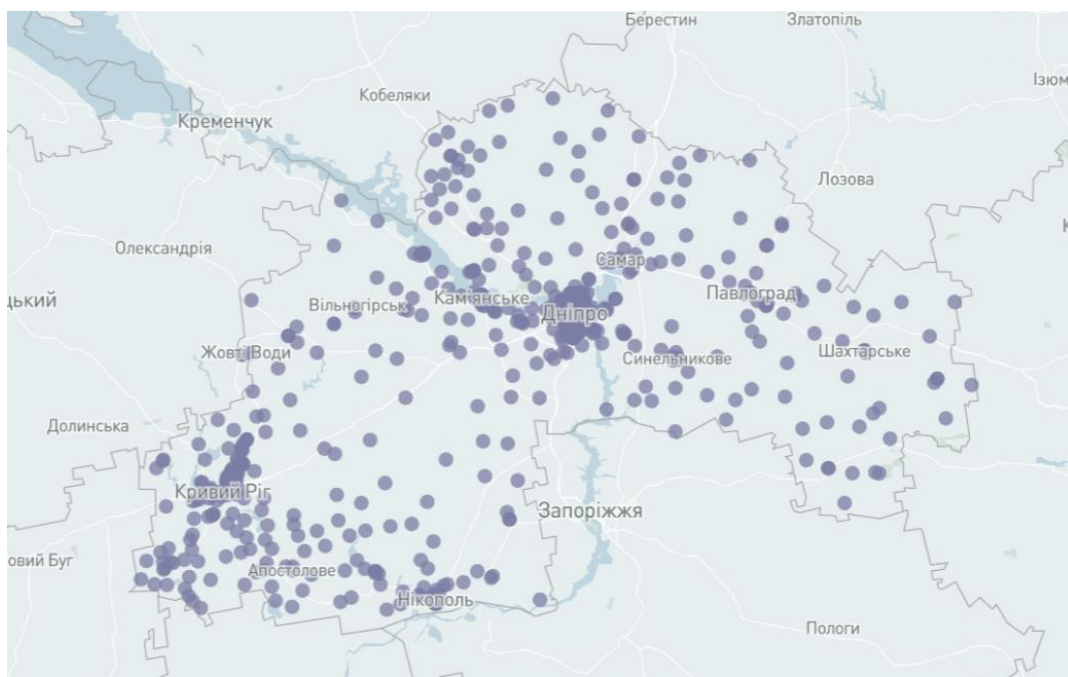
У сфері вищої освіти спостерігається зниження кількості вступників через демографічну кризу та воєнні дії, однак рівень присудження наукових ступенів залишається стабільним завдяки роботі наукових установ і університетів. У 2023 році Дніпропетровська область демонструє прогрес у розвитку освітньої інфраструктури, незважаючи на виклики війни та економічної ситуації.

Медична інфраструктура

Протягом 2022–2024 років на території області приділялася особлива увага поліпшенню якості медичного обслуговування, що включало розробку нових дієвих методів лікування та профілактичних заходів, адаптованих до викликів війни та кризових ситуацій, зокрема в галузях реабілітації та інноваційних медичних технологій.

Первинна медична допомога у 2024 році надавалась 231 суб'єктом господарювання за договорами з Національною службою здоров'я України, послуги надавали 2 123 лікарі первинної медичної допомоги в 677 місцях надання такої допомоги.

Рисунок 39: Електронна карта місць надання первинної медичної допомоги у Дніпропетровській області, 2024 рік

Джерело: [Електронна карта місць надання первинної медичної допомоги \(e-health.gov.ua\)](http://e-health.gov.ua)

Станом на 1 липня 2024 року функціонувало 66 центрів первинної медико-санітарної допомоги (ЦПМСД), 406 амбулаторій загальної практики – сімейної медицини. Діє Єдина регіональна оперативно-диспетчерська служба, яка складається з двох центрів, щодо прийняття викликів у містах Дніпро та Кривий Ріг; функціонує 6 станцій швидкої медичної допомоги з мережею 95 пунктів базування швидкої медичної допомоги, які працюють за принципом екстериторіальності.

Спеціалізована медична допомога у 2024 році надавалась 142 комунальними підприємствами сфери охорони здоров'я Дніпропетровської області. Ці заклади працюють на основі договорів з Національною службою здоров'я України і забезпечують населення регіону необхідними медичними послугами відповідно до пакетів програми медичних гарантій.

Рисунок 40: Кількість діючих суб'єктів господарювання у сфері охорони здоров'я у Дніпропетровській області

Кількість суб'єктів господарювання у галузі охорони здоров'я у 2023 році у Дніпропетровській області зросла на 16,5% у сфері загальної медичної практики та на 3,5% у стоматологічній практиці.

Спеціалізована медична практика має показник дещо нижчий, ніж у 2021 році, тоді як загалом по Україні спеціалізована практика зросла на 4,8% за кількістю суб'єктів господарювання у

порівнянні з 2021 роком.

Джерело: www.ukrstat.gov.ua

З огляду на виклики воєнного часу пріоритетом для влади області стало відновлення медичних закладів. У рамках програми «Велике будівництво» проводилися роботи з реконструкції лікарень, модернізації обладнання та покращення інфраструктури. Зокрема, у 2023 році відновлено кілька важливих лікарень, що дозволило покращити доступність медичних послуг для населення. На Дніпропетровщині від початку повномасштабної війни до жовтня 2024 року вдалося відновити 84 медзаклади.

Медична інфраструктура Дніпропетровської області в 2022-2024 роках була спрямована на модернізацію та покращення якості медичних послуг. Основні ініціативи включали:

- «Здоров'я нації» — закупівля обладнання та модернізація діагностичних центрів;
- Модернізація первинної допомоги — оновлення амбулаторій і телемедицина;
- «Екстрена медична допомога» — нові карети швидкої, єдина диспетчерська служба;
- Розвиток спеціалізованих центрів — нові онкологічні, кардіологічні відділення;
- Електронна система eHealth — автоматизація медичних послуг;
- Телемедицина — центри для віддалених консультацій;
- Підвищення кваліфікації медиків — курси з новітніх технологій;

В регіоні функціонує медичний кластер - інноваційна платформа, спрямована на інтеграцію державних, приватних і громадських ініціатив для розвитку медицини, реабілітації, створення безбар'єрного середовища та забезпечення інклюзивності. Основні напрями діяльності кластеру: реабілітація та безбар'єрність, інноваційні медичні технології, навчання та симуляція для силових структур, розвиток медичного туризму та співпраця з університетами та міжнародними організаціями.

Попри війну, регіон зберігає свою репутацію центру медичного туризму, залучаючи пацієнтів(-ок) завдяки висококваліфікованим послугам, зокрема у сфері ЕКО, онкології та хірургії.

Соціальний захист

До основних установ соціального захисту області належать 5 районних та 7 міських управлінь соціального захисту населення, які забезпечують координацію соціальних програм, контроль над соціальними виплатами та організацію послуг для населення;

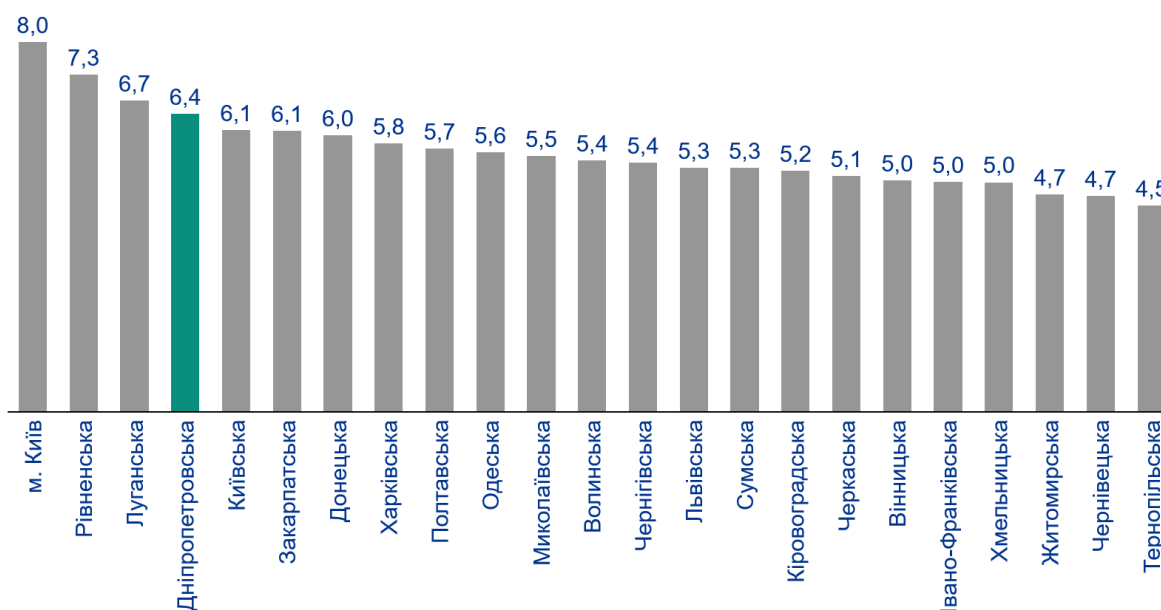
В області функціонує 10 будинків-інтернатів та 2 центри реабілітації для людей з інвалідністю.

Соціальна підтримка та інтеграція вразливих груп населення

Дніпропетровська область виділяється серед сусідніх регіонів, таких як Запорізька, Харківська та Полтавська області, більшою кількістю ВПО та ширшою програмою підтримки для ветеранів(-ок) та малозабезпечених сімей. Зокрема, обсяг субсидій та допомоги у Дніпропетровській області один із найвищих в Україні.

Люди пенсійного віку. Важливим для області є питання пенсійного забезпечення, оскільки станом на 2023 рік тут проживало близько 900 тис. пенсіонерів. Середній розмір призначеної пенсійної виплати у жовтні 2024 становить 6 435 грн.

Рисунок 41: Середній розмір призначеної пенсійної виплати станом на 01.10.2024 (в розрізі регіонів), тис. грн

Джерело: Пенсійний фонд України

Соціальна підтримка пенсіонерів в області зосереджена на забезпеченні доступу до необхідних медичних та соціальних послуг, створенні комфортних умов для життя та наданні можливостей для соціалізації.

Люди з інвалідністю. За офіційними даними, станом на 1 січня 2023 року в області проживає понад 150 тис. людей з інвалідністю, які отримують соціальні виплати та доступ до спеціалізованих програм реабілітації. Понад 60% шкіл мають інклюзивні класи, що дозволяють дітям з інвалідністю навчатися разом з іншими. Спеціалізовані центри надають фізичну та психологічну реабілітацію. Люди з інвалідністю отримують щомісячні соціальні виплати на медичні послуги та реабілітацію, а також допомогу на спеціальні засоби пересування.

Малозабезпечені сім'ї. Допомогу та субсидії отримують тисячі малозабезпечених домогосподарств в рамках державних програм: щомісячна допомога на дітей з малозабезпечених сімей та субсидії на житлово-комунальні послуги. Діють державні програми для забезпечення дітей із малозабезпечених сімей одягом, навчальними матеріалами та харчуванням у школах. Для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, створені інтернатні заклади та прийомні сім'ї.

Ветерани(-ки) війни та учасники(-ці) бойових дій. Станом на 1 січня 2022 року в області налічувалось понад 40 тис. учасників(-ць) бойових дій⁴. Допомога ветеранам(-кам) та учасникам(-цям) бойових дій регіону полягає у медичній підтримці – безкоштовне медичне обслуговування у державних медичних установах, а також пільговому забезпеченню ліками.

Дніпропетровська ОВА перша в Україні у 2023 році впровадила проєкт «Я — Ветеран» — це комплексний сервіс для ветеранів(-ок) та їхніх родин. На базі ЦНАП створили

⁴ Аналітична інформація за даними Міністерства у справах ветеранів(-ок) України

єдине вікно, де об'єднали всі послуги, якими можуть скористатися захисники та їхні родини, щоб не стояти в чергах різних установ. У травні 2023-го в Криворізькій міськраді відкрився перший і найбільший офіс «Я — Ветеран», де надають 561 послугу. Станом на зараз ветерани(-ки) Дніпропетровщини отримали понад 30 000 послуг, щоденно до ЦНАПів регіону звертається більш як 120 ветеранів(-ок).

ВПО. За даними Міністерства соціальної політики України, на 2024 рік в області зареєстровано понад 386 тис. ВПО. Основні програми підтримки ВПО включають щомісячну фінансову допомогу, що спрямована на покриття витрат на житло та проживання. Додатково, Центри підтримки надають консультації, допомогу в пошуку роботи, юридичну допомогу, а також психологічну підтримку. У регіоні діють численні волонтерські та державні програми, що сприяють інтеграції ВПО у місцеві громади.

Основними викликами для регіону є нестача місць у реабілітаційних центрах, недостатнє фінансування для розвитку інклюзивної інфраструктури, обмежений доступ до медичних послуг у сільській місцевості.

Адміністративні послуги

Станом на 01 січня 2025 року в Дніпропетровській області в кожній з 86 громад регіону створено ЦНАП. Всього налічується 89 головних офісів ЦНАП, їх 23 філії, 252 віддалених робочих місця та 6 мобільних офісів (авто). Всього 370 точок доступу.

Навіть під час війни, Центри продовжують розширювати перелік сервісів. Зокрема, більшість Центрів тепер надають послуги з оформлення паспортів громадянина України та закордонних паспортів. Усі ЦНАП підключені до систем автоматизації, а також мають електронну чергу та інтегровані сервіси, як-от «єМалюшко» та "Я - Ветеран".

Дніпропетровська область демонструє найвищий рівень інтеграції цифрових рішень у сферу адміністративних послуг, випереджаючи сусідні регіони, такі як Запорізька та Харківська області.

Таблиця 3: Основні показники про ЦНАП Дніпропетровської області на 01 січня 2025 року

Показник	Значення
Кількість точок доступу ЦНАП	370 (89 головних офісів, 23 філії, 252 віддалених робочих місця, 6 мобільних офісів)
Відсоток ЦНАП з Wi-Fi	100%
Скорочення часу обробки документів	35%
Кількість наданих послуг з початку 2024 року	1 430 623
Кількість соціальних послуг	Протягом 2024 року через ЦНАП надано 279 817 послуг соціального характеру (допомоги, пільги, субсидії, реєстрація ВПО тощо), що складає майже 20% від загальної кількості наданих послуг через ЦНАП регіону
Кількість наданих послуг ветеранам(-кам) та їх родинам	40 449 послуг (з них більше 15 000 послуг з початку 2024 року)

Електронне урядування та ЦНАП у Дніпропетровській області	
Кількість ЦНАП	89
Адміністратори ЦНАП	835
Суб'єкти надання адміністративних послуг	671
Зареєстровано справ про надання адмінпослуг	644 012

Джерело: Проект програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області

Пріоритетними напрямками для області у сфері адміністративних послуг є розширення цифрових адміністративних послуг через платформу «Дія», збільшення кількості інтегрованих сервісів, зокрема для переселенців(-ок) та забезпечення безбар'єрного доступу до ЦНАП для всіх соціальних груп. У 2024 році команда Дніпро ОВА активно працювала над тим, щоб мешканці(-ки) області, зокрема ветерани(-ки), могли отримувати адміністративні послуги у своїй громаді. Для захисників країни в кожному ЦНАП доступне спеціальне єдине вікно «Я–Ветеран».

Програмні документи та ініціативи:

- Проекти цифровізації від Міністерства цифрової трансформації України (Дія): передбачають розширення мережі ЦНАП та розвиток онлайн-послуг.
- Соціальні програми: впровадження інноваційних рішень у сферу надання адміністративних послуг.
- За підтримки Програми розвитку ООН розроблено, впроваджено та налаштовано окремий модуль "Я - Ветеран" на базі системи Віртуальний офіс.

Культура і спорт

Спортивна інфраструктура

Загальна доступність спортивної інфраструктури у Дніпропетровській області за оцінками 2023 року скоротилася на 50% порівняно з довоєнним рівнем.

У 2023 році у Дніпропетровській області працювало 50 дитячо-юнацьких спортивних шкіл (ДЮСШ), 6 спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву (СДЮШОР) та 3 школи вищої спортивної майстерності (ШВСМ).

Рівень охоплення дітей та молоді у віці 6-18 років, які займаються спортом, складає 16,1% від загальної чисельності відповідної вікової групи населення. Частка залучених дітей у сільських громадах залишається нижчою, ніж у містах, через обмежену кількість тренерів і спеціалізованих закладів.

Таблиця 4: Спортивна інфраструктура Дніпропетровської області станом на 2022 рік

Тип об'єкта	Кількість
Стадіони	80 з трибунами на 1 500 місць
Легкоатлетичні арени	5
Плавальні басейни	53
Спортивні зали	1 237
Стрілецькі тири	395

Приміщення для фізкультурно–оздоровчих занять	1 441 - всього, 594 – з тренажерним обладнанням
Дитячо-юнацькі спортивні школи та спеціалізовані школи олімпійського резерву	94
Кінноспортивних баз	6
Тенісні корти	127
Футбольні поля	531
Спортивні майданчики	5 304
Споруди зі штучним льодом	9

Джерело: Власні напрацювання

Більшість сучасних стадіонів, футбольних полів та басейнів зосереджені в містах, зокрема у Дніпрі, Кривому Розі та Павлограді. У сільських громадах бракує багатофункціональних майданчиків та залів. Лише близько 20% сільських громад мають футбольні поля зі штучним покриттям, а басейни здебільшого відсутні в межах сільських територій. У сільських громадах часто одну спортивну секцію обслуговує лише 1-2 тренери, що працюють із завищеним навантаженням.

Багато існуючих спортивних об'єктів знаходяться у занедбаному стані або потребують модернізації. Басейни, хоча і наявні в області (понад 20 об'єктів), часто є приватними, тому доступ до них обмежений високою вартістю послуг.

Значна частина проєктів розвитку спорту реалізується за рахунок державної програми "Велике будівництво". Однак фінансування на місцевому рівні часто недостатнє для забезпечення регулярного утримання та оновлення об'єктів. Фінансування спортивної галузі у 2023 році в порівнянні з 2022 роком знизилося на 35% через перерозподіл бюджетів на оборонні та гуманітарні потреби. Війна значно вплинула на спортивну інфраструктуру Дніпропетровської області, особливо в містах, близьких до фронту.

Пріоритетами для розвитку спортивної інфраструктури в регіоні є розширення доступу до спортивних об'єктів для молоді та людей з інвалідністю, створення нових спортивних шкіл та тренувальних центрів, підтримка розвитку велоспорту як доступного та екологічного виду спорту та підвищення рівня тренувальних програм для олімпійських та параолімпійських спортсменів.

Культурна інфраструктура

Протягом 2022–2024 років культурна сфера області продовжує розвиватися, незважаючи на складні умови. Основні елементи культурної інфраструктури регіону – театри, музеї, бібліотеки та культурні центри. У 2024 році в області діюча базова мережа закладів культури становить 1315 одиниць, з яких у 72 закладах пошкоджені приміщення внаслідок війни росії проти України та 2 будівлі повністю зруйновані.

Таблиця 5: Структура закладів культури в Дніпропетровській області у 2024 році

Тип закладу	Кількість
Музеї	32 (1 з національним статусом)
Театри	14 (1 з національним статусом, 7 зі статусом академічні)
Бібліотеки	615

Філармонії	3 (2 зі статусом академічні)
Клубні установи	540
Мистецькі школи	88
Мистецьких заклади професійної освіти	3
Академія музики	1
Цирки	2 (Дніпровський державний цирк і Криворізький державний цирк)

Джерело: Власні напрацювання

1.3.5. Туристична інфраструктура

Високий рівень туристично-рекреаційної сфери Дніпропетровщини зумовлений, насамперед, значним економічним та демографічним потенціалом і розвинутою транспортною й інформаційною інфраструктурою. Показниками досягнутого рівня розвитку є наявна кількість місць у засобах розміщування та людей, що у них перебували, а також кількість зареєстрованих суб'єктів туристичної діяльності. Дніпропетровська область активно працює над створенням комфортних умов як для внутрішніх, так і для іноземних туристів(-ок). Готельний сектор адаптується до потреб ВПО, підвищив заповненість готелів, що сприяло розвитку інфраструктури. Окрім того, важливим пріоритетом є створення реабілітаційних комплексів, що використовують природні ресурси, зокрема мінеральні води. Ці ініціативи забезпечують додаткові можливості для розвитку туристичної інфраструктури, а також сприяють залученню суб'єктів туристичної діяльності, розширюючи спектр послуг для відвідувачів.

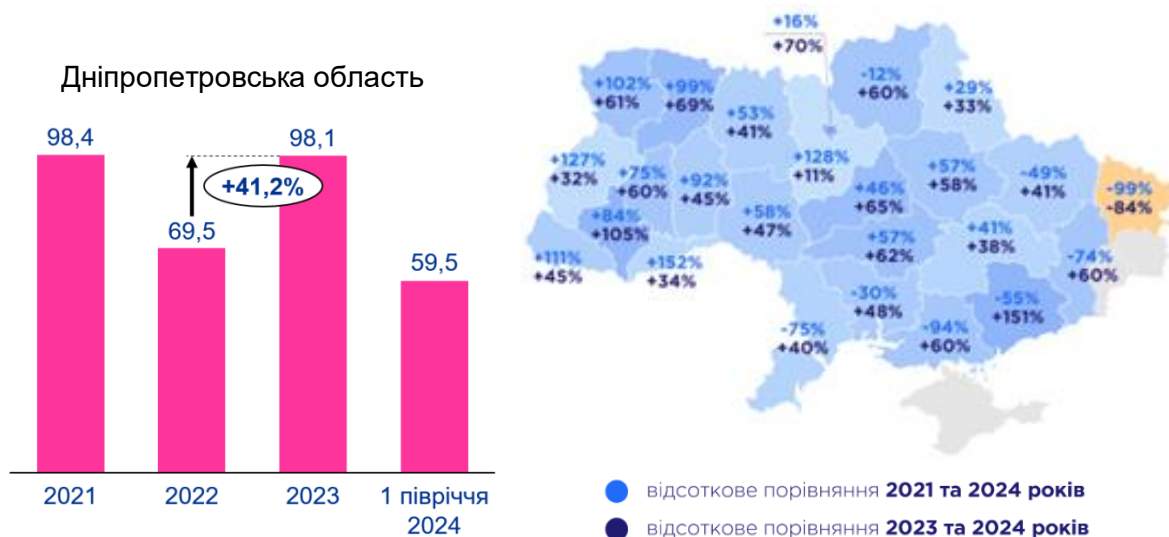
Рисунок 42: Загальна кількість суб'єктів туристичної діяльності в Дніпропетровській області станом на 2023 рік

Джерело: Опитування ДАРТ

За даними Державного агентства розвитку туризму, Дніпропетровська область у 2023 році сплатила 98,1 млн грн податків, у 1 півріччі 2024 – 59,5 млн грн.

Рисунок 43: Динаміка податкових надходжень від туристичної галузі, млн грн., %

Джерело: tourism.gov.ua

Дніпропетровщина славиться своїми історичними та культурними пам'ятками. Найвідомішими туристичними об'єктами є культурно-історичні пам'ятки: скіфські кургани IV ст. до н. е., місця розташування козацьких січей. Перлина Дніпропетровщини – Петриківський розпис, який внесений до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО. Сучасне будівництво музейного комплексу «Музей історії Петриківського розпису та народних ремесл» в селищі Петриківка - крок до реалізації кластерного підходу у туризмі. Унікальною спорудою зі значним туристичним потенціалом є Троїцький собор у Самарі, зведений у 1772-1781 рр. народним майстром Якимом Погребняком з дерева без жодного залізного цвяха.

В області налічується 12 569 пам'яток культурної спадщини, з яких 91 пам'ятка національного значення, 1 029 щойновиявлених об'єктів культурної спадщини, 5 елементів нематеріальної культурної спадщини України.

Рисунок 44: Карта "туристичних магнітів" Дніпропетровської області

Джерело: dp.gov.ua

Державне агентство розвитку туризму України визнало найпривабливішими «Туристичними магнітами» Дніпропетровщини:

- Палац Культури у Жовтих Водах;
- Музей історії Дніпра;
- Планетарій;
- Бізнес-центр “Менора”;
- Сквер Прибережний;
- Петриківський музей етнографії у селі Петриківка;
- Кар’єр Південного гірничо-збагачувального комбінату (ПГКЗ) у Кривому Розі;
- Вільногірський кар’єр («Дніпровські Мальдіви»);
- Токівський водоспад в Апостолівському районі.

У порівнянні з сусідніми областями, Дніпропетровщина пропонує більше можливостей для індустріального туризму, але поступається в аспекті морського відпочинку, коли він був актуальний та доступний у сусідніх регіонах області. На загальноукраїнському рівні область вирізняється своїм унікальним поєднанням історико-культурного і промислового туризму.

В умовах війни заборонене відвідування лісів та навігація на водних об’єктах, таких як малі судна, моторні, вітрильні, прогулянкові та спортивні судна. Для збереження культурної спадщини та підтримки туризму були розроблені віртуальні екскурсії, що дозволяють вивчати геотуризм та подієвий туризм онлайн.

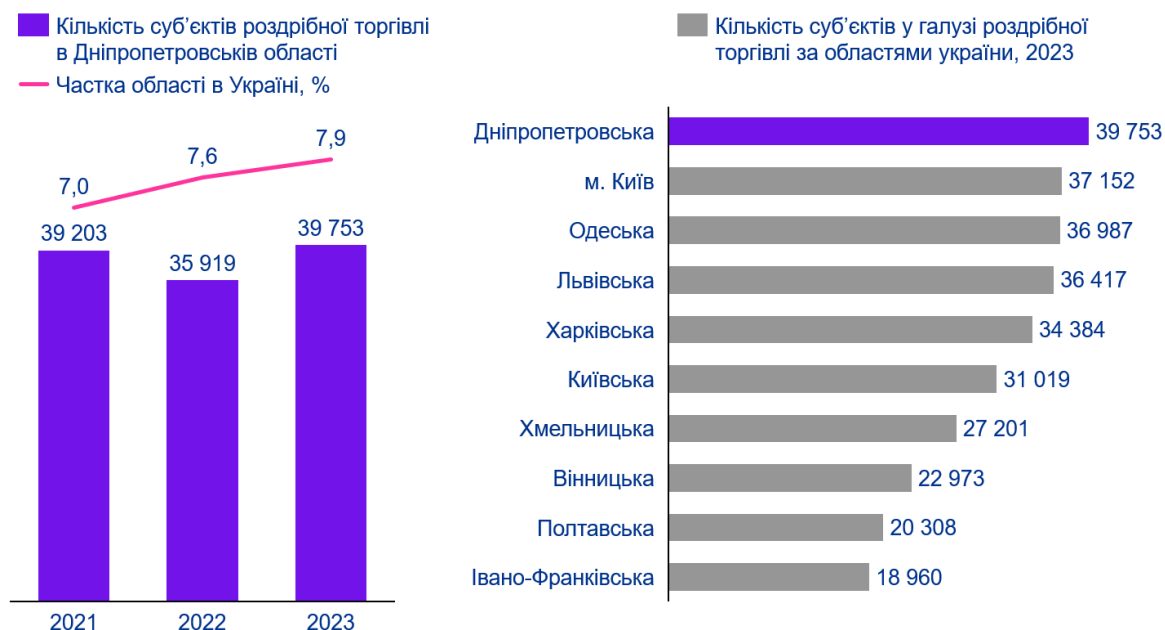
1.3.6. Торговельна інфраструктура

Розвинена торговельна інфраструктура забезпечує регіону статус провідного центру роздрібної торгівлі в Україні. Протягом останніх років у Дніпрі та області спостерігається збільшення кількості великих торговельних об’єктів у відповідь на

зростаючий споживчий попит, зокрема на правому березі, біля ділового центру та основних транспортних вузлів міста.

У 2023 році в області працювало 39 753 суб'єктів господарювання у галузі роздрібно́ї торгівлі. Дніпропетровська область посіла перше місце в Україні за кількістю компаній роздрібно́ї торгівлі, випередивши м. Київ.

Рисунок 45: Компанії роздрібно́ї торгівлі в Дніпропетровській області та областях України

Джерело: www.ukrstat.gov.ua

Попри всі труднощі та виклики воєнного часу, торгова нерухомість у Дніпрі продовжує привертати увагу роздрібних мереж, які прагнуть розширити свою присутність у регіоні. На кінець 2023 року загальна пропозиція торгових площ у Дніпрі становила приблизно 250 000–270 000 м².

Розвиток торгівельної сфери регулюється обласними програмами економічного розвитку, а також стратегією інтеграції до загальноукраїнського ринку.

1.3.7. Цифрова інфраструктура та зв'язок

В області успішно розвивається телекомунікаційна інфраструктура. Створюються волоконно-оптичні та бездротові канали передачі, що забезпечують надання якісних телекомунікаційних послуг усім споживачам регіону. У 2022 році до високошвидкісного інтернету було підключено 75 сіл Дніпропетровської області, що забезпечило доступ до сучасних цифрових послуг для понад 38 тис. мешканців(-ок).

У 2024 році забезпечено розвиток системи електронного документообігу (далі – СЕДО) в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування Дніпропетровської області.

До СЕВ ОБВ підключено всі структурні підрозділи облдержадміністрації, всі райдержадміністрації. Завершено запровадження СЕДО в усіх 86 ТГ.

Забезпечено функціонування регіональної платформи порталів ТГ (далі – Платформа), яку розроблено та запроваджено відповідно до дизайн-коду. Це абсолютно самодостатній конструктор сайтів, що створений з врахуванням потреб цільової

аудиторії. Наразі на базі Платформи створено 97 сайтів з урахуванням вимог до дизайн-коду. Всього запроваджено офіційні сайти для 72 ТГ.

На базі захищеного електронного комунікаційного центру активно функціонують та розвиваються корпоративні хмарні сервіси (система електронного документообігу, реєстр територіальних громад, віртуальний офіс електронних послуг, платформа створення веб-сайтів тощо).

В області розроблено та реалізується 85 програм інформатизації органів місцевого самоврядування, з них 21 – розроблені у 2024 році.

В усіх адміністративно-територіальних одиницях області (7 райдержадміністраціях та 86 ТГ) визначено заступників голів з питань цифрового розвитку, а також визначено відповідальних людей з питань інформатизації та захисту інформації.

Область забезпечена мобільним зв'язком у GSM. Більшість територій покриті високошвидкісним бездротовим Інтернетом за технологією 3G/4G. Також Дніпропетровська область отримала доступ до високошвидкісного супутникового Інтернету Starlink - глобальної супутникової системи, що дозволяє залишатися на зв'язку там, де стаціонарний та мобільний інтернет не працює через пошкодження, у тому числі через воєнні дії або відключення енергопостачання.

Забезпечено постійну взаємодію з основними регіональними операторами сфери електронних комунікацій та зв'язку в Дніпропетровській області щодо забезпечення безперебійної роботи мереж мобільного зв'язку та послуг Інтернет, у тому числі під час загроз обстрілів агресором територій області, а також з урахуванням можливості відсутності електропостачання.

В області впроваджені наступні цифрові рішення:

- СЕДО в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування Дніпропетровської області. За результатами 2024 року 100% громад області підключені до електронного документообігу.
- Типовий програмний комплекс "Система реєстрів управління територіальною громадою" на базі програмного забезпечення "Автоматизована система управління документами "ДОК ПРОФ 3" в ТГ області.
- Регіональний віртуальний офіс електронних послуг Дніпропетровської області (e-services.dp.gov.ua). Віртуальний офіс є проектом, що пропонує єдину точку доступу для громадян(-ок) та суб'єктів господарювання до адміністративних послуг, що надаються на території Дніпропетровської області.
- За підтримки Програми розвитку ООН розроблено, впроваджено та налаштовано окремий модуль "Я - Ветеран" на базі системи Віртуальний офіс. Метою проекту є забезпечення єдиного підходу до вирішення проблем цільової групи – ветеранів(-ок) російсько-української війни, членів їх сімей та родин загиблих до надання широкого переліку адміністративних, соціальних послуг у всіх центрах надання адміністративних послуг, утворених сільськими, селищними та міськими радами Дніпропетровської області.
- Постійно проводиться робота з удосконалення функціонування порталів ТГ та здійснюється підтримка в актуальному стані інформації на ньому відповідними розпорядниками інформації.

- Впроваджено єдину регіональну інформаційно-телекомунікаційну корпоративну мережу місцевих органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, а також корпоративна електронна пошта в доменній зоні dp.gov.ua (близько 2000 користувачів).
- Веб-портал Дніпропетровського регіонального Контакт-центру голови Дніпропетровської облдержадміністрації та електронних звернень громадян(-ок) облдержадміністрації (e-contact.dp.gov.ua).
- У співпраці з територіальними громадами та соціально відповідальним бізнесом розроблено та впроваджено пілотний проєкт “Дашборд вільних Wi-Fi зон Дніпропетровської області”. Цей інструмент дозволяє кожному мешканцю або гостю області швидко і зручно знайти найближчу точку доступу до безкоштовного Wi-Fi.

Станом на 01.01.2025 дашборд охоплює більше 2100 точок доступу до Інтернету, з них більше 1000 працюють без світла, які розташованих по всій території регіону. Перелік зазначених локацій постійно оновлюється та розширюється. Це дозволяє забезпечити інтернет-зв'язок у критичні моменти та сприяє підтримці економічної активності, освітніх процесів та громадської безпеки.

Одним із важливих досягнень стало те, що Дніпропетровська область протягом 3 років посідає перше місце у рейтингу цифрової трансформації України з показником індексу 0,908 у 2023 році. Загалом по Україні значення індексу 0,632

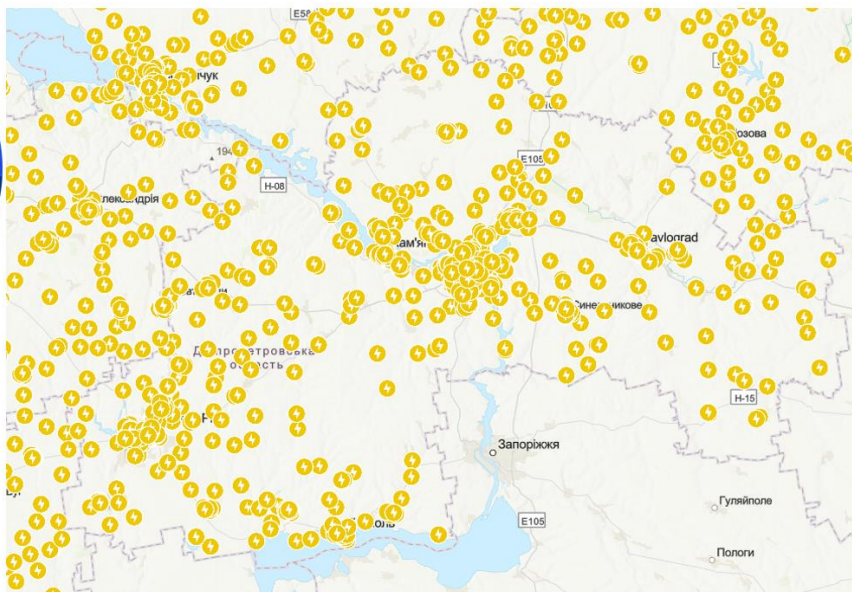
Рисунок 46: Топ 10 областей України за індексом цифрової трансформації та субіндекси Дніпропетровської області, 2023

Область демонструє найкращі показники в категоріях «інституційна спроможність» та «візитівка області», які також є найвищими за середні показники по всій країні.

Облдержадміністрацією забезпечується виконання понад 80 показників Індексу цифрової трансформації регіонів України, що визначені Міністерством цифрової трансформації України на 2024 рік щодо процесів інформатизації та цифровізації обласних державних адміністрацій та територіальних громад.

Незважаючи на позитивні тенденції, є низка викликів: існує потреба в покращенні цифрової інфраструктури у віддалених районах, а також в різних рівнях цифрових навичок серед міського та сільського населення. Крім того, зростаючий попит на

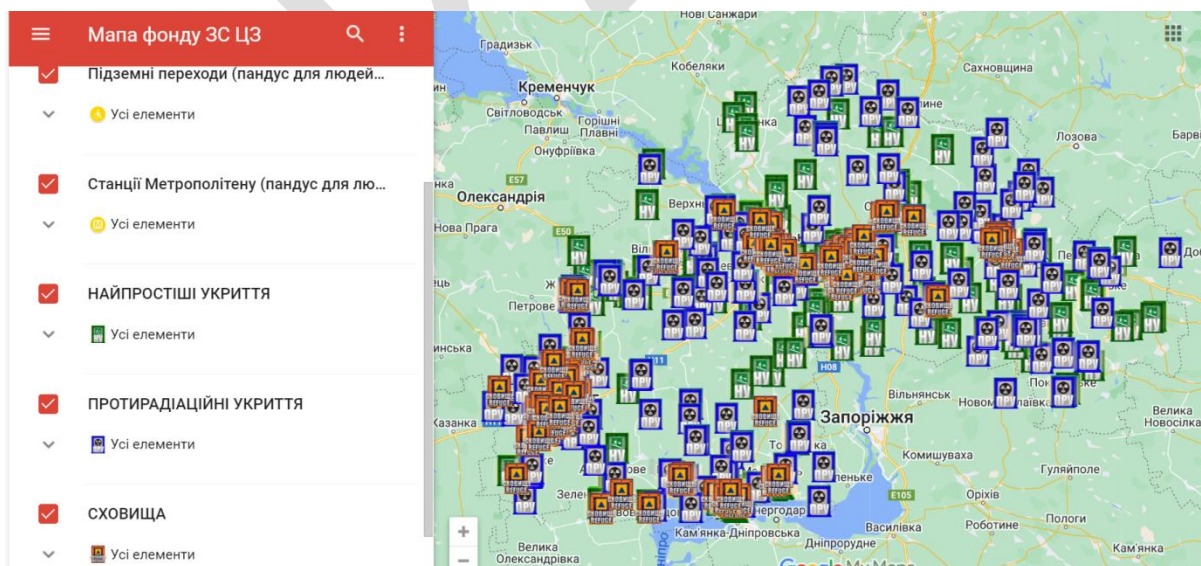

Джерела: <https://adm.dp.gov.ua/punkti-nezlamnosti-na-dnipropetrovshchini>; nezlamnist.gov.ua

В області функціонує понад 3,3 тис. захисних споруд, зосереджених здебільшого у великих містах, таких як Дніпро, Кривий Ріг, Павлоград та Кам'янське. Перевірка стану укриттів проводила місцева влада, поліція та ДСНС. Згідно з офіційними звітами, станом на 2024 рік, міська рада впроваджує проєкти щодо укріплення існуючих захисних споруд.

Мешканці(-ки) Дніпропетровської області мають можливість скористатися інтерактивною мапою для пошуку найближчих укриттів, з постійним оновленням даних.

Рисунок 49: Онлайн мапа укриттів Дніпропетровської області, 2024

Джерело: Мапа фонду ЗС ЦЗ – Google Мої карти

У Дніпрі впроваджено мобільні застосунки для оповіщення про небезпеки, які забезпечують оперативне інформування про повітряні тривоги та інші надзвичайні ситуації.

1.3.9. Інноваційна інфраструктура

Область відома своєю індустріальною базою та високим рівнем наукового потенціалу, що сприяє розвитку технопарків, бізнес-інкубаторів та інноваційних хабів. Значна частина ініціатив зосереджена у великих містах, таких як Дніпро, Кривий Ріг та Кам'янське.

Розвиток інноваційної інфраструктури отримав новий імпульс з відкриттям регіонального інноваційного хабу на базі «Дніпровської політехніки», що став частиною національної мережі IP&Innovations Hub. Цей хаб об'єднує університети, наукові лабораторії, бізнес-компанії, інкубатори, акселератори та стартап-школи. Метою є підтримка стартапів на різних етапах розвитку, комерціалізація інтелектуальної власності та залучення інвестицій для інноваційних проєктів. Партнерами є державні органи, вищі навчальні заклади, громадські організації та бізнес.

У Дніпропетровській області діє CentralUkraine EDIH (European Digital Innovation Hubs), який об'єднує потужних партнерів: НТУ «Дніпровська політехніка»; Інститут фізики НАН України (ІОП); Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (НУ ПП); Торгово-промислова палата України (UCCI); Ukrainian Automotive and Mobility Кластер (UAMC); IT Dnipro Community (ITDC); Міністерство енергетики України (МЕУ); COMPARUS UA (COMPUA). CentralUkraine EDIH має можливість приєднатися до мережі Європейських цифрових інноваційних хабів⁵ (EDIH) у рамках програми ЄС «Цифрова Європа».

Окрему увагу приділено розвитку досліджень та інновацій у сферах машинобудування, автоматизації, гірничих технологій, ІТ та екології. Ці напрями активно підтримуються науковими групами та стартапами, що працюють на базі Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», формуючи потенціал для подальшого розвитку інновацій.

В порівнянні з іншими областями України, Дніпропетровщина робить акцент на інтеграцію промислових та технологічних інновацій у традиційні виробництва. Хоча за кількістю стартапів регіон поступається Києву, він є лідером серед центрально-східних областей України завдяки зростаючій кількості інвестицій у технологічні стартапи та індустріальні парки.

Таблиця 6: Інфраструктура інноваційної екосистеми Дніпропетровської області, станом на 20 березня 2024 року

Назва	Кількість елементів інноваційної інфраструктури
Індустріальні парки	3
Наукові парки	1
Інноваційні бізнес-інкубатори та акселератори	2
Інноваційні технологічні платформи	3
Інноваційні хаби	2

⁵ [Home | European Digital Innovation Hubs Network](#)

Стартап школи	2
Центри інновацій та трансферу технологій	2
Центри підтримки технологій та інновацій	2

Джерело: На базі National IP&Innovations Hub розроблено інтерактивні дашборди розвитку IP та інновацій в Україні

Починаючи з 2018 року спостерігається зростання кількості інноваційних ініціатив. Залучення грантів ЄС, таких як Horizon Europe, сприяє розширенню програм підтримки стартапів. Зростає також кількість технологічних стартапів у сферах робототехніки та автоматизації.

Основними тенденціями у сфері інновацій регіону є розвиток промислових інновацій, впровадження цифрових технологій у традиційні галузі, активна підтримка стартапів у таких сферах, як IT, екологія та біотехнології, поява нових індустриальних парків та інноваційних хабів, які активно залучають іноземні інвестиції. Основні пріоритети для розвитку інноваційної інфраструктури включають інтеграцію освітніх закладів у проекти, спрямовані на розвиток технологій, а також залучення інвестицій у малий та середній бізнес. Розвитку інновацій у регіоні сприяють можливості Дніпропетровського інвестиційного агентства (DIA), яке активно працює над залученням інвестицій та підтримкою стартапів, але стикається з проблемами, такими як низький рівень довіри до інвестиційного клімату, недостатнє фінансування та відсутність ефективної інфраструктури для масштабування проектів.

Важливою складовою розвитку інновацій у регіоні є налагодження співпраці з UkraineInvest яке дозволяє інтегрувати регіон у національну інвестиційну екосистему, покращити доступ до державних інструментів підтримки та залучити додаткові міжнародні інвестиції.

Висновки до 1.3.

Незважаючи на значні труднощі, інфраструктура Дніпропетровщини розвивається. Попри постійні атаки з боку росії модернізується енергетична інфраструктура. Значну роль у відновленні та розвитку відіграють альтернативні джерела енергії, зокрема сонячна та вітрова генерація.

Регіон розвивається у медичній сфері, яка стала одним із пріоритетних напрямків у сучасних умовах. Значну увагу приділено відновленню медичної інфраструктури, розробці нових методів лікування та профілактики, а також створенню інноваційних підходів до реабілітації. Освітній сектор області продовжує адаптуватися до нових умов. Значна кількість закладів працює у змішаному форматі, інтегруючи цифрові технології.

Впродовж 2022–2024 років зазнала значної модернізації цифрова інфраструктура регіону, охопивши сфери освіти, адміністративних послуг, медицини, соціальних платформ, а також інтеграцію технологій у міське управління.

Сильна індустриальна та наукова база у поєднанні із стратегічними інноваціями створюють сприятливе середовище для подальшого розвитку та адаптації в умовах сучасних викликів.

1.4. Характеристика рівня гендерної рівності та соціальної інклюзії в регіоні

Під час першої Конференції з питань відновлення України (Ukraine Recovery Conference) у Швейцарії 4–5 липня 2022 року країни-учасники ухвалили підсумковий документ під назвою «Декларація Лугано», що визначив сім керівних принципів процесу відновлення України. Одним із них названо гендерну рівність та інклюзію. Детальний опис цього принципу має таке формулювання: «Процес відновлення має бути інклюзивним і забезпечувати гендерну рівність і повагу до прав людини, включно з її економічними, соціальними та культурними правами. Відновлення має принести користь кожному, і ніхто із членів суспільства не повинен залишитися осторонь. Потрібно зменшити нерівність».

Українська урядова інструкція⁶ визначає гендерно чутливий підхід як «урахування специфічних соціальних, культурних, економічних, політичних та інших характеристик умов життя та потреб жінок і чоловіків». Він передбачає вивчення потреб усіх соціальних груп, а не лише тих, хто має більше доступу до влади чи ресурсів. Це включає врахування різноманітного досвіду людей, залежно від статі, віку, матеріального становища, походження, сексуальної орієнтації, стану здоров'я, інвалідності та інших факторів.

У Дніпропетровській області питання гендерної рівності набувають важливості завдяки ініціативам у сфері прав людини, створення кризових центрів і телефонів довіри, тренінгів для жінок-лідерок, грантів для жіночого підприємництва, просування гендерної рівності в бізнесі та громадських організаціях, демократизації. Станом на 2022 рік жінки складають 48% економічно активного населення, але існує гендерний розрив у заробітних платах (до 25% на користь чоловіків), особливо в промислових галузях. Жінки займають все більше керівних посад, зокрема у місцевих органах влади, де їхня частка на останніх виборах становила 30%. Прослідковуються позитивні зрушення, спрямовані на зниження бар'єрів і підтримку гендерної рівності, зокрема через освітні програми, інклюзивні ініціативи в бізнесі та залучення жінок до лідерських ролей в громадському секторі.

В області проводиться діяльність із попередження домашнього насильства або насильства за ознакою статі. Працюють такі заклади: ГО клуб "Імпульс", Комунальний заклад соціального захисту "Центр соціальної підтримки дітей та сімей" Мамине щастя" ДМР, Ресурсний центр примирення та корекційно-відновлювальних програм. Також діють 4 денні центри соціально-психологічної допомоги людям, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, 5 кризових кімнат, притулок для постраждалих. Працюють 6 «гарячих ліній», 12 консультативних служб та 77 мобільних бригади соціально-психологічної допомоги.⁷

Ініціативи для забезпечення гендерної рівності

- Програма ООН Жінки (UN Women) активно підтримує проекти з розвитку гендерної рівності в області, надаючи рекомендації з питань подолання дискримінації та розширення можливостей жінок.

⁶ [Про затвердження Інструкції щодо ... | від 07.02.2020 № 86](#)

⁷ [Дашборд Гарячі лінії домашнього насилля - ДП ІОЦ](#)

- Місцеві неурядові організації проводять тренінги та програми з підвищення гендерної обізнаності, включаючи програми з підтримки жінок–підприємниць та захисту від домашнього насильства.
- Діє регіональна цільова соціальна програма розвитку сімейної та гендерної політики у Дніпропетровській області на 2023 – 2027 роки (від 14.10.2022 №217-13/VIII)⁸

Соціальна інклюзія

Діяльність з досягнення соціальної інклюзії в Дніпропетровській області спрямована на забезпечення рівних можливостей для всіх громадян(-ок), зокрема для людей з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та представників(-ць) національних меншин. Основною метою є інтеграція вразливих груп у суспільне життя, що включає розвиток інклюзивної освіти та доступної інфраструктури.

Станом на 2023 рік у Дніпропетровській області понад 60% шкіл мають інклюзивні класи, а в Дніпрі функціонує три інклюзивно-ресурсних центри. Крім того, для дітей з особливими освітніми потребами створено 692 інклюзивні класи. Проте, розвиток інклюзивної освіти вимагає подальшої уваги до оновлення інфраструктури та збільшення кількості фахівців(-чинь) для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

У Дніпропетровській області активно впроваджуються ініціативи щодо покращення безбар'єрного доступу:

- У 2023 році в Дніпропетровській області адаптовано 30 шкіл та дитсадків з інклюзивними класами, пандусами та адаптованими приміщеннями. У Дніпрі відкрито 3 нові інклюзивні класи, де використовуються спеціальні методики та технічні засоби навчання.
- У Дніпропетровській області функціонує 5 інклюзивно-ресурсних центрів, що надають підтримку дітям з інвалідністю. У Дніпрі в 2023 році відкрилася нова інклюзивно-ресурсна школа з інклюзивними класами для дітей з різними типами інвалідності.
- У 2023 році в Дніпрі було встановлено понад 100 нових пандусів на громадських будівлях, у тому числі на установах соціального спрямування та адміністративних закладах. У Кривому Розі планується встановити близько 50 пандусів на громадських об'єктах до кінця 2024 року. Перевага надається місцям з найбільшим потоком людей з обмеженими можливостями
- Станом на 2023 рік у Дніпропетровській області розвивається безбар'єрний доступ: більше 300 автобусів та 97 тролейбусів у Дніпрі пристосовані для людей з інвалідністю, також розширено систему адаптованого транспорту на 10 районів області.
- У Дніпрі функціонувало «соціальне таксі», яке надає транспортні послуги для людей з обмеженою мобільністю. В 2023 році було перевезено понад 2 200 людей за допомогою цієї послуги.

Національні меншини

⁸ [Про Регіональну цільову соціальну програму розвитку сімейної та гендерної політики у Дніпропетровській області на 2023 – 2027 роки | Дніпропетровська обласна рада](#)

Згідно з офіційними статистичними даними Всеукраїнського перепису населення 2001 року на території області проживали представники(-ці) понад 130 національностей і народностей. У національному складі регіону переважна більшість населення – українці, чисельність яких становила 2825,8 тис. людей, або 79,3% від загальної кількості населення. Друге місце за чисельністю – росіяни (17,6%). Кількість інших національних спільнот/корінних народів представлена наступним чином: білоруси – 0,8%; євреї – 0,4%; вірмени – 0,3%; азербайджанці – 0,2%; молдовани – 0,12%; цигани – 0,11%; татари – 0,11%; німці – 0,11%; грузини – 0,08%; болгари – 0,06%; корейці – 0,04%; узбеки – 0,04%; греки – 0,03%; інші національності – 0,43%. На території області проживало 127 людей, які відповідно до Закону України “Про корінні народи України” віднесено до корінних народів, а саме: кримські татари – 47 людей; караїми – 64 людини, кримчаки – 16 людей. Для підтримки багатонаціонального середовища та збереження культурної спадщини громад проводяться культурні заходи.

У місті Дніпро розташований культурно-діловий центр «Менора» – найбільший у світі єврейський громадський комплекс, відкритий у жовтні 2012 року. «Менора» знаходиться в єдиному комплексі з центральною синагогою Дніпра «Золота Троянда». Робота центру «Менора», де проходять міжнародні виставки, концерти, фестивалі та науково-практичні конференції, поряд з відродженням єврейської культури, вивченням історії єврейського народу спрямована на подальше зміцнення толерантності, міжнаціональної злагоди та міжконфесійного миру в регіоні.

Попри культурні відмінності національні меншини успішно інтегровані та є важливою складовою соціокультурного життя регіону.

Висновки до 1.4.

Гендерна рівність та інклюзія є ключовими принципами процесу відновлення регіону та України в цілому. Реалізація ініціатив, спрямованих на підтримку жінок, зокрема через програми для жінок-підприємниць, кризові центри та розвиток жіночих лідерських ролей у громадському секторі, допомагає досягти значного прогресу у сфері гендерної рівності регіону.

Зростаюча кількість жінок на керівних посадах, включаючи місцеву владу, свідчить про позитивні зміни, однак актуальними лишаються такі виклики, як гендерний розрив у заробітних платах, особливо в промислових галузях. Підтримка людей з інвалідністю та інші ініціативи з інтеграції вразливих груп допомагають створити більш доступне та інклюзивне середовище.

1.5. Громадянське суспільство

В Дніпропетровській області активно розвивається громадянське суспільство, зокрема завдяки створенню низки органів для координації взаємодії між органами влади та громадськими інституціями. Однією з ключових ініціатив є Регіональна рада з питань розвитку незалежної антикорупційної комісії та експертної ради з питань децентралізації. Орган сприяє реалізації права громадян(-ок) на участь в управлінні державними справами, забезпечуючи відкритість та прозорість діяльності місцевої влади. Інформація про діяльність Громадської ради висвітлюється на сайті Дніпропетровської обласної державної адміністрації.

За останні роки в області спостерігається зростання числа громадських організацій, що активно працюють у сферах прав людини, освіти, екології та культури. Відкриття нового

Центру громадянського суспільства - NGO Space у Дніпрі стало важливим етапом, що об'єднує 25 громадських організацій, включаючи ті, які працюють на передовій або релоковані через війну.

В порівнянні з іншими регіонами України, Дніпропетровська область займає передові позиції в створенні умов для ефективної взаємодії між органами влади та громадськими організаціями. Особливо це помітно в контексті співпраці з волонтерськими організаціями, такими як Червоний Хрест. Область отримала нові релоковані інституції громадянського суспільства, які розпочали активну діяльність в регіоні в різних сферах діяльності, у тому числі щодо захисту прав та інтересів ВПО, релокованого бізнесу, військовослужбовців(-иць).

У районах і містах області функціонують волонтерські організації. Найбільша група волонтерів діє в рамках Товариства Червоного Хреста України та благодійного фонду «ТАПС-Україна», об'єднуючи понад 3 тис. добровольців.

За даними Державної податкової служби наприкінці листопада 2024 року в Україні було зареєстровано 10 454 волонтерів. Найбільше – в Харківській та Київській областях, а Дніпропетровська область на третьому місці із 789 зареєстрованих волонтерів⁹.

Висновки до 1.5.

У Дніпропетровській області активно розвивається громадянське суспільство, зокрема завдяки створенню органів для координації співпраці між владою та громадськими інститутами. Зокрема, Регіональна рада з питань розвитку незалежної антикорупційної комісії та експертна рада з децентралізації сприяють прозорості та відкритості місцевої влади. Зростає число громадських організацій, що працюють у різних сферах, а новий Центр громадянського суспільства — NGO Space об'єднує 25 організацій. Волонтерські організації, зокрема Червоний Хрест, активно підтримують вразливі групи та допомагають в умовах війни, зміцнюючи соціальну взаємодію в регіоні.

1.6. Міжнародна співпраця

Економічне співробітництво

Дніпропетровська область активно залучає донорські кошти для розвитку різних секторів економіки, зокрема для гуманітарної допомоги, екології, інфраструктури та медицини. Важливу роль у фінансуванні відіграють міжнародні організації, такі як ПРООН, USAID, GIZ, U-LEAD, інші міжнародні програми ЄС. Тенденції свідчать про продовження та збільшення обсягів міжнародної допомоги, особливо в контексті підтримки економічної стійкості та відновлення інфраструктури в умовах війни. Важливими є інвестиції в реабілітаційні центри, безпекову сферу, децентралізацію та розбудову інфраструктури для забезпечення потреб місцевих громад.

Щодо донорських коштів для Дніпропетровщини, протягом 2022-2024 років області були надані гранти та кредити від ЄС та інших міжнародних партнерів. Наприклад, ЄС виділив майже 2 млн євро через Програму «U-LEAD з Європою» для підтримки стійкості 41 муніципалітету регіону та поліпшення інституційної спроможності реагувати на виклики воєнного стану. Дніпропетровська область є одним із найбільших

⁹ [Реєстр волонтерів виріс у 1,5 рази цього року — Опендатабот](#)

промислових центрів України, з розвинутими галузями, такими як металургія, машинобудування, енергетика, хімічна та харчова промисловість. Це робить регіон привабливим для міжнародних інвесторів і партнерів:

Європейський Союз

- Угода про асоціацію та DCFTA (Поглиблена та всеосяжна зона вільної торгівлі) – угода полегшує торгівлю між Дніпропетровською областю та країнами ЄС, зменшуючи тарифи та усуваючи торгові бар'єри. Місцеві підприємства отримують доступ до європейських ринків, що підвищує їх конкурентоспроможність.
- Програма COSME – програма ЄС, що підтримує малий та середній бізнес (МСБ) шляхом фінансової підтримки, навчання та полегшення виходу на міжнародні ринки.

США (USAID)

- Програма USAID з економічного зростання надає підтримку підприємствам у сфері агробізнесу, виробництва та енергетики. Місцеві підприємці(-иці) отримують доступ до фінансування, тренінгів та ринкових можливостей.
- Проєкти в енергетичній сфері – USAID допомагає Дніпропетровській області впроваджувати енергоефективні технології, що знижують енергетичні витрати та сприяють розвитку зеленої економіки.

Європейський банк реконструкції та розвитку (EBRD)

- EBRD є ключовим партнером у модернізації інфраструктури та підтримці місцевих підприємств. Він займається фінансуванням проєктів з покращення дорожньої інфраструктури, розвитку транспортної логістики та енергетичних мереж. Через програми EBRD, підприємства Дніпропетровської області отримують доступ до фінансування на розвиток нових технологій, збільшення продуктивності та виходу на міжнародні ринки. Банк також надає підтримку проєктам, спрямованим на зниження енергетичних витрат, зокрема в промислових і муніципальних секторах.

Німеччина

- GIZ (німецьке товариство міжнародного співробітництва) активно підтримує економічний розвиток у регіоні через програми підтримки децентралізації, товариство допомагає у зміцненні економічної спроможності місцевих громад, підвищення прозорості управління та залучення інвестицій. Також GIZ підтримує місцеві підприємства в оптимізації енергетичних ресурсів та переході до відновлюваних джерел енергії.

Канада (Програма CUTIS)

- Програма Canada–Ukraine Trade and Investment Support (CUTIS) спрямована на розвиток торговельних відносин між Дніпропетровською областю та Канадою. Місцеві підприємства в галузях агробізнесу, ІТ та інших секторах економіки отримують допомогу в адаптації продукції до канадських стандартів та виході на ринок Канади.

Великобританія (Програма UK Aid, UK-Ukraine Infrastructure Fund, UK-Ukraine Business Support Programme, UK's Global Trade Programme, UK Defence and Security Assistance to Ukraine)

- UK Aid є брендом міжнародної допомоги Великої Британії, яка охоплює різні ініціативи та проекти для підтримки України, зокрема Дніпропетровської області. Ця допомога включає фінансування гуманітарних проектів, таких як медична допомога, доступ до енергетичних ресурсів, води та продуктів харчування, а також підтримку інфраструктури та малого бізнесу в умовах війни.
- Програма UK-Ukraine Infrastructure Fund підтримує відновлення інфраструктури, зокрема в галузях транспорту, енергетики та водопостачання. Вона надає фінансування та експертну підтримку для реалізації інфраструктурних проектів.
- Програма UK-Ukraine Business Support Programme спрямована на підтримку малого та середнього бізнесу в Україні. Вона надає консультації, навчання, допомогу в адаптації продукції до міжнародних стандартів, а також сприяє виходу українських підприємств на ринки Великої Британії та інших країн. Програма також включає допомогу в доступі до фінансування для розширення бізнесу.
- Програма UK's Global Trade Programme спрямована на підтримку експорту та розвиток торгівлі між Україною та Великою Британією. Вона допомагає українським компаніям знаходити нові ринки, зокрема на британському ринку, через програму підтримки торговельних відносин і надання консультацій та фінансування для адаптації продукції до стандартів Великої Британії.
- Програма UK Defence and Security Assistance to Ukraine, хоча основний фокус цієї програми – це військова підтримка, вона також включає фінансування на відновлення та розвиток критичних інфраструктурних проектів, що мають економічне значення, зокрема для розвитку енергетичної безпеки та захисту інвестицій в Україні.

Програма ООН

- Програми ООН сприяють сталому економічному розвитку, екологічній стійкості та розвитку малих підприємств. Програма Green Economy (Зелена економіка) спрямована на розвиток зеленої економіки через впровадження екологічно безпечних технологій у виробництво та інші сектори економіки. А програма для МСБ спеціалізується на допомозі малим і середнім підприємствам в оптимізації бізнес-процесів, отриманні фінансування та підтримці інновацій.

Швеція (Sida)

- Шведське агентство з міжнародної співпраці та розвитку (Sida) активно підтримує Дніпропетровську область через проекти впровадження енергозберігаючих технологій у сфері житлово-комунального господарства та промисловості та програми, спрямовані на розвиток системи переробки та зменшення забруднення довкілля.

У області діють міжнародні програми, спрямовані на покращення якості адміністративних послуг:

- Програма «U-LEAD з Європою» – це програма співпраці між українським урядом, Європейським Союзом та його державами-членами Німеччиною, Польщею, Данією та Словенією у створенні багаторівневої системи управління, яка є прозорою, підзвітною та відповідає на потреби громадян України. Основна мета U-LEAD – підсилити спроможність ключових суб'єктів та зацікавлених сторін на національному, регіональному та місцевому рівнях для розширення можливостей місцевого самоврядування в громадах, зокрема і в часи війни та відбудови. Робота

Програми позитивно впливає на життя українців, оскільки розвиває спроможність громад приймати інклюзивні та прозорі рішення, надавати якісні місцеві послуги та втілювати в життя ефективні політики місцевого розвитку. У найтяжчі часи війни та відбудови U-LEAD продовжує надавати важливі знання, консультації, а також предмети обладнання, які допомагають українським громадам справитися з наслідками війни та підсилити їхню стійкість у середній та довгостроковій перспективі. Програма має 24 регіональні офіси та працює з громадами по всій Україні. Так Регіональний офіс Програми “U-LEAD з Європою” у Дніпропетровській області з 2022 по 2024 роки провів для ОМС регіону 1952 заходи, участь у яких взяли понад 10 000 учасників(-ць); 288 команд з 43 громад області завершили тематичні навчальні програми “Кроки для спеціалістів”; 42 громади області взяли участь у тематичних Програмах підтримки.

- EGAP (E–Governance for Accountability and Participation) – фінансується Швейцарською агенцією розвитку та співробітництва, активно працює над впровадженням електронних сервісів у Дніпропетровській області. Основна мета – поліпшити доступ громадян(-ок) до адміністративних послуг через цифрові платформи. У рамках програми розробляються нові електронні послуги, інтегровані з системами ЦНАП, що дозволяють мешканцям(-кам) області отримувати документи та інші сервіси онлайн. Також EGAP підтримує місцеві громади у впровадженні інструментів електронної демократії, що сприяє підвищенню участі громадян(-ок) у процесах ухвалення рішень. Це допомагає не лише скоротити час обробки документів, а й підвищити прозорість адміністративних процесів.

Культурне співробітництво

Дніпропетровська область активно бере участь у міжнародних культурних обмінах і проектах. Регіон має побратимські відносини з містами в багатьох країнах, зокрема в Польщі, Франції, Німеччині, Китаї та інших. Завдяки таким проектам проходять обміни в області мистецтва, театру, музики та літератури, що зміцнює культурні зв'язки з іншими країнами. У співпраці з ЮНЕСКО Дніпропетровська область реалізує програми для захисту та збереження своєї культурної спадщини. Це стосується заходів з охорони 2 елементів нематеріальної культурної спадщини, що внесені до Списків ЮНЕСКО, підтримки музеїв і розвитку традиційного мистецтва.

Goethe–Institut активно підтримує культурне співробітництво через програми обміну студентами, митцями та культурними діячами. Це включає організацію виставок сучасного мистецтва, театральних постановок та музичних подій, які представляють німецьку культуру в Україні та українську культуру в Німеччині. Спільно з Французьким культурним центром проводяться кінопокази, виставки та театральні постановки, що сприяють популяризації французької культури в Україні та навпаки. А завдяки співпраці з Польщею та Інститутом Адама Міцкевича, Дніпропетровська область бере участь у проектах культурного обміну. Програми включають організацію спільних мистецьких виставок, театральних фестивалів, музичних концертів та літературних зустрічей.

Освітнє співробітництво

Університети та навчальні заклади Дніпропетровської області співпрацюють з міжнародними навчальними та науковими установами, зокрема через програми обміну студентами та викладачами, спільні наукові дослідження і конференції. Такі проекти

реалізуються завдяки участі в програмах Європейського Союзу, наприклад, Erasmus+ та Horizon 2020, а також співпраці з університетами США, Канади та інших країн:

- Erasmus+ – програма ЄС, яка надає можливості для студентського і викладацького обміну, а також для розвитку партнерств між університетами Дніпропетровської області та навчальними закладами Європи.
- Horizon 2020 – науково–дослідницька програма Європейського Союзу, спрямована на підтримку інновацій і технологічних розробок.

Торговельні угоди

Уряд України працює над досягненням економічної стабільності та відновленням зростання. Підприємства та компанії, розташовані в Дніпропетровській області, користуються всіма передбаченими пільгами¹⁰:

- Гармонізоване законодавство та розширене поле співпраці з ЄС завдяки асоційованому членству України в Європейському Союзі;
- Захист інвестицій в рамках Декларації про міжнародні інвестиції та транснаціональні корпорації та членство України в ОЕСР;
- Світові торговельні стандарти та механізми врегулювання спорів у зв'язку з членством України у Світовій організації торгівлі;
- Дотримання однакових правил походження товарів та експорт товарів на преференційній основі з використанням системи діагональної кумуляції завдяки участі України в Пан–Євро–Середземноморській регіональній конвенції;
- Спрощення обміну інформацією про товари та послуги в рамках участі України в програмі ЄС COSME;
- Участь у міжнародних заходах, завдяки безвізовому та спрощеному режиму з боку України для 64 провідних країн світу (ЄС, США, Канада, Японія, Бразилія, Туреччина, Грузія, Казахстан, Корея, Швейцарія, Катар, Гонконг, Великобританія та ін.);
- Доступ до ресурсів для реалізації проєктів з енергозбереження в рамках членства України в Міжнародному агентстві з відновлюваної енергетики (IRENA);
- Переміщувати товари з ЄС в Україну (і навпаки) без додаткового переоформлення на внутрішній транзит в рамках Конвенції про спільний транзит.
- Скасування митних зборів і податків, а також кількісних обмежень у взаємній торгівлі в рамках 17 угод про зону вільної торгівлі України з 46 країнами світу, включаючи ЄС, ЄАВТ, ГУАМ, Канаду тощо.

Висновки до 1.6.

Дніпропетровська область активно співпрацює із міжнародними установами та залучає донорські кошти, зокрема від таких організацій ЄС, GIZ, U-LEAD, USAID та ПРООН, що забезпечує фінансування важливих проєктів в галузях гуманітарної допомоги, інфраструктури та медицини. Регіон також використовує можливості від угод з ЄС, США та іншими країнами для розвитку місцевих підприємств та покращення бізнес-середовища. Міжнародні програми, такі як Erasmus+ та Horizon 2020, сприяють розвитку освіти та науки в області через обмін студентами та

¹⁰ [Investment Guide 2022-2023_УКР](#)

викладачами, а також спільні дослідження. Культурне співробітництво також активно розвивається через обміни з такими країнами, як Польща, Франція та Німеччина.

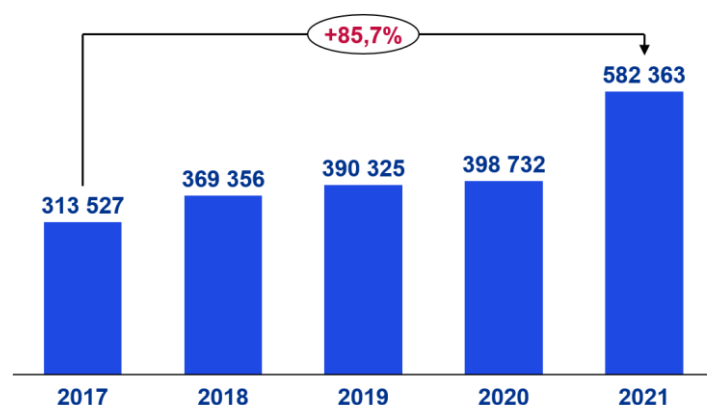
Участь у програмах з енергозбереження, розвитку зеленої енергетики та відновлення інфраструктури підвищує стійкість області до економічних викликів. Завдяки цьому Дніпропетровщина зміцнює свої позиції як важливий економічний та культурний центр в Україні.

1.7. Регіональна економіка

1.7.1. Розвиток економіки області

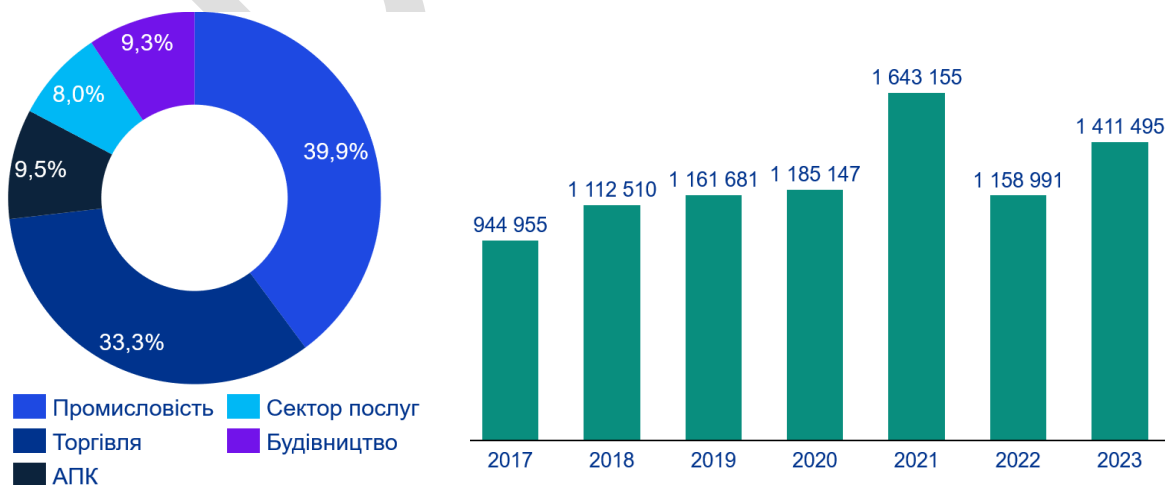
Дніпропетровщина у 2023 році формувала близько 11,6% ВВП всієї країни, а її бюджет є найбільшим серед регіонів. Мінливі чинники, спричинені воєнною агресією РФ, продовжують впливати на економіку. Скорочення реалізації продукції за окремими секторами економіки на початку повномасштабної війни становило понад 20%, але адаптивність підприємств дозволила зупинити падіння та на кінець 2023 року перейти до позитивної динаміки. Сектор АПК продемонстрував зростання, перевищивши рівень реалізації продукції довоєнного періоду.

Рисунок 50: Динаміка ВРП регіону (у фактичних цінах, млн грн)

Джерело: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

Рисунок 51: Обсяг реалізованої продукції за секторами економіки за 2023 рік, млн грн

Джерело: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

Обсяг капітальних інвестицій у 2023 році склав – 63,1 млрд грн, що становить 10,1% від загального обсягу України.

Попри позитивні тенденції, область стикається з викликами через російську агресію, що впливає зокрема на промисловість та сільське господарство, однак адаптивність підприємств частково пом'якшує наслідки.

1.7.2. Характеристика основних економічних галузей регіону

Промисловість

Дніпропетровська область є одним з найпотужніших індустріальних центрів у країні і має значний потенціал для подальшого економічного розвитку держави. Однак виклики, які постали перед промисловими підприємствами області через війну в країні, залишаються актуальними. Переважна частина промислових підприємств області працює із суттєвим зменшенням обсягів виробництва та відчуває серйозні складнощі з організацією виробництва та експортом продукції. Не обійшлося і без знищення виробничих потужностей підприємств.

Рисунок 52: Динаміка обсягу реалізованої промислової продукції Дніпропетровської області, млрд грн

Джерело: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

Рисунок 53: Структура реалізованої промислової продукції Дніпропетровської області у 2023 році, млн грн.

Джерело: <https://dia.dp.gov.ua/>

Частка капітальних інвестицій області в промисловість у 2023 році перевищує 18% від обсягу капітальних інвестицій в промисловість України та більше 50% від загального обсягу інвестицій в економіку області.

В економіці Дніпропетровщини основними товаровиробниками традиційно залишаються підприємства промисловості, зосереджені переважно в галузях металургії, гірничо-збагачувальної промисловості, хімічного виробництва та машинобудування. Підприємства машинобудівної галузі намагаються подолати проблеми, пов'язані з порушенням мережі постачання матеріалів та комплектуючих для виробництва. Промислові підприємства хімічної галузі є потенційно небезпечними об'єктами, що в умовах воєнного часу можуть спричинити техногенну катастрофу, внаслідок чого деякі підприємства були змушені максимально скоротити обсяги небезпечного виробництва.

Космічна галузь Дніпропетровської області має значний потенціал для розвитку завдяки традиціям у космічній та аерокосмічній промисловості. Ключовими підприємствами є Південний машинобудівний завод та Державне конструкторське бюро «Південне», які брали участь у розробці ракет-носіїв «Дніпро», «Циклон-3», «Зеніт-3SL» та супутників «Січ-1», «Океан-О», АУОС. Ці досягнення створюють потужну основу для подальшого розвитку. У 2024 році Південмаш був залучений до європейського космічного проекту EU Space Programme, що зміцнило позиції підприємства на світовому ринку та забезпечило нові можливості для співпраці.

Металургійна промисловість:

- АрселорМіттал Кривий Ріг – найбільший виробник сталі в Україні та один із найбільших експортерів металургійної продукції;
- Інтерпайп – виробник трубної продукції та залізничних коліс, що постачає продукцію на міжнародні ринки;
- ПрАТ "КАМЕТ-СТАЛЬ" – великий виробник чавуну, сталі та прокату.

Гірнична промисловість:

- Криворізький залізрудний басейн – видобуток залізної руди, що є основою для металургійного виробництва;

- Південний, Центральний і Північний гірничо–збагачувальні комбінати – лідери з видобутку та збагачення залізної руди.

Машинобудування:

- ПАТ «Дніпроважмаш» – один із провідних представників важкого машинобудування, що спеціалізується на випуску обладнання для металургійної та гірничої промисловості;
- ПАТ «Південмаш» – відомий виробник ракетно–космічної та цивільної техніки.

Хімічна промисловість:

- АТ "ДНІПРОАЗОТ" – один з найбільших виробників та постачальників хімічної продукції в Україні та за кордоном.

У регіоні наявні Індустріальні парки:

- Індустріальний парк «Кривбас» - надання підготовлених промислових територій для розміщення об'єктів інноваційної сфери, промисловості, логістики та супутнього сервісу. Згідно з концепцією Індустріального парку «Кривбас», пріоритетними напрямками діяльності є машинобудування, будматеріали, логістика. Станом на 2024 рік парк активно функціонує, залучаючи нових резидентів та інвесторів, що сприяє розвитку місцевої економіки.
- Індустріального парку «ЕкоСтіл» діяльність якого орієнтована на відбудову промисловості України та пришвидшення “зеленого переходу” для підприємств переробної промисловості, “зеленої металургії”, підприємств з виробництва будівельних матеріалів, логістики та супутнього сервісу. Парк активно залучає підприємства, що займаються екологічно чистими технологіями та відновлювальними джерелами енергії, підтримуючи сталий розвиток регіону.
- Індустріальний парк «INNOVATION FORPOST» — створення інноваційних виробництв за принципом зеленого переходу, ревіталізація старопромислової зони розвиток інженерно-транспортної, логістичної та ринкової інфраструктури міста. Парк отримав державне фінансування у розмірі 150 млн грн на будівництво підстанції 150/10 кВ, що сприятиме покращенню енергетичної інфраструктури та залученню нових резидентів;
- Індустріальний парк «Жовті Води» — хімічна промисловість, виробництво добрив, пластмас, фарб та лаків, альтернативна енергетика, а також науково-технічна діяльність та ІТ-сфера.

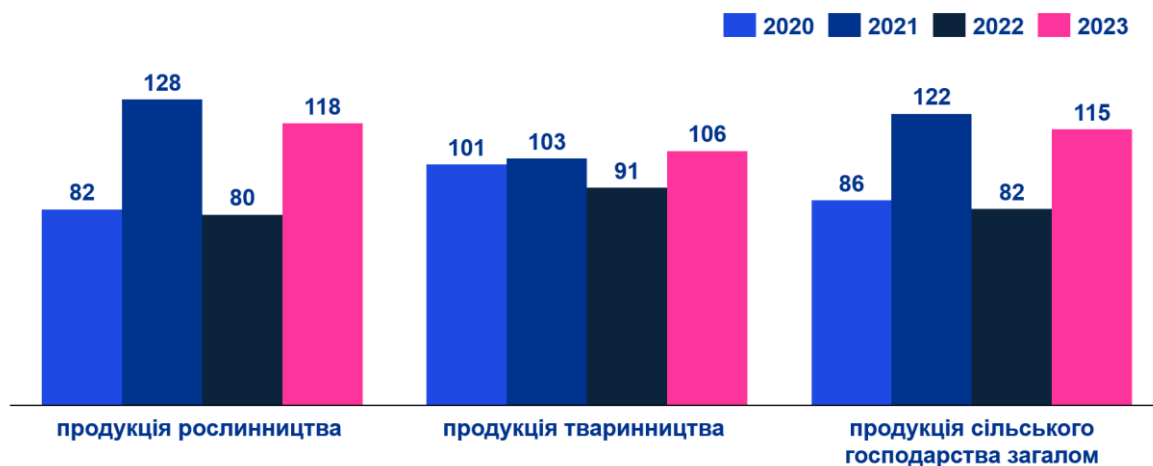
Сільське господарство

Аграрний сектор є важливою складовою економіки регіону, займаючи третє місце за обсягом реалізованої продукції – 113,9 млн грн, що становить 8,8% від загального обсягу по Україні у 2023 році. На території області провадить діяльність понад 4 тис. сільськогосподарських підприємств, у тому числі фермерських господарств – 3,3 тис., а також фізичних осіб – 1,5 тис.

Саме харчова промисловість є рушійною силою сектору, на неї припадає 64% продажів і +33% приросту у 2023, відносно попереднього року. Рослинництво, в свою чергу, продало продукції на суму 38 млрд грн. Активне впровадження новітніх технологій точного землеробства, інтенсивне садівництво та ягідництво, інвестиції в переробку

сировини та орієнтація на великий український ринок забезпечили позитивний приріст у 8,4%.

Рисунок 54: Індекси сільськогосподарської продукції Дніпропетровської області (до попереднього року, %)

**Індекс сільськогосподарської продукції характеризує рівень змін фізичного обсягу виробництва продукції сільського господарства, виробленої за періоди, що обрані для порівняння. Для розрахунку індексу використовуються обсяги продукції сільського господарства у постійних цінах.*

Джерело: <http://www.dnprstat.gov.ua/>

Пріоритетними напрямками діяльності сільськогосподарських підприємств області є вирощування зернових, технічних та овочевих культур, виробництво м'яса та молочної продукції і яєць.

Станом на 1 липня 2024 року, аграрії області зібрали зернові та зернобобові культури з площі понад 540 тис. га із середньою врожайністю 32,2 ц/га. Загальний обсяг намолоченого зерна перевищив 1,7 млн тонн.

Основні культури:

- Пшениця зібрана з площі 426 тис. га, намолочено 1,4 млн тонн.
- Ячмінь — зібрано 100 тис. га, намолочено 318 тис. тонн.
- Горох — з площі 14,5 тис. га, намолочено понад 26 тис. тонн.
- Інші зернові та зернобобові — з площі 2,6 тис. га, намолочено понад 6,5 тис. тонн.
- Ріпак зібраний з площі понад 116 тис. га із врожайністю 19 ц/га та намолочено понад 220 тис. тонн.
- Картопля та овочі – з площі майже 7 тис. га: валова кількість картоплі становить 35 тис. тонн, а овочів — 55 тис. тонн.

У січні–травні 2024 року в Дніпропетровській області виробництво м'яса у живій масі склало 161,7 тис. тонн, що на 7,2% більше, ніж за аналогічний період минулого року. Виробництво молока досягло 78 тис. тонн, становлячи 97,4% від рівня 2023 року. Виробництво яєць від свійської птиці досягло 281,1 млн штук, перевищуючи показник 2023 року на 7,2%.

Таблиця 7: Кількість основних сільськогосподарських тварин у господарствах усіх категорій (на кінець 2023 року, тис. голів)

Рік	Велика рогата худоба, усього	Корови	Свині	Вівці та кози	Птиця
2020	111,9	63,5	332	52,9	19 589,1
2021	87,6	49,8	296,8	44,5	20 687,1
2022	81,6	45,6	274,7	38,7	19 689,1
2023	77,4	42,5	289,8	36,2	20 282,4
2024	86,7	44	282	48,1	23 421,1

Джерело: <http://www.dneprstat.gov.ua/>

Експорт сільськогосподарської продукції скоротився від початку повномасштабної війни через порушення логістичних ланцюгів, ускладнення доступу до морських портів та зростання витрат на транспортування. Втім, деякі культури, зокрема зернові та олійні, залишаються важливими експортними товарами області. У 2023 році обсяги експорту зернових зросли на 10% у порівнянні з 2022 роком завдяки високій врожайності, проте їхня частка в загальному експорті області знизилася. Область переорієнтовується на використання залізничних маршрутів та сухопутних шляхів для транспортування продукції.

За офіційними оцінками, у Дніпропетровській області до 15% сільськогосподарських земель заміновано або перебуває під загрозою мінування, що унеможливорює їх обробку, особливо стосується територій, які межують із зоною активних бойових дій, зокрема в східній частині регіону.

1.7.3. Малий і середній бізнес

За підсумками 2023 року, фінансовий результат підприємств Дніпропетровщини (без урахування банків) до оподаткування склав 42,5 млрд грн. У 2022 році сальдо по регіону було від'ємним та дорівнювало 42,1 млрд грн.

У 2023 році 73,9% підприємств одержали позитивний фінансовий результат до оподаткування, який склав 94,1 млрд грн., а 26,1% – мали збиток у сумі 51,6 млрд грн.: найбільшою питома вага збиткових у промисловості – 39,2 млрд грн. (у 2022 році – 83,8 млрд грн), а також серед підприємств та організацій освіти (33,1%), в операцій з нерухомим майном (35,2%), а також мистецтва, спорту, розваг та відпочинку (46,3%).

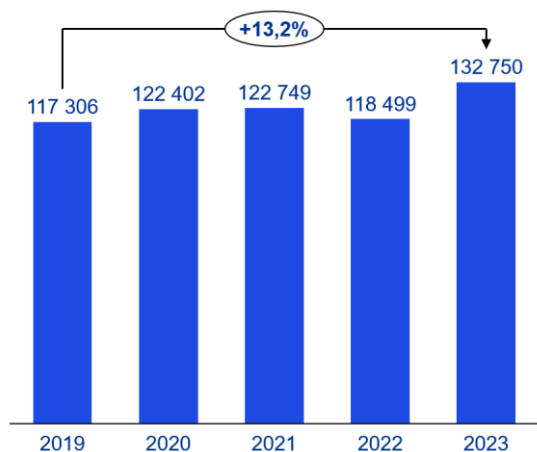
Таблиця 8: Частки прибуткових та збиткових підприємств за розмірами (% до загальної кількості підприємств)

	2021		2022		2023	
Розмір підприємств	Частка підприємств, які одержали					
	Прибуток	Збиток	Прибуток	Збиток	Прибуток	Збиток
Великі підприємства	90,4	9,6	63,2	36,8	72,1	27,9
Середні підприємства	79,9	20,1	71,9	28,1	76,3	23,7
Малі підприємства	75,4	24,6	68,9	31,1	73,8	26,2
Усього	75,7%	24,3%	69,1%	30,9%	73,9%	26,1%

Джерело: <http://www.dneprstat.gov.ua/>

Область є однією з лідерів за кількістю нових реєстрацій підприємців(-иць) у 2024 році. За даними Єдиного державного реєстру України станом на перший квартал 2024 року в Дніпропетровській області було зареєстровано близько 6,8 тис. нових фізичних осіб-підприємців (ФОП).

Рисунок 56: Динаміка кількості ФОПів в області

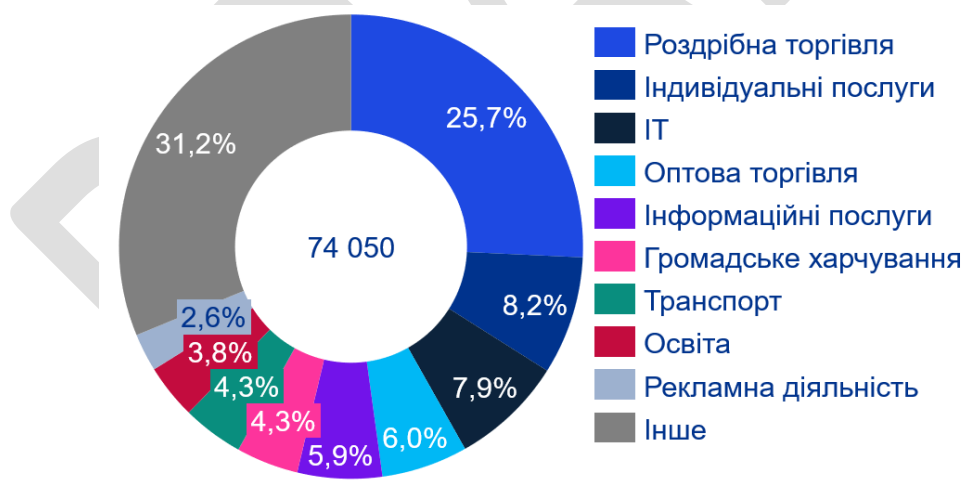
Загалом на Дніпропетровську область припадає 8,3% ФОПів держави. За цим показником область посідає друге місце, після м. Києва (14,6%).

Загальна динаміка реєстрацій залишається позитивною, попри загальні економічні труднощі, пов'язані з війною та іншими факторами.

Джерело: ukrstat.gov.ua

Чверть новозареєстрованих ФОПів займаються роздрібною торгівлею. Серед найбільш запитаних напрямків бізнесу серед українських підприємців також опинилися надання індивідуальних послуг та комп'ютерне програмування.

Рисунок 56: Кількість нових ФОПів за напрямками діяльності, 2024 рік

Джерело: OpenDataBot

Складність ведення бізнесу та ділові очікування

Загальна оцінка бізнес-середовища в Дніпрі за результати опитування Європейської Бізнес Асоціації¹¹ серед своїх регіональних компаній у 2024 році складає 2,20 балів за 5-ти бальною шкалою (2,25 балів у 2023).

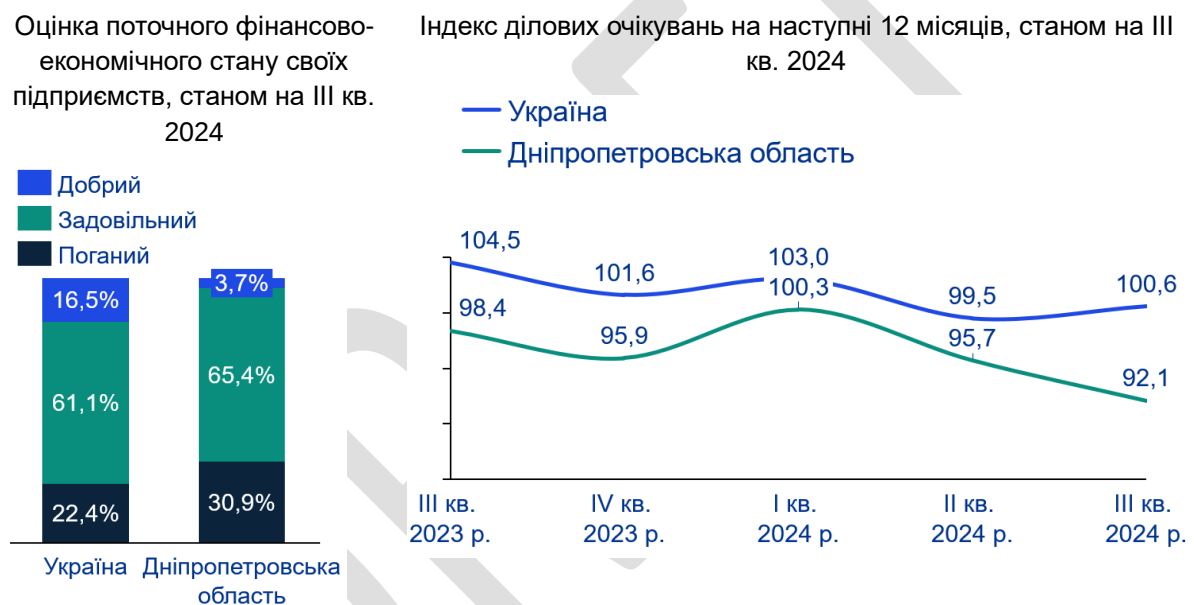
¹¹ Підтримка діяльності, диджиталізація та нові ринки – у фокусі регіонального бізнесу - European Business Association

Складними умови роботи в регіоні називають 75% підприємців, інші 25% вважають їх задовільними. У 2024 році в регіоні у повному обсязі працювало тільки 20% компаній, інші 80% працювали з певними обмеженнями.

До основних викликів в регіоні компанії відносять близькість до лінії фронту, питання мобілізації та труднощів бронювання працівників. У 60% компаній у лавах ЗСУ перебувають до 20% співробітників(-ць), у 25% – 20-30%, у 5% – 30-40% працівників. Усього добровольці або мобілізовані серед працівників є у 90% опитаних компаній регіону. Також як для промислового регіону значний негативний вплив на ведення бізнесу здійснюють відключення електроенергії.

За результатами опитування підприємств України, проведеного НБУ у III кварталі 2024 року, підприємці(-иці) загалом прогнозують збільшення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні впродовж наступного року, однак зазначають несприятливу перспективу фінансово-економічного розвитку власного бізнесу.

Рисунок 57: Ділові очікування підприємств

Джерело: Ділові очікування підприємств України, НБУ

Добрий фінансово-економічний стан відзначають 16,5% українських підприємств та лише 3,7% підприємств Дніпропетровської області. Індекс ділових очікувань говорить про переважаючі негативні економічні настрої у Дніпропетровській області у 2024 році.

Напрями і програми розвитку

У 2022-2024 роках Дніпропетровщина вийшла на передові позиції за кількістю грантів для малого та мікробізнесу серед інших регіонів України. З моменту запуску програми «Власна справа» у липні 2022 до вересня 2024 року у Дніпропетровській області було схвалено понад 780 грантів на суму 184,7 млн грн, що підтверджує активну підтримку підприємців.

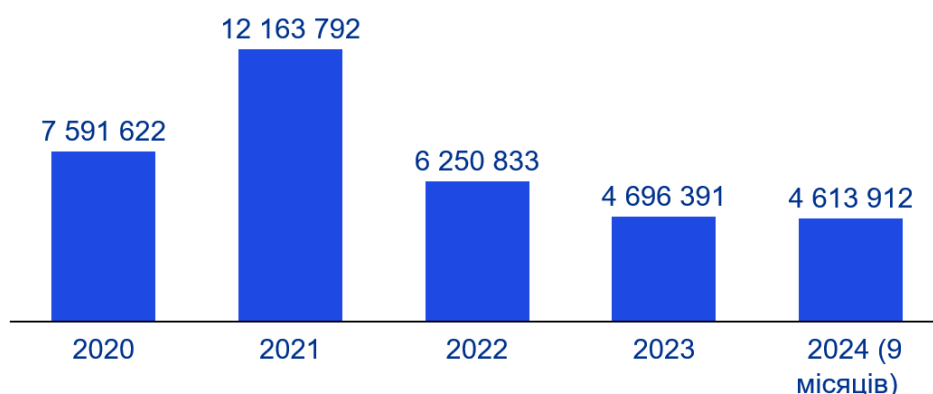
У 2024 році Урядом передбачалось виділення 3,2 млрд грн. у межах державної політики «Зроблено в Україні» на програми підтримки бізнесу Дніпропетровської області., серед яких 1 000 грантів для розвитку переробних підприємств та 15 тисяч мікрогрантів для стартапів. Зокрема, підтримка ветеранів(-ок) та розбудова індустріальних парків також входять у плани на наступний рік.

Серед важливих досягнень останніх років – програма «Доступні кредити 5–7–9%», завдяки якій в області було укладено понад 5 900 кредитних договорів на загальну суму понад 1,5 млрд грн. Також 25 сільгосп підприємств отримали часткову компенсацію на техніку на суму 2,9 млн грн.

1.7.4. Експортний потенціал та характеристика імпорту регіону

Дніпропетровська область займає перше місце серед областей України обсягами експорту товарів. Згідно з даними за 2023 рік, вона входить топ-3 лідерів, поряд із Київською та Запорізькою областями.

Рисунок 58: Динаміка експорту Дніпропетровської області, тис. дол. США

Джерело: ukrstat.gov.ua

Область забезпечує значну частку загальноукраїнського експорту – 4,7 млрд дол. США., що становить 13% від загального обсягу України, насамперед завдяки промисловим галузям: металургія, хімічна продукція, машинобудування та аграрний сектор.

Незважаючи на переважання промислових товарів у структурі експорту, їх динаміка показує значне спадання за останні 5 років. Що стосується сфери послуг, найбільш перспективним напрямком експорту є інженерні послуги та послуги пов'язані зі створенням програмного забезпечення, які показали найбільший приріст.

Таблиця 9: Динаміка експорту за основними структурними товарами та послугами

Рік	Експорт, млн дол. США					Приріст/скорочення, %
	2019	2020	2021	2022	2023	2019-2023
Інженерні послуги	5	5	5	10	13	184%
Послуги, пов'язані із створенням програмного забезпечення	34	36	36	51	54	59%
Жири та олії тваринного або рослинного походження	313	269	500	469	463	32%
Послуги вантажного автомобільного транспорту	8	11	11	6	8	6%
Вироби з чорних металів	666	521	764	685	577	-15%
Послуги з оброблення даних	27	23	27	21	19	-29%

Транспортно-експедиційні послуги залізничного транспорту	14	16	16	8	10	-33%
Транспортно-експедиційні послуги автомобільного транспорту	6	7	7	5	3	- 40%
Послуги з освіти	9	11	11	11	5	-50%
Руди, шлак і зола	2 252	2 812	4 688	1 934	1 298	-74%
Залізничні локомотиви	332	279	218	120	160	-108%
Чорні метали	3 218	2 824	4 793	2 171	1 341	-140%

Джерело: <https://dia.dp.gov.ua/>

Більше 50% виробленої промислової продукції експортується, забезпечуючи позитивне зовнішньоторговельне сальдо. Основними напрямками експорту є країни Європейського Союзу – Польща, Італія, Франція, Німеччина, Чехія, Словаччина, Іспанія, та Азії – Китай.

Таблиця 10: Секторальна структура експорту у 2023 році

Сектор	Загальний обсяг, млн дол. США	%, від загального обсягу регіону	%, від загального обсягу України
Промисловість	3 830,0	78,9	27,9
АПК	824,2	17	3,6
Сектор послуг	157,6	3,2	1,9
Будівництво	42,3	0,9	9,5

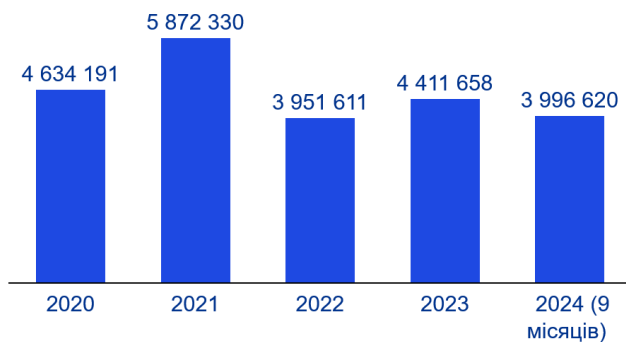
Джерело: <https://dia.dp.gov.ua/>

Частка експорту сільськогосподарської продукції становить 17% від загального обсягу, що робить її 2 за величиною. Морський коридор, створений Україною, дозволив сільськогосподарським та переробним компаніям відновити стійкі потоки товарів з українських портів та доставляти їх у різні куточки світу.

Характеристика імпорту

За даними на 2023 рік, обсяг імпорту товарів у Дніпропетровську область становив 4,6 млрд дол. США на рік, із тенденцією до зростання, зважаючи на відновлення економічної активності та потреби в енергоресурсах і технологіях. Динаміка імпорту залишається стабільною. У 2023 році Дніпропетровська область має позитивне сальдо зовнішньої торгівлі – обсяги експорту перевищують імпорт на 0,3 млрд дол. США.

Рисунок 59: Динаміка імпорту Дніпропетровської області, тис. дол. США

Основні партнери Дніпропетровської області за імпортом — країни Європейського Союзу, США, Китай та Туреччина. ЄС постачає промислове обладнання та технології, тоді як Китай є важливим постачальником споживчих товарів та електроніки.

Джерело: ukrstat.gov.ua

Основними категоріями імпорту є енергоресурси (нафта, газ, вугілля), машини та устаткування, хімічні продукти, метали та металообробна продукція.

Таблиця 11: Секторальна структура імпорту у 2023 році

Сектор	Загальний обсяг, млн дол. США	%, від загального обсягу регіону	%, від загального обсягу України
Промисловість	3 986,3	86,5	7,9
АПК	336,7	7,3	9,1
Сектор послуг	203,8	4,40	3,8
Будівництво	83,7	1,8	12,7

Джерело: <https://dia.dp.gov.ua/>

У 2024 році для України та регіону зокрема постав значний ризик втрати обсягів місцевого виробництва коксівного вугілля та потреба у переході на імпортне вугілля. Через війну призупинена частка потужностей з видобутку коксівного вугілля на одному з найбільших в країні вугільних підприємств. Частка Шахтоуправління Покровське на ринку України за розрахунками GMK Center у 2024 складала 66%. Тобто, регіон може постати перед викликом пошуку джерел постачання до 2,5 млн тон коксівного вугілля або коксу, за оцінкою GMK Center¹².

1.7.5. Фінансово-бюджетна ситуація області. Структура доходів та видатків місцевих бюджетів

Дніпропетровська область у рейтингу регіонів України традиційно посідає одне з провідних місць за обсягами доходів за 2024 рік, поступаючись лише м. Києву. Така позиція економічного лідерства завдячує розвиненій промисловості (зокрема машинобудування, добувна і переробна), сільському господарству, та інституційній спроможності органів місцевого самоврядування щодо формування місцевих бюджетів.

Структура бюджету

Бюджет області за доходами у 2024 році склав 67 713,4 млн грн., що становить 100,9% до уточненого річного плану. Найбільшу частку бюджету формують податкові надходження – майже 75%, офіційні трансферти – майже 20% бюджету.

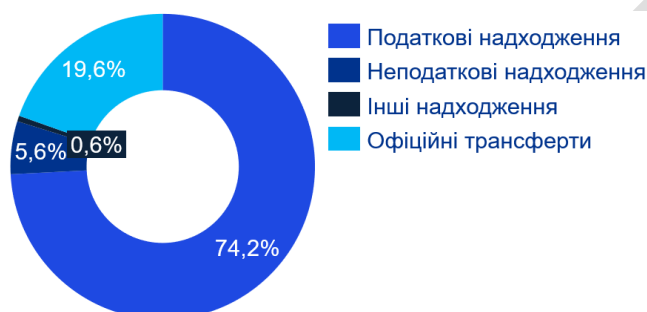
Рисунок 60: Динаміка доходів місцевих бюджетів Дніпропетровської області, млн грн.

¹² [Ukr_coking-coal-market.pdf](#)

Джерело: [Open Budget – Державний веб-портал бюджету для громадян](#)

Рисунок 61: Структура бюджету Дніпропетровської області за доходами, 2023 рік

Податкові платежі займають найбільшу частку у формуванні власних доходів територіальних громад області. Це постійний дохід, надходження від місцевих податків і зборів, що зараховуються безпосередньо до доходів бюджетів місцевого самоврядування.

Джерело: [Open Budget – Державний веб-портал бюджету для громадян](#)

Найбільшим джерелом наповнення місцевих бюджетів традиційно залишається податок та збір на доходи фізичних осіб, що підтверджує необхідність подальших зусиль щодо сприяння ОМС створення якісних робочих місць, що, в свою чергу, сприятиме подоланню бідності і росту добробуту населення області. Обсяг надходження податку у 2024 році склав 28 790,2 млн грн (42,5% обсягу надходжень за рік).

Другим за значенням джерелом є податок на майно (плата за землю, податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки), обсяг надходжень якого до місцевих бюджетів області у 2024 році склав 8 610,2 млн грн (12,7%).

Третє за обсягом і важливістю джерело – єдиний податок, обсяг надходження якого у 2024 році склав 5 962,7 млн грн (8,8%).

Підвищення ролі місцевих податків і зборів та збільшення їх частки у власних доходах місцевих бюджетів – одне з головних завдань, визначених Урядом України, і у виконанні якого безпосередньо зацікавлені органи місцевого самоврядування та інші учасники(-ці) бюджетного процесу.

Найбільшу частку видатків займають освіта (35,6% у 2024), економічна діяльність (19,2%) та житлово-комунальне господарство (13,8%).

Рисунок 62: Структура бюджету Дніпропетровської області за видатками, 2023 рік

Джерело: [Open Budget – Державний веб-портал бюджету для громадян](#)

1.7.6. Зовнішні тенденції інноваційного розвитку, що впливатимуть на економічний розвиток регіону

ШІ-технології

Штучний інтелект стає важливим елементом інноваційного розвитку в багатьох галузях економіки Дніпропетровської області, зокрема в промисловості, транспорті та фінансовому секторі. ШІ дозволяє автоматизувати складні аналітичні процеси, підвищуючи ефективність управління бізнесом і виробництвом.

Впровадження ШІ у промислових процесах дозволяє знизити витрати на обслуговування обладнання на 30% та підвищити продуктивність на 20%. Очікується, що в найближчі кілька років ці технології стануть основним драйвером зростання для промислових підприємств регіону. Впровадження технологій ШІ у металургії, на заводах ArcelorMittal Кривий Ріг, допомагає у прогнозуванні несправностей обладнання. Використання системи прогнозування на базі ШІ дозволило скоротити час на діагностику та ремонт обладнання на 10–15%, що призвело до зменшення втрат виробничих потужностей.

В аграрному секторі регіону компанії використовують ШІ для аналізу даних з дронів та супутників, що допомагає оптимізувати процеси посіву та збирання врожаю, покращуючи точність прогнозів щодо урожайності.

Цифровізація промисловості та виробництва

Тенденція до впровадження цифрових технологій у виробничі процеси, що включає автоматизацію, інтернет речей (IoT) та роботизацію, є ключовим фактором у трансформації промислового сектору Дніпропетровської області. Індустрія 4.0 спрямована на підвищення ефективності виробництва, зниження витрат і покращення якості продукції. Металургійні та машинобудівні підприємства області активно впроваджують цифрові рішення для оптимізації виробничих процесів. Наприклад, підприємство Інтерпайп встановило цифрові системи моніторингу та контролю за

виробництвом¹³, що дозволяє зменшити відходи та оптимізувати використання ресурсів.

Протягом декількох років на ключових виробничих майданчиках холдингу велося впровадження ERP–системи IT–Enterprise. Для ефективного управління всім холдингом, в тому числі і закордонними представництвами компанії, виникла необхідність в побудові єдиної інформаційної управлінського середовища. Використання IT–технологій в трубному виробництві в кілька разів підвищує швидкість документарного оформлення. Вся інформація зберігається в єдиній для всіх підприємств групи базі даних. Дані про замовлення і виробничих переділів зашифровані в QR–кодів, який кріпиться на кожному пакеті труб. Система простежуваності реалізована на основі технологій бездротового зв'язку Wi-Fi і інтеграції зчитувачів з автоматикою обладнання. Інформацію про проведення виробничих операцій можна внести в IT–систему за допомогою спеціальних терміналів в цеху.

Метою нового проекту була побудова інформаційної інфраструктури холдингу, яка б об'єднала інформаційні потоки окремих підприємств групи і забезпечила б кращу керованість активами. В результаті впровадження системи ефективність виробничого персоналу підвищилася на 45%, а час простоїв виробничого обладнання скоротився на 30%.

Наукова та інноваційна діяльність Дніпропетровської області є частиною загальної стратегії інноваційного розвитку України¹⁴, хоча й стикається з певними труднощами, які обмежують потенціал для подальшого росту. Україна посідає 60 місце в Глобальному інноваційному індексі (GII) 2024 року, що є падінням порівняно з 55 місцем у 2023 році. Однак показники в окремих категоріях, таких як "Результати в сфері знань і технологій" (34 місце) і "Створення знань" (29 місце), свідчать про значний потенціал для інновацій, незважаючи на економічні труднощі.

Основні напрями наукової діяльності в регіоні:

- Міжнародні конференції та співпраця: Дніпро стало майданчиком для проведення значних міжнародних наукових конференцій, таких як II Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція «Механізми розвитку науково-технічного потенціалу», яка відбулася в листопаді 2022 року. Ця подія об'єднала експертів із різних наукових дисциплін, таких як технічні науки, економіка та хімія, підкреслюючи важливість інтеграції наукових дискусій з практичними рішеннями.
- Наукові дослідження в освітніх установах: Університети, зокрема Дніпровський національний університет, активно розвивають наукові дослідження, зокрема в галузях хімії та інновацій. Вони підтримують програми для аспірантів і докторантів, що сприяє розвитку молодих науковців та стимулює інноваційний потенціал університету.
- Технічний і науково-технічний розвиток: Дніпро також відзначається активним розвитком науково-технічних напрямків, зокрема в галузі органічного і неорганічного синтезу, хімічних реакцій та комп'ютерного моделювання. Місцеві дослідницькі

¹³ [Проекти цифрової трансформації виробництва ІНТЕРПАЙП](#)

¹⁴ [Проект інноваційної стратегії](#)

ініціативи тісно інтегруються з глобальними тенденціями, сприяючи розвитку нових технологій та інновацій.

Ініціативи, що розвивають інфраструктуру інновацій

Одним із важливих проєктів є запуск HIVE Startup School у вересні 2023 року при Дніпровському університеті технологій. Ця школа, частина європейського проєкту HIVE, орієнтована на розвиток підприємництва та інновацій, пропонуючи тренінги та можливості для мережевого спілкування. Вона також включає спеціалізовану онлайн-програму для підтримки молодих підприємців у перетворенні їхніх ідей на бізнеси.

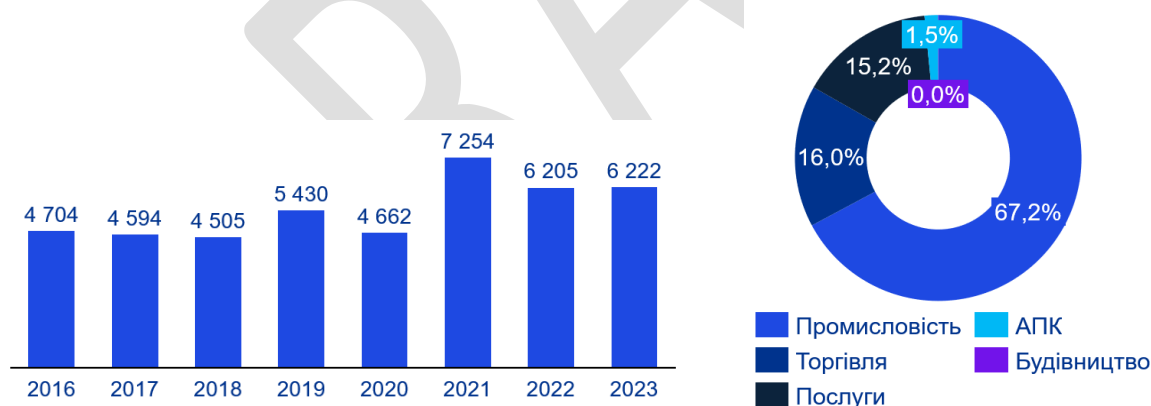
Окрім того, в 2024 році в Дніпрі проходив конкурс Dnipro Creative Startups, організований Дніпровським національним університетом в межах проєкту Erasmus+. Цей конкурс підкреслює фокус на "зелених" бізнес-ініціативах, запрошуючи студентів(-ок), підприємців та компанії представити стартапи, спрямовані на екологічно чисті рішення та сталий розвиток.

1.7.7. Інвестиційний клімат області

Область продовжує займати перші місця серед регіонів за показниками обсягу прямих іноземних та капітальних інвестицій, експорту товарів та обсягу реалізованої продукції.

Серед областей України Дніпропетровщина стабільно є лідером із залучення іноземних інвестицій, більшість з яких спрямовані у промисловий сектор.

Рисунок 63: Динаміка обсягів прямих іноземних інвестицій (ПІІ) за рік, млн дол. США, розподіл ПІІ за видами економічної діяльності

Джерело: diagram.dia.dp.gov.ua

У 2023 році найбільші інвестори в регіоні походили з Кіпру, Нідерландів та Німеччини. На території регіону діє 567 компаній з інвестиціями з країн ЄС, іноземні інвестиції в економіку області надійшли з 48 країн світу. З країн ЄС спрямовано 93,5% загальної кількості іноземних інвестицій – 5,8 млн дол. США.

Таблиця 12: Інвестиційні потоки у 2023 році в Дніпропетровську область за країнами-партнерами

Країна	Кіпр	Нідерланди	Німеччина	Беліз	Віргінські острови	Інші країни
Обсяг, млн дол. США	3 319,3	1 887,2	469	93,1	57,5	296

%		53,3		30,3		7,5		1,5		0,9		4,8
---	--	------	--	------	--	-----	--	-----	--	-----	--	-----

Джерело: <https://dia.dp.gov.ua/>

У 2022 році обсяг капітальних інвестицій у Дніпропетровську складав 1,1 млрд дол. США - 9,9% від загального обсягу України. Основними напрямками капіталовкладень були промисловість, яка отримала понад 57% інвестицій (переважно в добувну та переробну промисловість), а також сектор послуг та торгівлі. Зокрема, у промисловість було вкладено близько 883,8 млн дол. США, а в сектор послуг — 330,9 млн дол. США.

Таблиця 13: Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності, 2022

Сектор	Промисловість	Торгівля	Послуги	АПК	Будівництво
Обсяг, млн дол. США	554,1	135,7	274,5	125,1	19,1

Джерело: <https://dia.dp.gov.ua/>

Преференції для інвесторів

Однією з головних засад сприятливого інвестиційного клімату є дієва система преференцій. Для потенційних інвесторів, які займаються певною господарською діяльністю на території України, надається низка пільг у вигляді податкового та митного стимулювання, фінансової підтримки тощо.

Звільнення від сплати ПДВ (20%) за умови:

- Постачання результатів науково–дослідних та дослідно–конструкторських робіт, що виконуються для потреб літакобудівної промисловості;
- Ввезення на територію України товарів, що використовуються у літакобудівній промисловості.

Державна фінансова підтримка індустриальних парків:

- Компенсація витрат на підключення та приєднання до електромереж;
- Повної або часткової компенсації відсоткової ставки за кредитами (позиками) на облаштування та/або здійснення господарської діяльності у межах індустриальних парків.

Звільнення від оподаткування ввізним митом:

- Товари, які ввозяться іноземними інвесторами в рамках Закону України «Про режим іноземного інвестування» з метою інвестування на підставі договорів (контрактів) або як внесок іноземного інвестора до статутного капіталу підприємства з іноземними інвестиціями.
- Товари, включаючи продукцію, обладнання, устаткування, транспортні засоби тощо, призначені для виконання угоди про розподіл продукції (договір про розподіл природних ресурсів), а також продукція, видобута у виключній (морській) економічній зоні України.
- Устаткування, обладнання, наукове, лабораторне і дослідницьке обладнання та комплектуючих до них, матеріалів, які не є підакцизними товарами для облаштування промислових, наукових та технічних парків.
- Устаткування, яке працює на відновлюваних джерелах енергії, енергозберігаюче обладнання і матеріали, засоби вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів, обладнання та матеріали для виробництва

альтернативних видів палива або для виробництва енергії з відновлюваних джерел енергії.

- Ввезення на митну територію України матеріали, вузли, агрегати та/або комплектувальних виробів, підприємствами вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу з метою виробництва техніки та/або обладнання для агропромислового комплексу.
- Місцеві преференції (за рішенням органів місцевого самоврядування).

Висновки до 1.7.

Економіка області переживає серйозні виклики через воєнну агресію рф. Війна, що триває, накладає значний вплив на економіку регіону, зокрема через скорочення обсягів виробництва, руйнування виробничих потужностей та логістичних маршрутів.

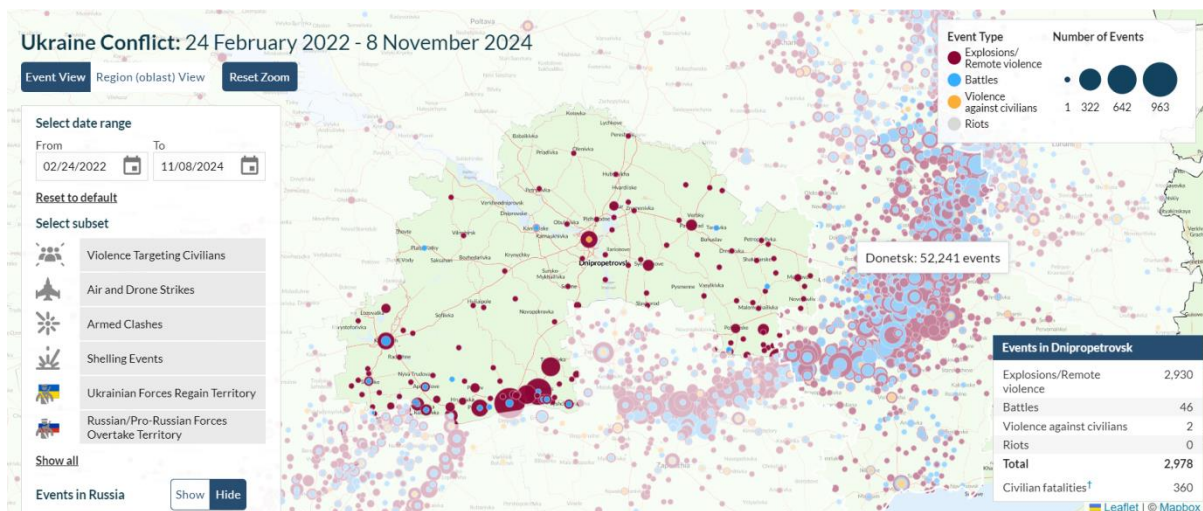
Попри це, адаптивність підприємств дозволила стабілізувати ситуацію, зокрема в аграрному секторі, який навіть перевищив довоєнні показники. Проблеми з логістикою та інфраструктурою вплинули на експорт, однак промисловість, зокрема харчова, продемонструвала зростання. Промисловість, що традиційно є основною складовою економіки області, зіштовхнулась з низкою проблем, зокрема зі зниженням обсягів виробництва та складнощами у постачанні матеріалів, що ускладнило роботу підприємств, зокрема машинобудівних і хімічних. Останні зменшили виробництво небезпечних товарів через загрозу техногенних катастроф. Однак, сектор харчової промисловості продовжує залишатися рушійною силою економіки, з приростом продажів на 33% у 2023 році.

Незважаючи на складні умови, Дніпропетровщина продовжує залучати інвестиції завдяки системі преференцій для інвесторів, включаючи податкові пільги та фінансову підтримку для індустріальних парків. Грантові програми для малого та мікробізнесу також сприяють розвиток регіону.

1.8. Висновки щодо впливу повномасштабного вторгнення рф на розвиток регіону

Дніпропетровська область у 2024 році є найближчим до лінії бойового зіткнення стабільно працюючим економічним центром України. Цей статус зумовлює згуртованість підприємств та населення перед викликами війни, релокацією бізнесу та людських ресурсів в регіон з тимчасово окупованих територій України, трансформацію соціальної та медичної інфраструктури на підтримку вимушено переміщених осіб та реабілітацію українських воїнів.

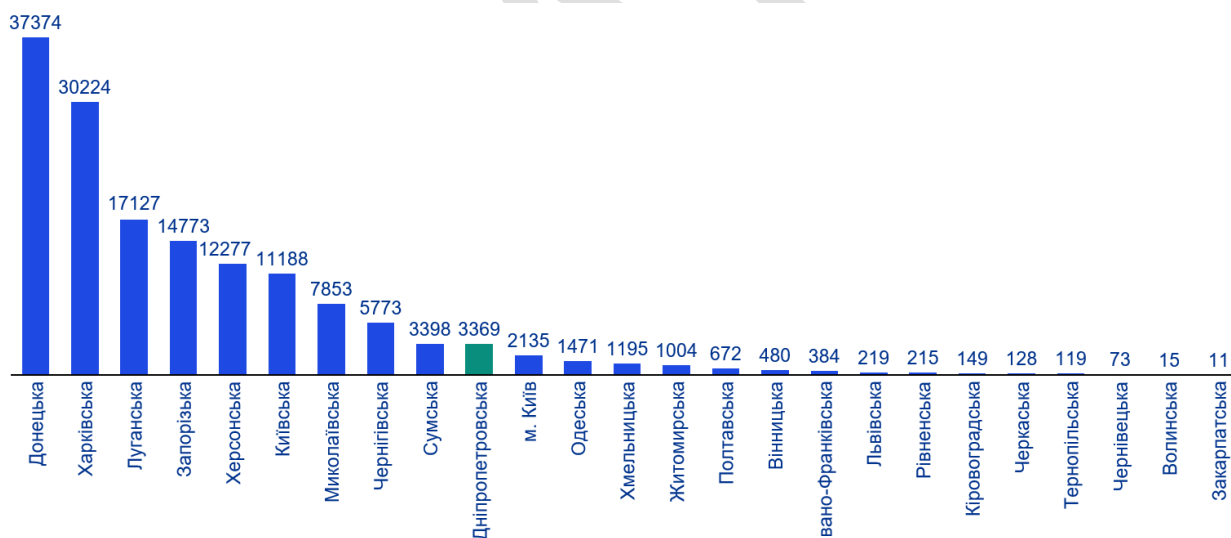
Рисунок 64: Карта війни на території Дніпропетровської області: 24 лютого 2022 - 8 листопада 2024

Джерело: [Ukraine Conflict Monitor](#)

На початку 2024 року було проведено оцінку прямих збитків по регіонах України, спричинених війною та бойовими діями. Дані свідчать про значні втрати в різних областях, зокрема найбільших збитків зазнали східні та південні регіони, що перебували під безпосереднім впливом бойових дій. Для Дніпропетровської області оцінка прямих збитків становить 2,6% від загальних національних збитків.

Рисунок 65: Оцінка прямих збитків за областями України на початок 2024 року, млн дол.

Джерело: [01.01.24 Damages_Report.pdf](#)

Кількість зруйнованих та пошкоджених об'єктів в області вимірюються тисячами та продовжує зростати. Станом на перше півріччя 2024 року країною-агресором пошкоджено або повністю знищено понад 10 000 об'єктів.

Таблиця 14: Кількість об'єктів пошкодженої житлової інфраструктури області станом на 30.05.2024

Тип	Приватні житлові будинки	Багатоквартирні житлові будинки	Навчальні заклади
Кількість	7 356	1 453	261

Джерело: <https://dia.dp.gov.ua/>

9 громад регіону станом на 2024 року розташовані у районах проведення воєнних (бойових) дій – постійно піддаються злочинним обстрілам країни–агресора. По території області було нанесено близько 5000 атак різними видами озброєння (артилерійські та ракетні атаки, БПЛА).

В Дніпропетровській області липень 2023 року під час бойових дій найбільше постраждали території районів:

- Криворізький район: 1 міська громада (Зеленодольська міська громада);
- Нікопольський район: 3 міські громади (Марганецька міська громада, Нікопольська міська громада, Червоногригорівська селищна громада) та 4 сільські громади (Мирівська сільська громада, Покровська сільська громада, Приміське село, Капулівка, Олексіївка);
- Синельниківський район: 4 сільські громади (Великомихайлівська сільська громада, Маломихайлівська сільська громада, Новопавлівська сільська громада, Покровська селищна громада).

Релоковані підприємства

Знищення агресором підприємств та інженерної інфраструктури в зоні бойових дій в Україні, призводить до релокації, трудових ресурсів та бізнесу до Дніпропетровської області, яка пропонує промислові території та кваліфіковані кадри для перезапуску виробництв.

Загалом до області станом на 2024 рік було переміщено 80 суб'єктів економічної діяльності.

Рисунок 66: Підприємства релоковані до Дніпропетровської області за галузями, од.

Джерело: <https://dia.dp.gov.ua/>

Державна підтримка релокованих підприємств здійснюється в рамках:

- Програми «Доступні кредити 5–7–9»;
- Порядку надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва;
- (Постанова КМУ № 20 від 24 січня 2020 р.);
- Грантової програми «Власна справа».

Дніпро є лідером серед міст (за виключенням столиці) щодо допомоги Силам оборони за 2023 рік, направивши понад 1,6 млрд грн. на ЗСУ. Згідно

із дослідженням громадської організації "Громадський моніторинг України", Дніпропетровщина стала лідером із закупівлі дронів для фронту протягом двох років. Загалом область придбала 5609 безпілотників. Загалом регіон витратив на закупівлю понад 707 млн грн. Найбільше закупив Дніпро — понад 3 тис. дронів за більше ніж 418 млн грн. На другому місці — Кривий Ріг, який витратив понад 211 млн грн. на придбання 2029 безпілотників.

Міжнародна підтримка

Міжнародна спільнота миттєво відреагувала на агресію країни-окупанта. Регіони партнери, муніципалітети, організації та громадськість країн ЄС та всього світу з першого дня війни спрямували гуманітарну, військову, фінансову та іншу допомогу до Дніпропетровської області. Серед європейських регіонів найбільшої вдячності заслуговують Нижньосілезьке воєводство Польщі, землі Саксонія та Північний Рейн-Вестфалія Німеччини, Південноморавський край Чехії, регіон О-де-Франс Франції. Крім того, до підтримки мешканців(-ок) області та ВПО долучилися небайдужі громадяни(-ки) багатьох міст світу: це мешканці(-ки) німецьких міст Бад-Пірмонт та Берлін, міста Стейнх'єр Норвегії, приватні підприємці(-иці) з міста Франкфурт-на-Майні, волонтери з Норвегії та Італійської Республіки, приватні підприємці(-иці) зі Швейцарії та Люксембургу, а також багато інших небайдужих.

Чехія обрала Дніпропетровську область для відбудови у післявоєнні часи й під час війни, виділивши станом на 2024 рік вже 1 млн євро на відновлення регіону. Країна планує активно сприяти розвитку Кривого Рогу основні напрями співпраці включають відновлення водо- та теплопостачання, будівництво нової дитячої лікарні та термомодернізацію закладів освіти і медицини, розвиток машинобудування, водного господарства, енергетики та транспорту. Одним із важливих кроків співпраці стало підписання угоди про партнерство між містами Дніпро та Острава, адже це партнерство сприятиме розвитку співпраці в кількох важливих сферах, зокрема в економіці, екології, культурі, охороні здоров'я, спорті, освіті та туризмі. Острава приєдналася до списку основних міст-побратимів Дніпра, серед яких також є: Осака, Гельсинки, Амарилло, Гранд-Рapidс та Кельн, і у 2024 році Дніпро мало понад 20 міст-побратимів, що підкреслює важливість та активність міжнародних зв'язків міста в умовах сучасних глобальних викликів.

Екологія

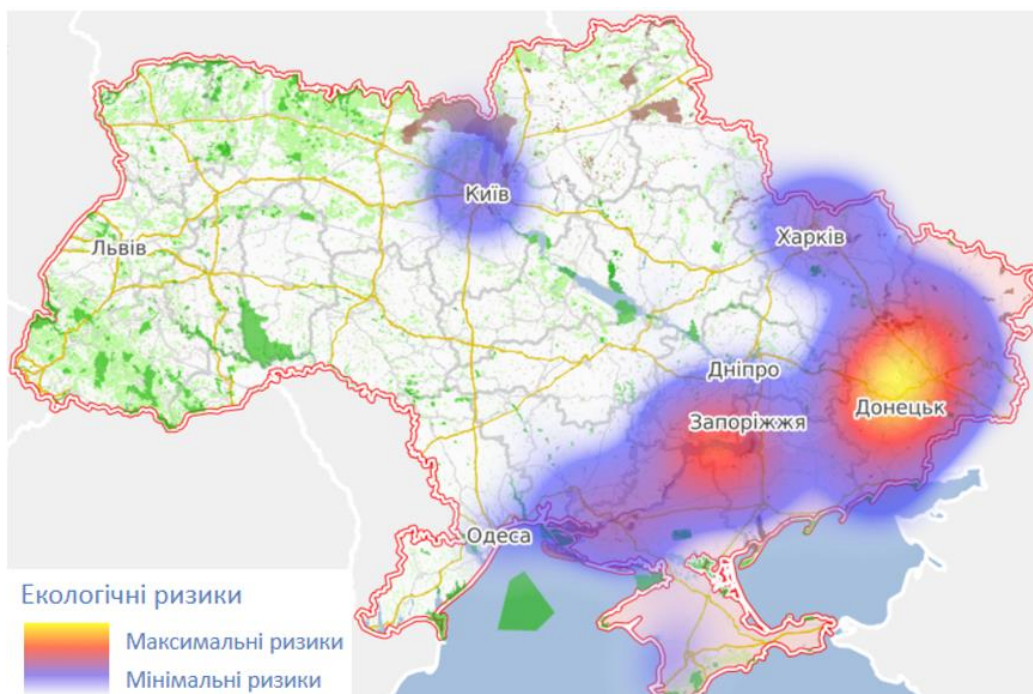
Внаслідок повномасштабної війни значно ускладнилися екологічні проблеми, що існували в області до її початку. Воєнна агресія росії призвела до цілого ряду небезпечних впливів на всі складові навколишнього природного середовища: атмосферне повітря, ґрунти та ландшафти, поверхневі та підземні води, рослинність, тваринний світ.

У результаті бойових дій постраждали такі об'єкти природно-заповідного фонду Дніпропетровщини:

- Геологічні пам'ятки: Відслонення аркозових пісковиків;
- Лісові заказники: Дібрівський, Новопавлівський;
- Ландшафтні заказники: Балка Горіхова, Річка Гайчур, Річка Янчур, Березово-Вишневський, Старокасянівський, Грушівка, Базавлуцький прибережно-річковий комплекс;

- Ентомологічний заказник: Покровський;
- Зона відпочинку: Орджонікідзевська;
- Комплексна пам'ятка природи: Нікопольські заплави.

Рисунок 67: Екологічні ризики бойових дій в Україні

Джерело: ecodozor.org

Фіксація фактів екологічної шкоди від російського вторгнення здійснюється в рамках функціонування інформаційної панелі “ЕкоЗагроза” та роботи оперативного штабу при Держекоінспекції. Відбувається забруднення внаслідок руйнування транспортної і промислової інфраструктури, що призводить до масштабних розливів нафтопродуктів та інших небезпечних речовин. Зупинилася діяльність низки видобувних підприємств, що призвело до дефіциту корисних копалин, під питанням залишається стан родовищ та можливість їх подальшої розробки. В Україні, внаслідок воєнних дій Росії, за даними Міндовкілля, на листопад 2024 року зафіксовано екологічні збитки у розмірі 71 млрд дол. США, а також понад 2 200 звернень щодо злочинів окупантів.

Висновки до 1.8.

Внаслідок війни Дніпропетровщина зазнала серйозних руйнувань. Окрім знищення або пошкодження понад 10 000 об'єктів, більшість з яких відносяться до промислової та житлової інфраструктури, на території області значно постраждали об'єкти природно-заповідного фонду. Через бойові дії були пошкоджені геологічні пам'ятки, лісові та ландшафтні заказники, зони відпочинку та пам'ятки природи та культури.

Удари по промислових об'єктах, пошкодження або знищення об'єктів електричної генерації, в тому числі Каховської ГЕС, ліній електропередач, водопостачання, газопроводи, призвели до вимушених зупинок виробництва. Значні фінансові витрати на відновлення зруйнованої інфраструктури та житлового фонду, потребують залучення державних та міжнародних ресурсів для відновлення регіону.

1.9. Сمارтспеціалізація регіону

Смартспеціалізація Дніпропетровської області

Смартспеціалізація – підхід стратегічного планування регіонального розвитку і визначення сфер втручання, що забезпечує економічне зростання та базується на розкритті інноваційного потенціалу, унікальності наявних активів, конкурентних переваг регіону, найбільш ефективному їх використанні.

Визначення смартспеціалізації Дніпропетровської області здійснено з врахуванням «Методичних рекомендацій Міністерства економіки України щодо застосування смартспеціалізації на регіональному рівні» від 10 червня 2024.

Відтак, для ідентифікації видів економічної діяльності, що формуватимуть смартспеціалізацію області, було проведено:

01 Економічний аналіз

Для оцінки економічного потенціалу було використано статистичні дані за період 2016 - 2023 років, деталізовані за класифікацією видів економічної діяльності (КВЕД). Аналіз базувався на 4-х показниках: кількість діючих суб'єктів господарювання, обсяг виробленої продукції (товарів, послуг), кількість зайнятих працівників та оплата праці.

По кожному із перелічених показників було визначено перелік галузей з високим економічним потенціалом:

- За критерієм оплати праці:
 - Визначено співвідношення темпів зростання оплати праці за 8 років в регіоні з аналогічними показниками по Україні. Галузі, в яких темпи зростання в області перевищували показники по Україні, класифікувалися як потенційно перспективні або «Smart».
- За критеріями кількості зайнятих працівників, обсягу виробленої продукції та кількості діючих суб'єктів господарювання здійснювалися наступні кроки:
 - Визначено коефіцієнт Локалізації (LQ) - співвідношення частки галузі в регіональній економіці та частки галузі в цілому в економіці України. Галузь отримувала оцінку 1, якщо значення $LQ > 1,25$;

- Визначено коефіцієнт Зростання – порівняння темпів зростання галузі в регіоні до аналогічного показника по Україні. Галузь отримувала оцінку 1, якщо регіональне зростання перевищувало зростання по Україні.
- Визначено Критичну Масу - частка галузі в економіці регіону. Галузь отримувала оцінку 1, якщо частка галузі в економіці регіону $\geq 0,25\%$.

Сумарна оцінка 3 (за коефіцієнтами Локалізації, Зростання та Критичної Маси) означала віднесення галузі до категорії «Smart».

Для формування об'єднаного переліку галузей з високим економічним потенціалом було відібрано галузі, які відповідали категорії «Smart» за щонайменше двом з чотирьох критеріїв.

В таблиці вказані абсолютні значення за кожним критерієм для області. Для секцій наведені частки від абсолютних значень по області, а для видів економічної діяльності (ВЕД) — частки від показників відповідних секцій.

Таблиця 15: Результати економічного аналізу, дані 2023 року

Вид економічної діяльності	Секція	Частка ВЕД за показником кількості діючих суб'єктів господарювання у 2023, %	Частка ВЕД за показником кількості зайнятих працівників у 2023, %	Частка ВЕД за показником обсягу виробленої продукції у 2023, %	Витрати на оплату праці у розрахунку на 1 людину у 2023, % від середнього
Дніпропетровська область		160 478 од.	735 314 людей	965 560 млн грн	160 тис. грн
Переробна промисловість	C	5.60%	19.00%	41.00%	111.50%
металургійне виробництво		1.80%	27.70%	37.00%	134.40%
виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування		13.20%	8.20%	5.10%	82.40%
виробництво інших транспортних засобів		0.70%	3.90%	5.00%	120.50%
виробництво гумових і пластмасових виробів		4.60%	5.10%	5.00%	95.40%
ремонт і монтаж машин і устаткування		16.40%	7.00%	1.80%	70.10%
Виробництво машин і устаткування		4,44%	3,48%	1,50%	72,53%
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції		3,19%	4,07%	4,96%	141,28%
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і	G	37.90%	30.80%	20.40%	113.80%

МОТОЦИКЛІВ					
оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами		27.10%	25.70%	58.20%	58.80%
роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами		65.40%	69.20%	35.90%	119.90%
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	B	0.10%	9,6%*	14,4%*	125%*
добування металевих руд		24.00%	65*	75%*	97%*
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	N	2.80%	3.00%	1.90%	78.80%
обслуговування будинків і територій		22.10%	42.40%	36.30%	88.90%
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	E	0.30%	1.90%	1.00%	102.40%
забір, очищення та постачання води		30.00%	70.10%	50.40%	106.20%

Джерело: ukrstat.gov.ua

*Дані 2019 року: останні наявні дані на порталі Державної статистики України в розрізі ВЕД подані в цілях візуалізації

Аналіз бізнес середовища

У межах аналізу бізнес середовища до уваги брались кластерні об'єднання регіону, перспективні стартапи, найбільші підприємства регіону та інноваційно активні компанії.

Кластерні об'єднання сприяють тісній співпраці підприємств між собою, а також із науковими установами та місцевою владою, що дозволяє підвищити конкурентоспроможність продукції, стимулювати інновації та сприяти економічному розвитку регіону.

Перспективні стартапи демонструють активний розвиток нових ідей та технологій, відображаючи динаміку інноваційної діяльності регіону.

Найбільші підприємства відіграють ключову роль у регіональній економіці завдяки створенню значної кількості робочих місць, масштабним виробничим обсягам та внеску у процес відновлення інфраструктури.

Інноваційно активні компанії відображають розвиток інноваційних рішень серед існуючих підприємств, стимулюючи інтеграцію сучасних технологій та посилюючи регіональну конкурентоспроможність.

Наявні в області Кластерні об'єднання:

- Дніпровський медичний кластер;
- IT Dnipro Community;
- Видавничо-поліграфічний кластер;
- Кластер з питань продовольчої безпеки;
- Дніпровський космічний кластер;
- Будівельний кластер «Будівельна артільня».

Найбільші компанії за чистим доходом від реалізації продукції за 2023 рік:

- АТБ-Маркет - найбільша мережа роздрібної торгівлі в Україні, що спеціалізується на продажу продуктів харчування та товарів повсякденного вжитку;
- БАДМ - провідний дистриб'ютор фармацевтичної продукції в Україні, що займається оптовою торгівлею лікарськими засобами та медичними товарами;
- ПрАТ "КАМЕТ-СТАЛЬ" - здійснює повний металургійний та коксохімічний цикл і постачає продукцію в понад 20 країн світу;
- АрселорМіттал Кривий Ріг - одне з найбільших металургійних підприємств України, що спеціалізується на виробництві сталі, прокату та залізорудної сировини;
- ДТЕК Павлоградвугілля - провідна вугільна компанія, що займається видобутком кам'яного вугілля для енергетичних потреб;
- та інші.

Приклади найбільших інноваційно активних компаній:

- Інтерпайп - виробництво залізнодорожних коліс і трубопродукції;
- Кернел - виробництво та експорт агропромислової продукції;
- ArcelorMittal – видобуток і збагачення руди, коксохімічне виробництво, металургійне виробництво;
- Нікопольський завод феросплавів - виробництво марганцевих феросплавів;
- Сентравіс Продакшн Юкрейн - виробництво безшовних нержавіючих труб.

Приклади перспективних стартапів. (Стартапи, профінансовані Українським фондом стартапів, стартапи, що потрапили у рейтинг Top 100 Rising UA Startups, Ukrainian Tech Ecosystem Overview¹⁵):

- AI Impulsar – програмне забезпечення для людей з ментальними розладами (Big Data, охорона здоров'я, штучний інтелект);
- AR Warriors – розробка ігор, доповнена реальність;
- AssayMe – охорона здоров'я, спосіб життя;
- Bicovery – охорона здоров'я, штучний інтелект;
- ComeBack Mobility – охорона здоров'я;
- Energy Absorbing Breakwater – енергетика та екологія;
- Skinner AI – освітні технології;
- WheelKeep – кібербезпека, промисловість, спосіб життя;
- Splybuild – промисловість;
- Енергопоглинаючий Хвилелом – відновлювальна енергетика;

¹⁵ [Tech Ecosystem Overview](#)

- Promin Aerospace - виробництво авіаційних та аерокосмічних компонентів.

За результатами аналізу описаних критеріїв визначено такі види економічної діяльності для подальшого аналізу пріоритету смартспеціалізації:

Таблиця 16: Перспективні види економічної діяльності в рамках аналізу бізнес середовища

Назва виду економічної діяльності	КВЕД–2010
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги, біотехнології	Q
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	D
Професійна, наукова та технічна діяльність	M
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	B
Переробна промисловість	C
• Виробництво харчових продуктів • Металургійне виробництво • Виробництво металевих виробів, крім машин і устаткування • Виробництво машин і устаткування • Виробництво інших транспортних засобів	10 24 25 28 30
Сільське, лісове та рибне господарство	A
• Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг	01
Інформація та телекомунікації	J
• Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана діяльність	62

Регіон поєднує сильну індустріальну базу, активний розвиток ІТ-сектору, стартапів та наявність кластерів у ключових галузях, що створює можливості синергії між традиційною промисловістю та інноваційними технологіями.

Аналіз капітальних інвестицій

Капітальні інвестиції включають в себе витрати на придбання або виготовлення (створення) матеріальних і нематеріальних необоротних активів. Відтак, було визначено які види економічної діяльності найбільше інвестують у розвиток в регіоні за їх часткою в загальній структурі регіону.

Дніпропетровщина охоплює значну частку інвестиційної діяльності країни та демонструє тенденцію до щорічного зростання у цій сфері. Війна впливає на інвестиційну діяльність, знизивши її до рівня необхідного для підтримки виробництва або економічної діяльності.

Область продовжує займати перші місця серед регіонів за багатьма показниками: обсяг прямих іноземних та капітальних інвестицій, експорт товарів та обсяг реалізованої продукції. Обсяг капітальних інвестицій у січні – вересні 2024 року склав – 31,5 млрд грн, що становить 9,2% від загального обсягу України.

Прямі іноземні інвестиції накопиченим підсумком становлять 6,2 млрд дол. США – 16,4% відповідно. На території регіону діє 567 компаній з інвестиціями з країн ЄС, які інвестували в економіку області 5,9 млрд дол. США - це 94,2% від загального обсягу прямих іноземних інвестицій в область.

У 2022 році топ 6 напрямків економічної діяльності за капітальними інвестиціями в області¹⁶:

- Добувна промисловість і розроблення кар'єрів – 27%;
- Переробна промисловість – 25%;
- Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 12.2%;
- ДУ й оборона; обов'язкове соціальне страхування – 10.8%;
- Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство – 6.2%;
- Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги – 4.7%.

Разом дані види економічної діяльності складають 85% капітальних інвестицій в регіоні.

За результатами аналізу описаних критеріїв визначено такі види економічної діяльності для подальшого аналізу пріоритету смартспеціалізації:

Таблиця 17: Перспективні види економічної діяльності в рамках аналізу капітальних інвестицій

Назва виду економічної діяльності	КВЕД–2010
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	B
Переробна промисловість	C
ДУ й оборона; обов'язкове соціальне страхування	O
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	G
Сільське, лісове та рибне господарство	A
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Q

04 Аналіз структури експорту

Аналіз експорту було проведено з метою виявити ключові драйвери розвитку регіону та оцінити його конкурентоспроможність.

Топ 5 експортних позицій у 2024 склали:

- Залізні та титанові руди і концентрати – 26,9%;
- Труби, профілі, прутки та напівфабрикати з чорних металів – 24,8%;
- Рослинна олія – 9,4%;

¹⁶ http://www.dneprstat.gov.ua/statinfo/kap_inv/2022/ibd7.pdf; відсотковий розподіл інвестицій за Промисловістю (B+C+D+E) за окремими кодами B,C,D,E у 2022 році здійснено на основі відсоткового співвідношення за 2021 рік.

- Чавун (переробний і дзеркальний) та феросплави – 9%;
- Зернові та бобові культури – 5,5%.

Дані відображають ключові напрями експорту регіону, де металургія, добувна промисловість та агропромисловий комплекс формують понад 75,6% загального обсягу експорту.

За результатами аналізу описаних даних визначено такі види економічної діяльності для подальшого аналізу пріоритету смартспеціалізації:

Таблиця 18: Перспективні види економічної діяльності в рамках аналізу структури експорту

Назва виду економічної діяльності	КВЕД–2010
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	В
• Добування кам'яного та бурого вугілля	05
• Добування металевих руд	07
Переробна промисловість	С
• Виробництво харчових продуктів	10
• Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	23
• Металургійне виробництво	24

05

Аналіз інноваційної інфраструктури

Аналіз інноваційної інфраструктури було здійснено в рамках визначення смартспеціалізації, оскільки об'єкти нерухомості та індустріальні парки та інша інноваційна інфраструктура є фундаментом для створення інноваційного середовища в регіоні та сприяють залученню інвестицій, розвитку технологій, співпраці науки та бізнесу та інтеграції регіону в глобальні економічні процеси.

Всього на супроводі КЗ “Дніпропетровське регіональне інвестиційне агентство” Дніпропетровської обласної ради знаходиться:

- 32 інвестиційні проекти;
- 37 інвестиційних пропозицій;
- 42 об'єкт інвестиційної нерухомості;
- 3 індустріальні парки та 5 територій індустріального розвитку;
- 11 земельних ділянок промислового призначення, площею від 2 га, для будівництва промислових об'єктів, з вивченою інженерною інфраструктурою;
- 65 пропозиції земельних ділянок для проектів житлової забудови, загальною площею ≈ 1880 га;
- 78 пропозиції об'єктів нерухомості під житлову реконструкцію, площею ≈ 100 тис. м² та 15 об'єктів незавершеного будівництва, планованою площею понад 30 тис. м²;
- 288 пропозицій будівель та приміщення для створення виробництв, загальною площею понад 500 тис.м².
- 635 проектів від громад регіону, щодо відновлення територій;

- 5 пріоритетів для інвестування, що зібрані у каталог на сайті DIA (виробництво скла, титану, водню, сільськогосподарських машин, а також прокат з полімерним покриттям. У зазначених пріоритетних напрямках визначені підприємства до співробітництва, потенційна вартість, продуктивність, місця реалізації, також вивчені внутрішній та зовнішні ринки, сировинна база).
- 72 проекти відновлення, що зібрані у каталог на сайті DIA (39 проектів – енергоефективність об'єктів соціальної інфраструктури в громадах (утеплення, обладнання, сонячні панелі, вуличне освітлення), 17 проектів – необхідність в обладнанні для відновлення систем водозабезпечення та водовідведення (6 водоканалів), 5 проектів – необхідність у медичному обладнанні та 11 проектів – реконструкція об'єктів під житло для розміщення сімей ВПО (6 громад, проекти від 4 до 80 сімей).

В рамках цього аналізу розглядались:

Наявні Індустріальні парки в регіоні:

- Індустріальний парк «INNOVATION FORPOST» - транспортні інновації, інформаційно-комунікаційні біотехнології, приладобудування, електроніка, енергозбереження, використання альтернативних джерел енергії, логістичний центр.
- «KRYVBASS» - машинобудування, виробництво будівельних матеріалів, логістичний центр;
- «Есо-Steel» - переробна промисловість, «зелена металургія», підприємства з виробництва будівельних матеріалів, логістики та супутніх послуг.
- «Жовті Води» - хімічна промисловість, виробництво добрив, пластмас, фарб та лаків, альтернативна енергетика, а також науково-технічна діяльність та ІТ-сфера.

Об'єкти нерухомості, визначені КЗ “Дніпропетровське регіональне інвестиційне агентство” Дніпропетровської обласної ради:

- Промисловість – 27 об'єктів (виробничі площі, майнові комплекси, складські комплекси тощо);
- Тваринництво та птахівництво – 3 об'єкти;
- Переробка продукції АПК – 5 об'єктів;
- Торівля – 2 об'єкти;
- та інші.

Території індустріального розвитку:

- м. Вільногірськ (4 земельні ділянки промислового призначення) землі енергетики;
- м. Жовті Води (4 земельні ділянки промислового призначення) землі промисловості, енергетики;
- м. Нікополь (8 земельних ділянок промислового призначення) землі промисловості;
- Павлоградська ТГ – промислова територія;
- Новомосковська ТГ (12 земельних ділянок промислового призначення) землі промисловості.

За результатами аналізу описаної інформації визначено такі види економічної діяльності для подальшого аналізу пріоритету смартспеціалізації:

Таблиця 19: Перспективні види економічної діяльності в рамках аналізу інноваційної інфраструктури

Назва виду економічної діяльності	КВЕД–2010
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	A
Добувна промисловість	B
Переробна промисловість:	C
• Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	20
• Металургійне виробництво	24
• Виробництво машин і устаткування	28
• Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	23
• Виробництво електричного устаткування	27
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність:	H
• Складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту	52
Інформація та телекомунікації	J
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	D

Аналіз освіти та науки

Аналіз освіти та науки допомагає виявити потенціал регіону, оцінити наявність та рівень підготовки спеціалістів, дослідницьку активність та здатність впроваджувати інновації. В рамках аналізу освіти і науки було розглянуто вищі навчальні заклади, R&D центри, зареєстровані винаходи за 2023–2024 роки та наукові парки регіону.

В рамках даного критерію до уваги брались:

Заклади освіти України з найвищою винахідницькою активністю та топ за рейтингом SCOPUS:

- Дніпровський державний аграрно-економічний університет;
- Дніпровський державний медичний університет;
- Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара;
- Український державний хіміко-технологічний університет;
- Національний технічний університет «Дніпровська політехніка».

Міжнародні R&D центри:

- Alnicko Development, інженерія та розробка електроніки;
- Protrader, фінансові технології;
- Renatus, інформаційні технології та ігрова індустрія;
- Samsung Electronics, електроніка та технології;
- Sitecore, інформаційні технології та цифровий маркетинг;
- Та інші.

Зареєстровані винаходи у 2023-2024 роках та наукові проєкти Вищих навчальних закладів. До уваги бралися:

- проекти, рекомендовані до реалізації за рахунок грантової підтримки НФДУ у 2022 та 2023 рр;
- винаходи, внесені до Спеціальної інформаційної системи (CIC);
- дослідницькі проекти найбільших ВНЗ області у 2023-2024 рр.

За результатами аналізу описаних критеріїв визначено такі види економічної діяльності для подальшого аналізу пріоритету смартспеціалізації:

Таблиця 20: Перспективні види економічної діяльності в рамках аналізу освіти і науки

Назва виду економічної діяльності	КВЕД–2010
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	B
Переробна промисловість	C
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	D
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	E
Професійна, наукова та технічна діяльність	M
Інформація та телекомунікації	J
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Q
Будівництво	F

Консультації з заінтересованими сторонами

В рамках реалізації якісного аналізу, було проведено ряд консультацій з заінтересованими сторонами, задля обговорення де було запропоновано наступні перспективні види економічної діяльності:

- **Транспорт і логістика.** Розвиток Дніпра як стратегічного транспортного хабу для південно-східної частини України, розвиток логістичних центрів для полегшення експорту та імпорту товарів, інтеграція з новими коридорами та покращення інфраструктури на кордонах, інвестування у мультимодальні транспортні рішення для оптимізації логістики між різними видами транспорту.
- **Легка промисловість.** Виготовлення продукції швейними підприємствами, залучення великих міжнародних замовлень, впровадження новітніх технологій для підвищення ефективності виробництва, створення бізнес-кластерів для інтеграції виробників та постачальників.
- **Хімічна промисловість.** Хімічній галузі належить значна частка обсягу виробництва, у 2023 році в області працювало 210 підприємств, виробників хімічних речовин та хімічної продукції, зокрема виробників синтетичного аміаку, сірчаної кислоти, каустичної соди, добрив, смоли та пластичної маси. Планується створення індустріального парку як спеціалізованого промислового формування хімічної промисловості.
- **Виробництво будівельних матеріалів.** Фокус на відновлення, зокрема пошкоджених виробничих об'єктів та ланцюгів постачання, які зазнали руйнувань

під час війни, а також розширення виробничих потужностей, зокрема у виготовленні скла, газобетону та сухих сумішей.

- **Медичні інновації.** Фокус на генетичних дослідженнях, мобільних лабораторіях та протезуванні, ці напрями сприяють реабілітації ветеранів(-ок), створенню нових робочих місць, розвитку медичних технологій та створенню інноваційної продукції з експортним потенціалом.
- **Агропромисловий сектор.** Впровадження технологій для підвищення врожайності, збереження ресурсів та розширення переробки продуктів. Підтримка стартапів у сфері автоматизації фермерства, дронів для моніторингу та інтелектуальних систем управління ресурсами.
- **Енергетика та енергоефективність.** Розвиток відновлювальної енергетики — сонячні та вітрові електростанції, біоенергетика для диверсифікації енергоресурсів. Впровадження енергоефективних технологій у промисловості та будівництві.
- **Металургія та титанова промисловість.** Орієнтація на нові технології обробки титану для виходу на світові ринки. Створення кластерів, що інтегрують підприємства для розвитку високотехнологічного виробництва металургійної продукції та титанових виробів, зокрема орієнтованих на потреби авіації, медицини, енергетики.
- **ІТ та цифрові технології.** Створення інноваційних ІТ-кластерів у Дніпрі для стартапів у галузях автоматизації, штучного інтелекту та кібербезпеки. Цифрова трансформація підприємств і відновлення інфраструктури через інтеграцію технологій.

За результатами аналізу описаних критеріїв визначено такі види економічної діяльності для подальшого аналізу пріоритету смартспеціалізації:

Таблиця 21: Перспективні види економічної діяльності в рамках аналізу консультацій з заінтересованими сторонами

Назва виду економічної діяльності	КВЕД–2010
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	H
Електропостачання, газ, пара та кондиціонування повітря	D
Добувна промисловість	B
• Добування металевих руд	07
Інформація та телекомунікації	J
• Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана діяльність	62
Переробна промисловість	C
• Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	20
• Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	23
• Виробництво одягу	14

Підсумкові результати проведеного аналізу

За результатами проведеного аналізу було сформовано перелік пріоритетних видів економічної діяльності для смартспеціалізації, що були обрані за найбільшою кількістю з усіх семи проаналізованих критеріїв. Це галузі, що мають високі економічні показники, здатні інтегрувати інноваційні рішення, демонструють конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках та підтримуються наявною інфраструктурою, інвестиціями, ресурсами, освітнім потенціалом та сприятливим бізнес середовищем:

Таблиця 22: Перелік пріоритетних видів економічної діяльності для смартспеціалізації

Секція/Розділ КВЕД	Назва ВЕД
В	Добувна промисловість
07	Добування металевих руд (07.2 "Добування руд кольорових металів")
С	Переробна промисловість
10	Виробництво харчових продуктів
20	Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції
24	Металургійне виробництво (24.2 Виробництво сталевих труб, порожнистих профілів та фітингів, 24.3 Виробництво інших видів первинних форм та напівфабрикатів з чорних металів)
30	виробництво інших транспортних засобів
23	Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції (3.1 Виробництво скла та виробів зі скла, виробництво будівельних матеріалів)
28	Виробництво машин і устаткування
Н	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність
50	Водний транспорт
51	Авіаційний транспорт
52	Складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту
53	Поштова та кур'єрська діяльність
І	Інформація та телекомунікації
62	Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність
Q	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги
86	Охорона здоров'я
88	Надання соціальної допомоги без забезпечення проживання

Рисунок 68: Пріоритетні види економічної діяльності для смартспеціалізації Дніпропетровської області

Добувна промисловість.

07. Добування металевих руд.

Дніпропетровська область має розвинену добувну галузь, зокрема завдяки значним природним ресурсам: регіон є одним з найбагатших у країні на корисні копалини.

25 діючих суб'єктів у сфері добування металевих руд у 2023 році, включаючи єдине в Україні підприємство з видобування та переробки уранової руди – «Східний гірничо-збагачувальний комбінат».

Близько 50% загальнодержавних запасів

корисних копалин зосереджено в Дніпропетровській області, тут видобувається 100% загальноукраїнського обсягу марганцевої і майже 80% залізної руди

Значні запаси титану

Україна володіє 20% світових запасів титану і входить до ТОП-5 країн світу за його видобутком. В області титанова галузь представлена 4 видобувними та 4 переробними підприємствами.

\$1 725 млн – обсяг експорту залізних та титанових руд, чавуну та феросплавів у 2023 - позиція №1 за експортом регіону

\$3 014 млн - обсяг реалізованої продукції

корисних копалин у 2023 – 26% від загального обсягу регіону

№1 за капітальними інвестиціями

Обсяг капітальних інвестицій у добування корисних копалин у 2022 році \$ 220,2 млн – 39,7% від загального обсягу регіону

Джерело: ukrstat.gov.ua; <https://dia.dp.gov.ua/>

Переробна промисловість.

23. Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції (Виробництво скла та виробів зі скла, виробництво будівельних матеріалів)

Дніпропетровська область займає важливу місце в Україні у виробництві скла та виробів зі скла. Регіон забезпечує 35% обсягу виробництва скла в країні, а також є важливим експортним центром, зокрема, у 2023 році обсяг експорту скляної тари склав понад 33 млн дол. США, потрапивши в Топ-5 експортних позицій регіону. Також регіон має сильні позиції у виробництві будівельних матеріалів. Сировина для будівництва становить 33% у структурі ресурсів області.

Виробництво будівельних матеріалів

Понад 260 діючих суб'єктів у сфері виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу у 2023, що становлять 8% усіх суб'єктів економічної діяльності України у цій галузі

7,3% обсягу виробництва в Україні припадає на Дніпропетровську область

33% сировина для будівництва займає у структурі ресурсів Дніпропетровської області. 119 родовищ, 34 розробляється

Виробництво скла і виробів зі скла

Понад 60 діючих суб'єктів у сфері виробництва скла і виробів зі скла у 2023, що становлять 11% усіх суб'єктів економічної діяльності України у цій галузі

35% обсягу виробництва в Україні припадає на Дніпропетровську область

\$33,5 млн – обсяг експорту скляної тари для пакування та збереження товарів у 2023. Потрапляє у Топ-5 експортних позицій регіону.

Джерело: ukrstat.gov.ua; <https://dia.dp.gov.ua/>

10. Виробництво харчових продуктів.

Харчова промисловість є лідером та рушійною силою агропромислового сектору (1,8 млрд дол. США у 2023 році) Дніпропетровщини, на неї припадає понад 60% продажів агропромислової продукції.

1 255 діючих суб'єктів у сфері виробництва харчових продуктів у 2023. Зростання кількості компаній в регіоні перевищує загальноукраїнські темпи: середнє зростання 2016-2023: 2,3% у регіоні, 1,3% в Україні

Інноваційно активні підприємства, такі як «Кернел»

Інновації: єдина інноваційна екосистема сучасного агровиробництва DigitalAgriBusiness, аналітичний GIS-портал та ін.

Сучасна освітня та наукова база

представлена навчальними закладами з винахідницькою активністю: Український державний хіміко-технологічний університет; Дніпровська політехніка, Дніпровський державний технічний університет, та інші

\$1 769,5 млн - обсяг реалізованої харчової продукції у 2023 році, 64,1% від загального обсягу реалізованої сільськогосподарської продукції регіону

\$45,7 млн - обсяг капітальних інвестицій у виробництво продуктів харчування у 2022 році – 29,9% від загального обсягу капітальних інвестицій в агропромисловий комплекс регіону

Джерело: ukrstat.gov.ua; <https://dia.dp.gov.ua/>

20. Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції

Розвинена та перспективна хімічна галузь у регіоні представлена такими підприємствами, як Павлоградський Хімічний Завод, що виробляє вибухові речовини, Лінде Газ Україна – займається виробництвом та постачанням промислових та

медицини газів, ДніпроАзот – виробник азотних добрив та іншої хімічної продукції, та іншими. Хімічна продукція серед топ 10 позицій за обсягом реалізованої промислової продукції.

285 діючих суб'єктів у сфері виробництва хімічних речовин і хімічної продукції у 2023.
Зростання кількості компаній в регіоні перевищує загальноукраїнські темпи: середнє зростання 2016-2023: 4,9% у регіоні, 3,4% в Україні

Провідні підприємства

Павлоградський Хімічний Завод виробляє вибухові речовини, а також промислову й побутову продукцію цивільного призначення

Лінде Газ Україна – компанія, що займається виробництвом та постачанням промислових та медичних газів. Входить до складу міжнародної компанії «Linde Group»

ДніпроАзот – виробник азотних добрив та іншої хімічної продукції, яка використовується в сільському господарстві та промисловості

\$280,6 млн - обсяг реалізованої хімічної продукції у 2023 році, 2,4% від загального обсягу реалізованої промислової продукції регіону

\$9,8 млн - обсяг капітальних інвестицій у виробництво хімічної продукції у 2022 році – 1,8% від загального обсягу інвестицій у промисловість регіону

Сучасна освітня та наукова

база представлена навчальними закладами з винахідницькою активністю: Український державний хіміко-технологічний університет; Дніпровська політехніка, Дніпровський державний технічний університет, та інші

Джерело: ukrstat.gov.ua; <https://dia.dp.gov.ua/>

24. Металургійне виробництво

Металургійне виробництво в Дніпропетровській області є важливою складовою економіки регіону. Металургійна промисловість складає 37% загального обсягу виробництва регіону у 2023 році. Значну частину експортних поставок складають продукти чорної металургії.

165 діючих суб'єктів у сфері металургійного виробництва у 2023.
Зростання кількості компаній в регіоні перевищує загальноукраїнські темпи: середнє зростання 2016-2023: 4% у регіоні, 0,2% в Україні

Інноваційно активні

підприємства, такі як Інтерпайп, ArcelorMittal, Криворізький металургійний комбінат, Укрметалургпром, активно інтегрують новітні технології, зокрема: енергозберігаючі рішення, автоматизацію виробничих процесів, "зелені технології" для зниження викидів CO₂, модернізацію обладнання для покращення ефективності та якості

\$175,9 млн - обсяг капітальних інвестицій

у металургійну промисловість у 2022 році – 31,7% від загального обсягу регіону

37% загального обсягу виробництва регіону складає металургійне виробництво – \$4 262 млн у 2023

Експортний потенціал, зокрема, частка від загального обсягу експорту у 2023:

- труби, профілі, прутки та напівфабрикати з чорних металів - 31%

Сучасна освітня та наукова база

представлена навчальними закладами з винахідницькою активністю:

- Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара: металургія, матеріалознавство
- Дніпровська політехніка: металургія, інженерія матеріалів, автоматизація та управління технологічними процесами в металургії
- Дніпровський державний технічний університет: обробка металів, технології машинобудування, інженерія

Джерело: ukrstat.gov.ua; <https://dia.dp.gov.ua/>

28. Виробництво машин і устаткування

Понад 360 діючих суб'єктів

у сфері виробництва машин і устаткування у 2023 році

Основні активні підприємства:

- ТОВ "Корум Дружківський Машинобудівний Завод" виробляє гірничо-шахтне обладнання, запасні частини
- ТОВ "Метінвест - Криворізький Ремонтно-Механічний Завод" виготовляє і ремонтує обладнання для гірничодобувних і металургійних підприємств
- ТОВ "Спецтехоснастка" виробництво пресформи для автомобільної та пакувальної промисловості, електронних, електротехнічних, медичних та побутових пристроїв
- ТОВ "Союз-Спецтехніка" виробництва сільгосптехніки і металоконструкцій

\$150 млн - обсяг виробленої продукції регіону

виробництва машин і устаткування у 2023.

Зростання обсягу виробленої продукції в регіоні перевищує загальноукраїнські темпи: середнє зростання 2016-2023: 13% у регіоні, 7% в Україні

Сучасна освітня та наукова база:

- Національний ТУ «Дніпровська політехніка»
- Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара
- Дніпропетровська державна академія будівництва та архітектури: інженерія та машинобудування

Джерело: ukrstat.gov.ua

30. Виробництво інших транспортних засобів

Виробництво інших транспортних засобів у Дніпропетровській області є важливою складовою економіки регіону, зокрема завдяки розвитку космічної, оборонної та транспортної індустрій. Галузь характеризується високою інноваційною активністю, впровадженням сучасних металургійних та автоматизованих технологій. Високий рівень розвитку інфраструктури та науково-освітня база дозволяють забезпечити конкурентоспроможність регіону на національному та міжнародному рівнях.

Понад 610 діючих суб'єктів

у сфері виробництва інших транспортних засобів у 2023 році

Основні активні підприємства:

- **Південмаш:** транспортні засоби, ракети, космічна та оборонна індустрія; інновації в автоматизації виробництва
- **Конструкторське бюро «Південне»:** космічна промисловість Дніпропетровщини:
- **Дніпровагонмаш:** виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу; екологічні технології та автоматизація виробництва

3 індустріальні парки

забезпечать регіон сучасною інфраструктурою для виготовлення спеціалізованої техніки, комплектуючих і логістичних рішень

\$478 млн - обсяг виробленої продукції регіону

виробництва інших транспортних засобів у 2023.

Зростання обсягу виробленої продукції в регіоні на 47% перевищує загальноукраїнські темпи: середнє зростання 2016-2023: 65% у регіоні, 18% в Україні

Сучасна освітня та наукова база:

- Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара: підготовка фахівців з проектування та виробництва транспортних засобів
- Дніпропетровська державна академія будівництва та архітектури: інженерія та машинобудування

Джерело: ukrstat.gov.ua; <https://dia.dp.gov.ua/>

Q. Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги

86. Охорона здоров'я, 88. Надання соціальної допомоги без забезпечення проживання.

Галузь охорони здоров'я в регіоні демонструє значний потенціал для розвитку, впровадження нових технологій та інноваційних рішень та покращення якості медичних послуг на регіональному рівні та у країні загалом.

Охорона здоров'я:

Понад 3,2 тис. діючих

суб'єктів у сфері охорони здоров'я та надання соціальної допомоги без забезпечення проживання у 2023. Зростання кількості компаній в регіоні перевищує загальноукраїнські темпи: середнє зростання 2020-2023: 5,6% у регіоні, 1,2% в Україні

Розвиток технологій

Запущені стартапи, що розробляють програмне забезпечення у сфері охорони здоров'я, такі як AI Impulsar, AssayMe, Bicovery, ComeBack Mobility.

Значний потенціал впровадження інноваційних рішень у сфері медичних технологій у галузі протезування, лікування **опіків**, тощо.

2 027 підготовлених

фахівців - випускників ВНЗ та професійних училищ у 2023.

Дніпровський державний медичний університет - 12 місце у міжнародному рейтингу SCOPUS 2024

Dnipro Medical Cluster

14 учасників ГС "Дніпровський Медичний Кластер".

Реалізація медично-туристичних проєктів, інформаційні тури, **промотування** медичних та туристичних послуг

\$342,1 млн - обсяг реалізованих послуг

у сфері охорони здоров'я та соціальної допомоги у 2023 – 14,9% від загального обсягу регіону

\$52,6 млн – обсяг капітальних інвестицій

у 2023 році у сферу охорони здоров'я і соціальної допомоги – 19,2% % від загального обсягу регіону

Джерело: ukrstat.gov.ua; <https://dia.dp.gov.ua/>

Н. Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність.

50. Водний транспорт, 51. Авіаційний транспорт, 52. Складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту, 53. Поштова та кур'єрська діяльність.

Дніпропетровська область є ключовим логістичним хабом України, зокрема завдяки розвиненій транспортній інфраструктурі та високій концентрації підприємств. На галузь транспорту і складування припадає понад 30% усіх наданих послуг у регіоні у 2023 році.

Понад 2,2 тис. діючих

суб'єктів у сфері транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності у 2023

Логістичний хаб України

Дніпропетровська область - лідер за насиченістю залізними коліями в Україні, протяжністю залізничних колій - **1 023,7 км.**

Територію області перетинають 2 європейські маршрути, розташовано 6 автомобільних транспортних портів.

Авіаційний транспорт включає 2 міжнародні аеропорти – «Дніпро» та «Кривий Ріг».

6 річкових портів області забезпечують перевезення вантажів і контейнерів.

1 749 підготовлених

фахівців - випускників ВНЗ та професійних училищ 2023 за напрямком підготовки «Транспорт»

\$723,2 млн – обсяг послуг

Обсяг реалізованих послуг у 2023 у транспортній галузі – 31,5% від загального обсягу регіону

Розвинена інфраструктура

Наявні індустриальні парки у регіоні сприяють розвитку транспортної галузі, створюючи сучасні логістичні центри та впроваджуючи транспортні інновації

\$26,1 млн капітальних інвестицій

Обсяг капітальних інвестицій у сферу послуг транспортування та складування у 2023 році – 9,5% від загального обсягу регіону

Джерело: ukrstat.gov.ua; <https://dia.dp.gov.ua/>

Ж. Інформація та телекомунікації.

62. комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність

Дніпро є одним із ключових ІТ-хабів України галузі та входить до ТОП-5 міст України за рівнем розвитку ІТ-індустрії, в області сформовано сильну ІТ-спільноту.

Джерело: ukrstat.gov.ua; <https://dia.dp.gov.ua/>

**Відповідно до Закону України “Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни” у період дії воєнного стану або стану війни органи державної статистики не здійснюють перевірки щодо своєчасності та повноти подання звітності.*

**Усі дані, представлені в розділі, актуальні станом на дату його підготовки. Комплексна оцінка потенційних майбутніх воєнних ризиків, не застосувалась.*

1.10. Кластерний розвиток

13 квітня 2024 року в Університеті імені Альфреда Нобеля відбувся круглий стіл, присвячений розвитку кластерного руху в Дніпропетровській області. Захід об'єднав представників(-ць) місцевого самоврядування, вищих навчальних закладів, галузевих кластерів та інвестиційних агентств з метою обговорення ключових напрямів розвитку кластерної економіки.

Обговорюючи поточні виклики, пов'язані з адаптацією до умов, спричинених війною в Україні, учасники(-ці) наголосили на важливості залучення інвестицій та налагодження партнерських відносин. Кластерний підхід був визначений як ефективний інструмент для розвитку регіону, що генерує інвестиції, інновації, експорт і нові робочі місця.

Протягом 2022-2024 років Дніпропетровська область демонструє позитивні зрушення у формуванні кластерів, що базуються на міжнародній співпраці, як, наприклад, меморандум між Дніпропетровською обласною радою та Каталонським агентством з торгівлі та інвестицій. Це партнерство має на меті підтримку економічного зростання через просування інновацій у секторах промисловості, сільського господарства та інфраструктури.

Важливим аспектом розвитку кластерного руху є активне залучення міжнародних інвестицій. Дніпропетровська область продемонструвала привабливість для стартапів, зокрема в ІТ-секторі, та отримала значні іноземні інвестиції з Кіпру та Нідерландів у 2023 році. Це підтверджує економічну важливість регіону, який у 2023 році забезпечує приблизно 10% ВВП України.

Розвиток кластерів у Дніпропетровській області набирає обертів, особливо у 2024 році, що зумовлено стратегічними ініціативами, спрямованими на підвищення економічної стійкості та залучення інвестицій. Серед основних кластерів виділяються:

- Дніпровський медичний кластер має на меті використання природних ресурсів регіону, зокрема мінеральних вод, відомих своїми лікувальними властивостями. У 2024 році реалізуються проєкти, що відповідають потребам місцевих жителів(-ьок) і зростаючому туристичному ринку. Планується оновлення курорту Орлівщина, яке розширить спектр послуг і допоможе залучити більше відвідувачів, підтримуючи місцеву економіку.
- IT Dnipro Community є ще одним важливим гравцем, що сприяє створенню потужної екосистеми для стартапів та ІТ-компаній. Ком'юніті підтримується навчальними закладами, які готують кваліфікованих фахівців(-чинь), готових працювати в технологічній індустрії. Ця спільнота також відіграє значну роль у просуванні інновацій та цифрової трансформації в регіоні.
- Видавничо-поліграфічний кластер має на меті інтеграцію різних учасників(-ць) медійної та видавничої галузі, підвищуючи співпрацю та обмін ресурсами для збільшення продуктивності та охоплення ринку.
- Кластер з питань продовольчої безпеки має ключове значення для поліпшення аграрних практик, забезпечення безпеки харчових продуктів і вирішення питань сталого розвитку регіону, враховуючи сильну сільськогосподарську базу в Дніпропетровську.
- Дніпровський космічний кластер позиціонує регіон як центр космічних технологій та інновацій. Ця ініціатива використовує багатий аерокосмічний спадок України, сприяючи науковим дослідженням і розвитку, а також залучаючи інвестиції з вітчизняних та міжнародних джерел.
- Будівельний кластер під назвою «Будівельна артільня» зосереджується на задоволенні потреб місцевої інфраструктури та покращенні житлових рішень, що є важливим для відновлення регіону після війни та його довгострокового розвитку.

Розвиток кластерів у Дніпропетровській області еволюціонує через цілеспрямовані інвестиції, співпрацю між ключовими зацікавленими сторонами та акцент на інноваціях, що має на меті забезпечити економічну стабільність і зростання у контексті викликів, пов'язаних із триваючим конфліктом в Україні.

1.11. Результати опитування заінтересованих сторін області

З метою вивчення думки населення Дніпропетровської області було проведено опитування мешканців(-ок) та ініційовано онлайн-зустрічі із заінтересованими сторонами області (представниками(-цями) університетів, кластерних об'єднань, громадських організацій та бізнесу, та іншими).

Було проведено понад 11 комунікаційних сесій з університетами, громадськими організаціями, агенціями, кластерними об'єднаннями та асоціаціями, в межах яких було проговорено бачення розвитку та відновлення Дніпропетровської області, а також сформовано ключові моменти щодо стану справ із залучення інвестицій в регіоні,

підготовки смартспеціалізації, виокремлено основні проблеми, перспективи та бачення майбутнього прогресу області.

Опитування мешканців(-ок)

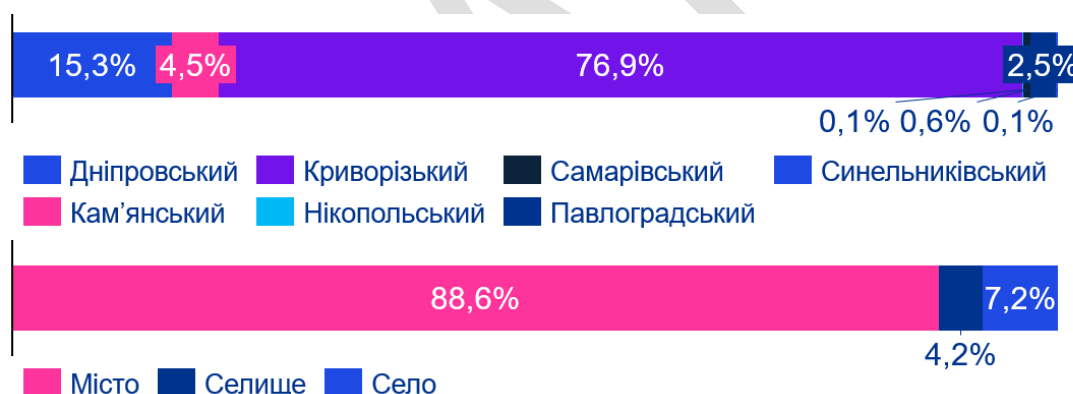
Опис вибірки респонденток(-ів) опитування

Протягом листопада-грудня 2024 року проводилось опитування мешканців(-ок) області. Для залучення респондентів(-ок) розміщувались оголошення на офіційній веб-сторінці області, сторінці в Facebook та інших каналах комунікації, проводились таргетовані розсилки-запрошення прийняти участь в опитуванні на електронні адреси мешканців(-ок).

Окрім прямої мети дізнатися громадську думку, даний метод став інструментом залучення жителів(-ьок) громади до формулювання Стратегії розвитку. Анкета містила запитання щодо поточного стану якості життя в області, проблем, наявних ресурсів, необхідних першочергових кроків та бачення майбутнього розвитку до 2027 року.

В опитуванні взяло участь 4 969 учасниць(-ків). Розподіл соціально-демографічних та географічних показників у вибірці певною мірою відображає особливості генеральної сукупності населення області. Криворізький, Дніпровський та Кам'янський райони зайняли найбільшу частку у вибірці та склали 77%, 15% та 4% відповідно. Сільське населення складало 11%, а міське – 89%.

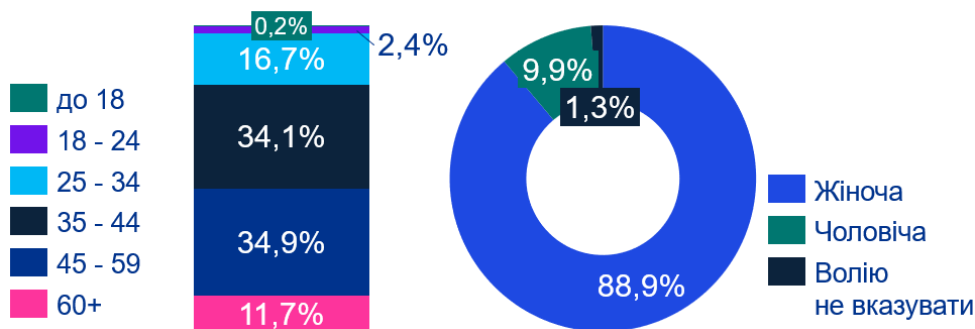
Рисунок 69: Географічна структура вибірки учасниць(-ків)

Джерело: Власні напрацювання

Переважаюча частка учасниць(-ів) — жінки (89%), тоді як чоловіки складають лише 10%, ще 1% воліли не вказувати свою стать. Основну групу респонденток(-ів) 69% складають люди 35-59 років, тоді як у віці 18-24 років – лише 2% вибірки, 60 та більше років складають 12%.

Рисунок 70: Статева та вікова структура респонденток(-ів)

Джерело: Власні напрацювання

Частка ВПО складає 4% від опитаних, 2% воліли не вказувати свій статус.

Загальні умови проживання та перспективи розвитку регіону

Результати опитування відображають поширену невизначеність мешканців(-ок) регіону у багатьох аспектах, зокрема у питаннях оцінки напрямку розвитку України та Дніпропетровської області та територіальних громад.

Песимістичне бачення напрямку розвитку дещо переважає щодо Дніпропетровської області та громад, аніж щодо України в цілому. І лише від 10 до 13% опитаних вважають, що справи йдуть у правильному напрямку.

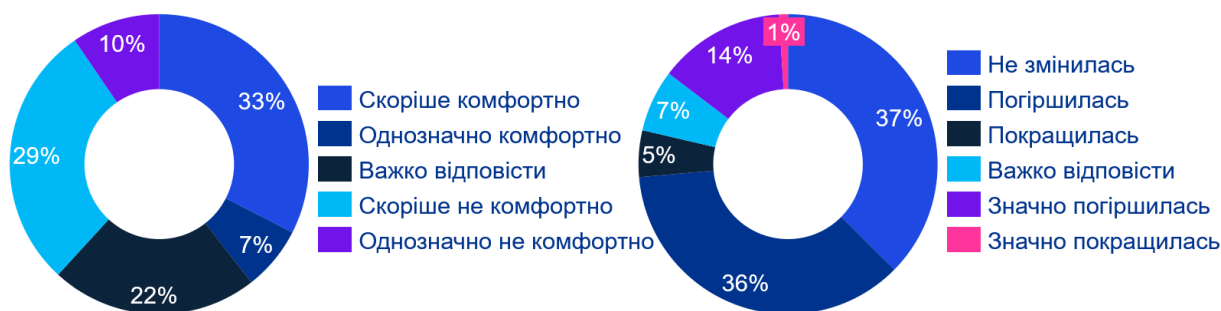
Рисунок 71: Оцінка стану справ в Україні, Дніпропетровській області та ТГ респондентів(-ок)

Джерело: Власні напрацювання

Понад третина респонденток(-ів) вважає проживання в їх населеному пункті комфортним, однак 50% вказують на погіршення цієї ситуації за останній рік, тоді як лише 6% відзначають покращення.

Рисунок 72: Наскільки комфортно вам проживати у вашому населеному пункті та як змінилася ситуація за останні 12 місяців?

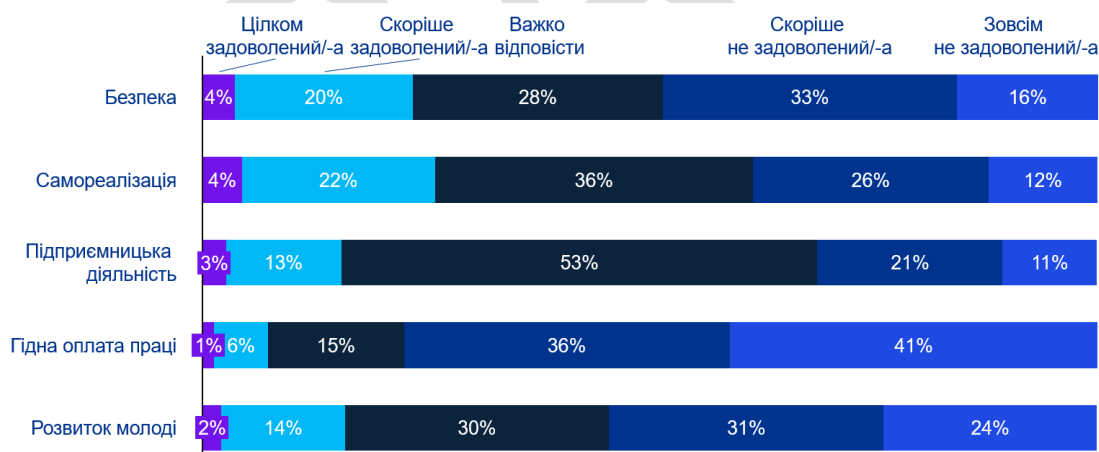
Джерело: Власні напрацювання

38% зазначають, що їм некомфортно (скоріше або однозначно). Ще 22% опитаних не змогли визначитися. Для 37% респонденток(-ів) протягом останнього року рівень комфорту життя в регіоні не змінився.

Результати щодо рівня можливостей у області демонструють незадовільні оцінки здебільшого у питаннях гідної оплати праці: 77% незадоволені цим аспектом. Велика невизначеність прослідковується щодо можливостей займатися підприємницькою діяльністю: для 53% респонденток(-ів) було важко оцінити цей аспект. Можливо це пов'язано із низькою чисельністю респонденток(-ів) у вибірці, дотичних до сфери підприємництва.

Найвищим є відсоток задоволеності в аспекті самореалізації: 24% задоволені можливостями реалізуватися у регіоні.

Рисунок 73: Наскільки ви задоволені рівнем можливостей у вашому населеному пункті?

Джерело: Власні напрацювання

Значна частка респондентів(-ок) не відзначає змін у рівні можливостей за останні 12 місяців. Водночас про негативні зміни говорять значно частіше, ніж про покращення. Для 51% опитаних ситуація погіршилась у аспекті гідної оплати праці, для 34 – в аспекті безпеки. І лише від 3 до 7% вказують на покращення.

Рисунок 74: Як змінилась ситуація із рівнем можливостей у вашому населеному пункті за останні 12 місяців?

Джерело: Власні напрацювання

Дослідження рівня задоволеності мешканців(-ок) Дніпропетровської області показало, що найкраще оцінюються послуги постачання газу (в середньому на 2,7 з 5 можливих балів), а також базові послуги (в середньому на 2,2 з 5 можливих балів) такі як збір сміття, вуличне освітлення, водопостачання та транспортна інфраструктура.

Найнижчою (в середньому на 0,9 з 5 можливих балів) є оцінка доступу для людей з інвалідністю, розвитку промисловості, а також освітньої сфери. Мешканці(-ки) відзначають низький рівень (в середньому 1,2 з 5 можливих балів) надання послуг соціального захисту, дитячих садків та діяльності поліції.

Рисунок 75: Оцініть наскільки ви задоволені такими послугами і сферами:

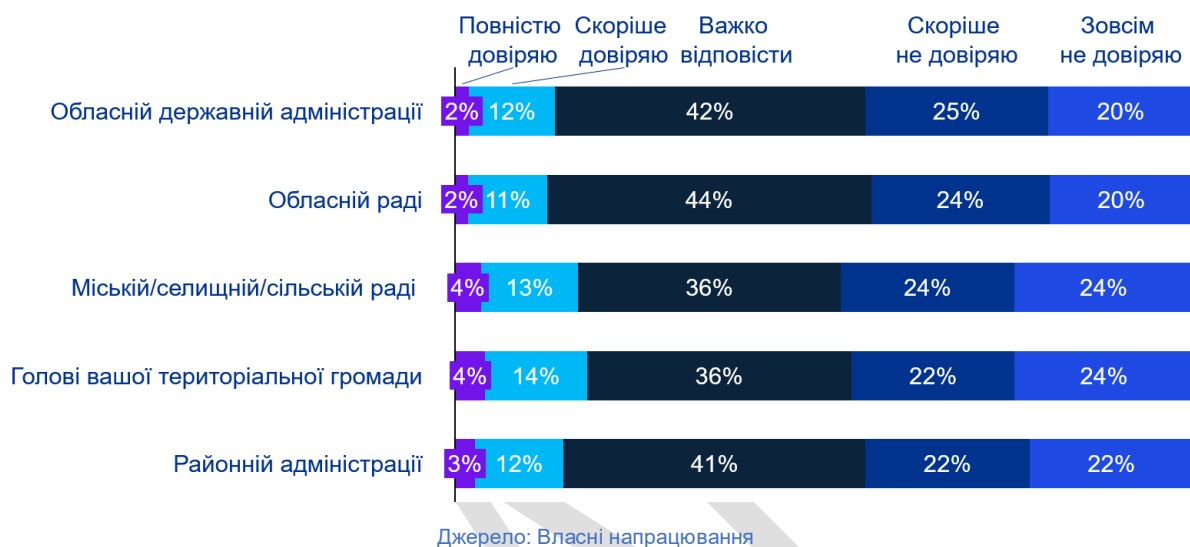
Джерело: Власні напрацювання

Першочергового покращення, на думку мешканців(-ок) області, потребує стан навколишнього середовища, що є однією з найгостріших проблем регіону. Також критично важливим є надання послуг опалення та доступності і якості облаштування бомбосховищ. Значна увага також має бути приділена доступності послуг водопостачання та електропостачання для мешканців(-ок). Інші нагальні сфери включають дороги, медичну інфраструктуру та соціальний захист. Менше

наголошується на потребі покращення газопостачання, закладів освіти (університети, технікуми, коледжі та комунікації/інформування мешканців(-ок).

Найвищий рівень довіри респондентів(-ок) спостерігається до голів територіальних громад, де 18% опитаних зазначають, що вони повністю або скоріше довіряють. Значна частка респондентів(-ок) (від 36% до 44%) залишається нейтральною або невпевненою в своїй оцінці діяльності усіх зазначених рівнів влади.

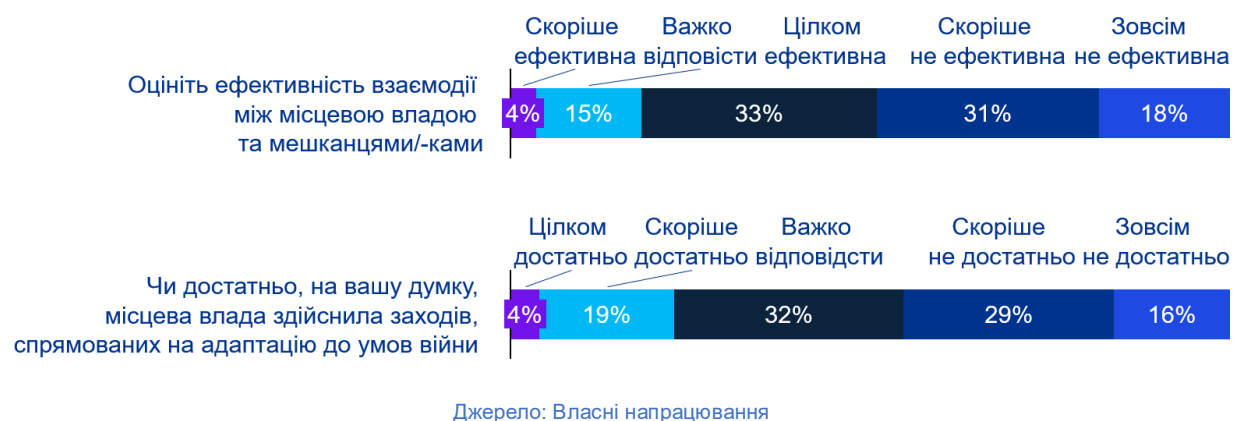
Рисунок 76: Рівень довіри до місцевої влади

Біля половини (49%) мешканців(-ок) Дніпропетровської області оцінюють взаємодію місцевої влади з громадянами(-ками) як неефективну (скоріше або зовсім). Ще 33% вагалися із відповіддю, і лише 19% вважають взаємодію ефективною.

Оцінка дій місцевої влади щодо адаптації до умов війни є переважно негативною. Лише 4% вважають їх цілком ефективними, 19% — скоріше ефективними. Водночас 45% респондентів(-ок) оцінили їх як скоріше або зовсім не ефективними, а 32% не змогли дати відповідь.

Рисунок 77: Оцініть 1) ефективність взаємодії між місцевою владою та мешканцями(-ками), 2) чи достатньо місцева влада здійснила заходів, спрямованих на адаптацію до умов війни

Найбільш пріоритетними напрямками відновлення області опитані мешканці(-ки) визначили боротьбу з корупцією, створення робочих місць та розвиток медицини.

Питання розвитку туризму, адміністративних послуг та підтримки громадських організацій визначені пріоритетними значно меншим числом респондентів(-ок).

Рисунок 78: Якими мають бути пріоритети відновлення та розвитку регіону?

Джерело: Власні напрацювання

Розвитку Дніпропетровської області, на думку мешканців(-ок), сприятиме боротьба з корупцією, підтримка малого та середнього бізнесу, залучення інвестицій, впровадження інновацій, підвищення прозорості влади, а також розвиток енергоефективності та покращення транспортної інфраструктури.

Головними перешкодами для розвитку регіону визначають корумпованість влади, низькі заробітки та критичні безпекові умови. Ці чинники суттєво впливають на економічну стабільність та можливості для розвитку бізнесу.

Рисунок 79: Що, на вашу думку, заважає/може завадити ефективному відновленню та розвитку регіону?

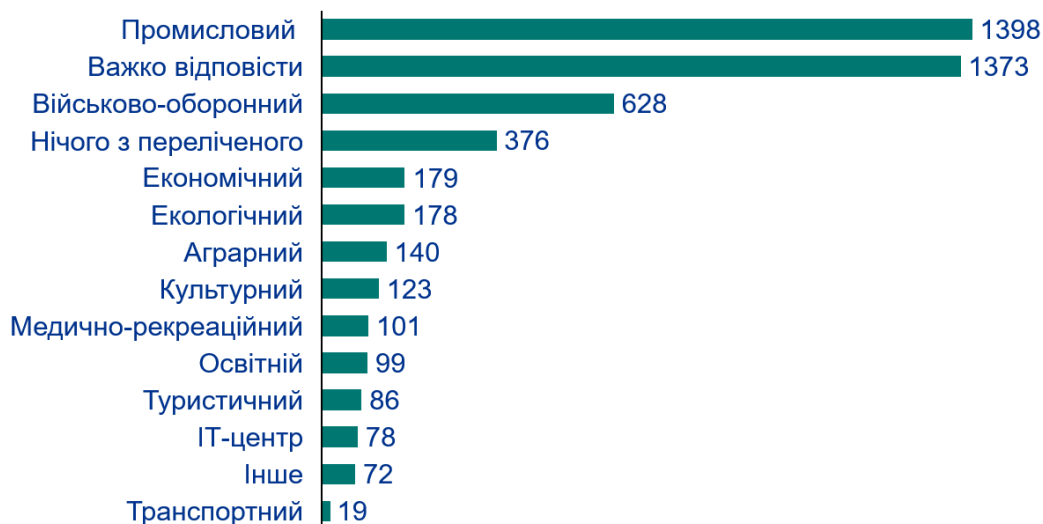
Джерело: Власні напрацювання

Відновлення пошкодженої інфраструктури в регіоні переважно оцінюється негативно: 43% респондентів(-ок) висловили незадоволення, тоді як лише 13% скоріше задоволені. Значна частка 41% не змогла визначитись зі своїм ставленням.

Що стосується оцінки підходів відбудови, більшість респондентів(-ок) (60%) підтримують ідею тривалішої відбудови з акцентом на модернізацію, використання зелених і енергозберігаючих технологій для майбутньої економічної вигоди. Лише 11% вважають за доцільне розпочати швидке відновлення без модернізації, тоді як 29% не змогли визначитися.

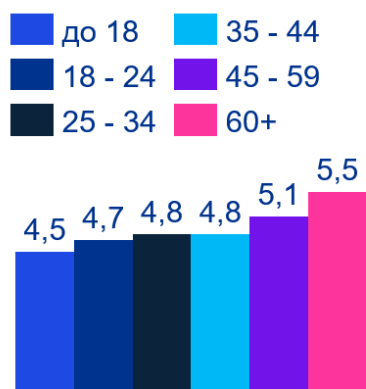
Оцінюючи перспективу найближчих 5-10, біля третини респондентів(-ок) визначають регіон як промисловий центр. Водночас значна частка 28% не змогла визначитись. Іншими потенційними напрямками, що отримали дещо меншу підтримку, обрано військово-оборонний, економічний та екологічний.

Рисунок 80: На вашу думку, яким центром може стати область у найближчі 5-10 років?

Джерело: Власні напрацювання

Рисунок 81: Оцінка від 1 до 10 наскільки середовище є безбар'єрним, де 10 – найвища оцінка (за віковим розподілом)

Найвищу оцінку безбар'єрності (5,5) дали найстарші респонденти(-ки) (60 та більше років).

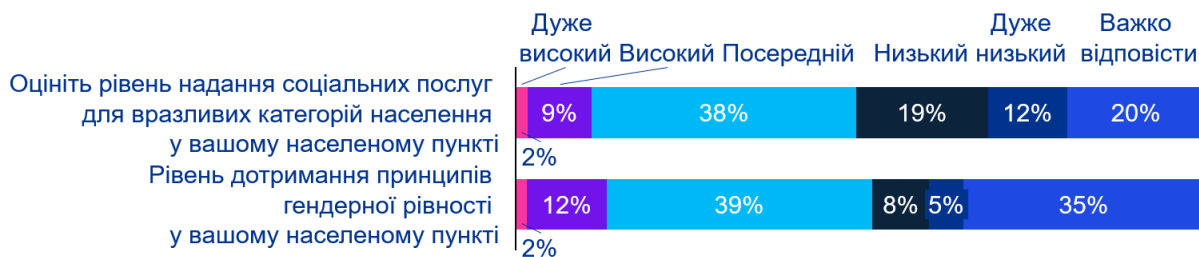
Найнижчі оцінки зафіксовані у групі 18-24 років. Загалом, середовище отримало середню оцінку (5,04).

Джерело: Власні напрацювання

Схожими є оцінки рівня надання соціальних послуг для вразливих категорій населення та дотримання принципів гендерної рівності. Найбільша частка респондентів(-ок) оцінює обидва аспекти як посередні: 38% для соціальних послуг і для гендерної рівності. Високий рівень відзначили 9% щодо соціальних послуг і 12% щодо гендерної рівності, тоді як дуже високий рівень обох аспектів отримав однакову оцінку – 2%.

Низький і дуже низький рівні соціальних послуг відзначили 19% і 12% респондентів(-ок) відповідно, тоді як для гендерної рівності ці показники становлять 8% і 5%. Значна частка опитаних не змогла визначитися: 20% щодо соціальних послуг і 35% щодо гендерної рівності.

Рисунок 82: Оцініть, будь ласка, рівень надання соціальних послуг для вразливих категорій населення у вашому населеному пункті. Як ви оцінюєте рівень дотримання принципів гендерної рівності у вашому населеному пункті

Джерело: Власні напрацювання

Ставлення до внутрішньо переміщених осіб (ВПО), які проживають у населених пунктах, здебільшого тепле (для 37% опитаних), та дуже тепле (для 13% опитаних). Нейтрально до ВПО ставиться третина опитаних, а 10% не змогли визначитися зі своєю позицією.

Однак попри тепле ставлення лише 18% респондентів(-ок) вважають, що ВПО сприяють розвитку регіону, тоді як 27% вважають, що їхній вплив нейтральний, 7% зазначають, що вони ускладнюють ситуацію, а 48% не змогли дати чіткої відповіді.

Рисунок 83: Як би ви загалом охарактеризували своє ставлення до внутрішньо переміщених осіб (ВПО), що проживають у вашому населеному пункті?

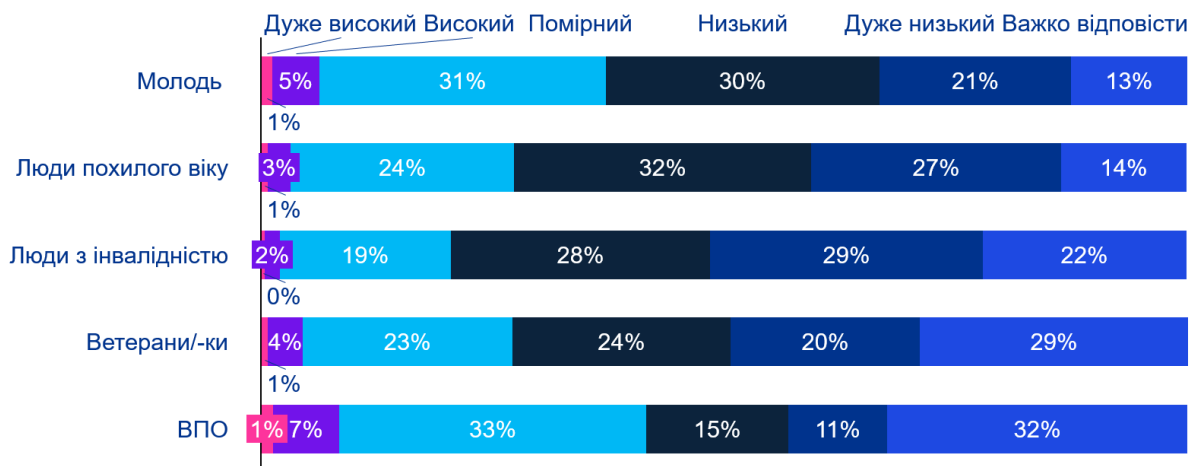

Джерело: Власні напрацювання

Результати оцінки рівня можливостей у регіоні демонструють неоднорідність серед різних категорій населення. Найвищий рівень можливостей (дуже високий і високий) зафіксовано для ВПО (8%) та молоді (6%), тоді як для людей похилого віку цей показник становить лише 4%, а для людей з інвалідністю – 2%, ветеранів(-ок) – 5%.

Найчастіше можливості оцінюють як помірні: ВПО – 33%, молодь – 31%, люди похилого віку – 24%, ветерани(-ки) – 23%, люди з інвалідністю – 19%. Водночас низький і дуже низький рівень можливостей переважає серед оцінок для людей з інвалідністю – 57%, людей похилого віку – 59% та молоді – 51%. Значній частині респондентів(-ок) важко відповісти, особливо щодо ветеранів(-ок) – 29% та ВПО – 32%.

Рисунок 84: Оцініть рівень можливостей у вашому регіоні для наступних категорій населення:

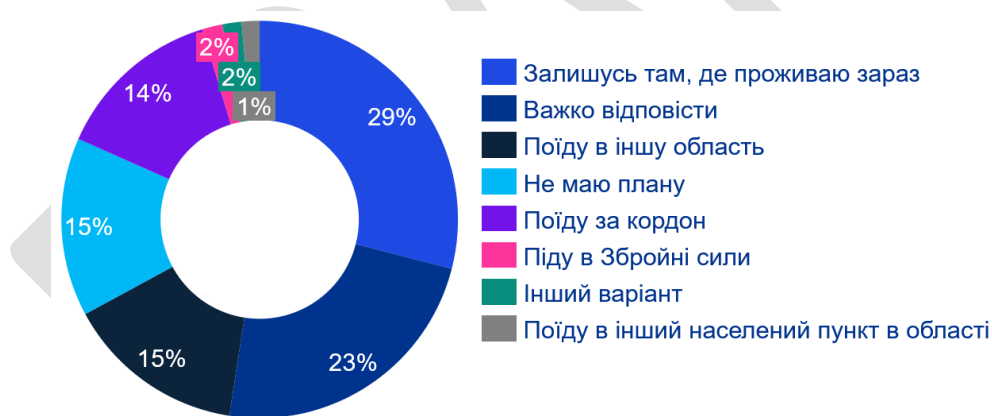

Джерело: Власні напрацювання

Більшість опитаних (62%) пов'язують свої плани на майбутнє із проживанням у Дніпропетровській області: 27 однозначно, а 35% – скоріше.

У разі загострення війни 30% респондентів(-ок) обрали варіант залишитися у місці свого теперішнього проживання, 24% вагалися з відповіддю, 15% переїдуть до іншої області, 15% – не мають чіткого плану, а 14% обрали варіант виїзду за кордон. 2% обрали варіант вступити до Збройних сил.

Рисунок 85: Який з наведених варіантів найбільш імовірний для вас у випадку загострення війни:

Джерело: Власні напрацювання

Екологічна оцінка

Рисунок 86: Чи задоволені ви станом екологічної ситуації у вашому регіоні?

Оцінка екологічної ситуації у регіоні є переважно негативною: 41% респондентів(-ок) відповіли «однозначно ні», а 39% – «скоріше ні».

Лише 7% обрали «скоріше так», і лише 1% – «однозначно так».

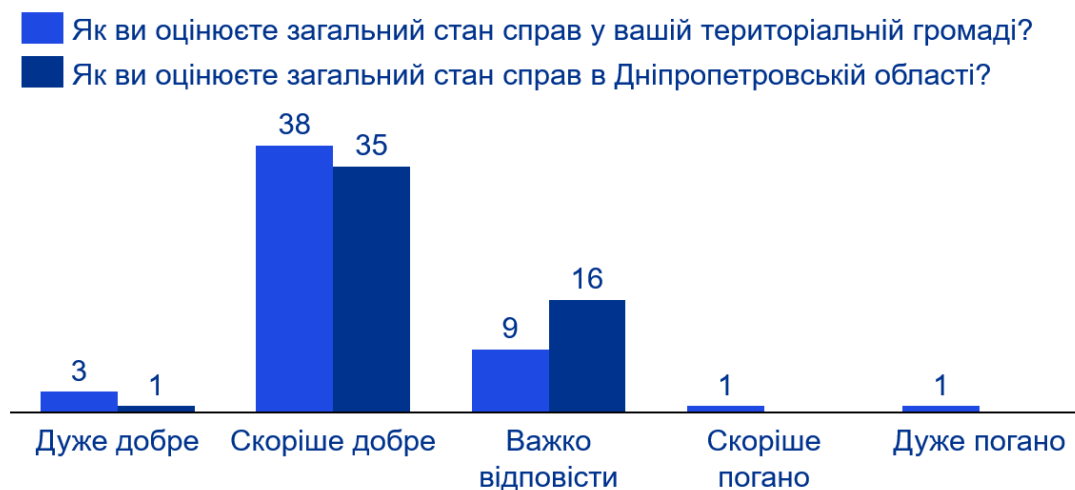
Джерело: Власні напрацювання

48% респондентів(-ок) зазначили, що їм невідомо про заходи, спрямовані на зменшення негативного впливу на навколишнє середовище у їхньому населеному пункті, а 39% відповіли, що таких ініціатив немає, і лише 13% підтвердили їх наявність.

Результати опитування голів територіальних громад

З метою визначення основних проблем, потреб, та перспектив розвитку регіону було проведено опитування голів територіальних громад, заступників голів, старост, керівників(-ць) структурних підрозділів ОМС.

Рисунок 87: Оцінка стану справ головами територіальних громад, кількість відповідей

Згідно з результатами опитування, оцінка стану справ у громаді та області здебільшого позитивна, однак все ж опитані вказують на актуальні проблеми. Найчастіше виділяють незадовільний стан доріг (із 52-х опитаних 43 згадують про поганий стан дорожньої інфраструктури); застарілі та зношені системи водопостачання (36 із 52 відповідей) та укріплення і цивільний захист (13 із 52 згадують про проблеми у цьому напрямку).

Описані виклики часто виходять за межі можливостей окремої громади, потребуючи підтримки обласного та державних рівнів. Основні рішення для покращення ситуації в регіоні, на думку опитаних, полягають у залученні фінансування з різних джерел. Важливу роль також відіграє розробка та реалізація регіональних програм, зокрема у

сфері енергоефективності та соціальної інклюзивності, що може відбутися за активного сприяння співпраці між державними, місцевими органами влади, бізнесом та міжнародними партнерами.

Важливим напрямом розвитку є залучення інвестицій для підтримки бізнесу, модернізації промисловості та відновлення після воєнних дій. Серед пріоритетних галузей найчастіше згадуються енергетика, агропромисловий комплекс, а також промисловість і виробництво. Через брак фінансування багато громад не можуть реалізувати необхідні проєкти або фінансують лише окремі напрями. Зокрема, 48 із 52 опитаних відзначають потребу у додатковій фінансовій допомозі.

Рисунок 88: Якої допомоги від ОВА ви потребуєте для реалізації потенціалу регіону? Кількість відповідей

Серед можливих способів підвищити ефективність використання місцевого бюджету найчастіше вказують на впровадження енергоефективних технологій а також урегулювання та оптимізацію податкової системи.

Основні ризики, які стоять на заваді розвитку громад та області на думку більшості опитаних, це продовження воєнного стану та наближення лінії фронту, що супроводжуються руйнуваннями інфраструктури, відтоком населення, забрудненням довкілля, та нестачею фінансових ресурсів для відновлення та розвитку. Однак, попри ризики, голови територіальних громад у найближчі роки бачать регіон промисловим та інноваційним центром.

Рисунок 89: Яким центром може стати область у найближчі 5 років? Кількість відповідей

Голови територіальних громад здебільшого вбачають для регіону перспективу стати промисловим та інноваційним центром.

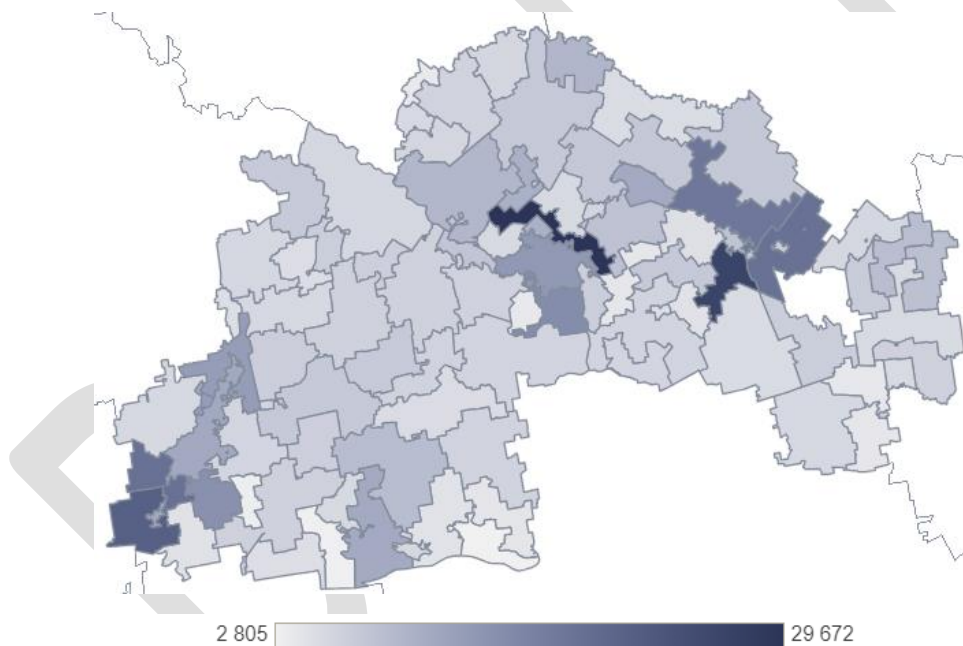
Серед галузей, що мають найбільший потенціал (економічний, науковий, інноваційний) для формування смартспеціалізації регіону, опитані найбільше виокремлюють сільське господарство; переробну та добувну промисловість.

Дніпропетровська область має значний потенціал для економічного зростання, однак його реалізація залежить від вирішення ключових проблем. Інвестиції у пріоритетні галузі, модернізація інфраструктури, впровадження енергоефективних технологій та співпраця на різних рівнях влади — це ті кроки, що можуть забезпечити стійкий розвиток регіону в умовах сьогодення.

1.12 Аналіз розвитку територіальних громад Дніпропетровської області

Територіальні громади регіону відрізняються залежно від розміру, типу поселення, наявності та стану інфраструктури і підприємств та наближеності до лінії фронту. Міські громади часто є центрами економічної активності та інвестицій, тоді як сільські частіше зіштовхуються з викликами, такими як відтік населення та обмежений доступ до ресурсів.

Рисунок 90: Всього надходжень до загального бюджету громад на 1 мешканця(-ку) за 1-3 квартали 2024 р, грн

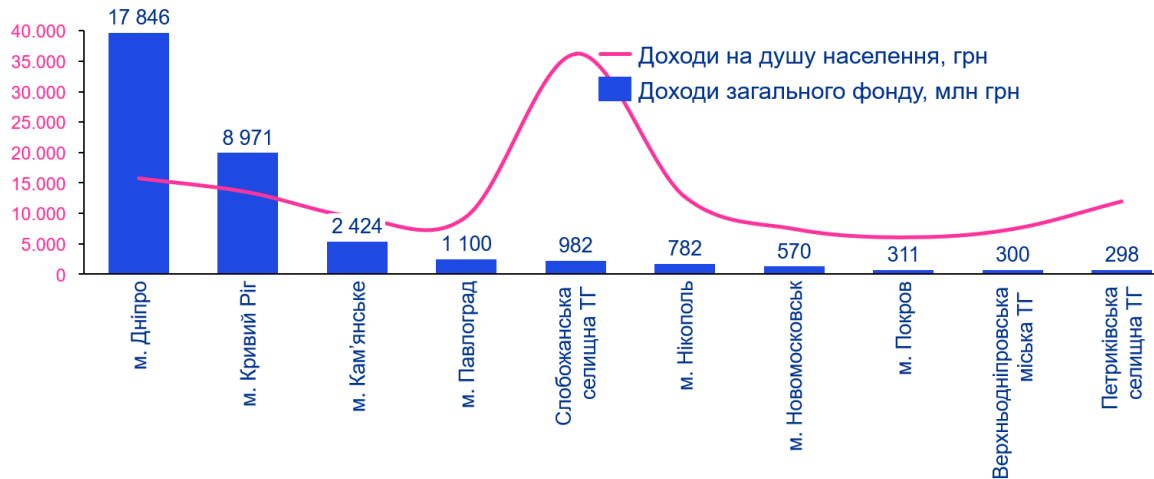

Джерело: [Місцеві бюджети - Дашборд фінансових показників громад](#)

Доходи бюджетів громад Дніпропетровської області за 2024 рік склали 50,7 млрд грн., у тому числі бюджетів територіальних громад – 41,6 млрд грн, з яких бюджети міських територіальних громад – 82%, бюджети сільських та селищних територіальних громад – 18%. Поряд з такими потужними «генераторами» наповнення бюджетів як м. Дніпро і Кривий Ріг у 2024 році топ-10 лідерів за обсягами надходжень потрапили доволі помірні за розмірами та чисельністю населення, але великі за обсягами бюджетів такі територіальні громади, як Слобожанська та Петриківська. Це, в першу чергу, пояснюється наявністю великих промислових підприємств, які є основними джерелами надходжень до місцевих бюджетів у ключових секторах економіки, таких як сільське господарство, гірничодобувна і переробна промисловість. Зокрема для Петриківської громади характерний активний розвиток сільськогосподарських підприємств. Крім того,

громада є туристично привабливою. Слобожанська громада розташована поблизу обласного центру, що сприяє розвитку малого та середнього бізнесу.

Рисунок 91: ТОП-10 територіальних громад Дніпропетровської області за обсягами доходів загального та їх перерахунок на 1 особу, 2024 рік

Джерело: <https://decentralization.ua/finance/dashboard>

До громад із найменшими доходами на 1 особу за підсумками 2024 року належать: прифронтові громади на півдні області – Грушівська (3 542 грн на 1 особу), Марганецька (4 963 грн на 1 особу), Мирівська (5 235 грн на 1 особу), Маломихайлівська (5 246 грн на 1 особу), Межівська (5 883 грн на 1 особу), а також Нивотрудівська (4 318 грн на 1 особу), Сурсько-Литовська (4 595 грн на 1 особу), Іларіонівська (5 100 грн на 1 особу) та Ляшківська (5 583 грн на 1 особу). Особливості деяких найбільших територіальних громад Дніпропетровщини:

- Дніпровська громада — найбільша в регіоні, включає місто Дніпро, є економічним та культурним центром області, має розвинену інфраструктуру, транспортні зв'язки і високий рівень надання публічних послуг;
- Криворізька громада — друга за величиною, місто Кривий Ріг є важливим промисловим вузлом, зокрема в металургії. Громада активно розвивається завдяки інвестиціям у промисловість та інфраструктуру;
- Кам'янська громада – третя за величиною в Дніпропетровській області по чисельності населення, один із найбільших індустриальних центрів Придніпров'я України. Промисловість Кам'янської громади є потужним багатогалузевим комплексом (27 великих та середніх підприємств), що забезпечує виробництво широкого спектру продукції для внутрішнього та зовнішнього ринків
- Павлоградська громада — одна з найбільших у західній частині області, важливий центр для сільського господарства та переробки сільськогосподарської продукції;
- Марганецька громада — розташована на сході області, славиться своїми природними ресурсами та є важливим промисловим і аграрним центром;
- Першотравенська громада — характеризується значною активністю в галузі енергетики та вугледобування, а також успішно реалізує стратегії децентралізації для розвитку соціальної сфери;
- Слобожанська громада — знаходиться на південному сході області, активно розвиває туристичний потенціал та рекреаційні території.

Зважаючи на прифронтовий характер регіону усі громади Дніпропетровської області в тій чи іншій мірі продовжують стикатися з соціально-економічними викликами та війсьними загрозами.

Відповідно до Наказу Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією від 22.12.2022 № 309 (зі змінами) в межах Дніпропетровської області, визначено території, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окуповані російською федерацією.

Таблиця 23: Райони Дніпропетровської області на яких ведуться (велися) бойові дії
впродовж 2022-2024 років

Район	Громада/населений пункт
Території на яких ведуться (велися) бойові дії	
Криворізький	Зеленодольська міська територіальна громада Грушівська сільська територіальна громада
Нікопольський	Марганецька міська територіальна громада Мирівська сільська територіальна громада за винятком с. Вищетарасівка с. Покровське Покровської сільської територіальної громади с. Приміське Покровської сільської територіальної громади с. Борисівка Червоногригорівської селищної територіальної громади с. Дмитрівка Червоногригорівської селищної територіальної громади с. Привільне Червоногригорівської селищної територіальної громади
Синельниківський	Великомихайлівська сільська територіальна громада Маломихайлівська сільська територіальна громада Новопавлівська сільська територіальна громада Межівська селищна територіальна громада Покровська селищна територіальна громада
Території на яких ведуться активні бойові дії ¹⁷	
Нікопольський	Марганецька міська територіальна громада с. Вищетарасівка Мирівської сільської територіальної громади Нікопольська міська територіальна громада сел. Кам'янське Червоногригорівської селищної територіальної громади с. Мусіївка Червоногригорівської селищної територіальної громади с. Придніпровське Червоногригорівської селищної територіальної громади смт Червоногригорівка Червоногригорівської селищної

¹⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1668-22>

	територіальної громадис. Капулівка Покровської сільської територіальної громади с. Олексіївка Покровської сільської територіальної громади
--	---

Джерело: minre.gov.ua

Три прифронтові громади Дніпропетровської області (Марганецька, Зеленодольська та Мирівська) взяли участь у дослідженні потреб територіальних громад для стійкості, відновлення та розвитку, яке проводилось Альянсом українських університетів за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» у травні 2024¹⁸. Загалом досліджувалось 12 громад, які знаходяться: у відносній безпеці та не мали досвіду бойових дій (Івано-Франківська, Львівська, Рівненська області), відновлюються після деокупації/бойових дій і можуть досі перебувати у зоні бойових дій (Чернігівська, Сумська, Харківська, Дніпропетровська області).

Згідно з результатами, мешканці(-ки) загалом, задовільно оцінювали і стійкість, і розвиток громад, керівництво органів місцевого самоврядування (ОМС) підсвітило проблеми розвитку, тоді як аналіз опитування представників(-ць) бізнесу та громадських організацій виявив проблеми зі стійкістю громад. Стійкість була актуальною потребою як для прифронтових громад та/або тих, які мали досвід окупації, так і для тиллових громад, однак оцінка мешканцями(-ками) суспільної стійкості Дніпропетровських громад загалом вища за середній показник по усіх досліджуваних громадах (3,7 проти 3,4 із 5 балів).

Висновки до 1.12

Територіальні громади Дніпропетровської області мають різні економічні та соціальні характеристики. Міські громади, зокрема Дніпро та Кривий Ріг, є основними економічними центрами, що генерують значні надходження до місцевих бюджетів завдяки розвитку промисловості, зокрема металургії та гірничодобувної галузі. У той же час сільські та селищні громади зіштовхуються з викликами відтоку населення, обмежених ресурсів та недостатнього доступу до соціальних послуг. Для них актуальними є питання розвитку агропромислового комплексу, децентралізації фінансування та покращення транспортної доступності. Пошкодження інфраструктури, бойові дії та інші воєнні загрози створюють серйозні соціально-економічні виклики для всіх громад, проте їх вплив на сільську місцевість особливо відчутний через меншу стійкість до кризових ситуацій.

Висновок до 1-го Розділу

Дніпропетровська область є одним із найважливіших економічних та індустріальних центрів України. Багата природними ресурсами, область має близько 50% загальноукраїнських запасів корисних копалин і забезпечує значну частину виробничих та енергетичних потреб країни. Регіон відіграє провідну роль у формуванні національного ВВП та забезпеченні експорту, зокрема завдяки видобувним галузям, металургії, машинобудуванню та аграрному сектору.

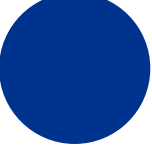
Інфраструктура регіону, яка страждає від війни, поступово відновлюється, водночас впроваджуються інновації, цифрові рішення як у промисловості так і у соціальній сфері.

¹⁸ [finalnyy-zvit.-alyans_web.pdf](#)

Залучення нових технологій та ШІ сприяють модернізації традиційних виробництв і посиленню технологічного та інноваційного потенціалу регіону.

Попри близькість до зони бойових дій, область продовжує надавати необхідні послуги населенню та ВПО, підтримувати релокований бізнес і навчальні заклади, демонструючи стійкість і готовність та потенціал до відновлення.

Рисунок 93: Висновки до Розділу 1

Дніпропетровська область є найближчим до лінії бойового зіткнення стабільно працюючим економічним центром України. Дніпропетровщина - «Залізне серце України». Один із найбагатших регіонів країни на корисні копалини. В області сконцентовано близько 50% загальнодержавних запасів.	
	Обсяг капітальних інвестицій у січні-вересні 2024 року склав – 31.5 млрд грн, що становить 9.2% від загального обсягу інвестицій України.
Регіон забезпечує значну частку загальноукраїнського експорту – 4,7 млрд дол. США у 2023, що становить 13% від загального обсягу експорту України. Насамперед завдяки промисловим галузям: металургія, хімічна продукція, машинобудування та агропромисловий сектор.	
	Дніпропетровщина формує близько 11,6% ВВП всієї країни, а її бюджет є найбільшим серед усіх регіонів України.
Входить до лідерів за кількістю нових підприємців у 2024 році. На Дніпропетровську область припадає 8% підприємств малого бізнесу держави. За цим показником область посідає друге місце після м. Київ (14%).	
	Протягом 3 років посідає перше місце у рейтингу цифрової трансформації України з показником індексу 0.908 у 2023. Область демонструє найкращі показники в категоріях «інституційна спроможність» та «візитівка області».
Значний потенціал впровадження інноваційних рішень у сфері медичних технологій діагностування та лікування рідкісних захворювань, протезування та реабілітації.	
	Населення області - понад 3 млн людей (станом на початок 2022 р.). 80% мешканців(-ок) проживають в містах, зокрема у великих промислових центрах, таких як Дніпро, Кривий Ріг, Кам'янське.

Один з основних ринків праці в Україні. Станом на 2023 рік в регіоні проживало 1,3 млн економічно активного населення (8,9% від загальноукраїнського показника).	
	Розвинені галузі космічної, оборонної та транспортної індустрій, характеризуються високою інноваційною активністю. Велика кількість успішних розробок космічних транспортних систем світового рівня.
Розвинена торговельна інфраструктура забезпечує регіону статус провідного центру роздрібної торгівлі України. У 2023 році в області працювало 39 753 суб'єктів господарювання у галузі роздрібної торгівлі.	
	Посідає перше місце в Україні за обсягом реалізованої промислової продукції, частка якої становить 17,3% від загальноукраїнського показника та близько 50% усієї від реалізованої продукції в регіоні.
Прифронтовий центр: надання допомоги ВПО, релокації бізнесу та закладів вищої освіти й дослідних установ з південного сходу України. Станом на 2023 рік в області зареєстровано понад 90 000 ВПО, релоковано біля 80 підприємств.	
	Дніпро є одним із ключових ІТ-хабів України галузі та входить до ТОП-5 міст України за рівнем розвитку ІТ-індустрії, в області сформовано сильну ІТ-спільноту.
Дніпропетровська область є важливим логістичним хабом України, зокрема завдяки розвиненій транспортній інфраструктурі та високій концентрації підприємств.	
	Кількість зруйнованих та пошкоджених об'єктів в області вимірюються тисячами та продовжує зростати. Станом на перше півріччя 2024 року країною–агресором пошкоджено або повністю знищено понад 10 000 об'єктів. Для Дніпропетровської області оцінка прямих збитків становить 2,6% від загальних національних збитків спричинених війною та бойовими діями.

Розділ 2. SWOT-аналіз розвитку регіону

SWOT-аналіз соціально-економічного розвитку Дніпропетровської області проведено з урахуванням тенденцій розвитку, виявлених проблемних аспектів функціонування економіки, інфраструктури та соціальної сфери, динамічних змін у геополітичному становищі регіону, можливих зовнішніх впливів та викликів.

SWOT-аналіз базується на висновках до розділів описово-аналітичної частини Стратегії, пропозиціях, наданих за результатами проведених комунікацій з заінтересованими сторонами під час актуалізації Стратегії розвитку Дніпропетровської області на період 2021-2027 років, а також результатах опитування мешканців(-ок), голів територіальних громад області.

Таблиця 24: SWOT-аналіз Дніпропетровської області

Сильні сторони	Слабкі сторони
Навколишнє природне середовище	
1. Значні запаси стратегічно цінних руд: 90% загальноукраїнських запасів марганцевої, 11% - титано-цирконової, 38% - уранової та 40% - залізної руди	1. Інтенсивне забруднення навколишнього середовища, зумовлене високою концентрацією промисловості у регіоні, використанням застарілих технологій та наслідками воєнних дій
2. Родючі землі та сприятливий клімат для розвитку сільського господарства	2. Низька частка лісових масивів та зелених зон у регіоні (3,6% станом на 2023 рік). Вирубка лісів та зменшення природних середовищ (за 2018-2023 роки площі лісових масивів зменшились на 3-4%)
3. Річка Дніпро — ключовий водний ресурс регіону, що забезпечує водопостачання для населення й промисловості, слугує джерелом вироблення електроенергії та є важливою транспортною артерією	3. Забруднення річки Дніпро, спричинене низьким рівнем очистки промислових, побутових та сільськогосподарських стоків, призводить до зростання водоростей і інших водних рослин, що погіршує якість води та здійснює негативний вплив на екосистеми
4. Наявність на території області природоохоронних територій, зокрема природний заповідник «Дніпровсько-Орільський»	4. Руїнування трубопроводів водопостачання та водовідведення, що призводить до забруднення води та проблем із забезпеченням населення питною водою
	5. Збільшення популяції комах та інвазійної рослинності на березі колишнього Каховського водосховища в наслідок руйнування греблі
Економіка	
5. Розвинений промисловий сектор: у 2023 році понад 15% підприємств області належало до промисловості, зокрема металургії, гірничодобувної та хімічної промисловості. 20 підприємств машинобудівної галузі забезпечують біля 18% обсягу промислового виробництва у 2023 році	6. Неефективне використання наявних у регіоні виробничих потужностей промислових підприємств
6. Розвинена ІТ сфера, функціонує IT Dnipro	7. Нестача ефективних механізмів підтримки,

Community, що розвиває стартапи, інноваційні технології та креативні індустрії. Наявна інфраструктура інкубаторів і коворкінгів	стимулювання та залучення інвестицій для малого і середнього бізнесу
7. Експорт сільськогосподарської та металургійної продукції забезпечує стабільні валютні надходження в регіон	8. Висока залежність від великих підприємств, які контролюють понад 60% виробництва в ключових галузях
8. Розвинений ринок роздрібної торгівлі: перше місце серед областей України за кількістю суб'єктів роздрібної торгівлі у 2023 році	9. Тіньова економіка становить до 30% від загального обсягу економіки регіону
9. Великий потенціал розвитку енергетики, забезпечений значними запасами вугілля (понад 15% загальних запасів України) та розвитком ВДЕ, які станом на 2023 рік складали 4-5% від загального енергетичного виробництва регіону	10. Низька інвестиційна привабливість регіону, зменшення кількості якісних інвестиційних проєктів через воєнні ризики.
10. Наявність вільних виробничих площ у індустріальних або промислових парках для залучення інвестицій	11. Низька конкурентоспроможність регіону на європейському ринку через блокування транспортних шляхів, проблеми з електропостачанням, адміністративні регуляторні бар'єри тощо
11. Економічна стійкість підприємств та бізнесу регіону. Лише за період повномасштабної війни (2022-2024 років) більше 2,7 млрд дол. США капітальних інвестицій було вкладено в розвиток підприємств області	
Науково-технічна сфера та інновації	
12. Розвинена науково-освітня інфраструктура (металообробна, ІТ, машинобудівна, аерокосмічна сфера, енергоефективність, хімічна галузь, медицина, біологія, сільське господарство)	13. Відсутність ефективної інтеграції освіти, науки та виробництва
13. Наявність повних циклів виробництва у металургії	14. Низький рівень комерціалізації наукових розробок: менше ніж 10% наукових розробок, знаходять комерційне застосування чи стають основою для нових продуктів і послуг
14. Наявність інноваційних хабів, стартап-інкубаторів та технопарків, що залучають новітні технології та інвестиції	15. Низька якість підготовки кадрів, орієнтованих на сучасні інноваційні технології та наукові дослідження
	16. Низький рівень фінансування науково-дослідних робіт (<1% ВРП). Лише 12-15% стартапів отримують фінансування через державні або приватні канали

Демографічна ситуація і ринок праці

15. Один із найбільших регіонів України за чисельністю населення (11% всього населення країни, 7% від економічно активного населення країни)	17. Відтік висококваліфікованих кадрів через війну та економічну невизначеність. Втрата частини трудових ресурсів через мобілізацію (10% працездатного населення в області)
16. Наявність трудового потенціалу завдяки ВПО, що становлять близько 10-12% від загальної чисельності робочої сили в регіоні	18. Відсутні можливості перспективного працевлаштування в сільській місцевості, особливо для молоді
17. Дніпропетровщина посідає 2-ге місце в Україні за рівнем середньої заробітної плати та входить в топ-5 регіонів за кількістю вакансій за 2024 рік	19. Скорочення чисельності населення, старіння та низький рівень народжуваності
18. Промисловий центр України забезпечує стабільний попит на робітників(-ць) і фахівців(-чинь) у сфері металургії, машинобудування, енергетики тощо	20. ВПО створюють додаткове навантаження на бюджетну сферу

Транспортна інфраструктура

19. Стратегічне розташування – транспортний хаб між сходом і заходом України, розташований на перехресті головних транспортних коридорів внутрішніх та міжнародних ринків, зокрема України та країн ЄС	21. Руйнування транспортної інфраструктури та проблеми з логістикою через бойові дії
20. Розвинена мережа автотранспортних шляхів: автомобільних доріг, зокрема міжнародного та національного значення. Наявність великих транспортних вузлів, включаючи термінали для перевезень вантажів, зокрема металургійних і сільськогосподарських	22. Втрата доступу до морських портів, закриття повітряних маршрутів і обмеження річкового сполучення
21. Ефективна залізниця – обласний центр Дніпро та інші великі міста мають зручні залізничні сполучення, зокрема з портами та індустріальними центрами	23. Високий рівень небезпеки в прифронтових громадах на шляхах пересування через мінування та воєнні дії
	24. Дефіцит коштів на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання автомобільних доріг
	25. Відсутність достатньої мережі велоспорідок

Житлово-комунальне господарство

22. 85% населення має доступ до централізованого водопостачання, опалення та каналізації.	26. Високий фізичний знос очисних і каналізаційних споруд, мереж централізованого тепло- та водопостачання
23. Активна співпраця з міжнародними партнерами (ООН, Save the Children, ЮНІСЕФ) в рамках відновлення житлово-комунальних об'єктів	27. Масштабні пошкодження житлових і комунальних об'єктів через бойові дії
24. Значна кількість модернізованих об'єктів житлової та соціальної інфраструктури у	28. Перебої в електро- та теплопостачанні, спричинені ракетними обстрілами

великих містах регіону	енергетичних об'єктів. Відключення електроенергії періодично охоплюють значні частини регіону, що впливає на стабільність інфраструктури.
25. Наявність територій, придатних для створення нових житлових кварталів та поселень	29. Велика частка будинків із низьким рівнем енергоефективності та зношенням близько 50%
26. Активне впровадження програм з енергозбереження в будівлях, встановлення енергоефективних технологій, таких як сучасні котли, системи теплоізоляції, що дозволяє знижувати витрати на енергоносії	30. Нестача житла для ВПО створює додаткове навантаження на ЖКГ регіону
27. Системне покращення благоустрою територій: зелені зони, парки, ремонти доріг, освітлення та інші інфраструктурні проекти, що підвищують рівень життя мешканців(-ок).	31. Затримки у відновленні та модернізації об'єктів житлово-комунальної інфраструктури невеликих або віддалених населених пунктів, порівняно з великими містами
	32. Ускладнення реєстрації та використання земель, що зумовлене бюрократичними перепонами, близькістю до лінії фронту та обстрілами
	33. Відсутність довгострокового просторового планування
	34. Відсутність сміттєпереообних підприємств та сміттесортувальних станцій ускладнює проблему управління ТПВ в регіоні
Соціальна сфера	
28. Наявність дистанційного навчання та гнучких програм перепідготовки фахівців(-чинь) у соціальній сфері	35. Низька туристична активність та зниження доходів від культурно-розважальних заходів через безпекові ризики
29. Впровадження культурних ініціатив митцями, театральними-концертними закладами та творчими колективами, організація культурно-просвітницьких заходів, фестивалів та виставок	36. Дисбаланс між кількістю фахівців(-чинь) вищої та середньої спеціальної освіти на користь вищої
30. Високий рівень можливостей для реінтеграції військових завдяки розвитку центрів реабілітації, адаптації та перепідготовки	37. Культурні послуги менш доступні у сільській місцевості та зонах, близьких до фронту
31. Розвинена галузь охорони здоров'я, широка мережа медичних закладів, впровадження інноваційних технологій	38. Зростання кількості людей з інвалідністю. Недостатнє покриття громад мережею закладів та фахівців(-чинь), які надають соціальні, реабілітаційні послуги
32. Впровадження інклюзивних програм в освітніх та соціальних закладах для людей з інвалідністю, що забезпечує рівний доступ до освіти та соціальних послуг	39. Низька соціальна активність населення, особливо в сільських і селищних громадах

33. Наявна розвинена спортивна інфраструктура – спортивні комплекси, стадіони та спортивні клуби, що сприяє популяризації здорового способу життя та розвитку фізичної культури серед різних верств населення.	40. Обмеженість наявної інфраструктури для прийняття туристів(-ок) (санвузлів, місць для відпочинку), особливо у сільській місцевості.
34. Добре організована система соціального захисту населення, включаючи допомогу пенсіонерам, людям з інвалідністю, багатодітним родинам, а також різні державні програми підтримки малозабезпечених верств населення.	41. Неможливість повноцінного функціонування частини музеїв та бібліотек на території регіону через загрози втрати експонатів та відсутність укріплень та залежність від роботи електромережі. Відсутні або недостатні технічні можливості у частини музеїв та бібліотек на території регіону для проведення оцифрування музейних та бібліотечних фондів, створення віртуальних екскурсій
Державне управління та місцеве самоврядування	
35. Налагоджене співробітництво з донорами та міжнародними організаціями і партнерами	42. Недостатньо ефективна система підготовки працівників органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування
36. Оперативна взаємодія з центральною владою та Силами Оборони України для підтримання безпеки і логістики	43. Корупція та проблеми з прозорістю
37. Активне впровадження електронних послуг, зокрема через платформу Дія, полегшує адміністративні процеси	44. Кібератаки та інформаційні атаки ворога, які націлені на державні реєстри та інші важливі інформаційні системи, що забезпечують функціонування органів державного управління
38. Наявність державних програм підтримки у сфері агропромисловості та інфраструктури	45. Нерівномірність розвитку громад та розподілення ресурсів серед різних територій (інформаційно-комунікаційної інфраструктура, Е-документообіг, Е-демократія)
39. Децентралізація дозволила громадам області отримати більшу фінансову та управлінську автономію, що підвищує ефективність управління на місцях	46. Недостатньо активне співробітництво ГО з владою
40. Активне залучення ОМС до управління та процесу прийняття рішень, сприяючи розвитку інструментів участі, таких як бюджет участі, громадські слухання, консультації та електронні петиції	
41. Міжмуніципальне партнерство в області активно сприяє об'єднанню ресурсів та зусиль для розвитку інфраструктури, покращення соціальних послуг і залучення інвестицій на місцевому рівні.	
42. Активні громадські організації та	

волонтерський рух на підтримку ЗСУ, переселенців(-ок) та постраждалих: понад 100 тис. людей активно долучилися до волонтерських ініціатив

Можливості	Загрози
Політичні фактори	
1. Розширення співпраці з Європейським Союзом як країни-кандидата, включно з доступом до структурних фондів ЄС, програми <i>Ukraine Facility</i> та інших механізмів фінансування розвитку інфраструктури, соціальної та економічної сфер	1. Ескалація та розширення воєнних дій, що посилює наявні негативні тенденції
2. Залучення допомоги міжнародних організацій для відновлення регіону після бойових дій, модернізації державного управління та реалізації реформ	2. Порушення стабільності в банківському секторі, що призведе до зниження доступності фінансування для бізнесу та підвищення вартості кредитів
3. Успішна адаптація політик підтримки ВПО як фактор розвитку економіки та соціальної сфери	3. Зниження ефективності управління через поглиблення проблем корупції та бюрократії
4. Підвищення довіри бізнесу до влади завдяки зміцненню державних інституцій та захисту прав інвесторів	4. Ускладнення залучення іноземних інвестицій через недовіру до безпеки та надійності правового середовища
5. Активізація військово-технічної співпраці з союзниками, зокрема в контексті модернізації ВПК та інтеграції передових технологій	5. Зниження доступності державного фінансування економічних, соціальних і інфраструктурних проєктів через пріоритетність потреб оборони
6. Розвиток е-урядування та підвищення відкритості влади	
Економічні фактори	
7. Модернізація промисловості та інфраструктури: впровадження новітніх технологій в металургійній та хімічній промисловості	6. Високі темпи інфляції, зниження купівельної спроможності населення, фінансова нестабільність домогосподарств
8. Інтеграція в глобальні ланцюги доданої вартості через укладення угод з ЄС	7. Бюрократичні перешкоди для бізнесу, високе податкове навантаження та відсоткові ставки на кредити
9. Розвиток IT-галузі та створення сприятливих умов для технологічних бізнесів	8. Дефіцит зовнішнього фінансування та звуження можливостей доступу до міжнародних ринків капіталу
10. Розвиток медичного, освітнього та культурного туризму	9. Перебої у постачанні сировини та компонентів для виробництва
11. Інвестиції в логістичні хаби, модернізація транспортної інфраструктури та покращення логістичних маршрутів.	10. Посилення міжнародної конкуренції та падіння цін на світових ринках як на сільськогосподарську продукцію, так і сировину, що добувається в регіоні та

	експортується
12. Державна підтримка малого та середнього бізнесу та фермерства	11. Зростаюча конкуренція між регіонами за інвестиції, бізнеси, молодь і кваліфіковані кадри
13. Залучення інвестицій у високотехнологічні галузі, такі як аерокосмічна та титановидобувна промисловість	12. Відсутність державної підтримки та інфраструктурних ініціатив для розвитку культурного туризму, зокрема для збереження та популяризації народних мистецтв, як-от Петриківка
14. Розвиток «зеленої енергетики» та енергоефективності	
15. Створення економічних стимулів, спрощення бюрократичні процедур та зниження адміністративних бар'єрів для розвитку підприємств та бізнесу.	
Соціальні фактори	
16. Підвищення представленості жінок в бізнесі та управлінні	13. Зростання дефіциту робочої сили через війну та мобілізацію
17. Поширення програм навчання цифрової грамотності серед населення. Збільшення використання ШІ для підвищення ефективності соціальних послуг: автоматизація процесів надання допомоги, моніторинг потреб громадян(-ок) та поліпшення доступу до медичних і соціальних послуг.	14. Поглиблення соціальної нерівності через нестабільність економічної та політичної ситуації в регіоні
18. Розвиток молодіжного підприємництва через підтримку стартапів і доступу до менторства	15. Відтік високоосвічених та висококваліфікованих трудових кадрів
19. Модернізація освітніх програм із акцентом на цифрові навички та STEM	16. Поглиблення дефіциту Пенсійного фонду через старіння населення та відтік молоді за кордон
20. Залучення громади до процесів прийняття рішень та розвиток ініціатив для підтримки психічного здоров'я	17. Погіршення стану ментального здоров'я населення з огляду на небезпеки воєнного часу
21. Розвиток інклюзивного суспільства через освітні програми, соціальну допомогу та культурні ініціативи, спрямовані на покращення доступності різних категорій населення	18. Скорочення соціальної допомоги для людей з інвалідністю та вразливих груп населення
22. Підвищення ролі національної ідентичності, культурних традицій, збільшення кількості патріотично налаштованого населення регіону через наявність на території області двох елементів, включених до Списків нематеріальної культурної спадщини (НКС)	19. Недостатня матеріальна підтримка носіїв елементів НКС. Втрата елементів живої спадщини через воєнний стан. Недостатня інформованість населення про живу культуру регіону. Зменшення туристичної привабливості і туристичних можливостей регіону через воєнний стан, недостатньо

ЮНЕСКО, 4-х елементів, включених до Національного переліку елементів НКС України	розвинена галузь туризму. Онлайн навчання та відтік молоді з територій, близьких до лінії супротиву, що заважає формальній та неформальній освіті і вихованню молодого покоління носіїв елементів НКС
23. Залучення інвестицій та привертання уваги туристів(-ок) до Дніпропетровського регіону через розвиток зеленого туризму	
24. Підвищення рівня обізнаності населення про історію регіону, особливості національної культури і традицій через проведення віртуальних екскурсій музеями, театрами, онлайн робота закладів бібліотечної мережі (оцифровування книг українських авторів)	
Наука та технології	
25. Розвиток цифрових платформ для електронного урядування, впровадження Інтернету речей (IoT) для інфраструктури та використання штучного інтелекту для оптимізації бізнес-процесів	20. Відставання у розвитку цифрових технологій та інфраструктури через війну і недостатнє фінансування науково-дослідних робіт
26. Інтеграція роботизованих систем і автоматизації у традиційні галузі промисловості	21. Нестабільність у правовому полі створює бар'єри для розвитку нових технологій, таких як штучний інтелект та біоінженерія
27. Впровадження точного землеробства, агротехнологій та використання зелених технологій	22. Проблеми з електропостачанням та цифровою інфраструктурою гальмують технологічні розробки
28. Розвиток науково-дослідних центрів та інноваційних хабів у тісній співпраці з місцевими підприємствами	23. Зменшення обсягів науково-дослідних ініціатив через відсутність стабільного фінансування та обмежені ресурси для закупівлі високотехнологічного обладнання
29. Активне залучення міжнародних наукових фондів і програм (наприклад, Horizon Europe) для фінансування проєктів, спрямованих на вирішення глобальних проблем у сферах клімату, енергетики, охорони здоров'я	24. Втрата наукового потенціалу регіону, зокрема через відтік фахівців(-чинь)
30. Підтримка створення інкубаторів стартапів на базі університетів та наукових установ, задля розвитку інновацій у кібербезпеці, IT, біотехнологіях	25. Погіршення інфраструктури наукових установ та обмежений доступ до міжнародних наукових мереж та партнерств
31. Створення міжуніверситетських наукових обмінів та програм з міжнародними партнерами для залучення нових ідей, знань і технологій	26. Відсутність інвестицій в нові технології та стартапи
32. Створення кластерів у галузі біотехнологій та фармацевтики	27. Кіберзагрози та зниження рівня інформаційної безпеки підприємств і державних установ
33. Зростання попиту на MedTech, AgriTech,	

DefenceTech, GreenTech та інші інноваційні напрями

Екологічні фактори	
34. Інвестування в відновлювані джерела енергії (сонячні, вітрові та біоенергетичні проєкти) дозволить знизити залежність від традиційних джерел енергії та зменшити викиди CO ₂ .	28. Забруднення навколишнього середовища через воєнні дії, зокрема погіршення якості повітря, знищення природних екосистем
35. Впровадження інновацій у водоочищенні та збереженні водних ресурсів, а також розвиток переробки відходів та створення замкнутих екологічних циклів	29. Погіршення стану річки Дніпро: обміління, цвітіння води, накопичення забрудненого осаду, а також забруднення водойм небезпечними речовинами у наслідок бойових дій
36. Перехід на органічне землеробство, зменшення використання пестицидів і хімічних добрив задля збереження ґрунтів та водних ресурсів	30. Використання підприємствами застарілих технологій, що погіршують екологічну ситуацію в регіоні
37. Розвиток «зелених» технологій у промисловості	31. Висока вартість екологічних проєктів, відсутність короткострокових прибутків та державної підтримки природоохоронних ініціатив
38. Збільшення кількості зелених зон та екологічно чистих територій, включаючи парки і рекреаційні зони.	32. Аварії на ключових генеруючих потужностях, таких як Придніпровська ТЕС або Запорізька АЕС, можуть призвести до масштабних екологічних катастроф
39. Використання природних курортів та мінеральних вод для розвитку санаторно-курортного комплексу та туризму	33. Деградація ґрунтів, скорочення біорізноманіття, розповсюдження інвазійної рослинності та інші негативні наслідки руйнування Каховської ГЕС

На основі SWOT-аналізу можна оцінити взаємозв'язки між сформульованими факторами за допомогою SWOT-матриці, яка дозволяє визначити, як саме виявлені комбінації факторів впливають на вибір стратегії, які «точки росту» формують різні «кластери» комбінацій факторів SWOT, які конкурентні переваги території, а також зовнішні виклики мають стратегічне значення для області:

Порівняльні переваги

За допомогою матриці взаємозв'язків між внутрішніми факторами (сильні сторони) та зовнішніми можливостями визначаються найбільш перспективні напрями розвитку. Ці напрями найкраще адаптуються до впливу зовнішніх чинників і сприяють суттєвому стимулюванню соціально-економічного розвитку регіону.

Таблиця 25: Порівняльні переваги

Можливості		Підсилюють	Сильні сторони	
1	Розширення співпраці з Європейським Союзом як країни-	5, 6, 7, 11, 24,	1	Значні запаси стратегічно цінних руд: 90% загальноукраїнських

	кандидата, включно з доступом до структурних фондів ЄС, програми <i>Ukraine Facility</i> та інших механізмів фінансування розвитку інфраструктури, соціальної та економічної сфер	34, 35		запасів марганцевої, 11% - титано-цирконової, 38% -уранової та 40% - залізної руди
2	Залучення допомоги міжнародних організацій для відновлення регіону після бойових дій, модернізації державного управління та реалізації реформ	5, 23, 24, 35, 36, 42	2	Родючі землі та сприятливий клімат для розвитку сільського господарства
3	Успішна адаптація політик підтримки ВПО як фактор розвитку економіки та соціальної сфери	16, 34, 40	3	Річка Дніпро — ключовий водний ресурс регіону, що забезпечує водопостачання для населення й промисловості, слугує джерелом вироблення електроенергії та є важливою транспортною артерією
4	Зміцнення державних інституцій, захист прав інвесторів і підвищення довіри бізнесу до влади	11, 36, 40	4	Наявність на території області природоохоронних територій, зокрема природний заповідник «Дніпровсько-Орільський»
5	Активізація військово-технічної співпраці з союзниками, зокрема в контексті модернізації ВПК та інтеграції передових технологій	5, 13, 18, 36	5	Розвинений промисловий сектор: у 2023 році понад 15% підприємств області належало до промисловості, зокрема металургії, гірничодобувної та хімічної промисловості. 20 підприємств машинобудівної галузі забезпечують біля 18% обсягу промислового виробництва у 2023 році
6	Розвиток е-урядування та підвищення відкритості влади	37, 39, 40	6	Розвинена ІТ сфера, функціонує ІТ Dnipro Community, що розвиває стартапи, інноваційні технології та креативні індустрії. Наявна інфраструктура інкубаторів і коворкінгів
7	Модернізація промисловості та інфраструктури: впровадження новітніх технологій в металургійній та хімічній промисловості, модернізація транспортної інфраструктури, покращення логістичних маршрутів.	5, 7, 10, 13, 19, 20, 21	7	Експорт сільськогосподарської та металургійної продукції забезпечує стабільні валютні надходження до регіону
8	Інтеграція в глобальні ланцюги доданої вартості через укладення угод з ЄС	5, 7, 19, 35	8	Розвинений ринок роздрібно́ї торгівлі: перше місце серед областей України за кількістю суб'єктів роздрібно́ї торгівлі у 2023 році
9	Розвиток ІТ-галузі та створення сприятливих умов для технологічних бізнесів	6, 14, 17	9	Великий потенціал розвитку енергетики, забезпечений значними запасами вугілля (понад 15% загальних запасів України) та розвитком ВДЕ, які станом на 2023

				рік складали 4-5% від загального енергетичного виробництва регіону
10	Розвиток медичного, освітнього та культурного туризму	29, 31, 33	10	Наявність вільних виробничих площ у індустріальних або промислових парках для залучення інвестицій
11	Інвестиції в логістичні хаби та інфраструктуру електронної комерції можуть підсилити спроможності регіону	10, 19, 20	11	Економічна стійкість підприємств та бізнесу регіону. Лише за період повномасштабної війни (2022-2024 років) більше 2,7 млрд дол. США капітальних інвестицій було вкладено в розвиток підприємств області
12	Державна підтримка малого та середнього бізнесу та фермерства	2, 11, 38	12	Розвинена науково-освітня інфраструктура (металообробна, ІТ, машинобудівна, аерокосмічна сфера, енергоефективність, хімічна галузь, медицина, біологія, сільське господарство)
13	Залучення інвестицій у високотехнологічні галузі, такі як аерокосмічна та титановидобувна промисловість	1, 12, 13	13	Наявність повних циклів виробництва у металургії
14	Розвиток «зеленої енергетики» та енергоефективності	9, 26, 34, 37	14	Наявність інноваційних хабів, стартап-інкубаторів та технопарків, що залучають новітні технології та інвестиції
15	Створення економічних стимулів, спрощення бюрократичні процедур та зниження адміністративних бар'єрів для розвитку підприємств та бізнесу.	11, 19, 40	15	Один із найбільших регіонів України за чисельністю населення (11% всього населення країни, 7% від економічно активного населення країни)
16	Підвищення представленості жінок в бізнесі та управлінні	15, 16	16	Наявність трудового потенціалу завдяки ВПО, що становлять близько 10-12% від загальної чисельності робочої сили в регіоні
17	Поширення програм навчання цифрової грамотності серед населення. Збільшення використання ШІ для підвищення ефективності соціальних послуг: автоматизація процесів надання допомоги, моніторинг потреб громадян(-ок) та поліпшення доступу до медичних і соціальних послуг.	6, 31, 37	17	Дніпропетровщина посідає 2-ге місце в Україні за рівнем середньої заробітної плати та входить в топ-5 регіонів за кількістю вакансій за 2024 рік
18	Розвиток молодіжного підприємництва через підтримку стартапів і доступу до менторства	14, 17, 30	18	Промисловий центр України забезпечує стабільний попит на робітників(-ць) і фахівців(-чинь) у сфері металургії, машинобудування, енергетики тощо
19	Модернізація освітніх програм із акцентом на цифрові навички та STEM	12, 14, 31	19	Стратегічне розташування – транспортний хаб між сходом і заходом України, розташований на

				перехресті головних транспортних коридорів внутрішніх та міжнародних ринків, зокрема України та країн ЄС
20	Залучення громади до процесів прийняття рішень та розвиток ініціатив для підтримки психічного здоров'я	40, 42	20	Розвинена мережа автотранспортних шляхів: автомобільних доріг, зокрема міжнародного та національного значення Наявність великих транспортних вузлів, включаючи термінали для перевезень вантажів, зокрема металургійних і сільськогосподарських
21	Розвиток інклюзивного суспільства через освітні програми, соціальну допомогу та культурні ініціативи, спрямовані на покращення доступності різних категорій населення	32, 34, 40	21	Ефективна залізниця– обласний центр Дніпро та інші великі міста мають зручні залізничні сполучення, зокрема з портами та індустріальними центрами
22	Підвищення ролі національної ідентичності, культурних традицій, збільшення кількості патріотично налаштованого населення регіону через наявність на території області двох елементів, включених до Списків нематеріальної культурної спадщини (НКС) ЮНЕСКО, 4-х елементів, включених до Національного переліку елементів НКС України	29, 42	22	85% населення має доступ до централізованого водопостачання, опалення та каналізації.
23	Залучення інвестицій та привертання уваги туристів(-ок) до Дніпропетровського регіону через розвиток зеленого туризму	4, 29, 38	23	Активна співпраця з міжнародними партнерами (ООН, Save the Children, ЮНІСЕФ) в рамках відновлення житлово-комунальних об'єктів
24	Підвищення рівня обізнаності населення про історію регіону, особливості національної культури і традицій через проведення віртуальних екскурсій музеями, театрами, онлайн робота закладів бібліотечної мережі (оцифровування книг українських авторів)	29, 42	24	Значна кількість модернізованих об'єктів житлової та соціальної інфраструктури у великих містах регіону
25	Розвиток цифрових платформ для електронного урядування, впровадження Інтернету речей (IoT) для інфраструктури та використання штучного інтелекту для оптимізації бізнес-процесів	6, 37	25	Наявність територій, придатних для створення нових житлових кварталів та поселень
26	Інтеграція роботизованих систем і автоматизації у традиційні галузі промисловості	5, 18	26	Активне впровадження програм з енергозбереження в будівлях, встановлення енергоефективних

				технологій, таких як сучасні котли, системи теплоізоляції, що дозволяє знижувати витрати на енергоносії
27	Впровадження точного землеробства, агротехнологій та використання зелених технологій	2, 38	27	Системне покращення благоустрою територій: зелені зони, парки, ремонти доріг, освітлення та інші інфраструктурні проекти, що підвищують рівень життя мешканців(-ок).
28	Розвиток науково-дослідних центрів та інноваційних хабів у тісній співпраці з місцевими підприємствами	12, 14	28	Наявність дистанційного навчання та гнучких програм перепідготовки фахівців(-чинь) у соціальній сфері
29	Активне залучення міжнародних наукових фондів і програм (наприклад, Horizon Europe) для фінансування проєктів, спрямованих на вирішення глобальних проблем у сферах клімату, енергетики, охорони здоров'я	12, 14, 35	29	Впровадження культурних ініціатив митцями, театральними-концертними закладами та творчими колективами, організація культурно-просвітницьких заходів, фестивалів та виставок
30	Підтримка створення інкубаторів стартапів на базі університетів та наукових установ, задля розвитку інновацій у кібербезпеці, ІТ, біотехнологіях	14, 17, 30	30	Високий рівень можливостей для реінтеграції військових завдяки розвитку центрів реабілітації, адаптації та перепідготовки
31	Створення міжуніверситетських наукових обмінів та програм з міжнародними партнерами для залучення нових ідей, знань і технологій	12, 14, 35, 41	31	Розвинена галузь охорони здоров'я, широка мережа медичних закладів, впровадження інноваційних технологій
32	Створення кластерів у галузі біотехнологій та фармацевтики	6, 14, 31	32	Впровадження інклюзивних програм в освітніх та соціальних закладах для людей з інвалідністю, що забезпечує рівний доступ до освіти та соціальних послуг
33	Зростання попиту на MedTech, AgriTech, DefenceTech, GreenTech та інші інноваційні напрями	5, 6, 10, 11, 12, 14, 30, 31	33	Наявна розвинена спортивна інфраструктура – спортивні комплекси, стадіони та спортивні клуби, що сприяє популяризації
34	Інвестування в відновлювані джерела енергії (сонячні, вітрові та біоенергетичні проєкти) дозволить знизити залежність від традиційних джерел енергії та зменшити викиди CO ₂ .	9, 24, 26	34	Добре організована система соціального захисту населення, включаючи допомогу пенсіонерам, людям з інвалідністю, багатодітним родинам, а також різні державні програми підтримки малозабезпечених верств населення.
35	Впровадження інновацій у водоочищенні та збереженні водних ресурсів, а також розвиток переробки відходів та створення замкнутих екологічних циклів	3, 4	35	Налагоджене співробітництво з донорами та міжнародними організаціями і партнерами
36	Перехід на органічне землеробство,	7	36	Оперативна взаємодія з

	зменшення використання пестицидів і хімічних добрив задля збереження ґрунтів та водних ресурсів			центральною владою та Силами Оборони України для підтримання безпеки і логістики
37	Розвиток «зелених» технологій у промисловості	9, 10, 11	37	Активне впровадження електронних послуг, зокрема через платформу Дія, полегшує адміністративні процеси
38	Збільшення кількості зелених зон та екологічно чистих територій, включаючи парки і рекреаційні зони.	4, 27, 30	38	Наявність державних програм підтримки у сфері агропромисловості та інфраструктури
39	Використання природних курортів та мінеральних вод для розвитку санаторно-курортного комплексу та туризму	4, 29, 30	39	Децентралізація дозволила громадам області отримати більшу фінансову та управлінську автономію, що підвищує ефективність управління на місцях
			40	Активне залучення ОМС до управління та процесу прийняття рішень, сприяючи розвитку інструментів участі, таких як бюджет участі, громадські слухання, консультації та електронні петиції
			41	Міжмуніципальне партнерство в області активно сприяє об'єднанню ресурсів та зусиль для розвитку інфраструктури, покращення соціальних послуг і залучення інвестицій на місцевому рівні.
			42	Активні громадські організації та волонтерський рух на підтримку ЗСУ, переселенців(-ок) та постраждалих: понад 100 тис. людей активно долучилися до волонтерських ініціатив

Перелічені можливості можуть підсилити сильні сторони Дніпропетровщини, забезпечуючи сталий розвиток та конкурентоспроможність регіону. Співпраця з ЄС та міжнародними організаціями відкриє доступ до фінансування та технологій для відновлення та розвитку промисловості та інфраструктури області. Модернізація транспортної інфраструктури та розвиток логістичних хабів дозволить посилити позиції регіону за внутрішньому та зовнішньому ринках. Інвестиції в зелену енергетику та відновлювані джерела енергії, в свою чергу, допоможуть знизити залежність від традиційних джерел та ефективніше використовувати наявні природні ресурси.

Розвиток IT-галузі, інноваційних хабів, науково-дослідних центрів та ініціативи на підтримку місцевих стартапів у поєднанні із залученням інвестицій сприятимуть створенню нових інноваційно активних підприємств, закріплюючи за регіоном роль провідного інноваційного центру.

Розвиток зеленого туризму, санаторно-курортної сфери та культурних ініціатив підвищить туристичну привабливість регіону та сприятиме збереженню національної та регіональної ідентичності мешканців(-ок).

Враховуючи наявні ресурси та можливості, регіон має потенціал стати важливим драйвером економічного зростання та розвитку інновацій в Україні.

Виклики

У цьому випадку матриця взаємозв'язків будується між слабкими сторонами та позитивними зовнішніми можливостями. Це дозволяє зменшити вразливість та подолати слабкі сторони через використання можливостей.

Таблиця 26: Виклики

Можливості		Послаблюють	Слабкі сторони
1	Розширення співпраці з Європейським Союзом як країни-кандидата, включно з доступом до структурних фондів ЄС, програми <i>Ukraine Facility</i> та інших механізмів фінансування розвитку інфраструктури, соціальної та економічної сфер	1, 3, 4, 6, 8, 10, 12, 17, 24, 27	1 Інтенсивне забруднення навколишнього середовища, зумовлене високою концентрацією промисловості у регіоні, використанням застарілих технологій та наслідками воєнних дій
2	Залучення допомоги міжнародних організацій для відновлення регіону після бойових дій, модернізації державного управління та реалізації реформ	1,3,4, 9, 10, 12, 17, 21, 27, 30	2 Низька частка лісових масивів та зелених зон у регіоні (3,6% станом на 2023 рік). Вирубка лісів та зменшення природних середовищ (за 2018-2023 роки площі лісових масивів зменшились на 3-4%)
3	Успішна адаптація політик підтримки ВПО як фактор розвитку економіки та соціальної сфери	6, 17, 18, 19, 20, 29, 38, 39	3 Забруднення річки Дніпро, спричинене низьким рівнем очистки промислових, побутових та сільськогосподарських стоків, призводить до зростання водоростей і інших водних рослин, що погіршує якість води та здійснює негативний вплив на екосистеми
4	Зміцнення державних інституцій, захист прав інвесторів і підвищення довіри бізнесу до влади	5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 34, 40, 41	4 Руйнування трубопроводів водопостачання та водовідведення, що призводить до забруднення води та проблем із забезпеченням населення питною водою
5	Активізація військово-технічної співпраці з союзниками, зокрема в контексті модернізації ВПК та інтеграції передових технологій	5, 13, 15, 17	5 Збільшення популяції комах та інвазійної рослинності на березі колишнього Каховського водосховища в наслідок руйнування греблі
6	Розвиток е-урядування та підвищення відкритості влади	5, 8, 9, 31, 34, 40, 41	6 Неефективне використання наявних у регіоні виробничих потужностей промислових підприємств
7	Модернізація промисловості та інфраструктури: впровадження новітніх технологій в металургійній та хімічній промисловості, модернізація транспортної інфраструктури, покращення логістичних маршрутів.	1, 5, 9, 10, 21, 22	7 Нестача ефективних механізмів підтримки, стимулювання та залучення інвестицій для малого і середнього бізнесу
8	Інтеграція в глобальні ланцюги доданої вартості через укладення	8, 9	8 Висока залежність від великих підприємств, які контролюють понад

	угод з ЄС			60% виробництва в ключових галузях
9	Розвиток ІТ-галузі та створення сприятливих умов для технологічних бізнесів	6, 7, 8, 9, 13, 14, 15, 17, 42	9	Тіньова економіка становить до 30% від загального обсягу економіки регіону
10	Розвиток медичного, освітнього та культурного туризму	9,19, 35, 37	10	Низька інвестиційна привабливість регіону, зменшення кількості якісних інвестиційних проєктів через воєнні ризики.
11	Інвестиції в логістичні хаби та інфраструктуру електронної комерції можуть підсилити спроможності регіону	10, 11, 21, 22	11	Низька конкурентоспроможність регіону на європейському ринку через блокування транспортних шляхів, проблеми з електропостачанням, адміністративні регуляторні бар'єри тощо
12	Державна підтримка малого та середнього бізнесу та фермерства	6, 7, 8, 10, 12,18	12	Складність, висока вартість і обмеженість доступу до фінансових ресурсів, а також воєнні ризики призводять до зменшення кількості якісних інвестиційних проєктів.
13	Залучення інвестицій у високотехнологічні галузі, такі як аерокосмічна та титановидобувна промисловість	5, 9, 13, 14, 15, 16, 17	13	Відсутність ефективної інтеграції освіти, науки та виробництва
14	Розвиток «зеленої енергетики» та енергоефективності	1, 28, 30, 33	14	Низький рівень комерціалізації наукових розробок: менше ніж 10% наукових розробок, знаходять комерційне застосування чи стають основою для нових продуктів і послуг
15	Створення економічних стимулів, спрощення бюрократичні процедур та зниження адміністративних бар'єрів для розвитку підприємств та бізнесу.	6, 7, 8, 9, 10, 12, 31	15	Низька якість підготовки кадрів, орієнтованих на сучасні інноваційні технології та наукові дослідження
16	Підвищення представленості жінок в бізнесі та управлінні	18	16	Низький рівень фінансування науково-дослідних робіт (<1% ВРП). Лише 12-15% стартапів отримують фінансування через державні або приватні канали
17	Поширення програм навчання цифрової грамотності серед населення. Збільшення використання ШІ для підвищення ефективності соціальних послуг: автоматизація процесів надання допомоги, моніторинг потреб громадян(-ок) та поліпшення доступу до медичних і соціальних послуг.	15, 42	17	Відтік висококваліфікованих кадрів через війну та економічну невизначеність. Втрата частини трудових ресурсів через мобілізацію (10% працездатного населення в області)
18	Розвиток молодіжного підприємництва через підтримку стартапів і доступу до менторства	6, 15, 17, 18, 39	18	Відсутні можливості перспективного працевлаштування в сільській місцевості, особливо для молоді
19	Модернізація освітніх програм із акцентом на цифрові навички та STEM	13, 14, 15, 17, 42	19	Скорочення чисельності населення, старіння та низький рівень народжуваності
20	Залучення громади до процесів прийняття рішень та розвиток ініціатив для підтримки психічного здоров'я	38, 39, 43	20	ВПО створюють додаткове навантаження на бюджетну сферу
21	Розвиток інклюзивного суспільства через освітні програми, соціальну	18, 38, 39	21	Руйнування інфраструктури та проблеми з логістикою через бойові дії

	допомогу та культурні ініціативи, спрямовані на покращення доступності різних категорій населення			
22	Підвищення ролі національної ідентичності, культурних традицій, збільшення кількості патріотично налаштованого населення регіону через наявність на території області двох елементів, включених до Списків нематеріальної культурної спадщини (НКС) ЮНЕСКО, 4-х елементів, включених до Національного переліку елементів НКС України	35, 39	22	Втрата доступу до морських портів, закриття повітряних маршрутів і обмеження річкового сполучення
23	23.Залучення інвестицій та привертання уваги туристів(-ок) до Дніпропетровського регіону через розвиток зеленого туризму	35, 37, 39	23	Високий рівень небезпеки в прифронтових громадах на шляхах пересування через мінування та воєнні дії
24	24.Підвищення рівня обізнаності населення про історію регіону, особливості національної культури і традицій через проведення віртуальних екскурсій музеями, театрами, онлайн робота закладів бібліотечної мережі (оцифровування книг українських авторів)	35, 37, 39	24	Дефіцит коштів на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання автомобільних доріг
25	Розвиток цифрових платформ для електронного урядування, впровадження Інтернету речей (IoT) для інфраструктури та використання штучного інтелекту для оптимізації бізнес-процесів	15, 42	25	Відсутність достатньої мережі велодоріжок
26	Інтеграція роботизованих систем і автоматизації у традиційні галузі промисловості	5, 9, 13	26	Високий фізичний знос очисних і каналізаційних споруд, мереж централізованого тепло- та водопостачання
27	Впровадження точного землеробства, агротехнологій та використання зелених технологій	1, 28	27	Масштабні пошкодження житлових і комунальних об'єктів через бойові дії, а також перебої в електро- та теплопостачанні, спричинені ракетними обстрілами енергетичних об'єктів. Відключення електроенергії періодично охоплюють значні частини регіону, що впливає на стабільність інфраструктури і створює додаткові труднощі в відновленні та розвитку територій.
28	Розвиток науково-дослідних центрів та інноваційних хабів у тісній співпраці з місцевими підприємствами	5, 11, 13, 14, 15, 16, 17	28	Велика частка будинків із низьким рівнем енергоефективності та зношенням близько 50%
29	Активне залучення міжнародних наукових фондів і програм (наприклад, Horizon Europe) для фінансування проєктів, спрямованих на вирішення глобальних проблем у сферах клімату, енергетики, охорони здоров'я	13, 14, 16, 17, 38	29	Нестача житла для ВПО, які складають близько 15% населення створює додаткове навантаження на ЖКГ регіону
30	Підтримка створення інкубаторів стартапів на базі університетів та	6, 11, 13, 14,	30	Затримки у відновленні та модернізації об'єктів житлово-

	наукових установ, задля розвитку інновацій у кібербезпеці, IT, біотехнологіях	16, 17, 18, 42		комунальної інфраструктури невеликих або віддалених населених пунктів, порівняно з великими містами
31	Створення міжуніверситетських наукових обмінів та програм з міжнародними партнерами для залучення нових ідей, знань і технологій	13, 14, 15, 16, 17	31	Ускладнення реєстрації та використання земель, що зумовлене не лише бюрократичними перепонами, але й близькістю до лінії фронту, обстрілами
32	Створення кластерів у галузі біотехнологій та фармацевтики	13, 14, 16	32	Відсутність довгострокового просторового планування
33	Зростання попиту на MedTech, AgriTech, DefenceTech, GreenTech та інші інноваційні напрями	1, 28	33	Відсутність сміттєпереобних підприємств та сміттєсортувальних станцій ускладнює проблему управління ТПВ в регіоні
34	Інвестування в відновлювані джерела енергії (сонячні, вітрові та біоенергетичні проєкти) дозволить знизити залежність від традиційних джерел енергії та зменшити викиди CO ₂ .	3, 33	34	Недостатньо активне співробітництво ГО з владою
35	Впровадження інновацій у водоочищенні та збереженні водних ресурсів, а також розвиток переробки відходів та створення замкнутих екологічних циклів	1, 3	35	Низька туристична активність та зниження доходів від культурно-розважальних заходів через безпекові ризики
36	Перехід на органічне землеробство, зменшення використання пестицидів і хімічних добрив задля збереження ґрунтів та водних ресурсів	1,5,9	36	Дисбаланс між кількістю фахівців(-чинь) вищої та середньої спеціальної освіти на користь вищої
37	Розвиток «зелених» технологій у промисловості	2,25,35	37	Культурні послуги менш доступні у сільській місцевості та зонах, близьких до фронту
38	Збільшення кількості зелених зон та екологічно чистих територій, включаючи парки і рекреаційні зони.	3,35,37	38	Зростання кількості людей з інвалідністю. Недостатнє покриття громад мережею закладів та фахівців(-чинь), які надають соціальні, реабілітаційні послуги
39	Використання природних курортів та мінеральних вод для розвитку санаторно-курортного комплексу та туризму	40,	39	Низька соціальна активність населення, особливо в сільських і селищних громадах
			40	Обмеженість наявної інфраструктури для прийняття туристів(-ок) (санвузлів, місць для відпочинку), особливо у сільській місцевості.
			41	Неможливість повноцінного функціонування частини музеїв та бібліотек на території регіону через загрози втрати експонатів та відсутність укриттів та залежність від роботи електромережі. Відсутні або недостатні технічні можливості у частини музеїв та бібліотек на території регіону для проведення оцифрування музейних та бібліотечних фондів, створення

				віртуальних екскурсій
			42	Недостатньо ефективна система підготовки працівників органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування
			43	Корупція та проблеми з прозорістю
			44	Кібератаки та інформаційні атаки ворога, які націлені на державні реєстри та інші важливі інформаційні системи, що забезпечують функціонування органів державного управління
			45	Нерівномірність розвитку громад та розподілення ресурсів серед різних територій (інформаційно-комунікаційної інфраструктура, Е-документообіг, Е-демократія)
			46	Недостатньо активне співробітництво ГО з владою

Значна частина слабких сторін пов'язана з екологічними проблемами, застарілою інфраструктурою та недостатньою інноваційною активністю. Можливості модернізації промисловості, впровадження зелених технологій та інвестиції в інфраструктуру можуть пом'якшити проблеми забруднення навколишнього середовища, зносу об'єктів ЖКГ та низької енергоефективності. Водночас ці заходи сприятимуть покращенню логістики, зменшенню залежності від великих підприємств і монополій та підвищенню конкурентоспроможності на зовнішніх ринках.

Серед слабких сторін також виділяються соціальні проблеми, такі як демографічна криза, відтік кадрів, старіння населення та недостатній розвиток соціальної інфраструктури. У цьому контексті можливості, спрямовані на розвиток молодіжного підприємництва, підтримку ВПО, інтеграцію інклюзивного суспільства та впровадження освітніх програм, є ключовими для створення нових робочих місць, покращення умов життя та залучення молоді до економічного та суспільного розвитку регіону.

Окрему увагу слід приділити інноваціям та технологіям. Низький рівень інноваційної активності, комерціалізації наукових розробок і фінансування НДР може бути компенсований розвитком науково-дослідних центрів, стартап-інкубаторів, технологічних хабів і співпраці з міжнародними партнерами. Інтеграція цифрових платформ і використання штучного інтелекту сприятиме підвищенню ефективності бізнесу та державного управління.

Ризики

Матриця взаємозв'язків між слабкими сторонами та загрозами допомагає визначити найбільш вразливі місця суб'єкта аналізу при впливі негативних зовнішніх факторів – загроз. Це означає найбільш імовірні ризики при подальшому розвитку регіону.

Таблиця 27: Ризики

Загрози		Посилюють	Слабкі сторони	
1	Ескалація та розширення воєнних дій, що посилює наявні негативні тенденції	1-46	1	Інтенсивне забруднення навколишнього середовища, зумовлене високою концентрацією промисловості у регіоні, використанням застарілих технологій та наслідками воєнних дій
2	Порушення стабільності в банківському секторі, що призведе до зниження доступності фінансування для бізнесу та підвищення вартості кредитів	5-12, 17, 18, 41	2	Низька частка лісових масивів та зелених зон у регіоні (3,6% станом на 2023 рік). Вирубка лісів та зменшення природних середовищ (за 2018-2023 роки площі лісових масивів зменшились на 3-4%)
3	Зниження ефективності управління через поглиблення проблем корупції та бюрократії	6, 8, 10-19, 30-32, 34, 39-43	3	Забруднення річки Дніпро, спричинене низьким рівнем очистки промислових, побутових та сільськогосподарських стоків, призводить до зростання водоростей і інших водних рослин, що погіршує якість води та здійснює негативний вплив на екосистеми
4	Ускладнення залучення іноземних інвестицій через недовіру до безпеки та надійності правового середовища	9, 41, 42	4	Руйнування трубопроводів водопостачання та водовідведення, що призводить до забруднення води та проблем із забезпеченням населення питною водою
5	Зниження доступності державного фінансування економічних, соціальних і інфраструктурних проєктів через пріоритетність потреб оборони	6, 11, 16, 24, 25, 26, 30, 32, 33	5	Збільшення популяції комах та інвазійної рослинності на березі колишнього Каховського водосховища в наслідок руйнування греблі
6	Високі темпи інфляції, зниження купівельної спроможності населення, фінансова нестабільність домогосподарств	5, 6, 8, 9, 11, 12, 41	6	Неефективне використання наявних у регіоні виробничих потужностей промислових підприємств
7	Бюрократичні перешкоди для бізнесу, високе податкове навантаження та відсоткові ставки на кредити	6, 8, 10, 11, 12, 40, 41	7	Нестача ефективних механізмів підтримки, стимулювання та залучення інвестицій для малого і середнього бізнесу
8	Дефіцит зовнішнього фінансування та звуження можливостей доступу до міжнародних ринків капіталу	6, 9, 11, 12, 17, 19, 41	8	Висока залежність від великих підприємств, які контролюють понад 60% виробництва в ключових галузях
9	Перебої у постачанні сировини та компонентів для виробництв	5, 6, 7, 9, 21	9	Тіньова економіка становить до 30% від загального обсягу економіки регіону
10	Посилення міжнародної конкуренції та падіння цін на світових ринках як на сільськогосподарську продукцію, так і сировину, що добувається в регіоні та експортується	5, 7, 9, 12, 19, 41	10	Низька інвестиційна привабливість регіону, зменшення кількості якісних інвестиційних проєктів через воєнні ризики.
11	Зростаюча конкуренція між регіонами за інвестиції, бізнеси, молодь і кваліфіковані кадри	6, 9, 11, 12, 17, 19, 34	11	Низька конкурентоспроможність регіону на європейському ринку через блокування транспортних шляхів, проблеми з електропостачанням, адміністративні регуляторні бар'єри тощо

12	Відсутність державної підтримки та інфраструктурних ініціатив для розвитку культурного туризму, зокрема для збереження та популяризації народних мистецтв, як-от Петриківка		12	Складність, висока вартість і обмеженість доступу до фінансових ресурсів, а також воєнні ризики призводять до зменшення кількості якісних інвестиційних проєктів.
13	Зростання дефіциту робочої сили через війну та мобілізацію	17, 19, 27, 29,30	13	Відсутність ефективної інтеграції освіти, науки та виробництва
14	Поглиблення соціальної нерівності через нестабільність економічної та політичної ситуації в регіоні	19, 20,41, 43	14	Низький рівень комерціалізації наукових розробок: менше ніж 10% наукових розробок, знаходять комерційне застосування чи стають основою для нових продуктів і послуг
15	Відтік високоосвічених та висококваліфікованих трудових кадрів	15, 17, 12,19,13,14, 16	15	Низька якість підготовки кадрів, орієнтованих на сучасні інноваційні технології та наукові дослідження
16	Поглиблення дефіциту Пенсійного фонду через старіння населення та відтік молоді за кордон	19, 17, 35	16	Низький рівень фінансування науково-дослідних робіт (<1% ВРП). Лише 12-15% стартапів отримують фінансування через державні або приватні канали
17	Погіршення стану ментального здоров'я населення з огляду на небезпеки воєнного часу	38, 17, 21,23,27, 35, 39	17	Відтік висококваліфікованих кадрів через війну та економічну невизначеність. Втрата частини трудових ресурсів через мобілізацію (10% працездатного населення в області)
18	Скорочення соціальної допомоги для людей з інвалідністю та вразливих груп населення	34, 39, 38, 40, 41,18	18	Відсутні можливості перспективного працевлаштування в сільській місцевості, особливо для молоді
19	Недостатня матеріальна підтримка носіїв елементів НКС. Втрата елементів живої спадщини через воєнний стан. Недостатня інформованість населення про живу культуру регіону. Зменшення туристичної привабливості і туристичних можливостей регіону через воєнний стан, недостатньо розвинена галузь туризму. Онлайн навчання та відтік молоді з територій, близьких до лінії супротиву, що заважає формальній та неформальній освіті і вихованню молодого покоління носіїв елементів НКС	12,13, 17, 16, 24, 27, 33, 35	19	Скорочення чисельності населення, старіння та низький рівень народжуваності
20	Відставання у розвитку цифрових технологій та інфраструктури через війну і недостатнє фінансування науково-дослідних робіт		20	ВПО створюють додаткове навантаження на бюджетну сферу
21	Нестабільність у правовому полі створює бар'єри для розвитку нових технологій, таких як штучний інтелект та біоінженерія		21	Руйнування інфраструктури та проблеми з логістикою через бойові дії
22	Проблеми з електропостачанням та цифровою інфраструктурою гальмують технологічні розробки	16, 13, 14, 6, 9	22	Втрата доступу до морських портів, закриття повітряних маршрутів і обмеження річкового сполучення

23	Зменшення обсягів науково-дослідних ініціатив через відсутність стабільного фінансування та обмежені ресурси для закупівлі високотехнологічного обладнання	14,15,13,5	23	Високий рівень небезпеки в прифронтових громадах на шляхах пересування через мінування та воєнні дії
24	Втрата наукового потенціалу регіону, зокрема через відтік фахівців(-чинь)	5, 10, 14, 15, 17	24	Дефіцит коштів на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання автомобільних доріг
25	Погіршення інфраструктури наукових установ та обмежений доступ до міжнародних наукових мереж та партнерств	11, 12, 13, 14, 15, 16, 17	25	Відсутність достатньої мережі велоспортових доріжок
26	Відсутність інвестицій в нові технології та стартапи	11, 13, 14, 15, 17	26	Високий фізичний знос очисних і каналізаційних споруд, мереж централізованого тепло- та водопостачання
27	Кіберзагрози та зниження рівня інформаційної безпеки підприємств і державних установ	11, 14, 15, 21	27	Масштабні пошкодження житлових і комунальних об'єктів через бойові дії
			28	Перебої в електро- та теплопостачанні, спричинені ракетними обстрілами енергетичних об'єктів. Відключення електроенергії періодично охоплюють значні частини регіону, що впливає на стабільність інфраструктури.
28	Забруднення навколишнього середовища через воєнні дії, зокрема погіршення якості повітря, знищення природних екосистем	1, 3, 5, 7, 9, 13, 14, 16, 17	29	Велика частка будинків із низьким рівнем енергоефективності та зношенням близько 50%
29	Погіршення стану річки Дніпро: обміління, цвітіння води, накопичення забрудненого осаду, а також забруднення водойм небезпечними речовинами у наслідок бойових дій	42	30	Нестача житла для ВПО, які складають близько 15% населення створює додаткове навантаження на ЖКГ регіону
30	Використання підприємствами застарілих технологій, що погіршують екологічну ситуацію в регіоні	1, 3, 4	31	Затримки у відновленні та модернізації об'єктів житлово-комунальної інфраструктури невеликих або віддалених населених пунктів, порівняно з великими містами
31	Висока вартість екологічних проєктів, відсутність короткострокових прибутків та державної підтримки природоохоронних ініціатив	3	32	Ускладнення реєстрації та використання земель, що зумовлене не лише бюрократичними перепонами, але й близькістю до лінії фронту, обстрілами
32	Аварії на ключових генеруючих потужностях, таких як Придніпровська ТЕС або Запорізька АЕС, можуть призвести до масштабних екологічних катастроф	1, 3	33	Відсутність довгострокового просторового планування
33	Руйнування Каховської ГЕС може призвести до деградації ґрунтів, скорочення біорізноманіття, розповсюдження інвазійної	1, 33	34	Відсутність сміттєпереробних підприємств та сміттєсортувальних станцій ускладнює проблему управління ТПВ в регіоні

	рослинності та інших негативних наслідків			
			35	Низька туристична активність та зниження доходів від культурно-розважальних заходів через безпекові ризики
			36	Дисбаланс між кількістю фахівців(-чинь) вищої та середньої спеціальної освіти на користь вищої
			37	Культурні послуги менш доступні у сільській місцевості та зонах, близьких до фронту
			38	Зростання кількості людей з інвалідністю. Недостатнє покриття громад мережею закладів та фахівців(-чинь), які надають соціальні, реабілітаційні послуги
			39	Низька соціальна активність населення, особливо в сільських і селищних громадах
			40	Обмеженість наявної інфраструктури для прийняття туристів(-ок) (санвузлів, місць для відпочинку), особливо у сільській місцевості.
			41	Неможливість повноцінного функціонування частини музеїв та бібліотек на території регіону через загрози втрати експонатів та відсутність укріплень та залежність від роботи електромережі. Відсутні або недостатні технічні можливості у частини музеїв та бібліотек на території регіону для проведення оцифрування музейних та бібліотечних фондів, створення віртуальних екскурсій
			42	Недостатньо ефективна система підготовки працівників органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування
			43	Корупція та проблеми з прозорістю
			44	Кібератаки та інформаційні атаки ворога, які націлені на державні реєстри та інші важливі інформаційні системи, що забезпечують функціонування органів державного управління
			45	Нерівномірність розвитку громад та розподілення ресурсів серед різних територій (інформаційно-комунікаційної інфраструктура, Е-документообіг, Е-демократія)
			46	Недостатньо активне співробітництво ГО з владою

Серед основних загроз, які можуть вплинути на економічну та соціальну стабільність регіону, є ескалація воєнних дій, порушення стабільності банківського сектору, високі

темпи інфляції, а також дефіцит державного фінансування. Ці фактори значно посилюють вже існуючі проблеми.

Загрози, пов'язані з воєнними діями та руйнуванням інфраструктури, мають безпосередній вплив на слабкі сторони, такі як високий фізичний знос очисних і каналізаційних споруд, мереж водопостачання та тепlopостачання. Масштабні пошкодження житлових об'єктів і перебої в електропостачанні унаслідок обстрілів енергетичних об'єктів створюють значне навантаження на бюджетну сферу.

Особливо важливою є загроза відставання у розвитку цифрових технологій, низький рівень фінансування науково-дослідних робіт та відсутність інвестицій у нові технології. Це безпосередньо пов'язано з такими слабкими сторонами, як недостатня інтеграція освіти, науки і виробництва, а також низький рівень інноваційної активності підприємств. Це знижує здатність регіону адаптуватися до швидких технологічних змін та підвищує його вразливість до міжнародної конкуренції.

Розділ 3. Стратегічне бачення розвитку та стратегічні, оперативні цілі і завдання стратегії розвитку Дніпропетровської області до 2027 р.

3.1. Стратегічне бачення розвитку регіону

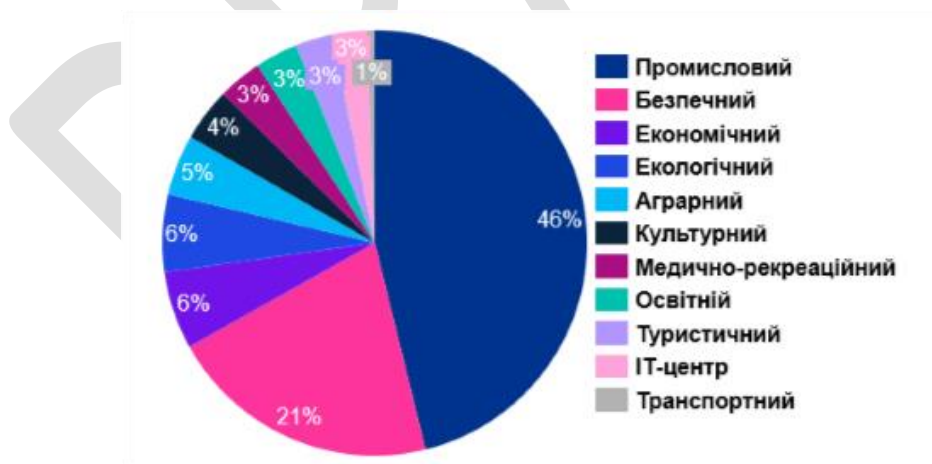
Стратегічне бачення розвитку – перспектива соціально-економічного, екологічно збалансованого та інноваційного розвитку регіону в довгостроковому періоді з урахуванням його унікальних особливостей.

Для формування стратегічного бачення регіону бралися до уваги результати SWOT-аналізу регіону, пропозиції заінтересованих сторін, результати опитування мешканців(-ок) та голів територіальних громад області.

У рамках проведеного опитування (детальна інформація зазначена у Розділі 1, підпункти 1.10 та 1.11), мешканці(-ки) та керівники(-ці) громад відповіли на відкрите питання «Як би ви сформулювали ваше бачення Дніпропетровської області у 2027 році? Дніпропетровська область в 2027 – це...».

Більшість вбачають подальший розвиток Дніпропетровської області у покращенні її промислового потенціалу. Окремо вони відчують потребу щодо подальшого розвитку безпеки мешканців(-ок) регіону, що містить дві складові. Перше – забезпечення безпечного середовища у області шляхом зниження рівня злочинності. Друге – це активний розвиток оборонно-промислового комплексу для підтримки Сил оборони України (СОУ). Також суттєва кількість опитаних мешканців(-ок) бачить потребу в подальшому розвитку культури, екології та агропромислового комплексу.

Рисунок 93: Бачення мешканців(-ок) Дніпропетровської області щодо ролі регіону в 2027 році, %

Джерело: Власні напрацювання

Відповідно до опитування голів територіальних громад області, більшість вбачають подальший розвиток у економічному лідерстві регіону в державі, що включатиме акцент на основних галузях промисловості. Додатковим вектором вони бачать необхідність розвитку інновацій у регіоні, забезпечення розвитку сфер пов'язаних із обороною для забезпечення безпеки мешканців(-ок), а також розвиток аграрної складової регіону.

Дніпропетровська область – економічно розвинений, потужний, процвітаючий та військовоукріплений, прогресивний та успішний, самодостатній та відкритий для інвестицій регіон-лідер. Флагман української промисловості. Фінансово спроможний з якісними дорогами, незалежною енергетикою та розвиненим аграрним комплексом, комфортними умовами життя для мешканців(-ок) області, ветеранів(-ок) війни та переселенців(-ок).

Регіон з потужним експортним потенціалом, високим розвитком міжнародного співробітництва та інформаційно-комунікаційної та транспортної інфраструктури, з європейським рівнем надання послуг. Перспективна та цілісна, безпечна область де не ведуться бойові дії.

Область ефективно використовує наявні природні ресурси. Високий людський потенціал реалізовується у розвитку інформаційних технологій, охороні здоров'я та реабілітації та наданні соціальних послуг. Розвинена система освітніх, медичних та культурних послуг, спорту і туризму в громадах області.

Активна міжнародна співпраця та залучення інвестицій формують Дніпропетровщину як одного з промислових лідерів країни, де забезпечено екологічно чисте, безпечне і комфортне середовище для проживання.

3.2. Матриця цілей та завдань

Стратегічні цілі — це стисле та конкретне формулювання бажаних результатів, які впливають із стратегічного бачення розвитку області, та яких планується досягти в результаті реалізації стратегії за визначений період. Вони є формулюванням шляхів досягнення Стратегічного бачення, реальним вираженням кінцевих результатів, які планується досягти за визначений період.

Для визначення стратегічних цілей використовувався комплексний підхід, зокрема кожна стратегічна ціль конкретизувалася в оперативних цілях, які в свою чергу містять перелік необхідних завдань та кроків.

Оперативні цілі — це сформульовані бажані конкретні позитивні результати, які необхідно досягти для реалізації певної стратегічної цілі. Для кожної з передбачених оперативних цілей визначено перелік завдань, спрямованих на її досягнення.

Завдання є складовими досягнення оперативних цілей. Завдання передбачає заздалегідь визначений результат, який потрібно отримати, обсяг роботи, який потрібно виконати, заходи, які потрібно здійснити для досягнення кожної з оперативних цілей.

Джерелом інформації для заповнення таблиці нижче, а саме формування матриці цілей та завдань, послугувала Аналітична частина стратегії, результати SWOT-аналізу, опрацювання попередніх стратегій розвитку області та стратегій розвитку територіальних громад, а також результати опитування мешканців(-ок), представників(-ць) бізнесу та голів територіальних громад.

Таблиця 28: Структура стратегічних, оперативних цілей та завдань

Стратегічні цілі	
Оперативні цілі	Завдання
Стратегічна ціль 1. Підвищення рівня конкурентоспроможності Дніпропетровської області	
1.1. Стимулювання розвитку обраних ВЕДів в рамках смартспеціалізації регіону	1.1.1. Всебічне стимулювання розвитку таких ключових секцій, як переробна промисловість (КВЕДи 10, 20, 23,24,28,30), добувна промисловість (КВЕД 07), транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність (КВЕД 50, 51, 52, 53), Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги (КВЕД 86 та 88), інформація та телекомунікації (КВЕД 62)
	1.1.2. Міжнародна промоція визначених видів економічної діяльності, сприяння залученню інвестицій
	1.1.3. Стимулювання розвитку малого та середнього підприємництва в рамках визначених ВЕДів
	1.1.4. Сприяння науково-технологічному розвитку визначених ВЕДів шляхом організації співпраці з закладами освіти та науки ((у т.ч. з урахуванням релокованих в регіон установ)
	1.1.5. Сприяння ефективному функціонуванню кластерів в рамках визначених ВЕДів
1.2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіональної економіки	1.2.1. Стимулювання підприємницької активності шляхом сприяння працевлаштуванню та заснуванню власного бізнесу внутрішньо переміщених осіб працездатного віку, ветеранів(-ок) війни та членів їх сімей, безробітних людей
	1.2.2. Покращення доступу населення до ринків праці через підвищення трудової мобільності та адаптації до місцевих потреб
	1.2.3. Забезпечення формування регіонального замовлення на підготовку здобувачів вищої освіти з урахуванням потреби регіонального ринку праці та перспектив розвитку регіону
	1.2.4. Налагодження діалогу для ефективної кооперації та взаємодії між владою, бізнесом та наукою регіону
	1.2.5. Підвищення інвестиційної привабливості територій та інноваційного потенціалу малого і середнього підприємництва, підтримка залучення інвестицій, популяризація інвестиційних можливостей області
	1.2.6. Сприяння використанню інструментів страхування інвестицій від ризиків, що можуть бути спричинені збройною агресією російської федерації, бойовими діями та/або тероризмом
	1.2.7. Сприяння розвитку регіональних систем інноваційної інфраструктури (наукові парки та технопарки, хаби цифрових інновацій тощо)
	1.2.8. Стимулювання подальшого розвитку бізнес-інкубаторів на території області
	1.2.9. Промоція розвитку кластерів на території області
	1.2.10. Промоція ІТ-потенціалу регіону, зокрема на міжнародній арені. Сприяння залученню іноземних партнерів та інвесторів

	1.2.11. Сприяння МСП в отриманні кредитних, грантових та інших коштів для фінансування їх ініціатив в межах регіональних програм
	1.2.12. Сприяння бізнесу в отриманні страхування воєнних ризиків
	1.2.13. Формування динамічної та дружньої до інвестора системи надання необхідних дозволів та забезпечення контролю за діями інвестора
1.3. Розвиток промислово-виробничого комплексу	1.3.1. Сприяння залученню інвесторів для розроблення покладів корисних копалин та розвитку супутніх до добувної галузі підприємств для збільшення доданої вартості 1.3.2. Створення сприятливого середовища для інвестування у відновлення та модернізацію підприємств металургійного та хімічного комплексів 1.3.3. Сприяння реалізації інноваційних проєктів з метою відновлення та розбудови промислового потенціалу з урахуванням фактору безпеки 1.3.4. Підвищення конкурентоспроможності на світових ринках металургійного комплексу 1.3.5. Розвиток експортного потенціалу космічної галузі 1.3.6. Забезпечення ефективного функціонування існуючих та будівництво нових індустріальних парків, в т.ч. із урахуванням особливостей моделі еко-індустріального парку 1.3.7. Розбудова оборонно-промислового комплексу
1.4. Розвиток агропромислового комплексу	1.4.1. Організація заходів щодо розмінування сільськогосподарських земель у територіальних громадах 1.4.2. Створення сільськогосподарського виробництва на основі розвитку фермерства та стимулювання розвитку сільськогосподарських товаровиробників органічної продукції 1.4.3. Розвиток переробної промисловості в агропромисловій сфері та поглиблення перероблення зернової продукції 1.4.4. Стимулювання розвитку тваринництва в регіоні на основі горизонтальної інтеграції агросектору 1.4.5. Створення спеціалізованих господарств із вирощування, переробки, зберігання та реалізації плодово-ягідної продукції і овочевих культур 1.4.6. Відновлення птахівництва у промислових масштабах (створення мініптахоферм), відновлення виробництва риби 1.4.7. Стимулювання створення «Сімейних молочних ферм» на території області
1.5. Розвиток туристичної сфери	1.5.1. Розвиток культурно-пізнавального, лікувально-оздоровчого, промислового, "зеленого", спортивного та інших видів туризму 1.5.2. Сприяння належному облаштуванню туристичних маршрутів та об'єктів туристичних відвідувань, їх цифровізації, створенню комфортних, безпечних, безбар'єрних умов для туристів(-ок) 1.5.3. Промоція туристичного та культурного потенціалу, пам'яток області у тісній співпраці з туристичним бізнесом та закладами обслуговування.

1.5.4. Подолання наслідків воєнного забруднення на туристичну сферу регіону

Стратегічна ціль 2. Забезпечення інтегрованого розвитку територій та підвищення якості публічних послуг задля збереження та розвитку людського капіталу

2.1. Відновлення та соціально-економічний розвиток територій (активних бойових дій, прилеглих до них територій, сільських територій, монопрофільних)	2.1.1. Здійснення першочергових заходів щодо безпеки життєдіяльності, відновлення та стимулювання економічної активності в територіальних громадах
	2.1.2. Сприяння залученню інвестиційних ресурсів, коштів міжнародної технічної допомоги та міжнародних фінансових організацій для розвитку територій
	2.1.3. Сприяння диверсифікації економіки на місцевому рівні, сталому соціально-економічному розвитку територіальних громад
	2.1.4. Відновлення найбільш постраждалих від агресії російської федерації районів області – Криворізького, Нікопольського та Синельниківського
	2.1.5. Забезпечення трансформації вугільних громад та ревіталізації постпромислових територій шляхом диверсифікації економіки цих територій, відновлення інвестиційної привабливості, розвитку підприємництва, змін професійно-кваліфікаційної структури трудового потенціалу
	2.1.6. Подолання диспропорцій в розвитку окремих територій та сприяння формуванню спроможних громад
	2.1.7. Заохочення створення нових виробництв з урахуванням потреби у реалізації трудового потенціалу
2.2. Підвищення якості надання освітніх послуг	2.2.1. Покращення матеріально-технічної бази закладів освіти, зокрема через реконструкцію пошкоджених обстрілами закладів із врахуванням термомодернізації, енергоефективності та облаштуванням укриттів.
	2.2.2. Забезпечення громад та закладів освіти, що належать до спільної власності територіальних громад області шкільними автобусами для забезпечення доступу до якісної освіти для учнів у віддалених населених пунктах
	2.2.3. Забезпечення цифровізації освітнього процесу
	2.2.4. Сприяння взаємодії між закладами професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти та роботодавцями, підвищення мобільності студентів(-ок) та науковців та швидке працевлаштування висококваліфікованих працівників, навички яких відповідають їхнім потребам щодо розробки навчальних курсів
	2.2.5. Забезпечення рівного доступу до якісної освіти у всіх громадах області та створення комфортних, безпечних, безбар'єрних умов для всіх учасників(-ць) освітнього процесу
	2.2.6. Сприяння подальшому розвитку інклюзивної освіти
	2.2.7. Забезпечення функціонування оптимальної мережі різних типів надавачів освітніх послуг для дітей раннього і дошкільного віку у безпечних умовах

	2.2.8. Сприяння розвитку мережі закладів професійної (професійно-технічної) освіти відповідно до потреб регіональних та міжрегіональних ринків праці
	2.2.9. Впровадження практик дуальної освіти в регіоні
	2.2.10. Сприяння збереженню та подальшому розвитку мережі закладів позашкільної освіти
	2.2.11. Забезпечення функціонування КЗ „Дитячий оздоровчий центр соціальної реабілітації санаторного типу „Перлина Придніпров'я” ДОР”, зокрема будівництва укриття
2.3. Підвищення якості надання медичних послуг	2.3.1. Будівництво, реконструкція та капітальний ремонт медичних закладів в регіоні. Будівництво та ремонтні роботи укриттів
	2.3.2. Забезпечення необхідної кількості автомобілів “швидкої допомоги”
	2.3.3. Оновлення застарілого медичного обладнання, забезпечення необхідним обладнанням, лікарськими засобами, виробами медичного призначення для закладів охорони здоров'я
	2.3.4. Розширення мережі надання реабілітаційної допомоги на базі спроможної мережі закладів охорони здоров'я, зокрема запровадження надання амбулаторних реабілітаційних послуг в загальних закладах охорони здоров'я спроможної мережі
	2.3.5. Забезпечення умов для надання послуг з реабілітації
	2.3.6. Покращення доступності послуг з охорони психічного здоров'я. Надання психологічних послуг медичними закладами людям з обмеженими можливостями, в тому числі створення онлайн платформи для надання психологічних послуг та консультацій, запровадження регіональної програми
	2.3.7. Забезпечення надання якісних медичних послуг у сфері охорони материнства і дитинства
	2.3.8. Забезпечення доступності приміщень, обладнання закладів охорони здоров'я вимогам інклюзивності
	2.3.9. Забезпечення кадрового потенціалу у сфері охорони здоров'я, створення механізму стимулювання молодих спеціалістів, підвищення кваліфікації наявного медичного персоналу, створення сприятливих умов праці, модернізація робочих місць
	2.3.10. Організація мобільних медичних бригад для виїзду у віддалені райони області
	2.3.11. Налагодження співпраці із іншими регіонами України, де є реабілітаційний потенціал, з метою більш повного надання таких послуг
2.4. Створення умов для занять фізичною культурою та спортом, залучення до здорового способу життя мешканців(-ок)	2.4.1. Проведення капітальних/поточних ремонтів будівель, призначених для занять фізичною культурою та спортом, створення безбар'єрних умов для відвідувачів
	2.4.2. Розвиток розгалуженої мережі мультифункціональних спортмайданчиків, велодоріжок, закладів фізичної культури і спорту, спортивних споруд європейського зразка на території громад
	2.4.3. Проведення заходів щодо популяризації здорового способу життя і

	професійного спорту серед мешканців(-ок)
	2.4.4. Сприяння ініціативам з розвитку масового спорту
2.5. Створення умов для розвитку та популяризації культури в регіоні	2.5.1. Формування оптимальної та інклюзивної мережі закладів культури, яка задовольнятиме потреби різних груп населення 2.5.2. Підвищення кадрової спроможності закладів культури та закладів освіти сфери культури 2.5.3. Забезпечення населення якісними і доступними культурними послугами 2.5.4. Поширення інформації про елементи нематеріальної культурної спадщини у списках ЮНЕСКО («Петриківський декоративний живопис як феномен української орнаментальної народної творчості» та «Козацькі пісні Дніпропетровщини») 2.5.5. Цифровізація музейних і бібліотечних фондів з розміщенням оцифрованих даних у відкритому доступі, зокрема, через QR-код 2.5.6. Сприяння розвитку віртуального мистецтва (онлайн-тури до театрів, музеїв, галерей, онлайн вистави, концерти тощо) 2.5.7. Здійснення заходів з охорони та збереження культурної спадщини 2.5.8. Проведення капітальних/поточних ремонтів, реконструкцій будівель мережі закладів культури, створення безпечних, безбар'єрних умов для відвідувачів
2.6. Забезпечення доступу населення громад до якісних адміністративних послуг та соціальних послуг	2.6.1. Сприяння підвищенню спроможності мережі центрів надання адміністративних послуг та забезпечення якісного надання послуг суб'єктам звернення 2.6.2. Забезпечення фізичної та інформаційної безбар'єрності у ЦНАП 2.6.3. Формування системи надання соціальних послуг відповідно до потреб населення шляхом модернізації наявних і запровадження нових видів соціальних послуг з урахуванням гендерних особливостей 2.6.4. Впровадження «соціального кейс-менеджменту» для індивідуального підходу до вирішення проблем громадян(-ок) 2.6.5. Сприяння утворенню органами місцевого самоврядування та забезпечення функціонування у територіальних громадах надавачів соціальних послуг
2.7. Розвиток цифрової інфраструктури регіону та електронних публічних послуг	2.7.1. Сприяння модернізації інфраструктури електронних комунікацій з метою мінімізації безпекових ризиків та забезпечення роботи електронних комунікаційних мереж незалежно від централізованого постачання електроенергії 2.7.2. Сприяння впровадженню цифрових документів у всіх сферах діяльності, у яких необхідна перевірка дійсності документів або отримання копій документів, що посвідчують особу 2.7.3. Масштабування впровадження системи електронного документообігу (Paperless) в підприємствах, установах та організаціях комунальної форми

	власності
	2.7.4. Забезпечення оприлюднення органами місцевого самоврядування та ОДА публічної інформації у формі відкритих даних на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних (data.gov.ua).
	2.7.5. Розвиток мереж доступу до високошвидкісного Інтернету в усіх населених пунктах
	2.7.6. Підвищення рівня цифрової грамотності населення
	2.7.7. Сприяння операторам електронних комунікацій в доступі до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики та оренді державного і комунального майна з метою розміщення технічних засобів електронних комунікацій, у відведенні земельних ділянок для розгортання електронних комунікаційних мереж та/або їх інфраструктури тощо
	2.7.8. Забезпечення доступності для людей з інвалідністю з порушенням зору, слуху та мовлення офіційних веб-сайтів, реєстрів і електронних послуг, доступ до яких забезпечується через Інтернет, органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, заснованих ними підприємств, установ та організацій
	2.7.9. Підвищення рівня кіберзахисту існуючих регіональних систем та сервісів
	2.7.10. Забезпечення інтеграції регіональних інформаційних систем з національними інформаційними системами
	2.7.11. Сприяння у проходженні навчання державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування та мешканцями(-ками) регіону навчання з кібербезпеки та кібергігієни. Підвищення рівня практичних навчань у сфері кібербезпеки
2.8. Забезпечення соціального захисту, підтримки та інтеграції ветеранів(-ок) і представників(-ць) інших вразливих груп	2.8.1. Створення на місцевому та регіональному рівні умов для ефективної реадaptaції та соціально-економічної реінтеграції ветеранів(-ок) війни
	2.8.2. Забезпечення функціонування реабілітаційних центрів для учасників(-ць) бойових дій, людей з інвалідністю внаслідок війни, а також з надання допомоги дітям та, зокрема абілітаційної та реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю
	2.8.3. Забезпечення доступності психологічної допомоги та підтримки ментального здоров'я
	2.8.4. Створення інклюзивного та безбар'єрного середовища в територіальних громадах
	2.8.5. Забезпечення навчання для можливості інтеграції людей з інвалідністю до робочої сили області, а також заохочення роботодавців для організації робочих місць
	2.8.6. Підвищення обізнаності та формування толерантності у мешканців(-ок) щодо людей з інвалідністю
	2.8.7. Забезпечення доступності перекваліфікації для ветеранів(-ок), внутрішньо переміщених осіб та інших представників(-ць) вразливих груп
	2.8.8. Розвиток підприємництва серед внутрішньо переміщених осіб та

	ветеранів(-ок)
	2.8.9. Забезпечення умов для інтеграції внутрішньо переміщених осіб в громади
	2.8.10. Проведення регулярного моніторингу потреб внутрішньо переміщених осіб для оперативного реагування на зміни
	2.8.11. Реалізація Політики Героїв та меморіалізація війни
2.9. Забезпечення розвитку інфраструктури та благоустрою територій	2.9.1. Відновлення та розбудова якісних автомобільних доріг загального користування державного значення, оновлення мостів, інженерної інфраструктури
	2.9.2. Відновлення та розбудова якісних автомобільних доріг загального користування місцевого значення, оновлення мостів, інженерної інфраструктури
	2.9.3. Розвиток інфраструктури громадського транспорту та велосипедної інфраструктури в територіальних громадах
	2.9.4. Сприяння розвитку логістики оптової та роздрібної торгівлі для якісного постачання населення густозаселених урбанізованих територій.
	2.9.5. Завершення будівництва метрополітену у м. Дніпро
	2.9.6. Створення умов для відновлення та розвитку авіаційного транспорту, зокрема, будівництво нового міжнародного аеропорту у Дніпропетровській області
	2.9.7. Будівництво авіаційно-вантажного терміналу
	2.9.8. Розвиток швидкісного внутрішньообласного та зовнішнього залізничного сполучення
	2.9.9. Розбудова сполучення і розвиток транспортних коридорів в до кордону з країнами-партнерами ЄС (з фокусом на залізничний транспорт)
	2.9.10. Модернізація та розвиток вуличної інфраструктури (освітлення, пішохідних зон)
	2.9.11. Покращення житлових умов жителів області
	2.9.12. Будівництво та поширення соціального житла, зокрема вирішення проблем з житлом для ВПО
	2.9.13. Сприяння індивідуальному житловому будівництву, насамперед у сільській місцевості
	2.9.14. Розроблення містобудівної документації та впровадження сучасних практик містопланування з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності
	2.9.15. Створення зон відпочинку, реконструкція парків, скверів, зелених зон
	2.9.16. Будівництво, реконструкція та ремонт об'єктів житлово-комунального господарства
	2.9.17. Будівництво, модернізація та реконструкція мереж водопостачання та водовідведення
2.10. Забезпечення	2.10.1. Реалізація проектів та здійснення заходів щодо зміцнення соціальної

згуртованості населення з урахуванням викликів від наслідків війни	згуртованості населення на регіональному і місцевому рівнях
	2.10.2. Розроблення заходів для превенції потенційних конфліктів у повоєнний період
	2.10.3. Протидія гібридним впливам агресора, проведення інформаційних кампаній
	2.10.4. Відбудова руйнувань війни за принципом «Build Back Better»
	2.10.5. Участь у відбудові значно зруйнованих регіонів України на основі міжрегіональної співпраці
	2.10.6. Розвиток національно-патріотичного виховання, посилення декомунізації та формування національної ідентичності
Стратегічна ціль 3. Розбудова ефективного регіонального та місцевого врядування	
3.1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахуванням кращих практик ЄС	3.1.1. Сприяння запровадженню місцевої статистики, створення інструментів для збору, зберігання та обробки даних місцевої статистики, зокрема гендерно дезагregованих
	3.1.2. Забезпечення застосування принципу ГРСІ до процесів стратегічного планування та бюджетування, залучення до цих процесів представників(-ць) вразливих груп населення
	3.1.3. Створення умов для ефективної взаємодії органів місцевого самоврядування різних рівнів, спрямованої на відбудову та комплексний розвиток області в умовах адаптації до нових соціально-економічних викликів
	3.1.4. Сприяння удосконаленню професійних знань, умінь, навичок державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, зокрема у сфері стратегічного планування, надання публічних послуг, бюджетування, в тому числі гендерно орієнтованого, та залучення інвестицій
	3.1.5. Відновлення функціонування та забезпечення стабільного фінансування, методологічної та організаційної підтримки діяльності агенції регіонального розвитку
3.2. Розвиток співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями	3.2.1. Організація ефективної роботи Дніпровсько-Кам'янської агломерації як полюсу зростання, зокрема налагодження ефективної взаємодії населених пунктів всередині агломерації та з суміжними громадами
	3.2.2. Сприяння розбудові партнерства та обміну досвідом між органами місцевого самоврядування та іншими суб'єктами регіональної політики щодо ефективності управління та впровадження інноваційних методів роботи
	3.2.3. Розвиток міжнародного територіального співробітництва, зокрема міжтериторіального, шляхом розбудови міжнародних партнерств, створення умов для укладення угод ОМС про міжтериторіальне співробітництво з іноземними партнерами, зокрема з муніципалітетами ЄС
	3.2.4. Запровадження нових підходів до управління публічними інвестиціями у документах стратегічного планування
	3.2.5. Сприяння залученню коштів міжнародної технічної допомоги та міжнародних фінансових організацій для реалізації публічних інвестиційних

проектів для відновлення та розвитку територіальних громад

Стратегічна ціль 4. Енергетична, цивільна та екологічна безпека як основа розвитку регіону

4.1. Забезпечення стійкості регіону

4.1.1. Визначення органів, відповідальних за координацію діяльності суб'єктів забезпечення національної стійкості на регіональному та місцевому рівнях

4.1.2. Створення механізму інституційного забезпечення національної системи стійкості, зокрема регіональної мережі аналітично-експертних, наукових та навчально-методичних центрів розвитку стійкості

4.1.3. Узгодження процедур реагування на кризові ситуації та удосконалення процедур кризового менеджменту

4.1.4. Поглиблення міжрегіонального та міжнародного співробітництва у сфері забезпечення стійкості з урахуванням регіональних безпекових процесів

4.2. Покращення екологічної ситуації в регіоні

4.2.1. Відновлення та розвиток територій, які постраждали внаслідок руйнування греблі Каховської гідроелектростанції

4.2.2. Запровадження комплексного екологічного моніторингу області

4.2.3. Поліпшення екологічного та водогосподарського стану малих та середніх річок області

4.2.4. Організація ремонту та реконструкції очисних споруд для населення та контроль за промисловими підприємствами

4.2.5. Збереження та розширення природних територій та об'єктів природо-заповідного фонду

4.2.6. Упровадження комплексної та ефективної системи управління відходами на території області

4.2.7. Будівництво сміттєпереробних заводів, полігонів ТПВ з сортувальними лініями

4.2.8. Організація заходів із підвищення обізнаності мешканців(-ок) щодо впливу на екологію їх діяльності

4.2.9. Ревіталізація індустріальних територій (у т.ч. місць видобутку корисних копалин)

4.2.10. Зміцнення сховищ небезпечних промислових відходів для убезпечення від техногенних ризиків

4.2.11. Залучення інвестицій у перероблення промислових відходів, включаючи відходи високого рівня небезпеки

4.3. Забезпечення енергетичної безпеки та самодостатності регіону

4.3.1. Розвиток генерації електричної енергії з відновлюваних джерел та застосування установок зберігання енергії

4.3.2. Розвиток розподіленої генерації електричної енергії в територіальних громадах

4.3.3. Розвиток енергетичних кластерів та виробництва біогазу

4.3.4. Розроблення та впровадження муніципальних та регіонального енергетичних планів

4.3.5. Модернізація, адаптивність та декарбонізація систем централізованого теплопостачання

4.3.6. Реалізація проєктів із збільшення енергетичної ефективності будівель житлового фонду

4.4. Створення

безпечного середовища

4.4.1. Сприяння збільшенню фонду захисних споруд цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності

4.4.2. Сприяння розвитку систем оповіщення та інформування населення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій

4.4.3. Сприяння утворенню у територіальних громадах центрів безпеки як інтегрованих структур з єдиною комунікацією

4.4.4. Сприяння створенню (відновленню) безпекових умов в територіальних громадах шляхом впровадження та реалізації проєкту "Поліцейський офіцер громади"

4.4.5. Сприяння утворенню органами місцевого самоврядування та забезпечення функціонування у територіальних громадах пожежно-рятувальних підрозділів місцевої та добровільної пожежної охорони (зокрема у складі центрів безпеки)

4.4.6. Забезпечення безпеки та захищеності об'єктів критичної інфраструктури, зокрема: стійке постачання продовольства, водопостачання, енергопостачання, постачання теплової енергії; стійке функціонування транспортних систем

Розділ 4. Механізм реалізації Стратегії

4.1 Органи, що забезпечують реалізацію Стратегії

Відповідно до статей 10, 14, 15 Закону України «Про засади державної регіональної політики», статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», а також статті 17 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», до основних інституцій, які відповідають за реалізацію Стратегії відносяться: обласна рада, обласна державна адміністрація, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.

Обласна рада:

- ініціює розроблення та затвердження регіональної Стратегії розвитку та Плану заходів з її реалізації;
- затверджує регіональні цільові програми, спрямовані на вирішення актуальних питань місцевого розвитку та соціально-економічного розвитку регіону;
- затверджує звіти про результати моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональної Стратегії розвитку та Плану заходів з її реалізації.

Обласна державна адміністрація:

- забезпечує реалізацію Стратегії регіонального розвитку;
- забезпечує розроблення Плану заходів з реалізації регіональної Стратегії розвитку;
- розробляє проекти регіональних програм соціально-економічного розвитку і подає їх на затвердження обласній раді, забезпечує їх виконання, звітує перед обласною радою про їх виконання;
- проводить моніторинг та оцінює реалізацію регіональної стратегії розвитку і Плану заходів з її реалізації, підготовлює та подає відповідні звіти до обласної ради.

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування беруть участь у реалізації регіональної Стратегії відповідно до Плану заходів із реалізації у рамках їхніх повноважень, а також розробляють Стратегії розвитку територіальних громад та плани заходів з їх реалізації з урахуванням пріоритетів, що визначені відповідною регіональною Стратегією розвитку.

У забезпеченні реалізації Стратегії беруть участь також асоціації органів місцевого самоврядування та їх добровільні об'єднання, агенції регіонального розвитку, громадські об'єднання, юридичні, фізичні особи та інші заінтересовані сторони.

Організаційно-інституційне забезпечення реалізації Стратегії передбачає:

- координацію заходів із реалізації Стратегії між вищезазначеними учасниками(-цями) реалізації Стратегії;
- чіткий розподіл повноважень між учасниками(-цями) реалізації Стратегії, усунення дублювання під час прийняття управлінських рішень, налагодження ефективної співпраці між учасниками(-цями) реалізації Стратегії регіонального та місцевого рівнів;

- взаємодію органів місцевого самоврядування під час вирішення спільних проблем / реалізації масштабних проєктів інструментарієм співробітництва між територіальними громадами;
- створення системи взаємопов'язаних програмних документів щодо соціально-економічного розвитку регіону.

Реалізація Стратегії здійснюється на основі принципів співробітництва, координації, згуртованості, об'єктивності та узгодження діяльності всіх заінтересованих сторін.

4.2. Інструменти реалізації

Відповідно до Статті 10 Закону України «Про засади державної регіональної політики», реалізація регіональних стратегій розвитку здійснюється шляхом розроблення та виконання Планів заходів з реалізації регіональних стратегій розвитку, що конкретизуються в регіональних програмах розвитку та програмах економічного і соціального розвитку області, районів, територіальних громад.

Регіональна програма розвитку - комплекс взаємопов'язаних завдань та заходів довготривалого характеру, спрямованих на досягнення визначених регіональною стратегією розвитку цілей, що є невід'ємною частиною плану заходів з реалізації регіональної стратегії розвитку та реалізується через проєкти регіонального розвитку, об'єднані спільною метою.

Відтак, після актуалізації та схвалення Стратегії розвитку регіону та Плану заходів з її реалізації всі регіональні програми розвитку мають враховувати та відповідати оновленим завданням визначеним Стратегією.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України 04 серпня 2023 року № 816 «Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів» пункту 14, проєкт плану заходів повинен включати:

- середньострокові організаційні, правові та інші заходи, необхідні для реалізації регіональної стратегії;
- строки здійснення заходів та відповідальних за їх здійснення;
- індикатори оцінювання здійснення заходів та їх цільові значення;
- індикативні обсяги і джерела фінансування;
- регіональні програми розвитку, спрямовані на вирішення інвестиційних завдань регіональної стратегії.

Завдання, необхідні для досягнення оперативних цілей, будуть виконуватися шляхом реалізації заходів, які можуть включати як групу взаємопов'язаних проєктів регіонального розвитку, об'єднаних спільною метою, так і окремі масштабні проєкти. Ця система є ключовим механізмом, що забезпечує досягнення оперативних цілей, які, у свою чергу, спрямовані на реалізацію стратегічних цілей, закладених у Стратегії розвитку.

Ці заходи є невід'ємною частиною Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку, який охоплює стратегічні та оперативні цілі, завдання, заходи, індикатори виконання та орієнтовний обсяг фінансування. Вся детальна інформація, включаючи перелік заходів,

конкретні проекти, індикатори виконання, орієнтовний обсяг фінансування та інші ключові елементи, буде представлена у Плані заходів з реалізації Стратегії розвитку.

Таким чином, структура завдань, заходів і проектів формує ефективний механізм, спрямований на комплексне досягнення стратегічних і оперативних цілей розвитку регіону.

Деякі інструменти (механізми) реалізації Стратегії:

- **Державно-приватне партнерство:** концесії, оренда, лізинг, управління майном, спільна діяльність тощо. Використовується у сфері будівництва, модернізації інфраструктури, видобутку корисних копалин, екологічних проектів;
- **Кооперація:** програма розвитку кооперативів, підвищення кваліфікації через тренінги, єдиний інформаційний ресурс. Сприяє розвитку виробничих, обслуговуючих, споживчих кооперативів, кредитної та страхової кооперації;
- **Кластеризація:** фінансове стимулювання кластерних ініціатив, організація конференцій, семінарів, круглих столів з фахівцями(-чинями);
- **Стимулювання підприємницької активності:** спрощення реєстрації бізнесу, підтримка конкурентного середовища, розвиток інфраструктури для малого та середнього бізнесу, налагодження ефективної взаємодії місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з підприємцями, сприяння формуванню освітньої, інституційної та інформаційної підтримки розвитку малого та середнього бізнесу, підприємництва та самозайнятості в регіоні;
- **Міжрегіональне співробітництво:** підтримання контактів між адміністраціями для вирішення міжрегіональних проблем;
- **Комунікація держави, бізнесу та представників(-ць) обласної влади:** система електронного урядування, участь громадськості в розробці рішень обласної влади, громадський моніторинг, інформаційна відкритість влади;
- **Міжнародне співробітництво:** обмін досвідом, грантові програми, міжнародні проекти розвитку, залучення іноземних інвестицій та експертної підтримки;
- **Залучення громадськості:** важливо для розробки і реалізації стратегій, щоб сформулювати позитивне ставлення до процесів і максимально використовувати креативні ідеї різних груп населення.

4.3. Фінансове забезпечення реалізації Стратегії

Відповідно до Статті 21 Закону України «Про засади державної регіональної політики», джерелами фінансування державної регіональної політики є:

- кошти державного бюджету, зокрема державного фонду регіонального розвитку, галузевих (міжгалузевих) державних цільових програм та бюджетних програм центральних органів виконавчої влади, що спрямовуються на розвиток відповідної сфери у регіонах, субвенцій, інших трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам;
- кошти місцевого бюджету;
- кошти в рамках програм допомоги і грантів Європейського Союзу, урядів

іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ;

- кошти інвесторів, власні кошти підприємств;
- благодійні внески;
- кредитування від зовнішніх джерел (фінансові установи, міжнародні організації);
- кошти з інших джерел, не заборонених законодавством.

Індикативні обсяги фінансових ресурсів та джерела фінансування в розрізі цілей та завдань Стратегії будуть визначені під час розроблення Плану заходів з її реалізації.

4.4. Етапи реалізації Стратегії

Реалізація Стратегії є складним багатостороннім процесом, який передбачає виконання одночасно багатьох завдань за участю різних суб'єктів. Відтак, важливо визначити дієву та раціональну систему управління процесом реалізації Стратегії.

Рисунок 94: Система реалізації Стратегії

Стратегія реалізується у декілька етапів:

1. **Планування** – допомагає розробити чітку послідовність дій, визначити необхідні ресурси і строки їх використання, а також контролювати прогрес. Це дозволяє ОДА раціонально використовувати ресурси, забезпечувати узгодженість дій на всіх рівнях управління;
2. **Управління процесом реалізації стратегії** – процес організації та керування виконанням стратегічних завдань, що включає планування, розподіл ресурсів, контроль виконання та забезпечення досягнення встановлених цілей.
3. **Моніторинг та оцінка результатів реалізації стратегії** – постійне спостереження та аналіз ходу виконання стратегічних завдань для виявлення відхилень від плану, оцінки ефективності дій та прийняття рішень щодо подальших кроків;
4. **Оновлення та корекція стратегії** – процес перегляду та внесення змін до стратегічного плану на основі отриманих даних моніторингу та оцінки, з метою адаптації до нових умов та підвищення ефективності досягнення стратегічних цілей.

Розділ 5. Сценарії розвитку регіону

Песимістичний сценарій

Макроекономічний рівень

Відповідно до прогнозу МВФ¹⁹, за песимістичним сценарієм передбачається продовження війни до середини 2026 року з більшою інтенсивністю, порівняно з базовим сценарієм.

Прогнозується скорочення ВВП України у 2025 році на 2,5%. Інфляція буде вищою і тривалішою через руйнування інфраструктури, логістичні обмеження, дефіцит робочої сили та зростання витрат на імпорт і складатиме 11% у 2025 році.

Високі корупційні та управлінські ризики негативно впливатимуть на стабільність економіки. Водночас зниження реальних доходів та поглиблення нерівності населення посилять соціальну нестабільність та підриватимуть національну єдність, що може призвести до контрпродуктивних популістських політик, які затримують необхідні реформи.

Збереження економічної стійкості досягатиметься завдяки підвищенню податків, пошуку додаткового зовнішнього фінансування на пільгових умовах, монетарному посиленню, розширенню внутрішнього фінансування через облігації та посиленню валютного контролю.

У другій половині 2026 та у 2027 році ситуація покращуватиметься, у 2027 році ВВП зросте на 4% а інфляція скоротиться до 7,5%. Україна отримуватиме офіційне фінансування від міжнародних партнерів, що допоможе покрити дефіцит державного бюджету. Однак, рецесії в ключових країнах-донорів можуть зменшити або затримати виплати обіцяного зовнішнього фінансування та призвести до зміщення фінансування в бік менш вигідних джерел.

В свою чергу згідно Планом України²⁰ за найбільш стриманого сценарію середнє зростання реального ВВП у 2024-34 роках складатиме 3,8%. За оцінками Міністерства економіки України вимушені мігранти починають повертатися у 2025 році до загальної кількості 4 млн осіб у 2025-2034 роках, більшість з яких повертається у 2025-2026 роках. Проте важка демографічна ситуація триватиме.

Регіональний рівень

За песимістичним сценарієм втілиться більшість зовнішніх загроз, визначених в SWOT-аналізі регіону, поглиблюючи слабкі сторони. Дніпропетровщина, як прифронтовий регіон, зазнає значних соціально-економічних та гуманітарних втрат, посиляться негативні тенденції. Прифронтові громади області опиняться в економічній «ізоляції» – без інвестицій та можливостей для розвитку.

¹⁹ [Ukraine: Sixth Review Under the Extended Arrangement Under the Extended Fund Facility, Requests for Modification of a Performance Criterion, and Financing Assurances Review-Press Release: Staff Report; and Statement by the Executive Director for Ukraine](#)

²⁰ [План України | Міністерство економіки України](#)

Безпекові виклики та критична інфраструктура. Безпекова ситуація залишиться складною через наближення лінії бойового зіткнення високу загрозу окупації прифронтових громад. Інтенсивні атаки на об'єкти критичної інфраструктури призводять до перебоїв в електропостачанні, нестабільного водопостачання, проблем із каналізацією та теплопостачанням. Дефіцит палива, викликаний труднощами з логістикою та імпортом, а також високі ціни на генератори й альтернативні джерела енергії ускладнюватимуть ситуацію. Уряд виділятиме кошти на відновлення (реконструкцію, капітальний ремонт, реставрацію) пошкодженої/зруйнованої інфраструктури, однак державні програми не зможуть на 100% покрити обсяги та темпи руйнувань. Регіон залучає міжнародну підтримку, зокрема допомогу Чехії, як країни, що взяла патронат над відновленням Дніпропетровщини, у відновленні галузей генерації енергії, водопостачання та охорони здоров'я Дніпропетровщини²¹, та підтримку інших донорів.

Масштабні руйнування житлових будинків та зростання кількості ВПО з прифронтових громад залишають багатьох людей без належних умов для життя, а також загострюють проблему нестачі укриттів. Інтенсивне забруднення навколишнього середовища, спричинене промисловими викидами, наслідками воєнних дій і застарілими технологіями, негативно впливає на стан довкілля та здоров'я мешканців(-ок) регіону.

Економічна ситуація та інвестиції. Економіка області зазнає значних втрат через бойові дії, що впливають на бізнес-сектор та інвестиційні потоки. Руйнування підприємств, проблеми з логістикою та постачанням сировини змушують частину бізнесу призупиняти діяльність, релокуватися в більш безпечні регіони країни або шукати альтернативні форми роботи. Податковий тиск на підприємців залишається на високому рівні, в тіні продовжує залишатися понад 50% малого і середнього бізнесу.

Попри складні умови, регіон адаптується завдяки міжнародній допомозі, грантовим програмам та державним субсидіям, спрямованим на підтримку місцевої економіки. Основний фокус на оборонно-промисловому комплексі (ОПК) та забезпеченні потреб Сил оборони України, що створює нові можливості для розвитку підприємств, орієнтованих на цей сектор. Відбувається активізація військово-технічної співпраці з союзниками, зокрема в контексті модернізації ВПК та інтеграції передових технологій.

Інвестиційна привабливість регіону залишається низькою через нестабільність правового середовища та безпекові ризики, відстань деяких ділянок межі області до лінії бойових дій становить до 10 км від, що є вагомим бар'єром для партнерів. Відсутність довгострокових гарантій безпеки ускладнюють залучення іноземного капіталу, проте можливі локальні ініціативи, орієнтовані на економічне відновлення та адаптацію до нових умов.

Демографічна криза та соціальна сфера. Через бойові дії, мобілізацію значної частини працездатного населення до Сил оборони України та обмежену кількість робочих місць з конкурентною оплатою регіон втрачає понад 20% трудових ресурсів до 2027 року. Зниження доходів населення та зростання цін на продукти, пальне й товари першої необхідності створюють додаткові виклики. Відсутність можливостей для молоді та низький рівень народжуваності спричиняють подальше старіння населення.

²¹ [Чехія допоможе Україні відновити Дніпропетровську область - Новини - Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України](#)

Зростає кількість людей з інвалідністю, однак реабілітаційні центри не справляються з навантаженням, що спричиняє соціальну ізоляцію та зниження якості життя вразливих груп населення. Втрата історико-культурної спадщини через війну загрожує знищенню частини культурної ідентичності регіону. Освітній процес повністю перейшов на дистанційний формат навчання.

Попри описані виклики, соціальна сфера регіону демонструє стійкість завдяки високому рівню цифровізації. Через розвиток онлайн платформ вдається зменшити тиск на фізичні установи та підтримувати необхідний рівень надання соціальних послуг. Розвиток державних і волонтерських програм підтримки також пом'якшують негативний вплив на соціальну сферу.

Ключові галузі економіки Регіону. Промисловість регіону зазнає серйозних втрат. Руйнування інфраструктури підприємств, трудова міграція та відсутність інвестицій значно зменшують виробничі потужності. Проблеми з постачанням сировини, зокрема у металургії, спричиняють скорочення обсягів виробництва та загострюють кризу в ключових галузях. Втрата доступу до коксівного вугілля для провідних металургійних підприємств регіону, таких як ПАТ "АрселорМіттал Кривий Ріг", ТОВ "Інтерпайп Україна", та ПРАТ "Камет-Сталь", призводить до зменшення виробництва, скорочення персоналу та зниження надходжень до місцевих бюджетів. Масовані ракетні удари по енергетичних об'єктах України, зокрема ТЕС, викликали збої в енергопостачанні та ускладнили видобуток і реалізацію вугілля. Попри це відбувається часткова модернізація виробничих процесів, зокрема на територіях, віддалених від зони активних бойових дій.

Аграрний сектор стикається з численними викликами: мінування та обстріли, нестача робочої сили та сільськогосподарської техніки, зростання витрат на транспортування, руйнування інфраструктури та небажання фермерів інвестувати в умовах невизначеності. Додаткову загрозу становить забруднення ґрунтів через воєнні дії, що ускладнює відновлення агровиробництва. Логістичні проблеми, зокрема пошкодження транспортних шляхів та блокування експортних маршрутів, призводять до зростання витрат. Водночас, посилення конкуренції на світових ринках і падіння цін на сільськогосподарську продукцію знижують прибутковість аграрного сектору.

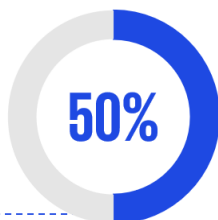
Логістична криза та руйнування транспортної інфраструктури. Транспортні шляхи залишаються заблокованими або зруйнованими внаслідок бойових дій, що унеможливляє ефективну логістику. Відсутній доступ до морських портів, закритий повітряний простір та призупинені річкові перевезення відрізають регіон від міжнародних ринків. Область межує із тимчасово окупованими територіями та зонами активних бойових дій, що перетворює її на логістичний «глухий кут». Логістичні витрати значно підвищуються, що робить продукцію регіону неконкурентоспроможною. Руйнування мостів, доріг і залізниць чи неналежний стан транспортної інфраструктури поглиблюють логістичні труднощі.

Висновок до песимістичного сценарію

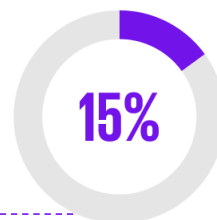
У разі розвитку подій за песимістичним сценарієм прифронтна область може опинитися в стані соціально-економічної кризи. Близькість воєнних дій виснажуватиме регіон та обмежить інвестиційні потоки. А проблеми з ефективністю управління можуть знизити здатність Дніпропетровщини протистояти складним умовам.

За песимістичного сценарію передбачається виконання принаймні 50% заходів. В першу чергу це заходи, що спрямовані на відновлення пошкоджень, спричинених воєнними діями, ремонт та реконструкція критичної інфраструктури а також надання соціальних послуг, та залучення фінансової та гуманітарної допомоги зокрема для вразливих категорій населення. Зважаючи на наявні фактори та прогнози, ймовірність песимістичного сценарію оцінюється в 15%.

**Реалізація
запланованих
заходів Стратегії**

**Ймовірність
сценарію**

В рамках даного сценарію для нівелювання негативних факторів необхідне комплексне стратегічне планування, ефективне управління ресурсами та залучення державної та міжнародної підтримки.

Базовий сценарій

Макроекономічний рівень

Базовий сценарій передбачає стійкість української економіки та помірні темпи відновлення. Відповідно до прогнозу МВФ²², за базовим сценарієм у 2025-2027 роках очікується стабілізація економічної активності, часткове повернення інвестицій та розширення експорту.

Зростання ВВП у 2025 році прогнозується в межах 2,5–3,5%, а інфляція поступово знижуватиметься з 7,5% у 2025 році до 5% у 2027. В свою чергу згідно Планом України²³ в рамках помірної сценарію середнє зростання реального ВВП у 2024-34 роках складатиме 5%. Водночас Україна залишатиметься залежною від зовнішньої фінансової підтримки, зокрема з боку МВФ, країн ЄС та США.

Із завершенням війни до кінця 2025 року очікується, що ВВП зростатиме на рівні 4,5% на рік. Бюджетний дефіцит залишатиметься значним через витрати на відбудову, але зростання приватних інвестицій допоможе його частково компенсувати.

За оцінками Міністерства економіки⁵ України за помірним сценарієм вимушені мігранти починають повертатися у 2025 році до загальної кількості 5,1 млн осіб у 2025-2034 роках, більшість з яких повертається у 2025-2026 роках. Повернення мігрантів сприятиме поступовому поліпшенню демографічної ситуації соціально-економічних умов в країні.

Регіональний рівень

²² [Ukraine: Sixth Review Under the Extended Arrangement Under the Extended Fund Facility, Requests for Modification of a Performance Criterion, and Financing Assurances Review-Press Release: Staff Report; and Statement by the Executive Director for Ukraine](#)

²³ [План України | Міністерство економіки України](#)

За базовим сценарієм визначені у SWOT-аналізі можливості та загрози регіону взаємно компенсуються, а сильні й слабкі сторони поступово трансформуються, забезпечуючи поступовий розвиток без стрибкоподібних змін.

Дніпропетровщина продовжує функціонувати як прифронтовий регіон, однак ефективні заходи управління дозволяють зменшити негативний вплив воєнних дій на соціально-економічну ситуацію. Відбувається відновлення критичної інфраструктури, бізнесу та ключових галузей економіки завдяки поєднанню державної підтримки та міжнародних інвестицій.

Безпекові виклики та критична інфраструктура. Безпекова ситуація в Дніпропетровській області передбачає поступову стабілізацію на тлі активного відновлення критичної інфраструктури та посилення оборонних заходів, зокрема завдяки міжнародній підтримці та програмам відновлення за участю міжнародних організацій та країн-партнерів. Окупації не очікується, сіра зона буде відсутня, проте регіон залишатиметься у зоні потенційної небезпеки через наближену лінію фронту, що може бути на відстані близько 100 км. Населення забезпечене укриттями, удосконалюється система оповіщення, а також запроваджено екологічний моніторинг.

Відбудова пошкоджених будівель та подальше та подальше будівництво нової житлової інфраструктури базуватиметься на найкращих міжнародних та європейських підходах із застосуванням сучасних енергоефективних будівельних рішень та «зелених» технологій. Буде здійснено частковий перехід на більш ефективні та екологічні системи опалення, водопостачання та водовідведення. Підвищення енергоефективності будівель та термомодернізація старого житлового фонду сприятимуть поліпшенню загальної енергоефективності регіону. Водночас, ці заходи забезпечать модернізацію муніципальної інфраструктури, зокрема у сфері енергозбереження, та сприятимуть процесу декарбонізації на рівні міських територій.

Ключовими елементами відновлення критичної інфраструктури є енергетична стабільність та розвиток альтернативних джерел енергії. Особлива увага буде приділена модернізації енергетичних мереж, збільшенню використання сонячної, вітрової та біоенергетики для забезпечення автономії та стійкості до можливих енергетичних збоїв. Також заплановано впровадження нових систем збереження енергії, що дозволить значно знизити споживання та покращити ефективність.

Економічна ситуація та інвестиції. Дніпропетровська область зазнаватиме впливу воєнних факторів, однак зберігатиме стабільність завдяки активним ініціативам на місцевому рівні, підтримці держави та міжнародних партнерів. Інвестиції надходитимуть, однак переважно у короткострокові проекти з швидкою окупністю, довгострокові ж ініціативи розвиваються повільніше.

Після завершення бойових дій, регіон відновить економічну активність, зокрема у таких стратегічно важливих галузях, як будівництво, енергетика, переробна та агропромисловий комплекс, сфера послуг. Малий і середній бізнес отримуватимуть підтримку через пільгове фінансування та сприятливе регуляторне середовище, що дозволить поступово виводити економіку з тіньового сектору.

Демографічна ситуація та соціальна сфера. У 2025 році демографічна ситуація в Дніпропетровській області залишатиметься напруженою через тривалу мобілізацію, високий рівень внутрішньої міграції та відтік населення. Багато кваліфікованих спеціалістів залишаються за межами регіону, що створює кадровий дефіцит. Водночас

частина внутрішньо переміщених осіб залишатимуться в регіоні, частково компенсуючи втрати трудових ресурсів.

Після завершення бойових дій активізуються програми з повернення населення, зокрема через економічні стимули та розвиток соціальної інфраструктури. Очікується зростання можливостей працевлаштування у таких як напрямках як ІТ, «зелена» енергетика, медичні технології та логістика, що сприятиме економічному пожвавленню. Одним з пріоритетів стане підтримка молоді, залучення кваліфікованих працівників та впровадження програм перекваліфікації.

Середня заробітна плата в області залишатиметься однією з найвищих в Україні. Продовжать розвиватися напрямки створення реабілітаційних центрів, інклюзивних освітніх та соціальних проєктів, психологічної підтримки для постраждалих від війни.

Збільшиться кількість закладів освіти, охорони здоров'я та соціального захисту, у тому числі за рахунок відновлення та реконструкції пошкодженої та зруйнованої інфраструктури, у якісний, екологічний, сталий та інклюзивний спосіб.

Ключові галузі економіки Регіону. У 2025 році промисловість області зможе відновити стабільність завдяки підтримці держави та міжнародних партнерів. Металургійні підприємства зможуть адаптуватися до нових умов постачання сировини, завдяки диверсифікації джерел постачання та оновленню виробничих процесів. Підприємства оборонно-промислового комплексу зберігатимуть високу завантаженість завдяки державним замовленням. Очікується поступова модернізація металургійної та хімічної промисловості, а також активне впровадження новітніх технологій у виробничі процеси, що дозволить підвищити конкурентоспроможність на внутрішньому та міжнародному ринках.

Аграрний сектор, попри початкові труднощі через мінування територій та руйнування інфраструктури, поступово відновиться завдяки наявності державної та міжнародної підтримки. Програми з відновлення сільськогосподарської техніки та інфраструктури дозволять аграріям повернутися до довоєнних обсягів виробництва. Очікується активне впровадження сучасних агротехнологій.

Прогнозується збільшення обсягів експорту продукції, зокрема металопродукату та зернових, а також розвиток нових експортних напрямків. Інвестиції в модернізацію виробничих потужностей та створення інфраструктури для зберігання та транспортування сільськогосподарської продукції відкривають нові можливості.

Регіон утримує позиції лідера цифрової трансформації.

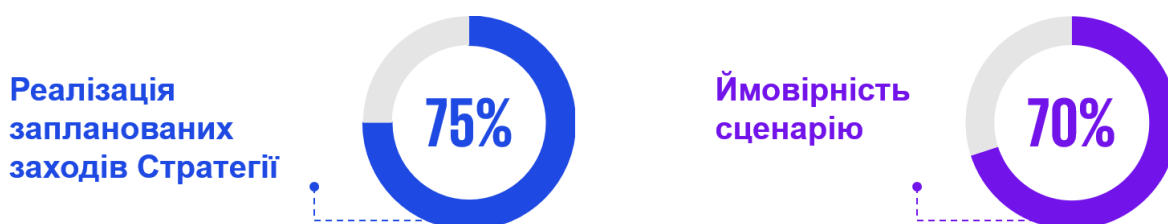
Логістичні виклики та відновлення транспортної інфраструктури. На початку 2025 року Дніпропетровська область ще стикається з суттєвими логістичними проблемами, спричиненими руйнуванням транспортних шляхів та обмеженням доступу до міжнародних ринків через бойові дії.

Проте після завершення бойових дій і стабілізації ситуації в країні, розпочнеться відновлення транспортної інфраструктури, зокрема розмінування та розчищення водних шляхів, реконструкція морських портів, відновлення інфраструктури аеропортів, аеронавігації та систем управління повітряним рухом, відновлення залізничної інфраструктури, міського транспорту, залучення інвестицій для покращення транспортного сполучення. Подолано наслідки руйнувань греблі Каховської гідроелектростанції.

Відновлюється експортно-логістичний потенціал України з фокусом на мережі TEN-T. Модернізація існуючих транспортних хабів та розвиток нових транспортних коридорів дозволяє знизити витрати на транспортування і покращити зв'язки з міжнародними ринками.

Висновок до базового сценарію

Регіон має значний потенціал для поступової трансформації, проте її реалізація вимагатиме часу, злагоджених дій та ефективного управління фінансовими, людськими, інфраструктурними та технологічними ресурсами. Незважаючи на сприятливі умови для розвитку науки, інновацій та сталого економічного зростання, ключовим фактором успіху стане здатність регіону адаптуватися до нових економічних реалій, долати структурні виклики та забезпечувати стабільний розвиток у довгостроковій перспективі.

За базового сценарію передбачається виконання щонайменше 75% заходів, але успіх буде залежати від швидкості стабілізації ситуації в регіоні та зниження соціально-економічних ризиків. Регіон буде поступово адаптуватися до нових реалій, але великий прогрес у розвитку основних секторів економіки можливий тільки після завершення бойових дій. Беручи до уваги наявні тенденції та оцінки, ймовірність базового сценарію оцінюється в 70%.

Оптимістичний сценарій

Макроекономічний рівень

Згідно з оптимістичним сценарієм впродовж 2025-2027 років відбуватиметься швидке відновлення пошкодженої інфраструктури та пришвидшення євроінтеграційних процесів. Україна продовжуватиме активну імплементацію Угоди про асоціацію з ЄС, включаючи поглиблену зону вільної торгівлі. Передбачається закінчення активних бойових дій та швидка реалізація масштабного плану відбудови. Україна продовжує отримувати значну фінансову та гуманітарну допомогу від міжнародних партнерів.

Згідно із Планом України²⁴ за оптимістичним сценарієм, реальний ВВП рівня 2021 року повернеться у 2027 році. Зростання економіки спиратиметься на відновленні зруйнованих війною регіонів країни, зміцненні обороноздатності, щоб протистояти майбутнім російським викликам, а також створенні підґрунтя для прогресу за допомогою добре спланованої економічної політики, обґрунтованої макроекономічної політики та реформ, спрямованих на зростання.

²⁴ [План України](#) | Міністерство економіки України

Інфляція сповільниться до 8.4% у 2025, а у 2026 році – до цілі 5%²⁵. Цьому сприятимуть заходи процентної й валютно-курсової політики НБУ, вищі врожаї, поліпшення ситуації в енергетиці, зниження фіскального дефіциту та помірний зовнішній ціновий тиск. Зростання економіки триватиме, хоча й залишатиметься обмеженим через наслідки війни. У 2026–2027 роках очікується помірне пришвидшення економічного зростання – до близько 4%.

Зростатиме населення України завдяки поверненню додому всіх вимушених мігрантів (6,3 млн осіб) або притоку трудових мігрантів з інших країн. Більшість мігрантів повертається у 2025-2026 роках.

Регіональний рівень

Оптимістичний сценарій демонструє позитивну динаміку розвитку регіону, яка буде спиратися на сильні сторони Дніпропетровщини та підкріплюватись вдалим комбінаціями зовнішніх можливостей, визначених в SWOT-аналізі.

У цьому сценарії регіон впевнено демонструє стійке економічне зростання, соціальну згуртованість та високий рівень екологічної відповідальності. Завдяки інтеграції з Європейським Союзом, модернізації промисловості та розвитку високотехнологічних секторів, область стає привабливим центром інвестицій, інновацій та сталого розвитку.

Завдяки статусу України країни-кандидата в ЄС регіон отримує значні фінансові ресурси з програм Ukraine Facility та структурних фондів ЄС. Активна співпраця з міжнародними організаціями забезпечує ефективне відновлення після бойових дій, сприяє розвитку е-урядування та зміцненню державних інституцій. Захист прав інвесторів та підтримка бізнесу підвищують довіру до влади. Військово-технічна кооперація із союзниками сприяє розвитку оборонної промисловості та інтеграції передових технологій.

Безпекова ситуація та критична інфраструктура. Посилення регіональної та національної безпеки завдяки ефективним заходам оборони, міжнародній підтримці та розвитку військово-промислового комплексу. Збереження територіальної цілісності регіону сприяє поверненню внутрішньо переміщених осіб і підвищенню довіри до державних інституцій. Розвиток інфраструктури укриттів, розмінування територій та ефективно функціонуючі технології моніторингу безпеки створюють умови для стабільного життя та економічної діяльності.

Впровадження передових технологій у водоочищенні, переробці відходів та збереженні природних ресурсів сприяє ефективному відновленню екологічної стабільності після забруднень довкілля, спричинених воєнними діями. Оновлення комунальної інфраструктури, включаючи енергомережі, водопостачання та каналізаційні системи, підвищує якість життя населення та ефективність роботи підприємств. Забезпечується принцип до відбудови “краще, ніж було” для забезпечення стійких, ефективних та сталих, інклюзивних рішень для відновлення територій, постраждалих від воєнної агресії. Підвищення енергоефективності житлових будинків дозволяє знизити їх енергоспоживання до 40–50%.

²⁵ [Презентація до Інфляційного звіту, січень 2025 року | НБУ](#)

Економічне зростання та інвестиції. Активно залучаються інвестиції, зокрема у високотехнологічні галузі, включаючи аерокосмічний комплекс, титановидобувну промисловість та «зелену» енергетику. Державна підтримка малого та середнього бізнесу сприяє економічній децентралізації. Спрощення бюрократичних процедур та створення економічних стимулів роблять регіон привабливим для підприємців. Завдяки державним і міжнародним програмам підтримки бізнесу нівелюються ризики високих податкових ставок та бюрократичних перепон.

Щорічні капітальні інвестиції, пов'язані з відновленням, будуть приблизно дорівнювати середнім капітальним інвестиціям за останні десять років. Найбільшими бенефіціарами стануть будівництво, виробництво та торгівля²⁶. Забезпечується прозорий, ефективний та демократичний процес відновлення.

Активне впровадження цифрових платформ для е-урядування, Інтернету речей (IoT) та Штучного інтелекту сприяє ефективному управлінню містами та бізнес-процесами. Створення інноваційних хабів, науково-дослідних центрів та міжнародних програм, зокрема Horizon Europe, сприяє розвитку медичних, аграрних та оборонних технологій. Інкубатори стартапів на базі університетів та наукових установ сприяють розвитку кібербезпеки, біотехнологій та IT-сектору. Регіон стає технологічним центром, розвиваючи MedTech, AgriTech, DefenceTech та GreenTech напрямки.

Демографічна ситуація та розвиток соціальної сфери. Оптимістичний сценарій передбачає повернення усіх зовнішньо та внутрішньо переміщених осіб до регіону. Розвиток цифрової грамотності та автоматизація адміністративних процесів підвищують рівень життя населення. Молодіжне підприємництво, підтримка стартапів і програми менторства сприяють залученню молоді до активного економічного життя. Освітні програми орієнтовані на STEM і цифрові технології готують висококваліфіковані кадри для ринку праці. Громадяни активно залучаються до процесів прийняття рішень, що сприяє соціальній згуртованості. Принципи інклюзивності, гендерної рівності та соціальної інклюзії впроваджено у всіх аспектах життя регіону.

Успішно впроваджується системи переходу ветеранів(-ок) війни до цивільного життя²⁷, що забезпечує працевлаштування, а також реабілітаційні та медичні послуги для тих, хто їх потребує. Це також позитивно впливає на зростання економіки та державні фінанси через збільшення пропозиції робочої сили.

Ключові галузі економіки Регіону. Регіон стає лідером у модернізації промисловості, впровадження новітніх технологій у металургії, хімічній промисловості, логістиці та інших галузях, визначених смартспеціалізацією регіону, сприяє інтеграції глобальних ланцюгів доданої вартості. Розвиток IT-галузі, створення технологічних бізнесів та розвиток медичного та культурного туризму стимулюють появу нових робочих місць.

Автоматизація та роботизація традиційних галузей промисловості підвищують їхню конкурентоспроможність, відбувається декарбонізація металургійної промисловості. У сільському господарстві широко використовуються точне землеробство, агротехнології та екологічні підходи. Основні напрями проєктів розвитку переробної промисловості включають інтеграцію української промисловості в глобальні та регіональні ланцюги

²⁶ [План України | Міністерство економіки України](#)

²⁷ [Стратегія переходу від військової служби до цивільного життя | Кабінет Міністрів України](#)

постачання, включаючи зелену металургію, машинобудування, переробку критично важливих сировинних матеріалів та переробку сільськогосподарської продукції.

Відновлення інфраструктури та логістичних маршрутів. Інвестиції сприяють оновленню та розширенню транспортної інфраструктури регіону. Модернізація автомобільних та залізничних магістралей покращує логістичні зв'язки як всередині країни, так і з міжнародними партнерами.

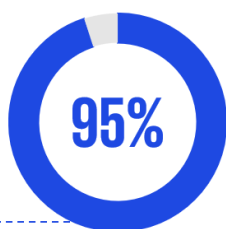
Створення сучасних логістичних хабів сприяє розвитку електронної комерції та промислових кластерів. Розвинені транс'європейські транспортні мережі (TEN-T) на всіх видах транспорту, залізничний сектор приведено у відповідність до стандартів Європейського Союзу.

Розвивається громадський транспорт, що відповідає вимогам безбар'єрності та розширюється мережа велодоріжок, що сприяє мобільності населення.

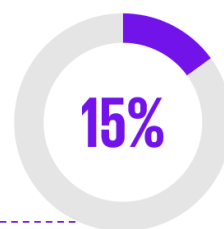
Висновок до оптимістичного сценарію

Завдяки ефективному використанню можливостей, визначених в SWOT-аналізі Стратегії, регіон трансформується у високотехнологічний, економічно розвинений та екологічно сталий центр. За оптимістичного сценарію передбачається виконання щонайменше 95% заходів. Враховуючи прогнозовані зміни та поточні умови, ймовірність оптимістичного сценарію оцінюється в 15%.

**Реалізація
запланованих
заходів Стратегії**

**Ймовірність
сценарію**

Підтримка науки та інновацій, зростання ролі громадянського суспільства та орієнтація на сталий розвиток забезпечують стабільне майбутнє для жителів області. Ефективне залучення міжнародних партнерів та інвесторів гарантує подальше економічне зростання.

Розділ 6. Система моніторингу та оцінки результативності реалізації Стратегії

6.1. Моніторинг реалізації Стратегії і виконання Плану заходів

Відповідно до пунктів 15-18 постанови Кабінету Міністрів України від 04 серпня 2023 року № 816 «Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів», моніторинг реалізації регіональної Стратегії і виконання Плану заходів проводиться Дніпропетровською обласною державною адміністрацією щороку на підставі офіційної державної статистичної інформації, інформації органів, відповідальних за здійснення заходів і реалізації проєктів регіонального розвитку, та інших суб'єктів державної регіональної політики.

Моніторинг реалізації регіональної Стратегії і виконання Плану заходів проводиться шляхом:

- відстеження, вимірювання та аналізу відхилення показників фактичних результатів від цільових (проміжних) індикаторів досягнення цілей, визначених регіональною Стратегією;
- порівняння фактично отриманих значень індикаторів здійснення заходів і їх значень, визначених планом заходів.

Департамент економічного розвитку Дніпропетровської облдержадміністрації, на основі інформації, отриманої від органів, відповідальних за здійснення заходів і реалізацію проєктів регіонального розвитку, аналізує рівень досягнення цільових (проміжних) індикаторів досягнення цілей, визначених регіональною Стратегією, та стан виконання Плану заходів (у тому числі регіональних програм розвитку) за відповідний період і готує моніторинговий звіт про реалізацію регіональної Стратегії та моніторинговий звіт про виконання Плану заходів за формами згідно з додатками 1 та 2 зазначеної вище постанови Кабінету Міністрів України.

Моніторинг реалізації регіональної Стратегії і виконання Плану заходів може проводитися, зокрема, з використанням інформаційно-комунікаційної системи - єдиної геоінформаційної системи здійснення моніторингу та оцінювання розвитку регіонів і територіальних громад.

Дніпропетровська обласна державна адміністрація подає моніторинговий звіт про реалізацію Стратегії та моніторинговий звіт про виконання Плану заходів для затвердження Дніпропетровській обласній раді до 1 березня року, наступного за звітним періодом.

Дніпропетровська обласна державна адміністрація оприлюднює затверджений моніторинговий звіт на своєму офіційному веб-сайті.

6.2. Оцінювання результативності реалізації Стратегії та виконання Плану заходів

Оцінка результативності реалізації Стратегії здійснюється відповідно до Порядку проведення оцінювання реалізації державної регіональної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 березня 2024 р. № 305 «Деякі питання проведення моніторингу та оцінювання державної регіональної політики».

Відповідно до Пункту 9 зазначеної Постанови, оцінювання реалізації регіональної Стратегії розвитку та виконання Плану заходів проводиться Дніпропетровською обласною державною адміністрацією за результатами виконання першого та другого етапів реалізації регіональної Стратегії розвитку (внутрішнє оцінювання) та після завершення реалізації регіональної Стратегії розвитку (зовнішнє оцінювання) шляхом оцінювання індикаторів досягнення цілей, результативності, ефективності та впливу виконання регіональної Стратегії розвитку і Плану заходів на розвиток регіону та територіальних громад.

Оцінювання здійснюється на підставі моніторингових звітів про реалізацію Стратегії та про виконання Плану заходів з її реалізації за відповідний період, офіційної державної статистичної інформації, інформації органів, відповідальних за здійснення заходів і реалізацію проєктів регіонального розвитку, та інших суб'єктів державної регіональної політики.

За результатами внутрішнього оцінювання Дніпропетровська обласна державна адміністрація готує відповідний звіт, за визначеною нею формою, який подає для затвердження Дніпропетровській обласній раді до 1 червня року, який настає після завершення відповідного етапу реалізації регіональної Стратегії.

Дніпропетровська обласна державна адміністрація протягом п'яти робочих днів після затвердження звіту забезпечує його розміщення на своєму офіційному веб-сайті.

Зовнішнє оцінювання реалізації Стратегії проводиться Дніпропетровською обласною державною адміністрацією із залученням незалежних організацій (експертів) протягом року після завершення реалізації Стратегії. Звіт за результатами зовнішнього оцінювання реалізації Стратегії розміщується на офіційному веб-сайті Дніпропетровської обласної державної адміністрації.

Базові, проміжні та цільові значення індикаторів досягнення цілей, визначених Стратегією розвитку Дніпропетровської області на 2021- 2027 роки зазначені в Додатку 1.

Відповідно до рекомендацій Міністерства розвитку громад та територій України з метою застосування єдиних підходів до моніторингу ефективності реалізації регіональних Стратегій, в переліку індикаторів досягнення стратегічних цілей застосовані показники, які передбачені постановою Кабінету Міністрів України від 15 березня 2024 р. № 305 «Деякі питання проведення моніторингу та оцінювання державної регіональної політики» в розрізі років 2023-2024 (поточний стан), 2025 та 2026 (проміжні значення) і 2027 (цільові значення).

Індикатори виконання заходів передбачених Планом заходів, будуть зазначені безпосередньо в Плані заходів.

Для кожного заходу будуть прописані чіткі індикатори здійснення заходу та їх цільові значення.

Розділ 7. Узгодженість Стратегії з програмними документами та основними аспектами розвитку області

Національна система стратегічного планування має базуватися на узгодженій системі координації процесів стратегічного планування на центральному, регіональному та місцевому рівнях.

Відповідно до пункту 7 постанови Кабінету Міністрів України від 04 серпня 2023 року № 816 «Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів» регіональна Стратегія розробляється на період дії Державної стратегії регіонального розвитку України та повинна узгоджуватися із стратегічними цілями і пріоритетами, що визначені нею.

Відповідно до Статті 3 Закону України «Про засади державної регіональної політики», державна регіональна політика реалізується на основі таких принципів, зокрема:

- співробітництва - узгодження цілей, пріоритетів, завдань, заходів і дій центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, забезпечення співробітництва між ними під час формування та реалізації державної регіональної політики;
- координації - взаємозв'язку та узгодженості довгострокових стратегій, планів і програм розвитку на державному, регіональному та місцевому рівнях.

Під час актуалізації Стратегії розвитку Дніпропетровської області на 2021- 2027 роки враховані ключові аспекти оновленої Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, зокрема:

- 1) Стратегічні цілі:
 - Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах;
 - Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів;
 - Розбудова ефективного багаторівневого врядування.
- 2) Визначені пріоритети регіонального розвитку до 2027 року:
 - створення безпекових та соціально-економічних умов для повернення громадян(-ок) України в регіони та територіальні громади;
 - відновлення та розвиток інфраструктури, зокрема інфраструктури електронних комунікаційних мереж на принципах прозорості, підзвітності, сталості, інклюзивності, енергоефективності, адаптації до зміни клімату, захищеності та стійкості до безпекових загроз та економічної доцільності;
 - розвиток інституційної спроможності органів місцевого самоврядування на регіональному та місцевому рівні у сфері стратегічного планування, проєктного менеджменту, цифровізації, протидії корупції;
 - розвиток людського капіталу, відновлення підприємницької діяльності та зростання економіки на основі внутрішнього потенціалу територій та регіональних смарт-спеціалізацій;
 - розвиток багаторівневого врядування, наближення системи управління регіональним розвитком до процедур та кращих практик ЄС;

- залучення громадян(-ок) до прийняття рішень на державному, регіональному та місцевому рівні;
- відновлення балансу екосистем, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації;
- розбудова партнерств, розвиток міжмуніципального, міжрегіонального та транскордонного співробітництва;
- сприяння економічному розвитку регіонів шляхом залучення інвестицій для реалізації інноваційних проєктів;
- відновлення та розвиток системи надання соціальних послуг на регіональному та місцевому рівні.

Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Дніпропетровської області на 2021-2027 роки оновленій Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки зазначено в Додатку 2.

Зважаючи на те, що Україна приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку та здійснила адаптацію Цілей Сталого Розвитку, важливо визначити рівень взаємозв'язку між цілями Стратегії розвитку Дніпропетровської області на 2021-2027 роки та сімнадцятьма Цілями Сталого Розвитку.

Згідно з Указом Президента України від 30 вересня 2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» зазначені Цілі сталого розвитку України є орієнтирами для розроблення проєктів прогнозних і програмних документів з метою забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку України.

Також, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2024 р. № 1190-р «Деякі питання забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку в Україні» необхідно враховувати під час розроблення проєктів прогнозних і програмних документів, проєктів нормативно-правових актів необхідність досягнення цільових значень індикаторів досягнення Цілей сталого розвитку.

Зв'язок Цілей Сталого Розвитку та цілей Стратегії розвитку Дніпропетровської області на період 2021-2027 років зазначено в Додатку 3.

Стратегія регіонального розвитку Дніпропетровської області узгоджена з основними планувальними документами території Дніпропетровської області, а також з містобудівною документацією.

Відповідно до методичних рекомендацій щодо застосування смартспеціалізації на регіональному рівні, затверджених наказом Мінекономіки від 10.06.2024 №14563 визначено одну стратегічну ціль регіональної стратегії, що передбачає досягнення оперативних цілей та завдань щодо розвитку обраних видів економічної діяльності в рамках смартспеціалізації регіону.

Напрацювання стратегічних, оперативних цілей та завдань відбувалось з врахуванням особливостей регіону, зокрема географічного розташування, природно-ресурсного потенціалу, екологічної ситуації, демографічної характеристики, розвитку інфраструктури, соціальної сфери, регіональної економіки та інших складових.

Стратегічні, оперативні цілі та завдання формувались з перспективи всебічного охоплення всіх галузей (сфер) регіонального розвитку, врахування всіх аспектів розвитку області.

Узгодженість стратегічних цілей з основними аспектами розвитку області зазначено в Додатку 4.

Під час напрацювання оперативних цілей та завдань враховувались державні документи стратегічного планування, зокрема:

- Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року (шляхом впровадження ініціатив з забезпечення безбар'єрного простору з акцентом на інклюзивність та гендерну рівність);
- Стратегія відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року (шляхом впровадження завдань щодо підтримки та розвитку МСП);
- Стратегія розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року (шляхом впровадження завдань щодо надання реабілітаційної допомоги у сфері охорони здоров'я, забезпечення розвитку послуг з психічного здоров'я, впровадження заходів з підтримки материнства та дитинства тощо);
- Стратегія утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року (шляхом впровадження завдань у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності);
- та ряд інших документів, пріоритетні напрями яких знайшли своє відображення в Матриці цілей та завдань оновленої Стратегії Дніпропетровської області.

Додаток 1. Базові, проміжні та цільові значення індикаторів досягнення цілей, визначених Стратегією розвитку Дніпропетровської області на 2021- 2027 роки

Найменування оперативної цілі Стратегії	Найменування індикатора, одиниця виміру	Джерело інформації	Базове значення індикатора на 2024 рік	Проміжне значення індикатора на 2025 рік	Проміжне значення індикатора на 2026 рік	Цільове значення індикатора на 2027 рік
Стратегічна ціль 1. Підвищення рівня конкурентоспроможності Дніпропетровської області						
1.1. Стимулювання розвитку обраних ВЕДів в рамках смартспеціалізації регіону	Частка визначених ВЕДів у структурі валового регіонального продукту, %					
	Обсяг залучених інвестицій (включаючи іноземні) в обрані ВЕДи, млн гривень					
	Темпи зростання обсягу експорту товарів та послуг обраних ВЕДів, %					
	Кількість нових підприємств обраних ВЕДів, одиниць					
	Кількість створених робочих місць в межах визначених ВЕДів, одиниць					
1.2 Підвищення рівня конкурентоспроможності регіональної економіки	Валовий регіональний продукт у розрахунку на одну особу, млн гривень					
	Чисельність наявного населення (за оцінкою), тис. людей					
	Наявний дохід населення у розрахунку на одну особу, гривень					
	Індекс будівельної продукції, % до попереднього року					
	Індекс споживчих цін, % до грудня попереднього року					
	Кількість діючих суб'єктів середнього підприємництва у розрахунку на 10 тис. людей наявного населення, одиниць					
	Кількість діючих суб'єктів малого підприємництва (з урахуванням					

	мікропідприємництва) у розрахунку на 10 тис. людей наявного населення, одиниць					
	Обсяг капітальних інвестицій у розрахунку на одну особу населення, гривень					
	Рівень безробіття населення у віці 15-70 років (за методологією Міжнародної організації праці), % до робочої сили відповідного віку					
	Рівень зайнятості населення у віці 15-70 років, % до всього населення відповідного віку					
	Індекс реальної заробітної плати, % до відповідного періоду попереднього року					
	Заборгованість з виплати заробітної плати, % до фонду оплати праці за останній місяць звітного року					
1.3. Розвиток промислово-виробничого комплексу	Індекс промислової продукції, % до попереднього року					
	Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) підприємств, млн гривень					
	Частка кількості інноваційно активних промислових підприємств у загальній кількості промислових підприємств, %					
	Кількість індустріальних парків, внесених до Реєстру індустріальних (промислових) парків, одиниць					
	Кількість підприємств-учасників індустріальних парків, одиниць					
1.4. Розвиток агропромислового комплексу	Індекс сільськогосподарської продукції, % до попереднього року					
	Обсяг продукції сільського господарства у постійних цінах, млн гривень					
	Частка сільськогосподарських					

	територій, яка потребує обстеження щодо мінування та забруднення вибухонебезпечними предметами, %					
	Частка експорту товарів галузі в структурі експорту регіону, %					
1.5. Розвиток туристичної сфери	Обсяг туристичного збору, млн грн					
	Кількість туристів(-ок), що відвідали область, людей					
	Обсяг капітальних інвестицій у туристичну інфраструктуру, млн грн					
	Кількість створених нових робочих місць у галузі туризму, одиниць					
	Частка безбар'єрної туристичної інфраструктури та маршрутів, %					
Стратегічна ціль 2. Забезпечення інтегрованого розвитку територій та підвищення якості публічних послуг задля збереження та розвитку людського капіталу						
2.1. Відновлення та соціально-економічний розвиток територій (активних бойових дій, прилеглих до них територій, сільських територій, монопрофільних)	Темпи зростання місцевих бюджетів визначених в переліку територіальних громад, %					
	Частка власних доходів в структурі місцевих бюджетів визначених в переліку територіальних громад, %					
	Частка безробітного населення у визначених в переліку громадах, %					
	Кількість суб'єктів малого і середнього підприємництва, яким надано фінансову та інституційну підтримку, одиниць					
	Обсяг інвестицій в визначені в переліку населені пункти у розрахунку на одну особу населення, грн					
	Частка визначених в переліку населених пунктів в яких забезпечено доступ до соціальних та адміністративних послуг, %					
	Частка територіальних громад, віднесених до територій відновлення у зальній кількості громад, %					

2.2. Підвищення якості надання освітніх послуг	Співвідношення наявної кількості місць у закладах дошкільної освіти до фактичної чисельності вихованців, охоплених закладами дошкільної освіти, %					
	Частка дітей сільської місцевості, для яких організовано підвезення шкільними автобусами до місця навчання і додому, % до загальної кількості учнів, які того потребують, %					
	Частка здобувачів повної загальної освіти, які складали національний мультипредметний тест/зовнішнє незалежне оцінювання і не подолали поріг «склав/не склав», %					
	Частка дітей, які долучились до інклюзивної освіти, у загальній кількості дітей, які мають певні порушення функціонування, %					
	Кількість здобувачів дуальної освіти, людей					
2.3. Підвищення якості надання медичних послуг	Загальний коефіцієнт народжуваності, на 1 тис. людей наявного населення					
	Загальний коефіцієнт смертності, на 1 тис. людей наявного населення					
	Забезпеченість лікарями на 10 тис. населення					
	Рівень охоплення імунопрофілактикою відповідно до Календаря профілактичних щеплень в Україні за віком під час профілактики 10 інфекційних захворювань, %					
	Середній час доїзду бригади швидкої медичної допомоги до пацієнта(-ки), хвилин					
2.4. Створення умов для	Частка громад в яких створені					

занять фізичною культурою та спортом, залучення до здорового способу життя мешканців(-ок)	відповідні умови для занять фізичною культурою та спортом, %					
	Частка інклюзивної спортивної інфраструктури, %					
2.5. Створення умов для розвитку та популяризації культури в регіоні	Кількість пам'яток, на яких проведено ремонтно-реставраційні роботи, одиниць					
	Частка інклюзивних закладів культури, %					
	Кількість створених молодіжних центрів та просторів, одиниць					
2.6. Забезпечення доступу населення громад до якісних адміністративних послуг та соціальних послуг	Рівень автоматизації центрів надання адміністративних послуг, %					
	Кількість територіальних підрозділів / віддалених робочих місць ЦНАП, одиниць					
	Рівень охоплення соціальними послугами (співвідношення кількості отримувачів до кількості потребуючих), %					
	Рівень доступності об'єктів адміністративних та соціальних послуг, %					
2.7. Розвиток цифрової інфраструктури регіону та електронних публічних послуг	Індекс цифрової трансформації регіонів, одиниць					
	Рівень покриття інтернет-зв'язком, %					
	Рівень покриття мобільним зв'язком, %					
	Частка населення, що має доступ до мобільного широкосмугового доступу до Інтернету із швидкістю не менше 2 Мбіт/с, %					
	Кількість комп'ютерів для користувачів бібліотек з доступом до Інтернету, штук					
2.8. Забезпечення соціального захисту,	Кількість внутрішньо переміщених осіб, узятих на облік, тис. людей					

підтримки та інтеграції ветеранів(-ок) і представників(-ць) інших вразливих груп	Частка ветеранів(-ок) війни та членів їх сімей, які отримали послуги з професійної адаптації (підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації), у загальній кількості людей, що перебувають на відповідному обліку, %					
	Кількість внутрішньо переміщених осіб, які отримали допомогу на проживання, людей					
	Частка об'єктів громадського та цивільного призначення, благоустрою, облаштованих для людей з інвалідністю, %					
	Кількість людей, що отримали послуги фізкультурно-спортивної реабілітації, людей					
	Кількість відкритих центрів ментального (психічного) здоров'я, одиниць					
	Кількість пацієнтів(-ок), які отримали послуги на базі центрів ментального здоров'я, людей					
2.9. Забезпечення розвитку інфраструктури та благоустрою територій	Обсяг перевезених вантажів автомобільним транспортом, % до попереднього року					
	Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію у розрахунку на 1 тис. населення, кв. метрів					
	Частка територіальних громад, які мають затверджену містобудівну документацію на всю територію територіальної громади, %					
	Частка доріг з твердим покриттям, %					
	Обсяг перевезених вантажів залізничним транспортом, % до попереднього року					

	Протяжність створеної велосипедної інфраструктури, км					
	Частка населених пунктів області забезпечених генеральними планами розробленими після 2021 року, %					
	Частка громадського транспорту, пристосованого для перевезення людей з інвалідністю, %					
2.10. Забезпечення згуртованості населення з урахуванням викликів від наслідків війни	Частка відновленої інфраструктури, що була зруйнована внаслідок агресії російської федерації, за принципом «Build Back Better», %					
	Частка населення, залученого до прийняття рішень на місцевому рівні, %					
	Частка ВПО, які залишились в області та інтегровані в майбутній розвиток регіону, %					
Стратегічна ціль 3. Розбудова ефективного регіонального та місцевого врядування						
3.1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахуванням кращих практик ЄС	Темп зростання (зменшення) доходів загального фонду місцевих бюджетів (без трансфертів), відсотків до попереднього року					
	Доходи загального фонду місцевих бюджетів (без трансфертів) у розрахунку на одну особу населення, тис. гривень					
	Видатки місцевих бюджетів (загальний та спеціальний фонд) у розрахунку на одну особу населення, тис. гривень					
	Частка видатків бюджету розвитку у видатках місцевого бюджету (загальний та спеціальний фонд), %					
	Частка територіальних громад, які мають затверджені документи стратегічного планування державної					

	регіональної політики (відповідно до Закону України “Про засади державної регіональної політики”), %					
	Частка представників(-ць) ОМС, які пройшли підвищення кваліфікації у сфері планування та проектного менеджменту, %					
3.2. Розвиток співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями	Кількість територіальних громад, які мають діючі договори про співробітництво територіальних громад (відповідно до Закону України “Про співробітництво територіальних громад”), одиниць					
	Кількість укладених партнерських угод / меморандумів на рівні регіону, одиниць					
Стратегічна ціль 4. Енергетична, цивільна та екологічна безпека як основа розвитку регіону						
4.1. Забезпечення стійкості регіону	Частка громад в яких визначено відповідальних за координацію діяльності суб'єктів забезпечення національної стійкості на місцевому рівні, %					
	Частка кадрів, які залучаються до заходів із забезпечення національної стійкості, що пройшли підготовку та перепідготовку і здобули необхідні знання та навички щодо реагування на загрози, надзвичайні та кризові ситуації, %					
4.2. Покращення рівня екологічної ситуації в регіоні	Кількість викидів забруднюючих речовин і парникових газів від стаціонарних джерел забруднення, тис. тонн					
	Кількість викидів забруднюючих речовин і парникових газів від пересувних джерел забруднення, тис. тонн					

	Вміст органічного вуглецю (гумусу) у ґрунтах сільськогосподарських угідь, %					
	Частка територій та об'єктів природно-заповідного фонду у загальній площі області, %					
	Частка заходів у планах управління ризиками затоплення, включених до регіональних програм (починаючи з 2025 року), %					
	Площа відтворених лісів на площах зрубів попереднього року, га					
	Кількість модернізованих, технічного переоснащених та приведених у відповідність з європейськими стандартами систем гідрометеорологічних спостережень і спостережень за забрудненням навколишнього природного середовища, одиниць					
	Частка населених пунктів забезпечених централізованим водовідведенням, %					
	Частка населених пунктів забезпечених централізованим водопостачанням, %					
	Обсяг скинутих в поверхневі водні об'єкти зворотних (стічних) вод / в т.ч забруднених / нормативно чистих без очистки / нормативно-очищених на спорудах, млн м ³					
	Частка населених пунктів, охоплених вивезенням ТПВ, %					
	Частка територіальних громад, у яких впроваджено роздільне збирання побутових відходів, у загальній кількості територіальних громад регіону, %					

	Зменшення обсягу захоронених побутових відходів, %					
	Кількість функціонуючих підприємств з переробки побутових відходів / в т.ч. з переробки органічних відходів, одиниць					
	Площа відновлених екосистем, площа рекультивованих земель та земель, на яких здійснюються заходи з консервації, м ²					
4.3. Забезпечення енергетичної безпеки та самодостатності регіону	Загальна потужність генерації електричної енергії об'єктів відновлюваної енергетики (без приватних господарств), МВт					
	Потужність об'єктів, що виробляють теплову енергію з біомаси, МВт					
	Частка громад із впровадженням енергоменеджментом та енергомоніторингом, одиниць					
	Кількість реалізованих проєктів з енергозбереження та енергоефективності, одиниць					
4.4. Створення безпечного середовища	Частка закладів освіти, у яких створено безпечні умови для навчання та праці (облаштовані укриттями), %					
	Частка населення, яке забезпечене укриттями (сховища цивільного захисту, протирадіаційні укриття, споруди подвійного призначення, найпростіші укриття), на відповідній території, %					
	Частка містобудівних документів регіонального та місцевого рівня (крім детальних планів) з розробленими інженерно-технічними заходами цивільного захисту, %					
	Частка захисних споруд ЦЗ, що					

	облаштовані засобами, які забезпечують доступ людей з інвалідністю, %					
	Частка територіальних та місцевих автоматизованих систем централізованого оповіщення, на яких проведено технічну модернізацію, %					
	Частка утворених у територіальних громадах центрів безпеки як інтегрованих структур з єдиною комунікацією у сфері захисту населення і територій від пожеж та надзвичайних ситуацій, забезпечення громадського порядку, охорони здоров'я населення, %					
	Частка територіальних громад, забезпечених поліцейськими офіцерами громад, %					
	Частка необхідної розрахункової кількості підрозділів для забезпечення добровільної та місцевої пожежної охорони у сільській місцевості з урахуванням часу прибуття до місця виклику не більше 20 хвилин, %					

Додаток 2. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Дніпропетровської області на 2021-2027 роки оновленій Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії	Стратегічні та оперативні цілі ДСРР на 2021- 2027 роки
--	--

розвитку Дніпропетровської області на 2021-2027 роки	1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах	1.1. Забезпечення інтегрованого розвитку територій з урахуванням інтересів майбутніх поколінь	1.2. Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах	1.3. Соціальний захист ветеранів(-ок) війни та їх сімей, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп населення	2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів	2.1. Інфраструктура, стійка до безпекових, соціальних та економічних викликів	2.2. Сильна, спроможна та конкурентоспроможна регіональна економіка	3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування	3.1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахування кращих практик ЄС	3.2. Розвиток різних форм співробітництва та ефективного управління публічними інвестиціями
1. Підвищення рівня конкурентоспроможності Дніпропетровської області	+	+	-	-	++	++	++	+	+	+
1.1. Стимулювання розвитку обраних ВЕДів в рамках смартспеціалізації регіону	-	-	-	-	++	+	++	+	-	+
1.2 Підвищення рівня конкурентоспроможності регіональної економіки	-	-	-	-	++	+	++	+	+	+
1.3. Розвиток промислово-виробничого комплексу	-	-	-	-	++	+	++	+	-	+
1.4. Розвиток агропромислового комплексу	-	-	-	-	++	+	++	+	-	+
1.5. Розвиток туристичної сфери	+	+	-	-	+	+	++	+	-	+
2. Забезпечення інтегрованого розвитку територій та підвищення якості публічних послуг задля збереження та розвитку людського капіталу	++	++	++	++	+	+	+	+	+	+
2.1. Відновлення та соціально-економічний	++	++	+	+	++	++	+	+	+	+

розвиток територій (активних бойових дій, прилеглих до них територій, сільських територій, монопрофільних)										
2.2. Підвищення якості надання освітніх послуг	++	+	++	+	+	-	+	+	+	+
2.3. Підвищення якості надання медичних послуг	++	+	++	+	+	-	+	+	+	+
2.4. Створення умов для занять фізичною культурою та спортом, залучення до здорового способу життя мешканців(-ок)	+	+	+	+	+	-	+	+	-	+
2.5. Створення умов для розвитку та популяризації культури в регіоні	+	+	+	+	+	-	+	+	-	+
2.6. Забезпечення доступу населення громад до якісних адміністративних послуг та соціальних послуг	++	+	++	++	+	-	+	+	+	+
2.7. Розвиток цифрової інфраструктури регіону та електронних публічних послуг	++	+	++	+	+	+	+	+	+	+
2.8. Забезпечення соціального захисту, підтримки та інтеграції ветеранів(-ок) і представників(-ць) інших вразливих груп	+	+	+	++	-	-	-	+	+	+
2.9. Забезпечення розвитку інфраструктури та благоустрою територій	++	++	+	+	++	++	+	+	+	+
2.10. Забезпечення згуртованості населення з урахуванням викликів від наслідків війни	++	++	+	++	-	-	-	+	+	+
3. Розбудова ефективного регіонального та місцевого врядування	+	+	+	+	+	+	+	++	++	++
3.1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахуванням кращих практик ЄС	+	+	+	+	+	+	+	++	++	++
3.2. Розвиток співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями	+	+	+	+	+	+	+	++	+	++
4. Енергетична, цивільна та екологічна безпека як основа розвитку регіону	++	++	+	+	++	++	+	+	+	+
4.1. Забезпечення стійкості регіону	++	++	+	+	++	++	+	+	+	+
4.2. Покращення рівня екологічної ситуації в регіоні	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
4.3. Забезпечення енергетичної безпеки та самодостатності регіону	++	++	+	+	++	++	+	+	+	+

4.4. Створення безпечного середовища	++	++	+	+	++	++	+	+	+	+
--------------------------------------	----	----	---	---	----	----	---	---	---	---

**У клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як «++» – сильний зв'язок, «+» – опосередкований зв'язок, «-» – відсутність зв'язку.*

DRAFT

Додаток 3. Зв'язок Цілей Сталого Розвитку та цілей Стратегії розвитку Дніпропетровської області на 2021-2027 роки

Цілі Сталого Розвитку: Україна	Стратегічні цілі Стратегії розвитку Дніпропетровської області на 2021-2027 роки			
	1. Підвищення рівня конкурентоспроможності Дніпропетровської області	2. Забезпечення інтегрованого розвитку територій та підвищення якості публічних послуг задля збереження та розвитку людського капіталу	3. Розбудова ефективного регіонального та місцевого врядування	4. Енергетична, цивільна та екологічна безпека як основа розвитку регіону
Ціль 1 «Подолання бідності»	++	++	-	-
Ціль 2 «Подолання голоду, розвиток сільського господарства»	++	+	-	+
Ціль 3 «Міцне здоров'я і благополуччя»	-	++	-	++
Ціль 4 «Якісна освіта»	-	++	-	-
Ціль 5 «Гендерна рівність»	-	++	+	-
Ціль 6 «Чиста вода та належні санітарні умови»	-	++	-	++
Ціль 7 «Доступна та чиста енергія»	+	+	-	++
Ціль 8 «Гідна праця та економічне зростання»	++	++	+	-
Ціль 9 «Промисловість, інновації та інфраструктура»	++	+	-	+
Ціль 10 «Скорочення нерівності»	+	++	+	-
Ціль 11 «Сталий розвиток міст і громад»	++	++	++	+
Ціль 12 «Відповідальне споживання та виробництво»	+	+	-	++
Ціль 13 «Пом'якшення наслідків зміни клімату»	+	+	-	++
Ціль 14 «Збереження морських	-	-	-	+

ресурсів»				
Ціль 15 «Захист та відновлення екосистем суші»	+	+	-	++
Ціль 16 «Мир, справедливість та сильні інститути»	+	+	++	-
Ціль 17 «Партнерство заради сталого розвитку»	+	+	++	+

**У клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як «++» – сильний зв'язок, «+» – опосередкований зв'язок, «-» – відсутність зв'язку.*

Додаток 4. Узгодженість цілей Стратегії розвитку Дніпропетровської області на 2021-2027 роки з основними аспектами розвитку області

Галузі (сфери)	Стратегічні цілі Стратегії розвитку Дніпропетровської області на 2021-2027 роки			
	1. Підвищення рівня конкурентоспроможності Дніпропетровської області	2. Забезпечення інтегрованого розвитку територій та підвищення якості публічних послуг задля збереження та розвитку людського капіталу	3. Розбудова ефективного регіонального та місцевого врядування	4. Енергетична, цивільна та екологічна безпека як основа розвитку регіону
Економіка і торгівля	++	+	-	-
Промисловість та інфраструктура	++	++	-	-
Сільське, лісове господарство, харчова промисловість	++	++	-	+
Транспорт і дороги	+	++	-	-
Екологія й природні ресурси	-	+	-	++
Освіта й молодь	+	++	-	-
Охорона здоров'я, соціальний захист, сім'я і дитина	-	++	-	-
Культура і туризм	+	++	-	-
Комунальне господарство	-	++	-	-
Просторовий розвиток, земля і кадастр	+	++	+	-
Інформаційні технології та телекомунікації	++	++	-	-
Енергетика та енергетичні ресурси	+	+	-	++
Ринок праці та зайнятість	++	++	-	-
Безпека та оборона	-	+	-	+
Міське самоврядування	-	+	++	-
Управління публічними інвестиціями	+	+	++	-

*У клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як «++» – сильний зв'язок, «+» – опосередкований зв'язок, «-» – відсутність зв'язку.